

Somlyó Zoltán
összes költeménye

TARTALOM

DÉL VAN 1910

SIKÁTOR

SIKÁTORI BALLADA
HÁRMAN AZ UTCÁN
EGY IDEGEN KAPU ELŐTT
DÉL VAN
A MÁRIA UTCÁBAN
MIÉRT?
FAGYÓ VÁGYAK
ÁPRILIS 1.
AZ ABLAKON ÁT
SZÜZEK, BALKÓNOK
A TŰZFAL
CSÓKOS REDŐK
NOVEMBEREST
REGGEL
A BOLDOGSÁG ABLAKA ALATT

MEA ÉNEKEL

ESKET AZ ŐSZ
PESTI VASÁRNAP ESTE
TÁNCOK
VÁRLAK
ORCHIDEA
ÜRES SAROK A SZEKRÉNYBEN
A KEZEM
SZÉP BOLONDOK
MEA ÖLÉBEN
FINITA LA KOMEDIA
AZ ESŐ RITMUSAI
ÁLOMSZEKÉR
ÁRNYAK NÁSZÁ
LEVÉLVÁRÁS
DÉLUTÁNI ZIVATAR
HALOTT SZÓK HONA
KÉT ASSZONY
AZ UTOLSÓ NAP
ÉJFÉLI DITHIRAMB
LETÖRT GALLY A PORBAN

TÍZ SZONETT

A SZÍVEM
ÁLMODÁS
FORRÓ NYÁRI DÉLUTÁN
AZ ARANYHALBAN
UTCAI SZONETT
ÁLMOK ÉS BÚK KAVICSAI
ÁMBRAFÜST
BÚS ŐSZI SZONETT
NAPSZÁLLTAKOR

BÁGYAD AZ ARCOM

MI VAGYOK ÉN?
PARKRÉSZLET
A VENDÉG

DÉLI ÁRNYAK
SZENT TÁVOLOK
GYÓNÁS
NYUGATI SZÉL
MEDDŐ SHIRÁZ
VÉN HARANGLÁB
A HÓ MEG ÉN
AZ UTOLSÓ ASSZONY
NOVEMBER
A KÁLYHA MELLETT
BÁGYAD AZ ARCOM
SOK SZÉP NEFELEJCSEM
CSÓKTALANSÁG
PANASZOS DAL
CSÓKOL A HALÁL
VÉNÜLÉS ELŐTT
LÍRA
SULAMIT

AZ ÁTKOZOTT KÖLTŐ 1911

MEGBESZÉLÉSEK AZ ISTENNEL

- I. [HAJNALI IMÁDSÁG]
 - II. [MINDÉG EZEK AZ EMELETEK!]
 - III. [MINT JÁTEKBABÁK...]
 - IV. [SZÉP ÉLETEM...]
 - V. [REGGEL VAN...]
 - VI. [MOST LÁNYOK ÜLNEK...]
 - VII. [DÉLELŐTT...]
 - VIII. [SZÍVEMNEK DOHOS UDVARÁBAN...]
 - IX. [HALÁL, TE FESLŐ BIMBÓ...]
 - X. [LELKEMNEK HALVÁNY GYÖKEREI...]
 - XI. [OLYANOK NÉKEM NÉHANAP AZ ESTÉK...]
 - XII. [JÖVEL, SZIVAR...]
 - XIII. [MOST NÉZZETEK IDE...]
 - XIV. [ÉRZEM, HOGY MINDENEMET...]
 - XV. [HAJNALI IMÁDSÁG]
- MÁRIA ABARIENDOS

ÜLVÉN HIDEG SZOBÁKBAN

ÜLTEM HIDEG SZOBÁKBAN...
KAROD...
Ó TE JÓ VAGY...
A GYÁSZPARIPÁK...
LÁTNOD KELLENE...
ROSSZ CSONTJAIMRA...

A NÉMASÁG ÁLARCA ALATT

A NÉMASÁG ÁLARCA ALATT
SZÉP NŐ ÉJJEL A KÁVÉHÁZBAN
HAZAMENTEM A NÉMA SZOBÁBA
A NYILTAK
SZÍVEM HÖLGYE,
HALOTT SZERELMES VERSE
ÖRÖK VÖLEGÉNYEK
HALÁL A PAP BORÁBAN
NAPLÓJEGYZET

JAJ...
MONDAT A SZERELEMRŐL
EZER NAP FORRÓ EREJÉVEL
PARLEMENTAIRE

ÉSZAKRA INDULOK 1912

KEZEM HÚNYÓ PARÁZS FÖLÉ EMELTEM...

VÉGZETES VERSSOROK

OKTÁV
ŐRTORNYA BÁNATOMNAK
SZENT: AKI ELMEGY, JÓ: AKI LEÜL
SZÁZEZER HOMÁLYON ÁT
ARANY AZ ARANNYAL
ÖKLÖD DRÁGA ÜTÉSE
NEVETNI VAGY NEM NEVETNI
CSÓK A KARODRA
ZORD LOVAS
A NÉMASÁG ÁLARCA ALATT
VÉRES PARFÓM
SZYLVESZTERÉJJI ÁRNYÉK
HOLTAN A CIRKUSZ PORONDJÁN
BARÁTOM SZERETŐJÉHEZ

HOLTAN A CIRKUSZ PORONDJÁN

VIDÉKI VÁROSOK VENDÉGE
MÁK
HIDEG SZERELMES ÉJ
ZÜLLÖTT LANTOS SZERENÁDJA
HALÁL TAVASSZAL
AZ ÁTKOZOTT KÖLTŐ SZÓL
ÁLOM HELYETT
LEVEGŐT!
EGY PAPNAK
CSANTAVÉRI FORSPONTON ÉJJEL
VÁRAD: VILLANYVÁROS!...
SE GYŐZNI, SE LEGYŐZETNI
S VAGYOK!

ÉSZAKRA INDULOK

IMÁK
ÉSZAKRA INDULOK
TILOSOK A NŐI CSODÁK!
VÉN TUTAJOS DALA
A FEKETE NŐ
TERCINÁK MADARAKRÓL
EZÜSTNYELŰ ARANYKALAPÁCS
SZERELMEM MESSZIBB ÁFRIKÁNÁL
KOMP A DRÁVÁN
VERS TROUVILLE-BA
FRAGMENTUM A KENYÉR CÍMŰ MISZTÉRIUMBÓL
FRAGMENTUM
MEA: SZÁZADSZOR

FORDÍTÁSOK

MŰVÉSZREGÉNY
KIÁLTÁS
UTOLSÓT LOBBANT

SÖTÉT BALDACHIN 1913

VERSEK EGY ROSSZ LEÁNYHOZ

ÖSSZEKULCSOLT KÉZZEL

TEJ
ÁHITATOK VERSE
ÉS ÍGY TELNEK LE NAPJAIM
ROSSZ HALÁL
A SZÍVBEN
BÚS ÁLDÁS
TERCINÁK A VIGASZRÓL
MINDEN SZÉP VOLT, MINDEN JÓ VOLT
TITÁNOK VOLNÁNK
VÉGTELENSÉG
AZ EMBER
KATONANÓTA
ÖSSZEKULCSOLT KÉZZEL
GALAMB
A HIÚ HALOTT

TANTALUSZ ÉNEKE

Ó, MOST MÁR ELHISZEM
ELSŐ TAVASZI ESTE
GULLIVER
HALÁLZENE
ÍGY LETTEM HARMINCÉVES
ÖRÖK KÖRHINTA RINGARÁJA
SELYEMKÖPENY
ÉS VERSEKET IROK,
SZÍNHÁZBAN
A KATONADALOKBÓL
BÖLCSŐ ÉS KOPORSÓ
UTAZÁS

VÉGZETES VERSSOROK 1915-1916

MINDÉG GYŰLÖLTEM ÉN...
AJÁNLÁS
Ó, HAGYJATOK MAGAMRA...
ÉVSZÁMOLVASÓ
NINCS SARKANTYÚM...
ÍGY NYÁRUTÓN...
A BÜSZKE SZEM...
SÓHAJTÁS
AMENNYI KÍNT...
KI NŐÉRT...
FEHÉR LÁBAID...
SZÍVEKBE SZENTELT SZÉGYEN
SIESS...
ANIZIA!...
MA REGGEL...
KOMOR KOCSIS
NEM VAGY ENYÉM...
HŰSÉG
A KÖLTŐ VOLTAM...
AZ ERESZEN...
AZ ŐSZI SÍP
HA MÁR A KÍNOK FÜGGÖNYÉT...
NAGY KÖRBE KERGET...
BOSZORKÁNYOS ÉJ
KOSZTOLÁNYI DEZSŐNEK

MENE TEKEL U FARZIN!...
BETŰK
JÁTEK
SŐTÉTBEN
NYITOTT KÖNYV

JAJGATÓ FELICIÁN 1914-1919

FÁRADT KATONA
AZ UTÓKORNAK
BARÁTSÁG
MIVÉ LETT A NYÁR...
A KISFIÚT KIRABOLTAM
SZÉNA
ÉN KÖLTŐ VOLTAM
HOGY MI A VÉR...
ARTISTA-HOTEL
MIT CSINÁLNAK AZ IFJAK PESTEN?
FRIDERIKA
VIDÉK
REGÉNYFORDÍTÁS
EGY SZÍNÉSZNŐNEK
MÉRT NEM TUDOK ÚGY ÉLNI!...
SZERELEM
MÉRT KÉNYSZERÍTESZ...
SZÉN
A VÁGY VAK ÉCCAKÁJÁN
ÉS MOST E VERS...
HAZUDJ ÉS KÁBÍTS!
OLY PICINY VAGY...
NEM FÁJ NEKED...
SZALAGOK
Ó, SZÍNHÁZ
A HOSSZÚ CSÓK...
SZONETTET NÉKIK!
ESTE TÍZKOR
GYÁSZDOBON
A PILLANAT
OROSZOK A KÖRÚTON
1917
A BÚS KOVÁCS
SZEPTEMBER
A REMÉNY
DIADÉM
GYÁVA LÍRA
A PESTI UCCA
LEVÉL ATYÁMNAK
SZABADSÁG
A TÖLGYEK ALATT
HOL VAN A CÁR?
A RONGYOS ZSIDÓ
CSAK MÉG, HA TÉGED LÁTLAG...
EGY RODIN-AKTHOZ
ADJÁTOK VISSZA...
FALUSI UDVAR
ÚJ DIÓ
SOROMPÓ
RUBINSTEIN 34. OPUSÁHOZ
MERT BOLDOG A FÉRFL...
JAJGATÓ FELICIÁN
KABARÉ
ÉS MENNEK AZ ÉVEK...
HINTÓK
FÁJDALMAS ESŐ

ÖREG KÓRISTA
CSAK TE TUDOD
HARMINCHAT ÉV
A BARBÁR
HA BÁRHOVÁ IS BÚJNÁL...
K. JUDIK ETEL EMLÉKÉNEK
MICSODA ÉV!... MICSODA TÉL!...
MI LESZ VELÜNK?...
SZÁZ TAVASZNAK LÁNGVIHARJA
CSAK ADDIG...
BÉKE?!
NÉMELY MAGYAR KÖLTŐKHÖZ
ADALBERT KIEFENHAUSER
ADY
A BOLDOG UTÓDHOZ
A PROLETÁR
BÖLCSŐDAL
LÍRA
PIROS SZIVEKNEK MÁJUSÁRA
TESTVÉREK MÁJUSA

A TITKOS ÍRÁS 1919-1926

DOBD EL... 1919-1936

KORAŐSZ
ÖRVÉNY
A KOVÁCS
KINCSEKET HOZTÁL
MÉRT ENGEDTED...
GOLYÓ
A LUSTA NŐ
SZÚZ MILÉVA
ÁLMOK SZŐNYEGÉN
MESE
KIÉ A MÁJUS?
A BALATON
HÓVIRÁG
ÍRÓASZTAL
REMBRANDT
APÁK
A FIAM
ÖREG NÉNIKÉK
MÁR SEMMI SE MENTHETŐ
NAP
A TISZTASÁGNAK FÉNYLŐ ORMÁN...
KÜLVÁROS
ÉPÜLŐ HÁZ
CSÖND...
ŐSZI LAKODALOM
ÉLET VIRÁGA: KARCSÚSÁG...
FÁRADTSÁG
VÍZ...
SZERELMES VERS
NEM HISZEM EL!...
DINNYESZELET
A BÉCSI ASSZONY
KÉT SZEM...
BE MÁSKÉPP LÁTOM...
AZ EMBER ÖSSZEHÚZZA JÓL MAGÁT!...
ÖNGYILKOSSÁG...
VALAKI...

AZ ÉLET ASZTALA
DZSUNGEL
KÉSEI SZERELEM
AMITŐL FÉLTEM...
NEM!...
JAZZ
VIVÁT!
KALÁCS EGY TERVEZETT VERSESKÖNYV ELÉ
CSAK EZER KILOMÉTEREK...
FEKETE RÉTEN FEKETE HÁZ
A NAPPALOK RÖVIDÜLNEK...
SZERENCSE
SIET E SZÁZAD...
AZ ALVÓ SZÍNHÁZ
ÁLMOMBAN AFRIKÁBAN JÁRTAM...
TITOK
HOL VAGY, ÉLETEM?...
KÖNYVEK, AMIKET SOSEM OLVASHATTAM
KÉT SZÍV KÖZÖTT
TAVASZ DÍCSÉRETE
DÉLELŐTT
NYUGODJ MEG, HOGYHA TUDSZ...
ORGONÁVAL
SZÉP LASSAN ÍGY LOBBANNA EL...
EBÉD
KUKORICAHAJ
MÉG NEM...
CIRKUSZ
AZ INDULÓ MÁR ÉBREDEZ A DOBBAN...
VIRRASZTÓ
A TIZENKÉT BETŰ
AZ ÖTVENÉVES EMBER IS...
MIMÓZA

KÖLTÉSZETEM
EUTERPE
TÜKÖR
VILLANY
GÁZ
KOSZTOLÁNYI DEZSŐNEK
A FALON ÁT
ERDŐ
A KERTEK MOST MÁR ÁLMOSAK...
HIDEG VAN
EGYETLEN A SOK KÖZÜL...
TINTA
ÉVSZÁMOK
KOSZTOLÁNYI DEZSŐHÖZ
RÉGI VÁROSOK
SZÁLLÓ, SZÉP MADARAM
VÁDIRAT
PAPOK
A DAL...
ÍGY MEGY EL A KÖLTŐ
SIRATÓÉNEK
VERS, CÍM NÉLKÜL
LÁMPAOLTOGATÓ
MEDDIG?...
EGY HÁZ
CSÖNDES VERS
DOBD EL!...
FÖLD
ÚJ BARÁTAIM...
ŐSZI VERS
SÉTA
SÉTA
VERS A KÖLTÉSZETRŐL

DÉL VAN
1910

Sikátor

SIKÁTORI BALLADA

A város szélén, a gyár közelében,
tömlöcös, tompa sikátor alatt
- ha az este ködösen, vörösen szítál -
Mea lengve, lebegve halad.
Barna hajába az esteli köd
lobogó, lázas színeket köt;
hajtja a vére, a bátor,
a csókos, a szomjas, a szent predikátor.
Nyomába zenél a sikátor.

A gyárfal alatt, hol szennyes a part,
sötétlik egy emberi váz.
És vár és vigyáz és remeg és dalol
és dalol és remeg és vigyáz.
Barna szemén Mea arca tüzel,
friss csókok reménye az ajkán.
Vadul táncol a vére, a bátor,
a csókos, a szomjas, a nagy predikátor.
Körötte kigyúl a sikátor.

Zúg, zendül a csönd, a sikátori csönd
és kigyullad a part meg a gyár.
A beólmozott ég színe fáklyapiros -
most kel nászra a tél meg a nyár.
Barna szemek színe összeborul,
összefolynak az ajkak s a hajak...
Szomorú himnuszt bűg a november:
átkozott koldus mind, aki bátor!
S könnyekbe fül a sikátor...

HÁRMAN AZ UTCÁN

Hajamba térdel az alkony,
ez a szerelmes pogány szatír.
A derekán sokhangú csengő
a dús hajnalokba viasszír.

Ott állunk az utcai színben,
a zokogó szatír, meg én:
egy talpig megvénhedett ifjú
s egy gyászosan fiatal vén.

S te, harmadik társunk a búban,
te szomorúfejű, te szép,
megrettensz a szatírnak láttán,
ahogy fáradtan a hajamba lép.

Sziromkönnyű újjaid mézét
a szemembe plántálod át;
rámcsókolod nimfaszerelmed
és szomorú nászéjszakád.

EGY IDEGEN KAPU ELŐTT

Méltóságos, mint végső szavad volt,
a bánatom ünnepi ruhája.
A kétnapos őszi eső veri most
s rá bús szürke színeit szitálja.

E bánatos szürke ünnepi ruhát
ma utcai köntössé tettem:
megálltam egy idegen kapu előtt,
amely zárva volt, úgy mint mi ketten.

A zárt kapun halkán bekopogtaték
és lágyan a kilincshez nyúltam.
Az eső szitált és oly bús volt az ég,
mint a lelkem, mint te, mint a multam...
Aztán elkezdtem rohanni, robogni,
hogyan ne lássam, hogy nem te nyitod ki...

DÉL VAN

Tűzesőt szór a nap lángos taréjja,
ég a selyem ezer szép asszonyvállon.
A Dunapart kiöltözött kevélyen
s friss gesztenyevirág rügysz a fákon.
A Duna vize loccsan ringva, rengve
és asszonyszemek néznek elmerengve,
kacéran, csalfán, ingerlőn, aléltan...
Dél van!

Az arcuk szép és láng ül a hajukban!
Kivillog hozzám selyemharisnyájuk.
A férfiak, a tavaszi legények,
sóvár szemüket hosszan vetik rájuk.
Az egyik jön, a másik tovalibben;
a tavasz bűgve gázol ereimben:
megindul mind, szívemben ami vér van!...
Dél van!

Egy kék padon habos halomba csipke,
asszonycsípőkre hajló drága selymek:
ott ül az asszony, akit én imádok,
ki mást szeret s akit mások szeretnek.
E padhoz régi, bús jogom van nékem:
sok hosszú, rémes, fagyos téli éjen
aludtam rajta fáradtan, aléltan!
...Dél van!

A MÁRIA UTCÁBAN

Erre vetettek! Itt a helyem,
mint kényyszerű bóknak a bálban.
Tavaszk omlatag szobra vagyok
a Mária utcában.

Vannak már tavaszi pillanatok,
már rohanna néha a lábam;
már nevet rám újra a járda színe
a Mária utcában.

Azt hiszem, tavasztól fogva maig
behúnyt szemmel egyre itt álltam,
- míg lehullott a hó, míg elolvadt a hó -
a Mária utcában.

Azt hiszem, szobornak való vagyok,
mely túrve honol a világban;
és évente feketébb s hallgatagabb
a Mária utcában.

MIÉRT?

Már nem bír el a talpalattnyi föld,
s már nem győzöm az arcát ütni, rugni;
és kérdeni, mért állok egy helyen?
s mért gyengülök, ha el akarok futni?
Mért szerettem meg a kívánczóságok
fől-főlgnyulladó, lápos zöld vizét?
Mért hallja meg koponyám fakó csontja,
minden lépésem átkozott nesztét?
Mért áll az ember csöndbe!
Mért fáj a fáknak zöldje!
Mért bomlik ráncba száz selyem,
hideg nyoszolyás éjjelen!
Mért villog asszony válla!
S ezer asszonyhaj-párna,
mért gyúl ki halvány éjszakán?

S mért nézek mindig hátra?!...
Mért nézek mindig hátra?...

FAGYÓ VÁGYAK

A Dráva villis völgye világos,
az éjben hangos a hó.
Szakállas gyertyánligeti árnyak
a vizen nagykomoly táncot járnak,
Nyög bele Dráva apó.

A kompon vár a nagy váró semmi,
a lánc a csigán zötyörög.
Téli búbanat nyalja a partot;
valami puska lángot szalajtott
s a vad villik völgye dörög.

...Pesten a kőbe, sok hideg kőbe
ütközik megcsalt szemem.
Járom a Drávát, várom a kompot,
s látom a könnyet s nyelem a kormot,
amíg falum útját szelem:

A Dráva villis völgye havas,
rajt két sor lábnyom: te s én...
Járjuk a partot, várjuk a kompot,
tündöklő hajad szememre ontod.
S megfagyunk az álmok ölén.

ÁPRILIS 1.

Szép fájdalom: az ajkak megnyílása
kis vendéglőnek tejablakos sarkán;
sima gyöngyökként bársonyszavak kúsznak
nyelvem hegyére, pompázatos tarkán.

A legpajkosabb angol nóta csurran,
az önműködő zongorára nézek
s a sima gyöngyök halotti menetben
szívembe futnak: kicsúfolt zenészek.

A fehér abrosz sáppatagon gubbaszt,
tán a te hókezedre gondol vissza...
Ó, mennyi-mennyi mondanomvaló van -
Egy festett lány egy baka borát issza -

Nagy vöröskezű parasztlány köhécsel
s az olcsó ételt durván elémrakja;
az önműködő zongora kifáradt.
Sirok... És ma van a bolondok napja...

AZ ABLAKON ÁT

Most én épp oly egyedül vagyok,
mint ahogy régesrég kívántam.
Kinyitom a kis csöndes ablakot.

Most én mindig szomorú leszek.
Az ablakomból kitekint a szívem,
némán, mint a behódolt váteszek.

Most minden várás elmúlt felőlem
s úgy kér csókokkal meghintett fejem,
hogy bányáiból magamat kiöljem.

Valaha ott egy büszke úr lakott,
egy asszonyt várt sétálva, míg az alkony
durván becsapott ajtót, ablakot...

SZÜZEK, BALKÓNOK

Ó, hogyha egyszer nyitva hagynám
a szobám csak egy éjszakára,
mint csapszéket a pusztaszélen,
hol egy korty bor a mámor ára:

fejembe apró álomsapka,
kezembe szívem, ez az álnok.
És mérném, mérném szakadatlan
a csönd borát, e forró álmod.

A nyári éj, amint kinyúlik,
lomhán kocogna bé az ajtón;
s én az én könnyes levegőmben
meríteném el, szívszakajtón.

Elveszne benne, sirna, rína:
szüzek, balkónok, ágyak várják,
s én beléfojtánám szívébe
véremnek éhes, szomjas árját.

És ott vergődnénk összefolyva
az éjszinnel befestett ágyon.
A legparáznább és a legtisztább
lennék ez éjjel e világon.

A TÚZFAL

Az ablakom üres telekre nyílik;
lenn sápadt fű s a fűben ócska hintók,
a hintókon szerelmes-éhes macskák,
cicázók, fázók, egymásra kacsintók.

Egy sárga tűzfal áll csúcsosan, búsan,
mint vénkisasszony egy sötét teremben.
Meredt árnyéka: szűkös toalettje
az estbe hull s a rossz hintókra lebben.

... Öt óra csak. De késő ősz. Sötétség.
Az első hó már kíváncsi a földre.
Egy csillag sápad át pirosból zöldre.

Egy ablakostót jön. Az arcán kétség.
Megáll. A vak, üres telekre bámul -
s egy mécs gyúl föl a tűzfal ablakából.

CSÓKOS REDŐK

Májusvégi csóktól égő,
lázadozó homlokomon
szaporodnak a redők.
Rajt feledték súlyos vétük,
- amikor még együtt égtünk -
tíz, húsz, vagy száz szeretők.

E redőktől félve-félek:
hozzámtapadt ellenségek,
csókok útja, bűk öle;
tíz, húsz, vagy száz szeretőknek
megrugdosott országútja:
egykor tüzes börtöne.

E redők majd egyszer éjjel
leszállnak a homlokomról:
mérges kígyók, ó-bűnők;
ráfonódnak a nyakamra
s mielőtt még belefűlnék,
az ágyamon fölülök
s köztük egyet: régít, régít,
legtöbb csóktól égőt, vérzőt
megölök! Agyonütök!

NOVEMBEREST

Novemberest. A város szélén járok.
A Kőrös fázik. Egy kutya ugat.
Az íves, bordás, nagy vasúti hídra
fakó bánatot ejt a napnyugat.

Kabátom szélén kóróvert barázdák.
Nagy füstöt okád az utolsó ház.
Kezem remegve a szívemre hajtom:
valaki messze-messze zongoráz.

Az ősz ködén át felémzongorázza
az augusztust, a szeptembert: Meát...
Az esti gyors süvítve jó keletről
s robog nyugatra a vashídon át...

REGGEL

Az ablakomon karcsu jégvonalkák,
fagyos mosollyal rámköszöntenek.
A reggel fagyos, merész pattanással
megint kinyílt, mint a nagy sebek.

Álomszuszékos, puha gördüléssel,
fordulok a falnak: ott van még az éj;
elbujt a párna tüzes, forróságos,
panaszos, jajjos ráncai közé.

Kezem pihen a falnak szürkességén.
Hajam szemembe hullt, a szám csukott...
...Talán most, talán most fogok aludni...
Csitt! A nap a fejem alá csuszott...

A BOLDOGSÁG ABLAKA ALATT

Hajnalodik. Egy kopott társzekér
lomhán és döcögve halad,
az ablakom alatt.

Ébren vagyok. Arcom halványfehér;
és gond ül szemeim alatt.
A szekér csak halad, halad.

Én is így, ilyen lomhán, önfeledten,
amint csöndesen előretörök:
mögöttem minden, minden elmarad;

s az a kis zaj, mi a nyomomba kél,
egy lány füléig el sohase ér.

Egy kopott társzekér
a boldogságnak ablaka alatt
örökre elhaladt.

Mea énekel

ESKET AZ ŐSZ

Vörhenyes levele az ezüsthársnak
gesztenyehajadba hull.
Kiszikkadt, porló burgonyaföldek,
meddően alvók, elavult zöldek,
sírnak a hársakon túl.

Szüreti illatok sejtelve táncol,
útjára indul az est.
Fanyarul rálép a szőlőhegyekre
s hozzánk dalolva, bús ütemekre
búg a sok szőlőgerezd.

Részegen fúj a szél. A hajad bomlik.
Trillázva ring a csipőd.
Szomorún járunk s zokogva siratjuk
ezt a szép szüretidőt.

Álmokat élesztünk, csókokat gyilkolunk;
november gyásza tetőz.
Szüretetek fekete átkai ülnek
fejedre s fejemre. Sípolnak, füttyülnek:
most esket minket az ősz!

PESTI VASÁRNAP ESTE

Megindul alattam az Andrásy-út,
a nagytestű, asszonyos dajkám;
szívem megduzzadt kebelére hajol
búsan, babonásan és balgán...
Megindul alattam az Andrásy-út
búsan, babonásan és balgán.

Nagy barna bók futnak az utunk előtt,
a pesti vasárnapi estén.
Kétsort paloták, arany, szép kacagás
és pénz ül az emberek testén...
Nagy barna bók futnak az utunk előtt
és pénz ül az emberek testén.

Vidám rohanások lüktetnek vadul
és ballagó fájdalmak jönnek;
s elszunnyadnak dajkám nagy, meleg ölén -
a fájdalom könnyű a földnek...
Vidám rohanások lüktetnek vadul
s a fájdalom könnyű a földnek.

Nagy bársonyos asszonyok lába dalol;
Mea, reszket az ajkam, a térdem...
Tudom, reszket a térded, a szád neked is, -
ha szeretsz még, ma könyörögj értem...
Nagy bársonyos asszonyok lába dalol:
Ha szeretsz még, ma könyörögj értem!...

Síralmas, keserves két néma fasor,
- mint én terád - tavaszra vár.
Fehér hó szítál s jön egy fekete folt:
egy holt s négy pomp-fünébr-huszár...
Síralmas, keserves két néma fasor,
egy holt s négy pomp-fünébr-huszár.

TÁNCOK

Ólmos, fekete, dobbantó lábbal
ott táncolok a szíveden.
S nehéz ütemét a mi dalunknak
búköstötyűimmel kiverem.

Síma szívednek csillogó lapja,
rengő pirossa porzik bele.
Hajladozó kis kebled havára
átsüt a táncom mély üteme.

Reggel minétnek lágy figurája
bomlik szívedre lábam alól;
pihent csipőd még párna cibálja
s érzed: lihegnek már valahol...

Tükröd kivonszol a szükséznü ágyból,
lágy-meleg formád rajta marad.
Táncom beléhajt csöndes battisztba,
s bálnak, minétnek látod magad.

Délfele szíved hintaja: kebled
dagadó ívben izzik felém.
Lángoló lábam véres ütemre
száguld keresztül szíved telén.

Estefelé már jönnek az árnyak;
eljön Beethoven s ő muzsikál:
lábam bokáig süpped szívedbe -
már ez a tánc a gyáva halál.

Sarkam kiserked éjjeli órán:
Salome tánca szíveden ég.
Érzed: kisenyvedt minden inam már
s kérdem: a táncot járjam-e még?

Keskeny, kiszáradt nyelved elájul,
vállaid éle összerogyott.
Szívedre ontod forró tűz ujjad
s szédülő lábam most lefogod.

VÁRLAK

A sárkányfejű szigonyos kályhát
befűtöm. Dél van. Fűtőrészek.
Meleg lesz, csöndes, buggyanó meleg
ez a bolond boszorkányfészek.

Szorosan összekötözök
két unatkozó bársonyszéket:
itt te fogsz ülni, itt meg én...
Rendezgetek. És fűtőrészek...

Itt te fogsz ülni, itt meg én;
zimankós szívem összerázod,
bolond fejem öledbe hull,
s a könnyeidet magyarázod...

Zimankós szívem megpendül,
mint éle jó, hevert acélnak -
Sok ránc lesz majd a szőnyegen
s a bársonyszékek elalélnak...

És átkozol majd és gyűlölsz
s a csókjaidat megtetézed...
... A sárkányfejű szigonyos kályha
ropog. Várlak. És... és fűtőrészek.

ORCHIDEA

Vállaid közé fúrom a fejem.
Orchideás álmat ölelek rád,
én, a te orchideás haramiád.

Párnás öklöd derekam vájja;
ingatag melled dalol velem...
Én a te nevedet énekelem.

A pamlag egy nagy orchideafelhő,
rája hullottunk mi, két gyöngyvirág.
Egy szent orchidea most a világ.

Öled, ajkad: orchideaerdő;
én vagyok rajta a vaksötét út,
amely az erdőn kigyózva fut.

Átrobog rajtam az illatos láz,
a kebled egy világgá száguldó utat
a roskadozásig beorchideáz.

ÜRES SAROK A SZEKRÉNYBEN

Van már patyolat függönyöm
és haragosvörös lámpaernyőm.
Cserépkályhám, mályvaszínű,
amelyben ég a szén bizsergőn.

Van szekrényem is, ó, de jó.
Van benne foltos, tiszta holmi.
Ha belényulok, a kezem
szédülten elkezd tántorogni.

Fodrok helyett nagy, szomjas vágy,
piros álmok a mély sarokban,
amit üresen hagytam - és
reád gondoltam... Rád gondoltam.

Van egy hajtűm, te hagytad itt,
mindig rámnéz és ó, az is vár...
Van mindenem, van mindenem,
csak könnyem nincs már! Könnyem nincs már!

A KEZEM

A kezemet ma lemetszeném,
hogy idegen legyen a vére.
És beszélgetnék véle.

Reátenném a csonka halottat
egy illatos, puha selyemre. -
Be szép ravatal lenne.

Az elhalt ujjak minden alján,
az alvadt erek kékjén,
sok csókot lehelnék én.

Becézném forrón, könnyesen,
kacagva simogatnám
az elhalt ujjak alján,

ahol ma a te lány kezéd
vad lüktetése égett...
Szentté avatnám a kezem
és elküldeném néked.

SZÉP BOLONDOK

Lehettem volna szép, szőkefejű
és kékszemű, szomorú ember.
Türelmes vérű, ábrándozó,
mint a nagy kékvizű tenger.

Lehetne homlokom ívelt, merész:
bámulnák szép koponyámat.
- Szép darab ember volt Antonius,
de nem ihlette meg az anyámat. -

Heródes ádáz hidege ég
arcomon s kövér hajamba.
A szeme röpköd szemem helyén,
mint vészben a Noé galambja.

Haragos, átkos, fekete fej
és elborult viharos homlok,
szereti Mea szép barna fejét;
s akik szeretnek: mind szép bolondok.

MEA ÖLÉBEN

Forró öledben szép álmok alusznak
és álmodnak bíboros, nagy álmot.
Én leszek, én leszek az életrekeltőjük,
Mea, én megváltom az álmod!

Forró öled tűzét, a csóкод, az ajkad
a véremmel én kicserélem.
Föl fogod gyujtani az éjjeleimet
és én a te életedet élem.

Átvetem lelkeden az árnyékomat
és a lelkemen átsütöm a lelked.
Gyönyörű vétkeket csókolok beléd,
hogy vad legyen, mint én a te lelked.

Vad legyen, átkozott, bűnbe szökött,
hogy te se légy jobb, Mea, nálam.
S ujjongó nászindulót zengjen, amíg
kirepül tűzőledből az álom.

FINITA LA KOMEDIA

Tizet ütött a városháztoronyban,
a züllött parkban polkázik az ősz.

Épp ma egy éve, hogy elhagytuk egymást
s ma még az est is olyan gracióz.

A színház felől kacagó nők jönnek:
sok fehér kéz ég a sok tüll között.

A legvéznább is olyan asszonyos ma,
vérbe mosdott, csókba törülközőtt.

Ezek most forrók, lágyak, izgatottak
s mire éjfél lesz, csókra hullnak mind...

S egy alvó leány szíve dobbanását
messziről én megérezem idekint.

AZ ESŐ RITMUSAI

Ó, lásd az idők hetyke lányait,
a napokat, mik engem összemarnak,
ünnepözönnek, boldogságzamatnak.

Nézd a napok fürge legényeit,
a perceket, mik már nem az enyémeek,
kék tóba hulló százszínű zenének.

S a percek bús koraszülötteit:
egy-egy csöpp esőt téli mélabúban,
ruhád ráncába temess el az úrban.

S az esők fojtott ritmusu nesztét,
mely egykor ifjú testünkbe szivárgott,
tisztábbnak lásd, mint engem s a világot.

ÁLOMSZEKÉR

Virágok dúsöblű kelyhek remegnek
s egymáshoz simulnak az éjbe.
Elöttem egy pohár zöld alkohol
s száll szivarom füstjének kékje.

Az éji szent hallgatás ölembe ült
és csábítja, csókolja vérem.
Langy szellőszavak és élembe jössz
Meám, a szent álomszekéren...

Te vagy az illatos kelyhű virág
s kihez nem simul senki: a lelkem.
S bár alkohol biztat s csitít a szivar,
a mérged én már beleheltem.
Átjárt a te bűnöd, a mérged kimart,
fölitta, kicsókolta vérem.
S az én bűnöm, hogy a te tested, a szép
itt áll nékem ma is fehéren;
s én kocogok, loholok búsan a csúf,
a megfakult álomszekéren...

ÁRNYAK NÁSZÁ

Tüzes szinekből összeszótt ruhád
bűnös meleggel lepi be az arcom.
Izzó homokban, forró vérben alszom.
Hajamba hajad vad tüze fut át.
Egy forró szál tapad a szempillámra -
Most száll az alkony hónaposszobámra.
Most száll. A sápadt falakra suhan;
orozva testünk lázán átszűrődik,
mint hárfahúron rezdülő futam.
S az alkonyból az éjbe fúló sávok
vak démona úgy les, úgy ögyeleg...
Nevetlek: renyhe, nagy, fekete árnyak!
Csak nőjjetek! Csak jőjjetek!

LEVÉLVÁRÁS

Lim-lomos, rozzant hotelszobámba
dől a hegyekről szüreti nóta.
Lányos, kegyetlen, hajszálírásos
levelet várok három nap óta.
Roppan a szekrény százéves válla,
búgó románcot locsog a kályha.
Lázbeteg varjak serege károg...
Három nap óta levelet várok.
Fogd meg a tollat, empire-kisasszony!
Lót-fut a szél, már rossz az idő.
Potom öt percet lányos idődből
vágj a szívembe! Üsse a kő!
Zokog az utca, az eresz könnyez.
A falak sírnak, ajtóm beteg.
Lázaz az ódon-divatú pamlag
s vendéget várnak a képkeretek.

Lim-lomos, rozzant hotelszobámba,
Mea, írásod én idevárom!
Fesse az arcom halottfehérre
s nyúljak el némán a rozzant vaságyon...
Lássa a szekrény százéves válla,
nézze a bűgő, rótszemű kályha;
ezek az összeboronált párok
vajj mire várnak?... Vajj mire várok?...

DÉLUTÁNI ZIVATAR

Finom fonalú zápor fátyla jött el
az ablakomra, hol senkise áll meg.
Vasárnap volt, kint víg lányok vihogtak
s egy mély mennydörgés adta rá az áment.

Aztán egy percre megállott a szívem,
úgy volt, hogy mi sohse beszéltünk, ketten;
úgy volt, hogy mi sohse csókoltuk egymást,
te nem szerettél és én nem szerettem.

Úgy volt, hogy mindig ilyen záporálmos,
ilyen kínlódó volt a délutánunk.
Egy percre minden elmúlt a szívemről,
egy percre minden elalélt utánunk...

Aztán egy hangos, vad, sikongó villám
valahol messze csókolta a földet.
A karcsú fák eleven húsa fölsírt
s hallottam, hogy a szél ajtómon zörget.

S e záportól elázva, végigestem
az orkideaillatú díványon.
Fölsírtam bűgva, mint dérlepte lankás,
melyen végigfut két parányi lábnyom.

Aztán ajtóm gyorsan magamra zártam,
az ablakon a függönyt összevontam,
szemem lehúnytam: láttam izzó ajkad,
szám összezártam s a neved kimondtam...

HALOTT SZÓK HONA

Vágyaim ma nagy, karcsú jegenyék,
valami keshedt, görbe árokparton,
amire méla álmod vet az alkony.

Vágyaim ma szép esti szigetek,
valahol lent, a szőke jónvidéken,
hol hárfapengés az égen.

Vágyaim ma a tiszta mosolyok,
fáradt virágok álmos illatsúlya,
mely nyújtózkodva kiliheg az útra.

A vágyaim ma lábad alá kúsznak,
hogy elvigyenek: hol a szók fehérek
s halottan szépek. Hova én el nem érek...

KÉT ASSZONY

A tenyered forró, Meám,
fölforr a könnyem, ha ráejtem.
Forró tenyérrel jössz felém
a hideg szélben, dermedetten.

Nyujtod, adod a tenyered;
elringat két reszkető szárnyad.
Egykor ily puha kenyeret
adott anyám. Szeresd anyámat!

Ti ketten vagytok asszonyok,
remegők, gyávák, gyásszal szépek;
beteg mosollyal zokogók,
ha büszke innal félrelépek.

Enyémekek vagytok. Rajtatok
minden melegség értem árad.
Ti két szép, szent Szomorúság!
Ti két szép szentkép. Két imádat!

Anyám kenyerét álmodom
s elbujok forró tenyeredbe.
S belopom anyám bús kezét
a te bús, hideg kenyeredbe.

AZ UTOLSÓ NAP

Szomorú fejemet nagy köd koronázza,
rekedt bánathárfa kriptája e fő.
Ma hívlak utolszor bús emlékezéssel,
Mea, te szívemre hullott bús redő!

A vidéki estnek minden őszi láza
s minden tavasz-csendje az ajkamra jött:
Mea, ma agg vagyok, ötezer esztendő
s könnytelen zokogok arcképed előtt.

Ma van az a bús nap, amire születtem;
huszonnyolc esztendő ma porrá törik,
de ebben a porban te égsz örökig!

Ma elindulnék a klasszikus vidékek
barna bársonyába s elapadt szemem
meghalna, míg ajkad emlékét szedem...

ÉJFÉLI DITHIRAMB

Éjféli percek gyengéden suhannak
helyettem a hónod alá.
Meglengetik vállad s nagy bársonyos bút
szitálnak álmodva reá.

A hónod alatt két kezem tüzét
most sínyli két bimbós halom. -
Be szép lehetsz ma, ma be szép is lehetsz
te fájdalmas diadalom!

Ma fölcicomázza a homlokodat
a nagy, sóhajos, távoli csend:
ma szebb vagyok én is, mert tőlem a szent,
a nagy szépség nagy-messzire ment.

És holnap remegve lobogsz majd felém
s a csókod öledbe hozod;
a vérembe bámulsz a szememen át
s a szívem megkoszorúzod.

LETÖRT GALLY A PORBAN

Sötét hajam ma, vagy holnap
úgy lehull, mint a tölgyfalevél.
Mindenemből csúful kifosztott
az a nyár, Mea, és ez a tél.

És az arcom, mely szép volt teérted,
megijeszt s kigúnyolja magát.
Gally voltam egy tölgyön, amelyre
a nagy bú felaggatta magát.

Letörtem s elszállott felőlem
a vihar, az eső meg a szél.
Egy-egy sóhaj, mit elhoz még néha
az a nyár, Mea, és ez a tél.

Most a porba magam beleásom,
hogy el ne vesszek: bús játékszered;
hátha erre jössz, öregem, egyszer
s elmélázva kezedbe veszed.

Tíz szonett

A SZÍVEM

Napjaimból, mint női selymek
ráncaiból a titkos vérkeringés,
úgy dobog ki súlyosan és puhán
megkínzott szívem, e bússzálú himzés.

Dobogó kedve régi titkok titka;
bús felelet nagy kérdéseknek árnyán.
Míg esti órák lábadozó csendje
csókolja, rája fájdalmat szítálván.

E záporos szív pergő vergődése
síkos fehér női tenyérre vágyik,
hogy elvakítsa a látó halálig;
ezer szemével hogy ne lásson mégse
a csókoktól porrá leégett kertbe,
melynek földjét taposni sohse merte.

ÁLMODÁS

... S a napok szállnak, mint az álmodás
s a szavak sírnak és a szívek vernek,
mint reccsenése sudár tölgynek, csernek.
A napok szállnak, mint az álmodás...

Az idő nyúlik és az idő vész
s az eddig alvó, ránkleselgő árnyak
halottainkból föltámadva, járnak
és zöngve búgnak, mint a kelevész.

És összefogva, kergetőzve jönnek,
mint hírnökei a halotti csöndnek
és csont az arcuk s a szemeik zöldek.

Így őrlődnek le a napok halomba;
a szavak sírnak s nevetnek naponta,
mint gyerekajkon napkeleti monda...

FORRÓ NYÁRI DÉLUTÁN

Nyárai Antalnak írtam

A tükröm lapján át a napsugár
tüzes szúrással fut a végtelenbe.
Egy csokor sárga rózsával kezében
szomorú háziasszonyom tipegve jön be.

Egy messzi toronyóra odakint
melankólikusan üti a négyet.
A tanárék kis lánya odafönt
tikkadt ütemben játszik egy minétet.

Az asztalomon pár művészbarátom,
nyugodt, fanyar, feszes fényképi pózban
reám köszönt. S én megborzadva látom,
hogy míg az idők méhébe fúródtam
s a táncoló hónapok kedve tördel,
ők figyelnek rám összevont szemölddel.

AZ ARANYHALBAN

Az Aranyhalban együtt ülnek hárman:
két kivágott ruhás lány s egy poéta.
Az éji festék színe máladoz már
és a poéta oly bolond portéka.

Az Aranyhalban híg sörök dús habja,
s a merész napnak reggeli sugára.
Nagy földi búk és égi szárnyalások
a poétáról szállnak a két lányra.

Hol van az éjjel? Hol van a sötétség?
E bolond, balog kocsisa a napnak,
amely ostorral kéri, hogy megértsék...

Az éjjel játszó nappal mulatoznak
három cigányok. Egymásra nevetnek;
s egyik se tudja: mit? de ők szeretnek!

UTCAI SZONETT

Széttárt, nagy utcák; külvárosi ebcsahos utak;
cellaizű, mohos szobáknak kalandosan összeverődő ára.
Hajnali lenyugvás; ébredés szürkén, álmosan, este:
veletek is leszámoltam, végeztem, - valahára!

Egy szoba, egy kopott, súlyos ruha és egy lány!
Egy út: haza, törődve, reggel és egy: az estbe, egyformán álmos.
Öltözködés sietve: miért? Gyors ágybalépés: mivégre?
Tegnap és Holnap: élők. A ma mindig magányos!

Megvetett ág ne pörgessen rám tátongó, huzavona álmot!
Falon ne lógjon egyetlen kabátom, amelyben nyögve járok!
Ajtó ne álljon útát ijesztőn, lesve, míg rátalál az öklöm.

Beléalszom magam az utcán a tegnaptól a mába;
testem vonagló bújja füljön kabátom sötét vonalába,
míg enmagamtól envégem, ennyugalmam csöndben előröklöm.

ÁLMOK ÉS BÚK KAVICSAI

Magam előtt futok e júliusban,
e langyos, hangos és ledér szivén
decembereknek s hideg életnek;
így fut a táltos, megimádott mén.

Mert éjjel fénnel, milljó szép veszéllyel
kifesző reggelt várni: bús csoda.
Mert korahajnal rekedt hanggal tölt meg
és éjt remeg a reggel vánkosa.

Ezért futok magam előtt egy fejjel,
egy fejjel, amely nem szemrevaló,
mert álmok és búk kavicsain lejt el,
mint kis fiú alól a hintaló.
Keresztutaknál vissza-visszabámul:
meghorkant mén fut a vesztett csatából!

ÁMBRAFÜST

Életed lelkemet úgy lengi körül,
mint kertajtót a vadszőlőinda.
Reszkető szemed úgy bámul reám,
mint a telihold bús ablakaimba.

Csókra szabott kezeid tüze ég
a megáldó s megátkozó szóban,
amely nyelvémen az, mi a csengetyűszó
kicsi számon, mely síklik a hóban.

Hajad a tiltott, távoli kert,
melyen át sóhajom szállani mert;
nyakad és homlokod: szobrok.

Eléjük virágot hordok
s lelkemben, e vertaranyüstben,
a neved száll a kék ámbrafüstben.

BÚS ŐSZI SZONETT

...Azután borgőz volt az élet!
Sok olcsó csók és sok sötét virág!
Szívemnek adtam éjjeli zenéket,
miből kibúgtak mély litániák.

És lompos ősz jött. Rozsdaszínű bánat
s bezörgetett szemem bús csillagán:
Hé, ott hagytam a nyárban a babádat!
Oly szép és oly mosolygós az a lány!

Megsimítám rótszín haját az ősznek
s megráztam bőségtől fáradt kezét,
mely mindent elhoz: szőlőt, bút, zenét...

mik csókot s kéjt táncolva megelőznek. -
S megkértem az ősz könnyeimen át:
- mint én - feledje ő is el Meát!

NAPSZÁLLTAKOR

Szeptember szőke napja hozott el
egy messzi kertből, szikkadt szérűk mellől,
hol mákvirágok keserve pereg
és bánatpor hull a virágszivekből.

A szél kapott föl s úgy hozott elém:
nagy, messzi elhalt forró nyári csókot,
amely a szőke szeptemberbe szállt,
míg nyári felhők selymébe fogódzott.

És napszállatkor megtört az utad;
megállított egy bús temető táján
egy szomorúfűz méla hajlongása.

Alatta egy kő: - nevet nem mutat -
leendő sírom. E bús köre szálltál
s most az ősznek jelezzük az utat.

Bágyad az arcom

MI VAGYOK ÉN?

A föld, mely barna, úgy, mint én
s mint én, oly bús, oly régi,
maga az áldott türelem
s ki kéri: megsegéli.

Én járok rajta s bánatom
naponta megalázza.
Bár szeretem, mert rámarad
a földiségem váza.

Én járok rajt csak, én magam!
Mindenki más csak rája lép
s a barna föld se tudja,

hogyan arcom, kezem, derekam:
egy imakönyvből kihullt kép,
mit eltép egy szűz ujj.

PARKRÉSZLET

Tarka hervadás leng a parkon,
egy kései rózsaszál dermed.
És messzi vagy te! A kavicsos utak
most érzik az eltűnt szerelmet.

Amerre jártunk, a lépteink keresik
a szellők a süket bozótban.
A kicsike kőpad a rőt avaron
most álmodik. És minden oly szótlan.

A VENDÉG

Vakon köszönt kiélt zsebem,
szemeid zöldre festik:
csendes nagyúr, kerek arany,
vendégem léssz ma estig!

Erembe bujusz, szemembe sütsz,
lesz kéjes herce-hurca.
Kíváncsi ma csak rád vagyok.
Maradjon ma az utca!

Eljöttél hát! De honnan jössz?
Ki unt meg? Ki sír érted?
Csókoltál-e asszonykezet,
sikosat, hófehéret?
Nálam bánat lesz a sorod;
itt nem találhatsz társat.
Az én kezem, az én zsebem
álomra való már csak,
szegény arany... De hogy tüzelsz!...
Talán ott voltál nála?...
Csöndes nagyúr, kerek arany,
gyerünk ki, az utcára!

DÉLI ÁRNYAK

Szeretem nappal a lámpavilágot,
a sárgaszín, hűséges nyelvet.
(Déli verőn fogok feküdni holtan.)
Szeretem a forró szerelmet.
Szeretem az arcom fekete árnyát,
ha ráhull a szőke falakra.
(Megálljatok: négy fal reszket csak át
a fénytelen végső szavakra.)
Szeretek mindent, ami enyém volt:
a szemem, a kezem, az ajkam...
Szeretem nappal a lámpavilágot,
ha reszketve átsuhog rajtam.

SZENT TÁVOLOK

Szent távolokból idefáj két tikkadt ajkad -
október renyhekődü estje van.
Ezer határból szőtt fátyol van rajtad
s én aggnak, vaknak érzem magam...
Szent távolokból idefáj két tikkadt ajkad.
Október renyhekődü estje van.
A szürke párán át hozzámfehérlik
két váró térded forrón, boldogan;
karjaid szikrát vetnek föl az égig...
Október renyhekődü estje van.

A szürke párán át hozzámfehérlik
lángzó tíz ujjad, gyászba fulladt melled,
mely csókjaimtól dússá sohse érik
és ott hal el halovány szíved mellett...
Lángzó tíz ujjad, gyászba fulladt melled.

Ezer határra fénylő oszlopa bánatomnak,
melyre ma szíveim rózsái felosonnak:
lángzó tíz ujjad, gyászba fulladt melled
s két váró térded forrón, boldogan...
Október renyheködü estje van!

GYÓNÁS

Gyerek nincs olyan ájtatos,
mint én, ha gyónni kezdek.
S a nyárban nem pirulnak úgy
a dús szőlőgerezdek:

Te nagyszerű kigondolás,
sok gondolatra téplek.
Bocsásd meg, de a könnyeim
veled vad nászra léptek.

Bocsásd meg: én magam vagyok
s szenvedő, lusta fajta.
S magadnak is, hogy bölcs kegyed
ezt bölcsen így akarta.

Nézd el a káromlásokat,
ha veled véres ajkam.
Bocsásd meg, hogy te nagy erőd
se segíthet már rajtam.

S hogy torz valómból gúny rikolt
a békés templomokba,
s hogy agyonfojt a csókjaim
szürke futóhomokja...

... Meggyónom sokszor sok bűnöm
- ha megszentel a vétek,
mert nekem nincsen istenem -
a mások istenének.

NYUGATI SZÉL

Sokszor elindultam keletfele, vissza:
enkoporsóm öre, kopott halottkém.
Mohos falakból itt mohos illat ásít;
rég temetkezem itt, régi ember: én.

Ijedt könnyeimmel fölvertem a csöndem,
aszott öklöm vére a falakra szállt:
dühös szájalommal kergettem a vérem,
sajnáltam magamat s szántam a halált.

Hej, de szeret engem a nyugati szél!
Fölkeres a mohos falak alatt,
hol bús emberöltők szakállas, torzonborz
gondrémei kongatják a homlokomat.

Szeret engem a nyugati szél!
Befog üvöltözve zengő szekérébe,
sörényembe fujja tüzes-piros nyelvét:
így rontunk a büszke idők elébe.

MEDDŐ SHIRÁZ

Odvas falak mély árnyéka verdes,
omladozások erdeje zúg:
dől, ami szép, ami jó, ami kedves -
ami hazug.

Marad a nyirkos, átkos sötétség,
marad a csalán, marad a gaz:
mind, ami rombol, mind, ami megver -
ami igaz.

És már a vakság fényét feledtem;
látlak, ó, látlak: meddő Shiráz!
Már csak az arcom, a vén, az ijesztő,
ha megbabonáz.

Pillám bezárul: nézem az arcom.
Nem kell tükör se, csak befelé:
s látok egy embert, ki mindent meglátott
errefelé és elfeledé
és eltemeté. Ó, eltemeté!

VÉN HARANGLÁB

Én vagyok a szent csudáló,
én vagyok a szent tudatlan,
én vagyok a virrasztó csend
a pillanatzuhatagban.

Rozsdamarta vén harangok,
korhadt, sötét haranglábon
várják bennem kondulásuk,
vecsernyéjük: a halálom.

Addig tart a gyerekszemű,
szent csudálás, beteg álom.
Hej, de akkor, hej de akkor
megnöveszt majd a halálom:

Vén harangláb földig bókol,
rozsdás hangja mind föltámad:
az utolsó, nagy csudára
lezárom a szemeimet,
megnyitom a koponyámat.

A HÓ MEG ÉN

Pelyhek, pelyhek: könnyű néktek!
Sohse fáztok, sohse égtek.
Mindig lejjebb szálltok;
könnyű néktek szállnotok.

Pelyhek, pelyhek, csöndvitézek!
Minden arcba belenéztek.
Csókoltok, ha kell a csók
s olvasztanak lágy kacsók.

Pelyhek, pelyhek, fehér könnyek!
Ölelői asszonyölnek,
csak reám ne szálljatok!
Álljatok meg! Álljatok!

Pehely vagyok én magam is,
fejem hazug, lábam hamis.
Én is szállok lefele
s nem gondolok már vele...

AZ UTOLSÓ ASSZONY

Még az utolsó asszony hiányzik,
az én forró, bús életemből:
elmegyek ma egy halovány házig.

Ablaka csipkés, nyitva a szélnek.
Azt hiszem, tudja, hogy kívülem más
senkise látja, mint én, oly szépnek.

Azt hiszem, érzi: ő lesz utolsó
csókom, keservem, büszke bukásom:
vérszinű borból utolsó korsó.

Erre az útra bízom a lázom...
Elmegyek ma a legutolsóhoz
s - lemondok róla. De megbabonázom!

NOVEMBER

Ó, november, fűtött szobák szüretje!
Ó, bús szívem: novemberi vidék!
Ó, téli ablak ködös köntösében
ti ráncos vállú szőlővenyigék.
Ó, fehér kéz! húga orkideáknak,
ó, parfümterhes téli délután!
Ó, teaillat lomha gyöngyözése,
ó, mély utak, sötétek, kint Budán...

Vakító hósikokra gondolok ma:
volt egy telem, szerelmes, szép telem.
Szívem ezüstös csendjének vizébe
e tél színeit belétördelem.
Hadd ússzanak rajt, mint az anyatéjben,
az élet forró gyöngyei: a szók.
... Vakító hósikokra hullva, fekszem,
mint szökő őz nyomában a bozót.

A KÁLYHA MELLETT

Mikor a szoba - hasonlatosan fáradt agyhoz,
mely kínos töprengéstől s nagy látásoktól terhes -
beárnyasul, kimélyül és halkán elsötétül,
s a négy kopár fal: négy szem, puhává, bússá verdes:

a világ sok setétje, mély árkok hallgatása,
messzi hegyszakadékok üdvözlétüket küldik.
S mint őszi est a köddel, e nyirkos keszkenővel,
lelkem megtel a rosszal, a gonosszal színültig.

Ülök a kályha mellett a búval telt sarokban.
A tűz kövér hasábot jaidít sebes halálra.
Két kezem a sötétben, hol meg nem látja senki,
egymást görcsös szigorral, sietve megtalálja.

A jobb: egy játszi gyermek, mely már aludni térne,
haragos vad panasszal és lágy, beteg erekkel.
A bal: mint nemes állat, meleg női szalonban,
hisztérikusan, búsan, tehetetlen meredt el.

Marokra fogva egymást, mint régi ellenségek:
a két rozzant tenyér közt elmállik a sötétség.
S az összeforrott két kéz egy gyáva pillanatra
megvillogtatja lelkem rozsdába fulladt kését.

A villanás kiszáryal az árkok távolába,
messzi hegyszakadékok ködittas vad szelébe.
Szívébe száll a szélnek, mely tavaszokra osztja
e bús, fanyar világot, mely levakul az éjbe.

A villanó kés perdül: tavaszok, ősök hullnak,
mint nagy borízú almák szeletjei a tálba,
amely előtt egy asszony kitágult orrcimpákkal,
lázás csípőkkel szenved, mert csókját nem találja.

S mint csókkoldus, bús asszony a sok almaszelettel,
melyet fekete borral leönt s némán elalszik:
úgy hal el e két nagy kéz, e két hiábaszomjas,
mely már sosem szaladhat egy ködbehurcolt arcig.

A szoba négy sarkában még lángol a sötétség.
A balkezem kinyúlik, a jobbal lámpát gyújtok.
Ó, kezeim, ti árvák, ilyenkor ó, be szánlak,
mikor az esti csöndben bús zsebeimbe bújtok...

BÁGYAD AZ ARCOM

Váltják egymást méla ütemben,
arcom hervatag élén:
ingerek, mosolyos, csábos zamatok:
mulassatok csak és fakuljatok! -
Vigadok ily fakulásfélén!

Minden öröme nyílt már az arcom,
akár egy Marechallrózsa.
Minden illatot ivott az orrom;
két szemem mindent elnyelt előlem,
arcom két ifju csatlósa.

Olyan röhejek hagyták el ajkam,
hogyan beléindult a könnyem...
Ingerek, mosolyos, csókos zamatok,
most jönnek a fekete, véres kamatok
s én fizetek, mint egy úr, könnyen!

Minden alkonyon akad egy asszony,
aki még visszaűz egy vágyat.
Ingerek, mosolyos, csókos zamatok:
nevetek, mulatok, taposok rajtatok -
bágyad az arcom. Bágyad!

SOK SZÉP NEFELEJCSEM

Sok év tar hátán sok szó leperdül
s kopottan a múlásba fakul.
Kimondtam e szót, leperdült az árjuk,
az én kálváriám az ő kálváriájuk,
elkápráztak nyomtalanul.
Ma este, vagy éjjel, vagy holnapután,
ha nagyon kínoz fakulás, múlás -

majd honnan veszem, jaj! honnan veszem
én azokat a szókat, már sohse hangzókat,
amik én voltam és senkise más?

Ma este, vagy éjjel, vagy holnapután
lehet ünnepem még nekem is.
Gyöngé, kipendült, rossz szívem ágya,
vágját, a szépet friss vérbe mártja:
lehet még ünnepem is.
S csók-kéj-öllángok terített partján
nekem, - úgy érzem - illenék,
ha ajakamra lágy ígék
csuszamlának s én hadarnám...

A régi szókat, mik sok évek
tar hátán kopva, megfakulva,
megsiketülve, megvakulva,
elkáprázva múlásba fúltak;
míg üdv-kupámat elhajítom
s a szókból az életbe hulljak...
De haj, szók nélkül élet nincs:
kimondtam régen, béke rájuk,
kálváriám - kálváriájuk.

S úgy kell majd, hogy a földre essem,
sírassam sok szép nefelejcem.
S ajkaim: hamvvedrét drága szóknak,
zokogva a mély földbe rejtsem.

CSÓKTALANSÁG

Béke tevéled, assisi Ferenc
és minden aszkéta szentek!
Harcos szívembe ti mindennap
bús processzióra mentek.

Elül a tömjén fellege száll,
az apró érutakon által.
S jöttök utána, csontos fiúk,
vékony, kivérezett lábbal.

S az idegen vér a szívembe reked,
ahol én, a nagy Szánalom, fekszem.
S a ti fájdalmas szívetek fáj nekem is,
ó, hidd el, szent, szőke Ferencem.

Sok csóktalan, tagadott asszonyotok
az ajkát mind nékem kínálja...
Béke tevéled, assisi Ferenc,
a csóktalanság fölkent királya!

PANASZOS DAL

Aki még szereti a régi szobák
bús, skófiumbőrös asztalait;
vagy fehér leányok nagy kerteken át
szálldosó esteli lágy dalait;
s akit megkínzott a szent szerelem,
egy-két szót az szóljon velem!

Aki csak nézi az ablakokat
s a paloták sorait estefelé;
s mély kriptát keres, hogy csendes szívét
halotti fehérbe temesse belé;
s aki tudja, hogy mi az: egy lány,
az szomorún nevéssen rám!

Aki nagymesszire vágyakozik
s csak a távoli dalokat hallja;
akinek átok a déli sugár
és zokog a derekalja;
s aki sebes ajkon, szíven és kézen,
az egyszer a szemembe nézzen...

CSÓKOL A HALÁL

Ittam a barátság hús borából!
csókoltam, üztem annyi nőt...
Kik egykor a szívemhez találtak,
ki tudja: merre vannak ők?

Életem hosszú, rengő útján,
mint mérföldkövek, állnak ott.
Senkit se tudok megsiratni,
ki fiatalnak láthatott.

Most ballagok bús-egymagamba
az öreg, méla tél felé,
mint ahogy egykor bús kezeim
rohantak egy asszony elé.

Kezeim, melyek ápolnak ma,
sohsem érezték bús erőm;
és gyermekszem nem néz rám forrón,
bizakodással s incselkedőn.

Száz vad viharra vált szívemben:
mi másnak szép, mi másnak jó;
száz kőedénybe hullott mindaz,
mi kristálykorsókba való.

Hogy visszanézek: sírni tudnék,
hogy életem így szerteszállt
s hogy igazán nem csókolhatok
már senkit sem, csak a halált.

VÉNÜLÉS ELŐTT

Barázdás szántóföldek hús pora;
forrószínű, nagyszárú mákvirágok
sziromhullása; kék szőlők bora;
húgom keze nyomán te mindig bűgő,
búsan csendülő szárnyas zongora:
most, nagyon fájón, tihozzátok szálllok!

Én vénülésre nem vagyok való.
Most szépülök, a vágyak kora vesztén,
én: könnyel vető, sírva arató.
A vérem is csak most himnuszos, bátor,
mint vihar után a kékvizű tó; -
a vénülést és még most se szeretném.

Ti szántóföldek, láttatok vakon;
te piros mák, a szemem feltüzelted!
Te őszi bor, megöntöztél nagyon!
S húgom keze nyomán te mindig bűgő,
bús zongora: ajkon, szíven, agyon
te csókoltál először. Jertek! Jertek!

Én rogyant lábat még nem akarok!
Ha temetés jön, mindég elhúzódok.
S új életek az asszonyi karok
s néha úgy érzem, hogy elülről kezdem,
de visszamenni én nem akarok!...
Segítsetek előre, csudamódon!

Egy marék hús por szaladjon velem;
egy mákvirág sirasson messzi tájon.
Gazdag hegyen, egy szőlőlevelen
kezem nyoma piruljon évről-évre;
zongora bűgjön minden estvelen
és hívjon engem. S várjon, várjon, várjon...

LÍRA

Egy pillanat volt sivár életemben,
egy üdvös, nagy, egyetlen pillanat,
amelyben jóvá tehettem vón mindent,
egy kínos átkot, eltévedt nyarat...

Az elhagyottság végtelenül fájó
sebét, a lelkem lomha gyász-színét -
és nem tettem. Bár szólni akart ajkam:
elhallgattam az örök, szent igét.

S most szenvedek. És szeme sugarától
szívemen súlyos, nagy vád szalad át,
s e vádnak súlya megrezdíti lelkem,
miként szellő egy lány sötét haját...

SULAMIT

A hold arcához hideg szél csapódik,
a tiszta holdat paskolja, veri.
Az arcát nézem: homloka redőzött,
az ajka beteg mosollyal teli.
Bús arcú férfi. Petyhüdt orrcimpája
sok lázas percnél mutatója lett...
Öreg hold, vén hold, úgy-e, beleuntál?
Nézd, jó egy felleg. Csukd be a szemed.

... Valami kósza, bús keleti lány ment
tőlem nyugatra tegnap... Vagy egy éve...
Hagyott rám lengő, gyászfátyolos alkonyt,
mit pállott csapszék vonszol be az éjbe;
hagyott rám ádáz, cudar szomjuságot,
pedig, te vén hold, láttad azt az éjet,
mikor az utca rákhajolt alattad
s Sulamit ajka a hajamba tévedt...

Ma újra ittam. Sokat, vagy még többet,
hisz hajlanak a szőlővenyigék!
Az asztal táncol, tántorog a talpam...
aki pogány, az csók helyett igyék!
A hideg szél már nem veri a holdat,
hogyan lángol az a sok véres redő...
A sápadtsága fojtogat, szorongat;
tán arra gondol, hogy erre bolyonghat
nyugat felé a kósza szerető?...

AZ ÁTKOZOTT KÖLTŐ
1911

Megbeszélések az Istennel

I. [HAJNALI IMÁDSÁG]

A szűk Könyök uccán hazamegyek,
most hajnali három óra.
Istenem, vezess a jóra!

Békevirágok e szürke kövek
és béke e hajnali ég.
Istenem, szeretsz-e még?

Züllenem, hullanom rendeltetett
és lehull, aki arravaló.
Légy velem, Mindenható!

Hajnali percek szemeznek alá
s a harang a szívükbe sikolt.
Istenem, sok bánatom volt!

Keresztények üztek, csúfoltak zsidók.
És a nők se szereztek nekem semmi jót.
Eldobtak, mint az odvas diót.

Húsz évvel szerettem, húsz évvel vakon,
ma sápadt és zord halovány alakom:
istenem, a szívedbe lakom.

Nincs éjjelem, nincs és nappalom sincs,
csak e hajnali ég, csak e kék...
Istenem, szeretsz-e,
istenem, vezetsz-e,
istenem, megversz-e még?

II. [MINDÉG EZEK AZ EMELETEK!]

Mindég ezek az emeletek!

Későn fekszem és későn kelek
és mindig előttem a lépcső.
Katonás, szigorú, furcsa jelek
s oly messze még, messze a végső.

Fel is út szabadon és le is út,
mért megyek fel és miért le?
Életem lépcsőin meddig megyek,
míg választ kapok e miértre?

S az idegen, szomorú hónapos szobák!
A falakon Krisztusok, bús Máriák
és pókhálós, céltalan szomorú szegek -
egy sorba ütött be a sors veletek...

Mindég ezek a bús emeletek!

III. [MINT JÁTEKBABÁK...]

Mint játékbabák csöpp fején a kóc:
úgy gubbasztok ártatlanul és barnán.
Tavasza, nyár, ősz, tél meg-meglátogat,
telet, esőt, havat, vihart kavara rám.

Némely napom sötét és bömbölő,
mint völgyben álló ágyúk rekedt torka.
Ó, istenem! kis szolgálata a lét
a sorsok jeges árkába sodorta.

IV. [SZÉP ÉLETEM...]

Szép életem, te távozo lét,
visszaadok mindent néked:
bársonnyal sebző bánatszövedéked,
szerelmed s sok más tövises éked
s ezer bénító bánatod.

Mindent: Meát is visszajtem
mélyre hajolva, bágyatagon.
Szép életem, vedd vissza őket,
mindent, Meát is ráadom.

Szép életem, üdvözlöm halkan
ajkad bibor-kohóját,
mely forró tüzze lendítette
forgó kerekem pergő szíjját.
Távozz jó szívvle kegyesen.
S míg enmagamról leesem:
elfáradt csók a fáradt ajkon -
szállj messze, könnyen, vidoran
s apadt szemem s vásott fogam
ne lásd, hogy holtra-csukva tartom.

Esetten, félszeg ferdeséggel
olvasok magamra mostan:
életem cipőjét félretapostam
s most lengek az őszben, a rőt avarosban:
kertem riasztó réme.
S nem tudhatom, hogy én-e,
vagy életem, ó nagy isten,

az, aki adós, hogy segítsen
e furcsa és nyugodt halálban?...

Mert ó, jaj, én mindent megtaláltam!

V. [REGGEL VAN...]

Reggel van.

Most minden ház terített fehér asztal,
üdén kacagnak a hálószobák.

A lomha párnák ráncait a lányok
királyfiakkal teliálmodák.

A színes szőnyegen mezítlen lábak,
lecsúszva batisztholmik, mint a hó,
S a frissen ébredt emberek szívébe
belézümmög a kedves kandalló.

A tiszta fehérbóbitás cseléd
dalol s asztalt terít a nagy szobában.
Ezüstcsészék és apró kanalak
állnak sorba piros keze nyomában.

Párolgó kávék és kövér tejek
himbálóznak az ajkak bágyadt szélén. -
Ó, istenem, most reggel van megint,
csak én állok az éjszakában. Én... én...

VI. [MOST LÁNYOK ÜLNEK...]

Most lányok ülnek sok kis hintaszékben
sok kis szalonban a kályha előtt.
Acélmívű csipőjükről az éjjel,
mint őz a hegyről, szökdelve lejött.

Apró lábukat hajtják dús keresztbe,
fehér nyakuk villogva andalog.
S amíg a kályha langy mézét beszíjják,
álmot szőnek a reszketeg tagok.

Álmot szőnek, szerelmest, de nem rólam,
és nem én vagyok már a százszorszép.
Kis lábuk dús keresztje nem enyém már,
és nem enyém a sok kis hintaszék.

És őszi köddel zúzmarázott ajkam
nem zárják már le csókok titkosan.
A meleg és illatos reggel fénye
a szememtől mind messzebbre oson.

VII. [DÉLELŐTT...]

Délelőtt - ezt ritkán látom -
úgy megszépül rossz kabátom.
Sápadt arcom napba néz
és az ucca füttyörész.
Oly fehér az uccajárda,
mintha rajt csak álom járna;
álom járna egyedül,
mely langyosan hegedül.

És sötét szivemre omlik
mindenféle tarkaság.
Furcsa táncos figurákban
foroganak a csacska fák.
És a fényes boltok öblén
súgó szemű asszonyok,
ez életnek szép babái,
cifra csengők, ostorok.

Álmélkodva, halkkal lépek,
halkan lépek, mint a pap,
ki legelső szentmiséjén
reszketve imába kap.
Halkkal lépek s meglóbázom
avitt emlékfüstölőm;
s száll a füst és száll az illat
himbálózva, füstölőn.

Hát ez itt a színes élet,
mely összeforr s szerteszéled:
a halálos jeggyűrű?
Borzasztó és gyönyörű!
Itt szórtam el annyi ékem,
itt találtam üdvösségem
s itt vesztettem újra el,
mely most zsongva rámlehel...

Egy leánynak, örökszépnek
emlékeit elhozom.
És kerülve mindig beljebb,
már hozzátok tartozom:
finom urak s nők, ti szentek,
ti bolondos kis csigák;
szeressétek egy-két percre
az élet borzadt fiát.

Én alunni szoktam máskor,
míg ti élve éltek itt.
Álmot forráz a szememre
a nap s ontja élveit:

szűz nyugalmat, tiszta békét,
sebhetetlen vérvérést.
De ma kirántom szivemből
nyugalmam, e cifra kést.

Ó, az ucca, táncos ucca,
újabb álom, ópium!
Hogy mulat és hogy nevetgél
ilyen vén fakó fiún.
És a házak milyen büszkén,
karonfogva állanak,
porig égett szívek üszkén
drága mívú álfalak;

mert mögöttük kis szobákban
száz riadtság s döbbenet;
mert mögöttük száz szobákban
kis viaszláng integet:
itt van, itt az ucca vére,
sebes csöndben megeredt,
míg ti holtra alkudoztok
csókkal uccát meg teret.

Ezer szoknya bomlott kelyhén
nehéz szalag: ólmos bor.
És szűkülve és tapadva
ring ezer sötét csokor.
Ringva reng a selyemszoknya,
rengve ring az életünk...
Ó, te ucca, ucca, ucca,
szép halotti énekünk!...

*

Délelőtt - ezt ritkán látom -
hogyan megszépül rossz kabátom.
Sápadt arcom napba néz
és az ucca füttyörész.
Oly fehér az uccajárda,
mintha rajt csak álom járna.
Álom járna egyedül,
mely halálba hegedül.

VIII. [SZÍVEMNEK DOHOS UDVARÁBAN...]

Szívemnek dohos udvarában
egy őszi verkli játszik halkán.
A kis cselédszobába fekszem
és azt hiszem, hogy rég meghaltam.

Kis névjegyem az ajtófélfán,
valaki ráírt egy keresztet.
S egy kéz búsul a rézkilincsen,
mely magához sosem eresztett.

Az ablakfüggöny vérbe mártva,
bordópirosan feketélik.
Fölöttem egy szenteltvíztartó,
halott kezeim el nem érik.

Mezítlen lábú kis cselédek
osonnak el, a léptük hallom.
Vizes korsójuk összecsendül
élettől szomjas, ifjú hangon.

Meg-megállnak a verkli mellett,
keblükben pénzért kotorásznak.
S az őszi verkli fülledt lázban
csöndet játszik a téli háznak...

IX. [HALÁL, TE FESLŐ BIMBÓ...]

Halál, te feslő bimbó,
egyszer nekem is nyiltál!
Zenélő szirmaidról
felém repült a szél.
Még este vérben lángolt
szivem: e könnyü hintó
és reggel némasággal
és vérrel öntözél.

Kibontád vérpalástod
s arcomra permetezted
az élet drága nedvét,
halál, te rossz kölyök!
Vigadva felszaladtál
a felhőteátromba
s a fanfaroddal fujtad,
hogyan én is már jövök...

Anyám: régholt urasszony,
boldog volt tán egy percre
s puha kezével ottfönn
már ágyat is vetett.
De jött egy még puhább kéz:
Mea messziről intett...
Élet, te fanyar rózsza,
itt maradtam veled.

X. [LELKEMNEK HALVÁNY GYÖKEREI...]

Lelkemnek halvány gyökerei,
mik a szívemben áznak,
megkeseredtek, s mint halálvirág:
pompáznak ők és fáznak.

Bús percek titkos rejtekén,
mint polcon régi könyvek,
még hív egy íz, egy korty, egy csók,
hogymint újra létre jöjjenek;

de én már élni nem tudok:
szent titkok megkötöttek;
kiittak engem a napok
s az éjjelek, a töröttek.

És fölszítottak a csillagok,
önútam belémbotlott.
S hol vágyaimnak éke ég,
ott szám már áment mondott.

Számban a halál tört ize,
már nincsen, ami áztat.
Hús tagjaimról életem
lassan lefolydogálgat.

XI. [OLYANOK NÉKEM NÉHANAP AZ ESTÉK...]

Olyanok nékem néhanap az esték,
mint régi utcák, ahol sokat jártam.
A kivénült fák lombokat hazudnak
s én büszkén lépek a süppedő sárban.

És némely ijedt gondolatom olyan,
mint egy-egy ismerős szobor a múltból,
kicsiny falukban, hol nagyokat néztem
s az arcom bámult rám a láncos kútból.

S egy bús versem, egy-egy betű írásom
utcát, szobrot úgy zár el épp előlem,
mint rács a holtat méla temetőben...

És hasztalan sok hívásom, sírásom:
nincs más, csak esték, esték, esték vannak...
S ki este jár emlékek közt, jaj annak!

XII. [JÖVEL, SZIVAR...]

Jövel, szivar, te szájam barna hídja,
te híd magam és enmagam között:
mely fodrok-bodrok kontyát kötözöd
avítottan fényes, tört hajszálaimra!

Egykor atyámnak piros ajka tartott,
míg téli estén rámrebbent a füst.
Haján ott kószált már a bú-ezüst,
mint holdsugár, ha ér alkonyi parkot.

S ma, hogy kékfinom bóbitád belep
s elandalít sok eléretlen révbe:
úgy szeretnék egy fiút magam mellé,
ki, - mint én voltam - bátrabb, éberebb...
S míg apjának nevezne, csókot kérve,
számból szeliden a szivart kivenné...

XIII. [MOST NÉZZETEK IDE...]

Most nézzetek ide: rossz szalmaágyon fekszem,
falak csatasorában, sötéten, valahol.
Valami: csendnél mélyebb, szívemre ömlő mély csend
a padlóból s magamból a fülembe dalol.

Öregidő a társam. Már régen elmúlt éjfél.
Most vagy megdöglök itten, vagy megvált egy csoda.
Anyám, gyermekszerelmem, be kár is volt, hogy éltél
s hogy élek: árva kerted behavazott pora.

Mert kövérhúsú rózsza bimbózott bennem egykor,
rajt szent égi írással, selyemszálon: neved.
De hús leveleimre már őszi eső csorgott,
s rájuk ültette zordul a kietlen telet.

Most, derékig a télben, anyai dús melegség
lombozatába nyújtom: régidőkbe, fejem.
Most fanyarul szítál rám emlékek napsütése,
ez átkozott, ez ólmos, e sötét, bús helyen:

hol temetkezve foszló, kopott ágyiruhákba,
testem elúszik halkán szegény vizek felett.
Beolvadva a csöndbe, mint apró állomáson
egy fáradt vonat füttye, mielőtt este lett.

XIV. [ÉRZEM, HOGY MINDENEMET...]

Érzem, hogy mindenemet megbontó fájdalmam
nevetséges, mint Aesopus torz keze vala.

Érzem, hogy szörnyű ember lehettem volna én,
de reám ült a bánat, sorsom bús madara.

Mert lássátok, tudom: beteges és hazug
hallucináció, hogy nehezebb enyém,
mint bárki másnak gyásza, siralma, bús szive,
s hogy méltóabb lehetnék sok másnak a helyén.

Mert lássátok, tudom, ó, kérkedőn tudom:
szíven a bú bimbója s ihlett melódiás
a férfi hördülése s a sáppadt nősikoltás.

De szánjatok nagyon, félve kerüljetek!
mert szemem, szájam rajza lágyabb, mint a tiétek.
Olvadt viasz-szobor, formája már alélt,
mert végtelennek szánt viaszlelke kiégett.

Az én szemem, szegény, idétlen zord gyümölcs,
mit meg nem édesítnek se fűszerek, se mérgek.
S feneketlen, lidérces, babonás kút a szám,
hol szentekké fürödnek kisérteties férgek.

Ha majd ez égi rajzot, mely arcomon pihen,
a végső perc kihuzza a nagy isteni szénnel:
akkor leszek magános, mint hangtalan vadon,
akkor leszek hatalmas és érett, mint az éjjel!...

XV. [HAJNALI IMÁDSÁG]

A szűk könyök-uccán hazamegyek.
Most hajnali három óra.
Istenem, vezess a jóra!

Békevirágok e szürke kövek
és béke e hajnali ég.
Istenem, szeretsz-e még?

Züllenem, hullanom rendeltetett
és lehull, aki arravaló.
Légy velem, mindenható!

Hajnali percek szemeznek alá
s a harang a szívükbe sikolt.
Istenem, sok bánatom volt!

Keresztények üztek, csúfoltak zsidók
és a nők se szereztek nekem semmi jót.
Eldobtak, mint az odvas diót.

Húsz évvel szerettem, húsz évvel vakon,
ma sáppadt és zord halovány alakom:
istenem, a szivedbe lakom.

Nincs éjjelem, nincs és nappalom sincs,
csak e hajnali ég, csak e kék...
Istenem, szeretsz-e,
istenem, vezetsz-e,
istenem, megversz-e még?

MÁRIA ABARIENDOS

1

Sűrű spanyolbort szürcsöltél-e?
Vagy ittál-e már téli estén
hajadonlány-szeretőd ajkán
legördülő parfümös nyálból?

Vagy aludtál-e sátorában
a lángoló nő üstökének?
És húnytad-e már szemedet le,
látva egy vérző, hús narancsot?

... Én Mária Abariendost
tartom a borok velejének!
A szeretők anyjának tartom
én Mária Abariendost!

Áldassék érte minden lépte,
mely forró combját összehajtja,
hogymint egyszer húsa volt a párnám
s véreből ittam vért és óbort...

2

Ó, Mária, szüzek szüze! -
bús szájam ezt rebegte;
a Via del Pinón a bál,
a farsang lelke vagy te!

Ó, Mária, kis balkonod
magasra építették.
Én nem alszom már két hete,
oly lázasak az esték...

A Quarnero oly hús, oly lágy,
mint - gondolom - a kebled...
Ma reggel rád gondoltam és
ráfeküdtem... Ne vess meg!

Szemem behúnytam és a víz
mellem s hasamat érte:
rádgondoltam és üdvöm volt,
légy százszor áldott érte!

Versek bús csavargója: én,
te táncosnő és nő vagy.
Én meleg ételt nem eszem,
s te szótlan - öldöklő vagy.

Még ifjú testem bús, mert szűz;
te csókokon kövérszel.
És mégis vézna csöppenként
korán miattad vész el.

Kapud alatt, hol buja nők
árulnak rothadt dinnyét,
itt éhezem én éccakán
s el nem mozdulok innét,

amíg a sok fagrádicson
föl nem kerültem hozzád...
Abariendos Mária
borítsd szememre szoknyád...

3

Lejött Mária, lejött Mária,
suhogott, mint a selymek.
S rekedten szólt: ölelj meg!

Bezárt szemmel nézett reám
s kínosan zárt öléből
szent füst szállt föl a mélyből.

Belémártotta körmeit
szennyes, vézna husomba;
selyme csípőm surolta.

Kivonszolt... piszkos földje volt
a Via del Pinónak;
lent fügehéj és tökmag.

Lerántott. Forró keblein
kihasadt a ruhája.
S én hanyatt rogytam rája.

Karolt a karja, mint a vész
s karolt két izmos lába. -
Fuldoklottam hajába...

A nyelve, mint piros narancs,
fogam közé úgy folyt be;
s nyála a keblén folyt le.

És ringott, mint a tengerek,
és ringtam, mint a tenger:
két égő acélhenger...

... És vége volt... És vége volt...
Egy úr állt a balkónon,
mely sötét volt és ódon.

És harsány hangon kacagott
és Mária is véle...
Vajjon még él-e?... Él-e?...

Ülvén hideg szobákban

ÜLTEM HIDEG SZOBÁKBAN...

Ültem hideg szobákban, könyvek homálya mellett.
A szürke kandallókban sipolva sírt a szél.
Álmodtam csókról, nőkről s másról. S zokognom kellett,
látva, hogy elkallódom, mint rozsdavert acél.

Gyűrődött bús ruhámat, mit nyűttek hosszú évek,
aztán csöndbe leráztam s rossz ágyra hullt e test.
Sovány kezeim fáztak s az éccakák jövének,
a szennyest, borús éjjeleket. S lenn táncolt Budapest.

Ma arcomon redőzik ruhámnak gyűrődése
s megrokkant szívvel álmodom nem hagyom én el mégse!
Meám, te örök könyvem, te melegkarú álmod:

engedj a kandallóknak legszebbje mellé állnom,
amelynek lángja: véred, rostélya: forró ajkad
s márványa: mind a szépség, mi végigömlik rajtad.

KAROD...

Karod, mely gyermekesen ifjú csípődre hajlik,
emeld fel bátor ívben és szegd fel a fejed!
Feszüljön kebled bőre, nyakad villogva álljon,
lássam, hogy nem találod sehol méltó helyed.

Repedjen meg a varrás a fölzendült derékon,
szakadjon föl a vállon a könnyű, fodros ing.
Szemed féloldalt vedd le, hajolj felém remegve,
mint amikor a szálfák a villámtól meging.

Bukdácsolón a térded reszkettesse meg combod,
e dús virágban álló, harmattól ittas lombot.
A szád egy szóra nyíljék, mit soha ki nem mondott.

Se rémület, sikoly se s ijedtség rád ne szálljon!
Feszüljön kebled bőre, nyakad villogva álljon!
Ajkad nyílegyenesen az ajkamra találjon!

Ó TE JÓ VAGY...

Ó te jó vagy, mert szerettél,
mert csókoltál és öleltél.
Ó te jó vagy, mert az ajkad,
mihelyt kértem, odaadtad.

Ó te szép vagy, mert szeretted,
szomjajztattál, éhezted;
fázni hagytál, égni hagytál,
amíg mindent odaadtál.

Áldott vagy te a lányok közt,
száz asszony közt nincs áldottabb.
Mert te magad akaratlan,
mosolyogva megnyitottad.

Ugy álltam meg a véredben,
felsaruzott, sáros lábbal,
miként amaz elődeim
a megbűvölt, vad Jordánban.

Minden ered az enyém lett,
én tettem az asszonyságod.
Áldott érte ama hónap
és két karom legyen áldott!

Te vagy a jó, mert azóta
lányt úgy soha nem öleltem.
Te vagy a jó, mert a másod
soha sehol meg nem leltem.

Te vagy a szép, mert átkod,
mint a napfény, úgy ég rajtam.
S mert utolsó csókoddal én
mindörökre egy maradtam.

A GYÁSZPARIPÁK...

A gyászparipák visszavonták
a gyászos hintót tompa nesszel.
Az udvaron megállt a hintó
szólt a halott lány: ne eressz el!

Halott vagyok, elmentem tőled,
de ládd, én újra visszajöttem.
Hogy meghaltam, nem látta senki,
köd száll utánam, köd előttem...

Karold át ezt a mély koporsót
s hurcold magadhoz, vagy tiporj rá.
S e búsfejű lovakat küldd el
az éccakába! Hajrá! Hajrá!

Már száll a hajnal, fogd a késed,
a lakkos istráng hadd lazuljon.
Száguldjanak el paripáim
a lejtős, éjjli hegyi úton.

Hajam halálszag koronázza,
besátorozlak és nem érzed.
Az ajkam nyirkos, mint a fűvek,
de még a csókja el nem vérzett...

Az udvaron egy kutya sétált,
lomposan, véznán és ugatva.
Megcsudálta a furcsa hintót,
körülnyalta és megugatta.

A rekedt reggel lábra állott
és elviharzott hegyen, völgyön.
Kiáltva tiport szét a napfény,
a gyászkocsin s a halott hölgyön.

LÁTNOD KELLENE...

Látnod kellene: hogy' hullok magamba,
e szeptemberben hogy' bujok el.
Látnod kellene: hogy' gyúl ki naponta
szívem az ősz színeivel.

Látnod kellene: hogy' ér meg szememben
ezer fürt dús szőlő. S hogy ég' ég
a váradi vörhenyes hegyeknek mellén
sok régi nyomunk egyre még.

Látnod kellene: hogy' húz a Kőrös,
hogy' úszom rajt: vérező madár.
Látnod kellene: hogy' ködlik hörögve
szívemre a váradi határ.

Látnod kellene mind, amit látnak
szemeim, e befordult szemek.
Látnod kellene dolgokat, amelyek
szememben úgy fekszenek,
mint friss sir ölében a holt csecsemő,
mely bús nő ölébe fogant;
s miket dobogva zár le szemem fedele,
ez a súlyos fekete hant.

ROSSZ CSONTJAIMRA...

Rossz csontjaimra rákarcolta
képmását torzul a halál.
Fölfeslik árva tagjaim férce,
a csönd már a kapuban áll.

Parázna csönd jön el majd értem
egy ázott szomorú napon.
Soha ily csöndért nem jött még el a csönd;
nem lesz majd se asszonyom, se papom.

Csak lesz majd egy ágy és rajta egy arc,
két kéz, két nagy kékeres kéz.
És a csönd odalép, meghajtja magát,
megölel s odasúgja, hogy: kész!

És szállunk tova, oda, hol a zefír
anyaméhe dalolva dalol.
Hol a por, mint a bor, forradozva tüzel,
fehér tengerek vize alól...

Szemembe szemedből egy szende sugárt
ez útra magammal viszek.
S odalenn, hol a színnek is magva szakad,
megállnak a lomha vizek.

Kimosni szememből szemed sugarát:
belecsurgatom mind, ami víz.
S elázott szemekkel is látlak tovább,
te ízteli szín, színes íz!...

A némaság álarca alatt

A NÉMASÁG ÁLARCA ALATT

Most már te: szívem szerelme, édes,
csak andalogj a téli utcán, régi múlton.
Takarjon bundád selyme s drága préme
meleg nyakadra biztatón simuljon.

Úgy járj itt, e hasító hidegben,
feszés, finom asszonyruhák parfömös halma,
idegen, vad férfiszemektől áhítottan:
egy régi bús ember vesztett hatalma,

ki majd a decemberi hóba lépek,
nyomomba nagy fekete út marad utánam.
És vágyom vissza teák langy zamatját,
mely csókjait idézi csöndes számban.

S remek csípőd, s meleg nyakad, az áldott,
mint örökhóval fedett, halálosztó hegyek:
úgy csillannak majd elborult szemembe
s messziről intnek, hogy néma legyek!

SZÉP NŐ ÉJJEL A KÁVÉHÁZBAN

Nehéz bundád egy gombja annyit ér,
mint felkiáltni egy halálos ágyon:
- Jaj, Istenem, be szép volt életem
s most vígan szállok el veled, halálom!

S szemed, e forró csepp ritka olaj,
még többet ér, még többet százezerszer:
a roppant égnek villogó ivét
harsogva, égve visszazengő ékszer.

Kis parfömös zsebkendőd többet ér,
mint evilági életemnek ára,
ha medvés muffod meleg mélyiből
kiúztatod a vad villanyvilágra,

ahol a füstben, melybe fürdetem
szívem elaggott kisdédét: szerelmem,
sötétruhás pincérek közt úgy ülsz,
mint egyetlen vigasz egy fáradt fejben.

HAZAMENTEM A NÉMA SZOBÁBA

Istenem, ó, mily finom a burka e nőknek!
Mind-mind színtafotában, mind-mind oly ragyogó!
Ünnep a térdék csontjain, ünnep a vállpereceken,
vélnéd: a fogsoruk nem csont, mind csupa csengő bogyó.

Ünnep az állon, a vállon, ünnep a csöppnyi fülekben,
ünnep a nyak hava s bársonyvasárnap a homlokhalom.
Így rebegett epedőn egy este a szám a szívemhez
s féltem: ma újra kínom lesz, ma éjjel újra álmatlan hánykódhatom.

S szólék magamhoz: te árva barom, te bámész ügyefogyott!
húzd ki magad egyenest és lépj ki magadból, ugrass elő!
Ünnep a térded csontjain, ünnep a vállpercedben,
ördögi kackiás lábbal lökjön közéjük a durcás lelkerő

Menj közibük. Hullasd a hajukra szád laza gyöngyeit el!
mondd, hogy te arravaló vagy; mondd: friss csókok ligetje a szád;
mondd, hogy... Akármit! Beszélni! Beszélni! Csak szó kell ez ünnepi nőknek!
Menj, hiszen egy se hugod, egy se a kedvesed, egy se az édesanyád!

Már-már léptem a ködben; már-már nyílt az ajkam, a lázvert, a csipkés
s szóltam: most menjek? ne menjek?... Csak egyszer egy ünnepi nőt!...
S nem tudom, mért? - de a könny, e meleg szó, kiolvadt szememből
s így sírva, zokogva, kesergőn álltam ott, hosszú, hosszú időt.

S fáradt dobogásban a szívem, elnyűtt kabátom fehérén a hótól,
mint éjszinű gyászparipák, hazamentem a néma szobába.
Ott súlyos és mély, szent gyászom öltve magamra, e szörnyű terítőt,
fölbúgott a lelkemen át egy név, egy néma, de gyilkos szonáta!

A NYILTAK

Ezek fognak korán megölni,
ezek a fárasztó éjjek:
amikor véremtől idegen vérből
hörpintek, hogy holnapig éljek.

Mert szintelen csók a vándor csókja,
mit elejt az uccai sárba.
De kell az a csók, mert duzzad a sár,
és az út belefül a mocsárba.

Szentek a fáradt pilláju nők,
a lomhavérűek, a nyiltak.
De az ablakon át egy tiszta leány
a csókokra be-bekacsintgat.

És tiszta kezét ajakára teszi
s megszámlálja csókunk a sárban.
A megvert szívű hímek reggel ezért
szédülnek el oly halaványan.

Ez veti szét a függönyöket
a sok bánatos vándori nászon.
Átkozott minden tiszta leány
és áldott legyen minden idegen vászon!

SZÍVEM HÖLGYE,

te hölgy, kit sok szerelmes versem úntat,
ki - mint kijátszott kártyát - veted el a multat;
ki sápadt kezedet gyűrűk fényébe mártod,
kinek még csók és eskű meg nem ártott;
te hölgy, ki selyemingbe s felette vérbe jársz,
kinek életed nem több: egy játszma passziánsz,
vagy fagylalt fagyos téiben, remek ezüstös tálon,
vagy legfeljebb egy halvány ebédutáni álom;
te hölgy: örök sikolyja szűk szívemnek -
kiben végetlen tengerek pihennek:
ismerj magadra s öltözködj, kérlek,
áhitatom komoly ruháiba -
s pihenj meg!...

HALOTT SZERELMES VERSE

Ma már nem úgy szeretlek téged:
csak úgy, mint özvegy feleséget
a sírban is sirat a férj.

Nyugalmas álmom vagy a párnán
és éjjel, ajtómat bezárván,
nem várom már, hogy visszatérj.

Az út, mely hozzám elvezetne,
oly gazzal vert, oly messze, messze;
már el is sülyedt, azt hiszem.

Egy tiszta folyó tükre lettem
s árnyékok, mely elszállt felettem,
mély tengerek felé viszem.

ÖRÖK VŐLEGÉNYEK

S az ember odajut görcsös szívével,
hogy gyönyörűt álmodik minden éjjel,
ahol az ég kinyílott, oda ér el.

Ha ősz szálat lel a hajában,
kitépi és csókolja lágyan,
mint - akiért lett - a lányt hajdanában.

S mit évek óta nyűtt, - a vén zsakettet,
gondozza, félti, bárha vedlett,
mint ősz anyó egy régi kertet.

Az uccán, mint egy vőlegénynek,
szemei furcsa fényben égnek,
mintha menyasszonyt keresnének.

A kávéházban úgy ül ő le,
minkéntha várna ifjú nőre;
virágokat vesz nyakra-főre.

És éjjel, félig égve, félig fázva,
sietve megy a lázas indóházba,
szegény, bolond reményekkel parázna.

Ha egy vonat befut rekedt iramban,
ő vár legelül kopottan, hivatlan
és bámul, ha egy rőt szikra kipattan.

HALÁL A PAP BORÁBAN

Egy ősz, sovány, kehes pap, ki vélem utazott,
bús volt s pettyes szivarját mélyen szuszogva szíтта.
Vonatkerék, füst, vágány és minden, mi setét,
levert zenével zengte: ó, élet, titkok titka!
Én most: fagyos kisírt könny, én most: csöpp pont az éjben,
úgy ülök itt e pappal, akit nem ismerek,
mint gyilkos ül a szennyes, hideg siralomházban
s már gyón s a torka táján halála szendereg.

S úgy voltam, mint a gyilkos, gondoltam vér szagára,
gondoltam életemre, mit szerelmem megölt.
Szívem sikos husába rózsák tövise bágyadt
s hültem, mint hervadt rózsák fája alatt a föld.
És minden-minden elmúlt... így mondtam árva hangon
s az éjnek zörgő nyelve visszasírta a szót.
Kis őrház éji tájon, kopasz fa, hűvös tócsa:
hát így hagyunk el, bölgve, egy drága, szent hajót?...

Az ősz, sovány, kehes pap száraz, remegő kézzel
elővett nagyvagyva egy pintesüveget.
Parashti okkal-móddal ivott egy hosszú kortyot,
száját megtörlé s békén arcomba nevetett.
S miként e korty a sínen volt tán egy mérföld hosszú,
e perc úgy volt szívemnek halálos-végtelen:
láttam a szomjúságom a gúny borában ülve,
amint örökre, sandán búcsút intett nekem.

NAPLÓJEGYZET

Ó, ha leírni tudnám, oly kéjjel, ahogy volt:

- A száraz köd befolyta a szennyos korridort,
szaladtam föl, beléptem. Sötét volt a szobám.
A gyufa kéken sercent s nincs egy fűtésnyi fám
e vad cefet hidegben, karácsonyi napon!
Egyet rúgok a kályhán s a könnyem csurgatom.

Az asztalon papírlap, rajt a gyorsfőzőm áll,
- no várj! mondom magamba, te boszorkány, igyál! -
Egy rossz sörösüvegből szeszt öntök most belé
és forró teát főzök a bánatom fölé.

Már hadonász a kék láng és sustorogva forr
a meleg víz felette. S a kicsi kék csupor
mily édes és türelmes s mily kormos a szegény!
No, most két ujjnyi teát s befödni könnyedén.

... Be furcsa: három napja, vagy több is már talán,
hogyan nem beszéltem lánnyal, - így csendbe gondolám, -
be furcsa, három napja: csütörtök, péntek - és
ma már szombat!... Eh, meddő a sok reménykedés!

A téli nők kacérok és még kevélykedők.
Vagy - tán te bús fajankó, még visszavárod Őt?...
... Kacagni kell!... Igaz, ni: majd elfeledtem ezt,
egy képeslap, ma kaptam s most érdekelni kezd.

Titokzatos két rózsa az egyik oldalon,
egy kérdőjel alatta s pontok, egész halom.
És a nevem, az ucca s a házszám, semmi más,
hevenyén ceruzával odavetett írás.

Be furcsa... Három napja... No, most kész a teám,
leszűröm óvatosan, mint egy süldő leány;
még három kocka cukrot s tán két kanál rumot. -
A képeslap írása oly ferde és unott,

tán nem is nékem küldték! Vagy ki küldte nekem!...

S hogy a rumot teámba belécsepegtetem,
kezem, mint tiszta lánykéz, e percben oly fehér
és lányosan vonaglik csuklóm felett a vér.

S ahogy a torkom éri a langyos, barna lé,
a szám, mint szende lányé, úgy biggyed lefelé.
Megdermedek: a mellem! a mellem! - hisz ez Ő!
Hogy ring, hogy tüzel, feslik és milyen pihegő.

S hogy megtelik a combom! s a térd, hogy gömbölyül!
S a vér, hogy elsötétült a húsomban fölül!
S hogy érzek mostan mindent: egy rongy élet tüzét,
férfi tragikus szomját és egy fáradt szüzét...

A téli nők kacérak és mind kevélykedők.
Fagyoskodó fajankó, vissza ne várjad Őt!
Kacagni kell!... De csöndben elhagyom a kezem,
megcsókolom és lassan rájaereszkedem.

JAJ...

Féltékeny élet a magányos élet
s mint sárga rózsza: nehéz illatú.
Bent van a nyár és démona a télnek,
akik kitűzik, önmaguktól félnek.

Akiknek adjuk: boldog egy napig,
de hideg vízbe ágyazza már este.
Éjjel rossz álmot lát, nem alhatik
s másnap egy vörös rózsát szakít.

Ó sárga rózsák kertje, selyemerdő,
ó langy magány, ó felporzó sebek!
Ó csók fölé feszített selyemernyő,
ó könnyező hold, mely szivembe feljő!

Jaj, sárga rózsza nékem a magány,
mint sárga rózsát: illeszttem szivemre;
hadd illatozzon szivem mély taván,
e sárga rózsza, mely bút hord magán.

MONDAT A SZERELEMÉRŐL

Ezt a kis életet, e rangtalant, a világtalan világot
tudom: most már csak hirtelen és hangtalan,
vívódva a régi órák rémével, a szerelemmel, csókkal. -
tudom, hogy púppal, sebbel s mankóval kell leéljem,

mert mindez születéssel s a szívott tejjel jár;
s ki resteli a púpját: akassza fel magát,
vagy messe ki husából a ferde-konok csontot,
mely úgy megszégyeníté, mint szüzleányt az apja,
ha becsstelen találja egy őszi lugas padján,
hol csókok, kéjek, estek és züllött szoknyaráncok
egy emberélet fényét lomhán lefüggönyözték
s örökre eltemették; - tudom, hogy már kihulltam
agyamból, túlmegérve s a piszkos földre estem,
ahol a gondos gazda nagy ponyvát terített ki
s ott sok ízes gyümölccsel kerültem egy szatyorba;
s egy álmos jóllakott lány szája helyett vett kézbe.
És ott halálra morzsolt, míg messze-messze nézett...

EZER NAP FORRÓ EREJÉVEL

Ezer nap forró erejével
tündököl az a pár nap bennem.
Ezért nincs ma már hova lennem.

Ezer nap forró erejével
az ablakomon süt be fénye:
holt ünnep fonnyadt süteménye.

Ezer nap forró erejével
tündököl bennem az a pár nap:
egy bíborvállú hős vasárnap.

Így old meleg fényt, éket, áldást
főpapra pásztorbot, ha lépdel:
ezer nap forró erejével...

PARLEMENTAIRE

Nem mondd már, hogy így szeretsz, hogy úgy szeretsz...
hogy nélkülem már földönélő sem lehetsz.
Csak tudjuk egymást roppant föld és ár felett,
mint messzi harcba hurcolt messzi kábelek.

Közöttünk véres hírek és vészes jelek
pattannak el s mint ágyú torka: dörgenek.
S mi cövekelve fennen állunk, amidőn
vesztünk jelezzük reggel vagy rossz éjzidőn.

És száll a sok halott halálos híradás
s mint harc hevében: nem felel rá siratás.
Két szív között egy mély, setétlő harcmeső,
hol halni vágyó hadak vágtatnak elő.

Én már kidőlök maholnap s most üzenek:
rendeld: átokvitézeid ne üzzenek!
Tekints ki sátrad ablakán, ahol szívem
- mint százszor átlőtt lobogót - belengetem.

ÉSZAKRA INDULOK 1912

KEZEM HÚNYÓ PARÁZS FÖLÉ EMELTEM...

Kezem húnyó parázs fölé emeltem
s alattomban megégtek ujjaim.
Hétköznapon pünkösdt ünnepeltem
s rossz arccal jártam rózsák útjain.

Kizengtem egy nevet romlott betűkből,
és nyelvem szélén s hosszán fölhasadt.
Reggel ezüstöt raktam a zsebembe
s helyén estére leltem zöld vasat.

Lefekvén: kezem kulcsoltam imára;
ébredvén: kezem sebből vérező.
Ha arra gondolok, akit szerettem:
szemem harmatos, mint a vérmező.

Végzetes verssorok

OKTÁV

A rím, ha rossz szívek tapintják s rossz szemek:
fonák.

A kéz, ha hús kezek szorítják össze álnokul:
kihül.

A szív, ha sanda szem tekint belé s belékacag:
remeg.

A nő, ha rossz szívvel megvádolod igaztalan:
zokog.

Az éj, ha sápadt arcon ömlik el:
kinoz.

A víz, ha tisztátlan edénybe jut:
nem tiszta már.

A csók, ha nem csókolják vissza már:
a sírba fut.

A könny, ha nem hiszik, ha éri gúny:
mérges patak.

A költő sorsa átkozott s a könnyje is.
Ő tudja csak!

ŐRTORNYA BÁNATOMNAK

Az uccán méla köd. Húvös vizekre estem
e szörnyű estben.

Csalódott szerelmem most ázott dereglyém,
tengerek végtelenjén.

Van egy szirtfok, most arra tartok.
Oly messzi mind a partok.

Feléje tartok s mohos evezőm
csapkodom elveszőn.

Egy szirt: boszorkányos, lidérces,
arannyal érces,

ezüsttel hintett szirt, gyöngyillatos
és gyilkolón magos.

E szirten áll őrtornya bánatomnak,
ő: tornya fájdalomnak,

vára halálnak, csókomnak lakatja;
s szívem vérét aratja.

Dereglyémen felé, feléje tartok.
Oly messzi mind a partok...
A toronyban kialszik mind a mécs:
ez a Feledés.
Egy hang rikolt: sülyedj el!
Felelek: nem!!
És megfeneklem.

SZENT: AKI ELMEGY, JÓ: AKI LEÜL

Mondod: szívig beteg vagy és keserű a szád?
Mondom: ha jégvirágaidat leolvasztanád!...
Mondod: szerelmi kínból sok volt már, ami volt?
Mondom: szerelmi kínból elég sohase volt!
Mondod: gonosz a napfény s alattomos a hold?
Mondom: mit még rabolhatsz, rabold szívem, rabold!
Mondod: a kéj elárul s a forróház lehül?
Mondom: szent, aki elmegy, de jó, aki leül!
Mondod: a kézsimitás halotti induló?
Mondom: halottas házban zokogni, ó, mi jó!
Mondod: elájult szíved lakat az ajkadon?
Mondom: sziveddel csókolj s ajkaddal verj agyon!
Mondod: a régi szerelmek avarján nő a fény?
A tetszhalál halálos betegség! - mondom én;
az ember ajka néma s keresztbe tett kezét
nem feszítheti szét.

SZÁZEZER HOMÁLYON ÁT

Százezer homályon át
kivájnám szemem hályogát.
Minek teremtettem istenem,
ha tiltott feléd intenem!
*Egy férfi csak egy nőt talál,
csak egy élet van, egy halál.*
Csak az miénk, ki messze van,
s ki messze van, az veszve van.

ARANY AZ ARANNYAL

Arany az arannyal, ezüst az ezüsstel
kapcsolódik forrón, szikrázó gyűrűkkel;
karperecek halmán, női bársonybőrön,
vagy dús markolatban drágamívű törön.
Csupa arany minden, csupa ezüst minden,
s én szerelmi kincsem rád hiába hintem:
ezüst az ezüsstel, arany az arannyal -
csak én nem játszhatom soha a hajaddal.

ÖKLÖD DRÁGA ÜTÉSE

Nem lankadt el szerelmem, drága kincsem
s mint rossz bor, nem tört meg a láz, a hév.
Kezem még rád vár, hogy ajkamra hintsen,
mint hús italt, mit őrzött sok-sok év.

Én vágyaim tüzével, melyet ismersz,
behúnyt szemmel felékesítelek.
Akárhol élsz: te szent gyökeret itt versz,
e messzi ágy mélyén is rádlelek.

Cserepes ajkam fuldoklón lezárom,
mint akkor, a kis pesti rossz szobában,
hol jázmin-térded fénykörébe szálltam.

Dicsőülten karom épp úgy kitárom,
lángzó ruhád épp úgy libeg e kézen...
S öklöd drága ütését épp úgy érzem.

NEVETNI VAGY NEM NEVETNI

Ma még szerencsevární tudtam,
(ám nevéssen ki, aki tétova!)
Álomport szedtem, kinban elaludtam
és kemény inget vettem én:
a szív legyen kemény!

A szív keményre kivasalva,
(ám nevéssen, ki még nevetni tud!)
S még tiszteleg, látván, hogy meg van halva
s kemény lépéssel megy tova.
S fogat szorit: hova!

Kemény szív kell ehhez, kemény szív,
(ám nevéssen, ki még nevetni mer!)
És viadal, mit ronggyá égett ész vív.
De - csak szerelmes voltam én
s csak az ing volt kemény.

Egy karcsu gíggén, lenge gíggén
(s most ne nevéssen senki, senki már!)
a legszebb uccán egy nő végiglibben,
ki tegnap sikos térdeit
feszítve, kérve hitt.

A szépsége... oly szent e szépség,
hogymegszépül tőle a tarka népség,
hogymóróról-móróra nő.
Ó szép nő! drága nő!

A karcsu gíggén ült kecsesen:
A kemény ingre sár? vagy vér?... mi freccsen...
Az ember áll és vár és néz -
halálos kín, hogymenevéssen.

CSÓK A KARODRA

A karcsú villanyláng alatt
egy keskeny havas út szalad:
fehér karod - fejemhez.

A melleid s ajkad között
e híd vágyakkal öntözött
s lehet, még sírhelyem lesz.

Áldott e keskeny havas út,
mely szikrázva s kígyózva fut
szívedtől a szívemhez!

Ne mozdulj! Most lép rajta át
egy csók s ha megmozdítanád:
közöttünk sírverem lesz.

ZORD LOVAS

Halk csöndesség és néma báj
e zagyva lármás esti táj,
ha együtt mendegélünk.
A házfalakról ránkmered
az esti bánatpermeteg
és kivirul a vérünk.

Mint szomszédkertek ágyain:
szomorú lelkünk vágyain
átfoly a forró illat.
A két kert között kis sövény:
szomorú kézzel én szövém
lágy virágálmainkat.

A nagyvárosi tompa zaj,
mint ősz homlokra deres haj,
úgy botlik a szívünkbe.
Mi is zajongtunk eleget;
te nem velem s én nem veled.
S a zajra nagy csönd ült le.

S most roboghat ezer fogat!
Lezárod két sor gyöngyfogad,
kapuját ősi várnak.
Hova beért egy zord lovas,
sisakja régi, régi vas,
hol már senkit se várnak.

A NÉMASÁG ÁLARCA ALATT

Most már te: szívem szerelme, édes,
csak andalogj a téli uccán, régi multon.
Takarjon bundád selyme s drága préme
meleg nyakadra biztatón simuljon.

Ugy járj itt a hasító hidegben:
feszés, finom asszonyruhák parfömös halma, -
idegen, vad férfiszemektől áhitottan:
egy régi, bús ember vesztett hatalma,
ki majd a decemberi hóba lépek,
nyomomba nagy fekete út marad utánam.
És némán iszom teák langy zamatját,
mely csókjaid idézi, csöndes számban.

S remek csipőd s meleg nyakad, az áldott,
mint örök hóval fedett halálosztó hegyek,
ugy csillannak majd elborult szemembe
s messziről intnek, hogy néma legyek...

VÉRES PARFÓM

Gonosz, kegyetlen hatalom, te könnyű pára,
mely tolakodva felszívódsz szívem falára,
te sárga folyadék, te nehéz parfóm:
úgy égsz szívem fölött, mint egy pazar fön
a sárga glória egy régi hervadt képen.

S e képet össze már hiába tépem,
hiába végezem ki biggyedt ajkát, omló mellét, -
nem halhat úgy meg, hogy te meg ne tennéd
az élők közt a legéltetőbb nőnek!

Gonosz, kegyetlen hatalom, te élő pára!
ki lobogóul lépsz a süppedt várra,
hogy győzelemnek lássék, ami szégyen,
hogy minden multat beárnyékolj szépen
hogy rothadások mély ravatalánál,
mint tömjénfüst, oly biztatóan szálljál.
Hogy mindennap egy egész élet fájjon,
hogy úr legyek, hol szolga nincs, a tájon!

Te, édes sebek összerévedt nedve,
te, fülő torkok vérbe fojtott kedve,
mily olcsó kalmárkéz, amely kitárul,
hogy nők hajáról, kis drogériákból,
mint meleg zápor nyári zivatarban,
mindenkit érz, ki bambán, avatatlan
kezére csöppent vagy a síkos mellre...
az én illatzenémet énekelve.

Áhítlak: dögvész, hullák! Lenne dögvész!
S míg a halál az élet lapján böngész:
egyedül én, feküdve egy pazar főn,
rikoltanám: most kifogyott a parfüm!...
Most én vagyok: én és a könnyű pára,
mint drága vér, hull egy halott hajára...

SZYLVESZTERÉJJI ÁRNYÉK

Fájó reménnyel ablakod alatt,
Szylveszter éjjel,
megkoppantottam a sárga falat.

Hogy fölbúgjon hozzád a tompa hang,
Szylveszter éjjel,
piros ducban turbékoló galamb!

A falba vájom körmöm és fejem,
Szylveszter éjjel; -
egy árnyék az ablaknál megjelen.

Forró fejét lehajtja és kinéz,
Szylveszter éjjel,
mint egy babérrel ékitett színész.

HOLTAN A CIRKUSZ PORONDJÁN

Két csókkal bélélt páholyát
szerelmi cirkusznak:
két melleket, a telteket,
hazug csókra rendelteket,
elfeledem ma-holnap.

A szókat is, mik alkuvón
kibomlottak a szádon:
szivemről lekaszálok,
mint rozsdaverte gabonát,
mely vízben állt sok napon át.

Neked rossz s züllött voltam?...
De emlékedet átkaroltam,
minden szépet rádraboltam;
s felém sose tárt karodban
forrt a csók mindjobban-jobban;
ócska cirkusz dobban, dobban;
életemben csúf-titokban,
mint egy harcra pergő dobban,
a halál csontujja koppan.

BARÁTOM SZERETŐJÉHEZ

Kosztolányi Dezsőnek ajánlom

Gondoltál-e már arra, hogy a sápadt arcu hold
csikorgó éccakákon mi mélyen néz a porba.
S kemény fejét, amely már csudálta a pokolt,
mily reszkető kevélyen, mily hideg lázzal hordja.
És arra, hogy a hold az égi lepedőn
mi lanyha bájjal nyugszik és milyen epedőn.
S mily termékeny a fénye és milljó év ölén
a dús Tejútnak árnyán ábrándozik szegény.

A hold, e hölgyi ábra, e hívó éjji érc
fagyos mosolyba görbed feletted és alattad.
Piros szivedbe mélyed, kiszakad rajt' a férc
s kihull belőle minden, miért szived eladtad.
Mert jaj, a holdba nézni: zavaros szívnek átka,
ki szerelembe esve, még egyre vár, hogy hátha...
hogy hátha messze, messze, oly messze, mint a hold,
még csüng egy csók, egy jobb csók, csókabb, mint ami volt.

Hej, messze nézni, hidd meg, csak bölcsek bús bogárja!
Csókszomjas ajkkal hűség: egyetlen földi fény.
A hölgy szerelme útját csak mély sziklákba vájja;
a hold: holt asszony csókja az égnek ajkívén.
Gondoltál-e már arra, te drágatestü lélek,
hogyan alvó fülnek meghalt a legszebb hangú ének?
S a férficsók, mint holdfény, oly szörnyű végzetes!
S holdat s asszonyt siratni, egyképp nem érdemes!

Holtan a cirkusz porondján

VIDÉKI VÁROSOK VENDÉGE

Nagyságos élet, hajolj le fölém,
hogy homlokodra tapasszam az ajkam.
Mint amikor a tágszemű, szomjas bölény
megakad a vad erdei gazban.

Vidéki városok vendége, szegény:
egy talpig elfáradott költő,
most egyetlen könnycseppet hullajt reád,
egy könnyet, mely egy életet elöntő.

Úgy érzem, uszályod már terhesebb,
semhogy tovább is hordjam utánad
s fáj látnom finom, fehér bokádat...

Eltörpültem. Rajtam már nem nyílhat seb!
Egy züllött zseni utolsó forintja vagyok,
mit átnyújt egy szegénynek s a szeme ragyog...

MÁK

Mióta tél van - kegyetlen kisasszony, -
ha gondolok rád: olyan, mint a mák,
e gondolat, egy mákonyittas párna,
mely sülyedt, süppedt, illatos, fonák.
Mely bús vonalba gombolyítja össze
fejem s a rajzot, amely rajta ül;
s amelyen mákvirágszirom a bársony
és tikkadt nyári szellő rajt a tüll.

Ha gondolom: ma már enyém lehetnél -
szemembe apró gyíkok fekszenek
s egy ismeretlen ópiumvilágból
felém zúdulnak zöld álomszerek.
Ha gondolom: tán épp ez éjji percben
elért volna egy néma lüktetés -
mint mákszemek a forró nyári földön:
úgy perg a vérem, e késő vetés.

S én gondolom. És horpadt homlokommal
s agyammal összerázom a neved.
Így rázza fel a leglázasabb órán
a mérges orvosságot a beteg.
Fogam közé veszem sziszegve, szólván:
fanyar hatalmad egy egész világ!
De bódulatos rossz halálra küldöd,
ki mélyen néz beléd. Akár a mák.

HIDEG SZERELMES ÉJ

Hideg e máj éccaka szerelmes verset írnom.
A hold se süt, csak néha-néha kong a toronyóra.
Pedig csak én, csak én tudom: be jó is lenne sírnom
s kilépnem szívem ajtaján egy kurta fordulóra.

Fogadna gyenge fáklyafény s halványkéksín ködoszlop,
a fáklyafény egy lány haja s a ködoszlop a teste.
A ködben megfürödnék én s amire széjjelfoszlott,
kialudt fáklya lennék én egy lány ölébe esve.

De oly hideg e máj éj. Kutyák futnak veszettül.
Jaj, ilyen éjben nincsen út, nincs út, mely vinne jóra.
A hold se süt, a szív se nyílhat ki már enkezemtül. -
Csak kong, csak kong és kongva kong, csak kong a toronyóra.

ZÜLLÖTT LANTOS SZERENÁDJA

Ó, hölgyek hölgye: délvirág!
Ó, völgyek völgye: mély világ!
Te sirkő fölé vont virág,
nézd, most jön fel a holdvilág.

Az uccátokba nincs világ,
csak holdvilág, e kincsvilág
és még egy langy, kevés világ:
neved: e csöndes mécsvilág.

Szemed bogárja aluszik,
most álmohajóval uszik.
Ó, szembogár, te szent bogár.
Ó, messzi elröppent bogár.

Alvó szerelmem, ébredezz!
Az éjnek is már vége lesz.
Az éjnek is, a kéjnek is,
a züllött énekének is.

HALÁL TAVASSZAL

Nincs tisztább szem a beteg szemnél,
mely látva lát és halni kész.
Nincs betegebb a tiszta szemnél,
amely követ, ha tovamész.
Nincs követőbb a beteg szemnél,
telibb felhő, hűbb sirató...
A két szemem két tó az éjben
és hull az éj és sir a tó.

Nincs betegebb az én szivemnél,
a szivemnél nincs betegebb!
Gyász országa, kinok szigetje,
fájó világgrész, - bús sziget.
Rengő piros folt téli éjben,
vad erdő partján a havon,
hol tülevelű fák tövében
egy rossz koldust vertek.

Nincs hűtlenebb leány Meánál,
nincs visszajáróbb fájdalom;
nincs fájdalmasabb visszajárás
nyirkos, romverte tájakon.
Nincs tisztább szem az ő szeménél,
nincs betegebb, mint én vagyok...
Tavaszi napvert nedves fűben
rágondolok és meghalok.

AZ ÁTKOZOTT KÖLTŐ SZÓL

amikor eszébe jut egy halott leány:

Egy ópiumos cigarettet nyujtottam neki
és néztem fehér keblét és homlokát, az édest,
(Ó, mily komisz az élet s mily fanyar a halál,
amikor ajkainkról leszakad egy ily szép test!)

Ő sápadt fogsorába, mely már nem fog harapni,
a cigarettet mélyen szorítá be szegény.
(Ó füst, te kacskaringós, be hű is vagy te hozzá...
és: „Fáj-e még a melled?”... ezt kérdeztem meg én.)

Ő mély, sebes szívással sok füstöt szítt be mélyre
és ajka holt viaszán egy vércsepp jött elő.
A cigarett még égett, de nem szíttá a szép lány,
mint egy kiégett vulkán, úgy csöndesült el ő.

A holt ajakban díszlő, keserű cigarettet
szegény szájamba vettem; - a hold épp besütött. -
És aztán visszatettem: olyan volt, mint egy fáklya,
mit sorsom csontos ökle az agyamba ütött.

És így szól, amikor meghajszolt életére
gondol és az Óperenciákra:

Az Óperenciákra be kár is volt kiszállnom!
Most itt ülök magamba s magamat ó, be szánom.

Találkozásom ott volt egy forró nőszeméllyel.
Találkozásunk mi ketten egy hipnótikus éjjel.

Oly gazdagon fogadtam, úgy féltettem szegénykét.
Holdfényben megfürösztém ruhája szent szegélyét.

A tenger látta s bömbölt. Ó, én szegény szerelmes.
Barátaim: a tenger, a tenger veszedelmes!
Egy hajnalon... jaj, mért nem folyt ki szememnek tója...
A tenger, csak a tenger lehet megmondhatója...
Gályámat kirabolta, barátimat megölte,
és eluszott. És köd szállt előttem és mögöttem.
Az Óperenciákról már vissza kellett térjek
és meg se tanított rá, hogy így most hogyan éljek...
Vidéki város csendjén kell időmet kivárnom.
S az Óperenciákon kell álmaimba járnom...

ÁLOM HELYETT

Lankadtan, dölten fekszem be az ágyba.
Ropogva zördül s újra néma csend.
Hogy oly szegény vagyok, hogy oly nagy árva:
ilyenkor érzem s: hogy napom lement.
Kis asztalon az olcsó vekkeróra,
zordon időm egykedvű balszeme.
Még öt perc s matt-kék acélmutatóin
leperg az éj, az éjféli zene.
Még öt perc. Régi, régi dajkaajkak
szellemmeséit zúgja a szobám.
Kezeim fázó fülemre tapadnak,
az éjfél sárgán vigyorog reám.
Sárgán, miként a nagyapám halottan
s miként azóta sok furcsa halál.
S egyszerre érzem: még öt perc, vagy egy csak
s a sárga rém, most, most, most szíven talál.
Ó milyen gyöngé s merev lett a testem.
Él a szemem?... Vagy meghalt-e a szám?...
Bús kezeim hol vannak?... hol keressem?...
Az ágyam siklik, mint egy lenge szán.
Csak kikerülni tudnám ezt a percet!
Csak minden éj meg ne állítana.
Élő testem ravatalát belengi
a kihunyt gyertya fojtó illata.

LEVEGŐT!

Rímmel mértékelő, nyugvástalan szemem
a resvedt levegőben ijedten lógotom.
Mércéjük így lógotják poros kőművesek,
unottan, ha a rossz fal meging egy oldalon.

A régi víz, mi bent él s miben örök igazság
egy kicsi kerek hólyag a zöld üveg alatt,
majd balra tart, majd jobbra, mint kis kalózdereglye
s nem leli egyensúlyát, e vidor madarat.

Ó, bús ferde falak, ó, düledező bátyák,
miken szemem levásott s ti hajló asszonyok:
szögek, körök és élek világomat kiásták,
a téгла olcsó vályog s az asszony, az konok.

Ne legyen már szememnek a test se buja játék,
ne legyen több, mint egy szál pipacs vagy nőszírom.
Ne legyenek én se hús szem, mely visszalát a multból,
csak lágy agyagtalajra ragadt bús őszi rom.

E máj nappal gyászos kabátom is bezárom
s eljegyzem a halállal még mozgó tetemem.
Szívem se fáj már érte, szemem, az se siratja.
Magasan élek s már csak a levegőt szeretem.

EGY PAPNAK

A falu csöndje ott ül a szivedben
s a szobádban béke s illatos virág.
Ezüsthímű papucsban, mint egy álom,
úgy üldögélsz, ajkodon szent imák.

Néha egy-egy madár köszönt vidáman
s kis csőrével megüti ablakod.

Ilyenkor a magasság fénye lep meg
s a mélységekből száll ki alakod:

mint egy szobor, mint egy forró szobor,
mit zord idők vad keze elsodor
termésköből vágott talapzatárul.

Ver az idő, de két karod kitárul;
az éjbe nézel s a hajnalba látsz.
És mélyen bókol künn a vén akác.

CSANTAVÉRI FORSPONTON ÉJJEL

Zörgő forsponton utaztam, ahogy téled jöttem el.
Zörgő forspont barna sárban éjjel, ím, így énekel:

E faluba van egy lány,
kicsi, fehér házba.
Két keze két puha szárny
túzzel pántlikázva.
Elmaradoz a kis ház,
fut a forspont, összeráz.
Hűvös éjben zúg a vér:
Csantavér, Csantavér.

És a forspont tovább utaz, a bakon egy gyertya ég.
Zörgő forspont döcögése továbbad ezt mondta még:

Mustos ősz van, mustos ősz,
víg szekerek jönnek.
Rajtuk ül az ittas csősz,
örül az örömnnek.
A subája jó meleg,
rajt egy lánnyal enyeleg.
Egyet fordul s hazatér:
Csantavér, Csantavér.

Lenn a kicsi állomáson pőfékelt már a vonat.
Zörgő forspont búcsúzásul így folytatta dalomat:

E faluban sír a szél,
amerre én járok.
Szegény vándor útra kél,
mögötte egy árok.
Sáros árok, nagy árok!
Így halnak a betyárok,
kikbe álmodt csalt a vér...
Csantavér, Csantavér.

VÁRAD: VILLANYVÁROS!...

Juhász Gyulának

Ki ifjú éveim kristálypoharát, eme drága várost,
elferdült ajkaimhoz vinni: beteg vagyok, szegény vagyok -
szerelmem szégyenfájáról, hol fázva függök,
szememnek foszló fénye, ím, feléd ragyog!

Voltam valaki köztetek a derűs és dévaj Biharban!
És ó, be sirtam, ó, be nyögtem sok-sok vészben és viharban!
Voltam veletek egy bánat és egy öröm,
ama csillogó és bűtől ittas körökön...

S leszünk még egyek sebben, lobban, fakó ravatalban!
Leszünk még kocsmasztalok között penész a falban!...
És lesz még szenteltvízbe mártva mi kezünk,
mellyel az átkok tört vizein evezünk...

Ma már csupa fehérség bennem, ami szín...
Ó, vörhenyeges hársak!... Ó, csöndes napi kín!...
Ó, vak, tompa sikátor!... Ó, lázzal ködös est!...
Ó, Kékmacska! Rossz csapszék! Ó, tiltott női test!...

Ó, téli villanyváros! Ó, balladás allé!
Ó, rossz hotelszobában könnyel hús tealé!
Ó, város: villanyváros! szívemnek villanya!
Ó, Nagyvárad: királyi és dús álmotanya...

Búcsúzom most tetőled, ki Meát ringatád.
Búcsúzom most tetőled, ki hangját hallhatád.
Búcsúzom most tetőled, ki hordtad földeden.
Búcsúzom most tetőled, ki adtad őt nekem...

Mea, szívemnek hölgye, de én züllött vagyok!
Mint holt gazda kuttyája, oly vert, ütött vagyok.
Mea selymei lágyak, de szíve csontkemény -
Ó, Várad, villanyváros, látnád: mi lettem én...

SE GYŐZNI, SE LEGYŐZETNI

Már nem lehetnél messzibb tájon.
Ezen a tiltott, ostoros lapályon
egyetlen út nincs, ami a miénk.

Állok: kies vidéken őrszem-katona.
A fákön nincs egy citrom, datolya.
Ellenséget se láthatok soha.

Az ellen illanvást elnyargala.
Messziről még visong fanyar dala.
De ez már csak a nagy csönd kardala.

Se győznöm nem lehet már sohasem,
se legyőzetnem kíneservesen,
csak - mint a száraz fatörzs - tompán leesem.

S VAGYOK!

Egy nyárutói éj lehelt ki engem
e szép világba forrón, boldogan.
Oly éhes voltam, mint áradt folyam,
s tiszta, miként harmat a gabnarenden.

Apró kezemben láthatatlan gyeplők,
miken távol csikók kedve forog.
Még teli fül és kristályos torok,
de bús szemek: ősidőktől vezeklők.

Ma temetöm a nyárutói éj,
az éhségem egy virágos fekély;
a sok gyeplőt csikóim elkuszálták.

Magam gúnyolva szövöm éltem szálát.
S vagyok: mint vén cirkuszbohócnak mellén
egy nyárba rívó kopott színes mellény.

Északra indulok

IMÁK

Öröktől fogva örök íz:
ott gyöngyöznek a szívben és a szájban.
Öröktől fogva
rápermetezve innyre, vére, fogra.

A legbékésebb türelem
ezek bennünk s a csönd és az igazság.
A legbékésebb türelem:
imáink forrva fojtott tüzeken.

Sejtelmünk se lehet,
mely percben lépnek szájunk lépcsőjére.
Sejtelmünk se lehet,
mikor szállnak fel bánatunk felett.

Nevetsz és szónokolsz az isten ellen
és papot, vallást hetykén eltörölsz.
Nevetsz és szónokolsz az isten ellen...
S holnap keresztet vetsz a gyöngye mellén.

Hetven-kilencven éven át
a gögben ülsz te daccal, tagadással.
Hetven-kilencven éven át.
Egy éjjel haldokolsz s hívod a menny borát.

Vagy meg se halsz,
csak egy szeszélyes nő elé esel.
Vagy meg se halsz
és esküre hajt a szerelmi harc.

Két ujjad égre emeled
s két biborajk felé a jó isten nevét.
Két ujjad égre emeled:
mi tegnap semmi volt, minden az ma neked.

Élet, csók és halál
először szolgád, aztán úr fölötted.
Élet, csók és halál
minden szívben imakönyvet talál.
S vagyok!

ÉSZAKRA INDULOK

Női világ, te habzó tajtéktenger,
voltam ladik rajtad és vasnaszád.
S mint torpedó is bujtalak setéten
s szívemen hordtam a halálkasztát.

De nincs a nő, kit el lehetne érni!
S kit el lehetne kérni: nincs a nő!
Nincs kezdet: újra vissza-visszatérni
s nincs nő, akinek lengessem: agyó!...

Nem érdemes kalóznak öltözötten
szelíd vezényszavakra hullni el.
A hold hideg kaszája ring a vízen
s szívemben egy nő gyászdalt énekel.

Csak messze, messze, eszkimói tájra!
Fagyos kutyák közt, ott lesz jó helyem.
A jégre hintve álmok gabonája
és jégcsapok az égi fővegen.

Csak sok hideg és sok-sok zúzmarás dér!
S szívem elé fogott, sötét komondorok!
Csak fájni! És csak akkor föltüzelni,
ha hallom, hogy a hó hogy csikorog.

TILOSAK A NŐI CSODÁK!

Hogy búcsu nélkül vánszorogtam vissza én
a tiszta nyári hajnalon, a fenyveserdő mentén:
ne, ó ne mond utánnam a forró nyári szélbe
rossz, csunya szavakat.

Nézd: én eszembe vettem okos fejednek rajzát.
Elmém kinyílt szemednek, mint termő női test.
Minden szép és tökélyes vonalad megszereztem
szerelmeim közé.

De lásd: a hajnal ébren találta bennem mindazt,
minek alunni kéne ily sebes éj után.
Eszembe jutott minden: sok régi-régi csókom
és szégyeltem magam.

Már női test csudáit nekem tiltott becézni,
én, régi hősszerelmes - lyukaskezű vagyok.
Simitnom szabad már csak bársonyt és női vállat,
mert kéjem elborult.

Ilyenkor visszacsengnek kis régi csengetyücskék,
mik üdvözöltek egykor sok nő szive mögött.
S ha új leányhoz nyulok, e csengők felsikoltnak
messziről, keserűn.

S - „hazug vagyok, rossz, álnok” - ezt csengik vissza nékem
és régi kéjek ólmát fülembe öntözik.
Hidd el: szépnek talállak, szeretlek és csodállak,
de a Multé vagyok!

VÉN TUTAJOS DALA

Kemény a gerenda válla,
rossz fekhely a deszkaszál.
Szomorú az égre nézni
s látni, a hold hogy kaszál.
Ma Légrádon, Domborúban,
holnap már Eszék alatt.
Fut a Dráva, visz a Dráva
föld fölött és ég alatt.

Összeróva vaskapoccsal,
fűzfahéjjal a tutaj.
Mint az ember fájdalommal,
köztük annyi baj meg jaj.
Ázott evezőre dőlve
szennyos árba lát a szem...
Zeng a fűzes... Jövő héten
a fiam is elviszem!

Pelyhedzik már a bajúsa,
ismeri már a vizet.
Asszony népnek, rokolyának
tánc után már bort fizet.
Hadd mélézzon holdvilágban,
pipaszónál csöndesen.
Hadd tudja meg: nem szebb ennél
a mennyország csöndje sem.

Pirosbőr harmonikáját
a vállára köttetem.
Így legalább a szívemet
szív szerint kiönthetem.
Végigdőlve számolom majd,
hány év ment el, hányszor tíz.
Vén tutajos, elég volt már!
Fut az élet... Fut a víz.

A FEKETE NŐ

Karinthy Frigyesnek

Kis szőke lányok könnyű libbenésén
s törékeny ajkán én már túl vagyok.
Hadd táncoljanak éltük tompa késén.

Más játékszer kell és más temető.
Az én hajasbabám és esti ékem
a nagy árnyékú, telt, fekete nő,
aki, ha álmos délutánokon
az uccán jó, vagy ül setét szobákban,
oly néma, mint egy gyászoló rokon.

És bő ruhája van és borús melle
s mint gigászi szökőkút, milljó csöppjét,
teste bús üdvét felém úgy lövellje.

Ó, fekete nő! Ó, fekete angyal!
Ki széles szárnyaidba rejtesz el:
ím, üdvözöllek fáradt szívvel s aggyal,
mint karcos rumtól részeg tengerész,
ki indigóval és drága gyapottal
rakottan jó és partraszállni kész.

S az óhajtott, a híves szárazföldön
csak körülnéz és bambán elterül,
a kincsektől és mámortól üvöltőn...

Fekete nő: indigóm és gyapotom vagy te nékem!
és teli melled az én telt hajóm!
és tested bús csodája: részegségem!

TERCINÁK MADARAKRÓL

Oly messze már a nyár, oly messze már,
mint bús szívből kiszállt sóhajmadár!
Suhanj madár, suhanj sóhajmadár!

Oly messze már a csók, oly messze már,
mint tengermélyen haldokló madár.
Halj meg madár, halj meg meleg madár!

Oly messze már a lány, oly messze már,
mint tarló közt fölriasztott madár.
Riadj madár, riadj beteg madár!

Oly messze már az élet, messze már,
hogyan szinte-szinte el van veszve már...
Suhanj-suhanj békés halálmadár!

EZÜSTNYELŰ ARANYKALAPÁCS

Először csak a páholyodban,
a páholyodban néztelek:
be szép a két szemed!
S mint ifjú császárnő: ülsz páholyodban!

Csudába szökkent fejtartásod
úgy fogta meg a szívemet,
mint ezüstnyél egy aranykalapácsot.

Most már örökön dobban, koppan
az ezüstnyelű aranykalapács
az életemben, eme pergő dobban

és pengeti a lelkem érceit.
De némely órán még lazul
és fejtegeti fénye férceit:

Madame! vajjon az Élet üllőjére
sujtson dalokat ez a kalapács?

Vagy rejtjük egy ékszerdobozba?... mélyre?

SZERELMEM MESSZIBB ÁFRIKÁNÁL

Ó, hogy rohannék én most Áfrikába,
üldözni buggyos török bugyogót!
Rikoltanám: éljen Tripolitánia!
S egy buja török ledöfne utána.

Ó, hogy rohannék kipirulva, szótlan,
alélt szívemmel forró partokon.
Lerongyolódna görbe kardtokom
és meghalnék egy keserű bozótban.

Ó, Afrika, halál viaszkenőcse!
Ó, pergő por, ó, fekete vadon!
Egy magyar ifjú, alig harminc éves,
eltorzult léttel rólad álmodom.

Fekete nőid fanyarfényű bőrét
szemem egy magyar lányra veti át.
És csókolom a bronzos bőr zamatját
s a messzinél is messzibb lányt: Meát.

KOMP A DRÁVÁN

Hollán Andornak

A légrádi határban úszik egy komp,
- a Dráva kimosta a révet -
a lánc csörög, a csigája meg kong:
így úszott át majd ezer évet.

Nincs egy utasa. Már korhadozó
alatta a két fekete csónak.
Valaha engem hozott ide
nagymessziről bús dalolónak.

Akkor a Dráva virágban állt
s örömben a horvát parasztok.
S én álltam a kompon, amely tovavitt
mint szellő a szőke harasztot.

Almaarcu sok horvát leány,
ezerráncú fehér rokolyában,
a kompot virággal dobálta tele
s megálltunk a vad, sebes árban.

Kiszálltam. A kompot sok apró tutaj
a parttól nagymesszire űzte...
S azóta mély gyász fátyola szállt
a sok-sok fehérhaju fűzre.

Siratják az ifjú vizi jövevényt,
aki közéjük jöttem el: engem,
mert pénzes apáknak koldusaként
én a bánatom dalokba zengem...

... A légrádi határban úszik egy komp,
mint én, olyan halottan és árván.
Méla harangja sikongatva kong:
engem harangoz ki a Dráván.

VERS TROUVILLE-BA

E versemet ajánlom egy leánynak,
ki gazdag és Trouville-ba megy nyaralni!
Fekete ő, e nő s előkelő
és csókot még csak félszájjal tud adni.
Tegye e verset vánkosa alá
trouville-i fényes, drága szállodában,
álmodjon rajta szépet és sokat
egy ritterről, ki hozzá hű marad.

E versemet ajánlom egy leánynak:
Ellának hívják és selyembe jár.
És délelőtt, míg sziporkáz a korzó,
a kis fehér szerb templom előtt vár.
És sír a keble, szűzkeble utánam
és úgy reszket a hangja, úgy zokog.
De aztán büszkén, boldogan nevet:
nyaralni megyünk, Trouville-ba megyek.

E versemet ajánlom egy leánynak,
ki olvasott egypár Marlitt-regényt
ebéd után a fülledt kis szalonban,
hova az anyja csukta be szegényt.
És délután a kávé mellett ülve
néha tán egy tárcát is olvasott
és Ady nevét már könyv nélkül tudja.
S azonkívül... Trouville-ba viszi útja...

E versemet is tinéktek ajánlom:
gazdag leányok, tiszta úri nők!
Egy harminc éves és züllött poéta
küldi, mert mindig bántottátok őt.
Kis házban lakik, olcsó kis szobában,
sok női arckép lóg ott a falán...
Sok lány: mind drága s bárhogy keresem -
Trouville-ban nem volt egy se, sohasem.

FRAGMENTUM A KENYÉR CÍMŰ MISZTÉRIUMBÓL

Személyek: az anya és a fiú

(Tomba világítású étkezőszoba: este, vacsoraiddő. Csillogóan terített asztal, körül préseltbőr-székek. A falon oszlopon álló nagy kakukos óra zakatol tompán. Kívülről a falu kutyaának vonítása behallatszik. Az asztal közepén patyolattal terített ezüsttálcán nagy, falusi, szegetlen kenyér. Az asztal mellett ül az Anya és a Fiú, aki harmincéves és tíz év óta először van otthon.)

ANYA:

Édes fiam; száz szárnnal míg elröpül az idő,
száz szárnnal és időtlen gyorsasággal,
esténként egy mély-fekete madár
az ablakomra szállt, benézett rajta
és rád emlékeztem én, ó, be sokszor!
Megéreztem, ha fáradt volt a lábad
s betegségid megsejtettem a szívós fájdalomtul,
mi vállaimba vájt és törte derekam.
A tovaszállott tíz évet feledd el!
Tíz év, amely után még lát a szem,
tíz év, amelyre tizenegyedik jött,

tíz év, amelyre visszanézhetünk,
csak annyi, mint egy bús, magányos tegnap!
Tíz év, tíz szúrós, zord köröm a szivben
és tíz szál megfagyott virág - de semmi más!
Édes fiam: a test, az vándorol csak,
a lélek egy helyen ködöl: a szív körül.

FIÚ:

Anyám, a szemed oly feszesen áll,
mint katonák a löportorony mellett.
Ám, hogyha szólsz, a hangod meginog,
a hangoddal elárulod magad.
Szemedből most erősen kitörültek
tíz évnek bolygó kisérteteit.
De a torkodban füstként ott lebegnek,
látni nem látod, ám de érezed.
Ne szólj, s melledre nyomott két kezéd,
e két leányos, lankadt lendületet
ejtsd le elém, hogy nézzem, nézzem, nézzem...
Ugyis, be sokszor néztem hidegen
mások anyjának sietős kezét,
az uccán s mások gondos otthonában,
gyermekfejek, gyertyák s kenyér fölött.
Gyermekfejek, gyertyák ó, és kenyér
és minden-minden, mi csak otthon édes!
Kenyer, kenyér, te legszentebb madár,
otthon galamb, keselyű idegenben,
amely lecsap a szívre olyan gyakran,
s belőle egy falat is undokabb,
mint itthon a kukac, amelytől undorodva fordul el
kutyád és bármely falusi kuvasz.
Keresni kenyeret és megtalálni
rejtekhelyeknek redves mélyiben?
Keresni tíz körömmel lesni rája
és összeesni s ledőlni alája!
Keresni ríva, keresni nevetve,
míg minden út kenyérmaggal bevetve,
de hol hajtott e mag ki? s zöld fejét
mely kő alul dugja ki gyáva, síri nesszel!
Tíz körmöt élesíteni önszivünk kövén
mindennap újra s mindennap elkoptatni!
Keresni kenyeret s rosszul meszelt falon
angyalképeket látni s víziókat,
mik aranyfelhők folyóján eveznek.
Keresni kenyeret s sebet találni!

ANYA:

Igen, kenyérkeresni jó dolog fiam!
Az ember körme lánggal ég s e láng színét
tudom, a szégyen még pirosabbra leheli.
A szégyen sokszor jár a kenyér mellé,
apád is kente rá, mint mások a vaját.
Emlékszel-e? - de nem, hisz olyan rég volt:
hat éves ha lehettél még fiam,
már késő este volt, az asztal megterítve,
középen lágy, omlós, meleg kenyér,
az étel készen állt. Én itt ültem, e székben,
amely, azóta jaj, be sok bút hordott.
És vártam apádat a vacsorával, de ő nem jött,
munkások közt időzött, künn az estben,
a Dráva partján, tutajok körül,
kenyérkeresni járt. S ti, kis testvéreiddel
az asztal körül csokrosodtatok,
hat kicsi fej, hat kicsike gyomor,
hat kicsi száj s éhesen, álmosan
apátokra vártatok. És kilencet
vert ki az óra. És te lassan, mélán,
megkérdezted: anyám, hol van apám?
Én elszoruló szívvel néztem rátok,
egyetlen könnyem hullt ki, ám a többit
eltettem éccakára a sötétbe. És feleltem:
apátok most kenyeret keres néktek,
legyen, mit enni: kenyeret keres.
Ti álmélkodva néztetek körül
és másnap reggel az udvar kavicsán
meggörnyedve hajoltatok a földre,
(ó csacsi, zsenge tiszta libasor!)
s kis kezetek a kavics közt kotort.
Rátok riadtam: ugyan, mit kerestek?
- Anyám mi most kenyeret keresünk!
feleltétek kórusban büszke hangon.
Hat kicsi kéz kenyeret keresett
az éles kövek közt. És még most is keresnek...

FIÚ (átszellemülve és fáradtan):

Valóban?... Erre nem emlékszem én.
De oly jó meleg van itthon, tenálad!
Mivel fütöd a kályhád, mondd, anyám?
Ugy-e, minden darab fát, mit bedobnak,
a te langyos kezed érint meg csöndben?
Ugy-e, a levegőt, mely oly nyugalmas itt,
te lehelled ki minden reggel enyhén.
Lásd: más nőket is ismerek ma már,
nőket, kiknek fején a haj zuhogva
leomlik s ajkuk biborló edény,

hol csókeledel íze forr szünetlen.
Kezüik fehér, körmük, mint jáspis: fényes,
az arcuk szép, finom, de olyan kényes,
hogy, ha az ember bátran és keményen
tekint belé, mint a te két szemedbe:
már elpirulnak s elfehérszenek.
Az ő kezükben a fa nem melegszik,
csak a férfiszív roskad össze ott.
Az ő lehelletük nem enyhe nyugság,
de bűn, hazugság s idegen világ.
Én már kerestem nekik is elégszer
meleg, elomló fehér kenyeret
és nekik, ó, nekik meg is találtam,
de nekem soha, sohasem jutott.
Összemorzsolták apró fogaik közt
s hogy nem maradt: az arcomba nevettek.
Aztán siettem magamnak keresni,
rájuk gondoltam - és már nem találtam.
Szegetlen kenyér nem jutott kezembe,
beléharaptak, csókoltak és ettek.
De ha én kértem csókot: csak nevettek,
és mindent, mindent előlem megettek.
Szegetlen kenyér s érintetlen nő
nem juthatott sosem, sosem nekem.

ANYA:

A nő, fiam, megérintve lesz nővé,
a láva is, ha ömlik, úgy lesz kővé.
S szegett kenyérből élni: lehetetlen.
Csak az a kenyér szent, amely szegetlen!

FRAGMENTUM

A KENYÉR CÍMŰ MISZTÉRIUMBÓL

Behavazott kis falu. Künn sűrű pelyhekben hull a hó, szinte hallani lehet a hózizegést. Benn a szobában beszélgetnek az Atya és a Fia, aki tíz évi csavargás után betegen tért meg a szülői házba. Este. A közeli vasúti állomásról néha rekedt füttyszó sívít be.

FIÚ

A kertek alatt jöttem meglapulva,
fagyott burgonyaföldeken keresztül.
Néhány kutya messziről megszagolt,
csak vonítottak, de meg nem ugattak.
De, ni, a combom: vér bugyog belőle,
be jó meleg e sötét, aludt vér.
Egy kerítésen kelle átugornom,
a rozsdás szeg, nyilván az sérte fel.
Be bús dolog, atyám, még kiskoromból

emlékszem rá: a palánkok fölött
nagy, szúrós, vastag drótrácsokat húztak
a boszorkányok s kísértetek ellen.
Most is ebben akadtam fenn, atyám
és elhűlt a vér mindenik ereiben.
Kísértetnek éreztem magamat,
a boldog, tiszta, rózsaszínű multból,
kísértetnek, mely vissza-visszajár
a falujába álmos, havas estvén.
Keresni régi kavicszemeket,
amikkel játszott s amikkel azóta
meleg falakat építettek fel,
míg őneki a lábaiba fagy száll.
Ó, színes kavicskövek és falak,
Ó, életem, te színtelen salak!...

ATYA

Szegény fiam: kísértetnek is vézna
és gyenge vagy. Tudod: mi a kísértet?
A régi vér, mi tiszta, lenge lánggal
felégett bennünk régidők ölén
és nagysokára a felégett vérnek
hús pernyehulladékait kifűjja
valami szél a csontjainkon át...
De csontjaink már akkor szű kirágta,
sok nyavalya halálfőt karmolt rá;
s a régi pernye fölsír új szelekben:
a vér romlik minden tíz újult évben.
Ez a kísértet, tudd meg: ez, fiam,
szegény fiam, véremnek omladéka,
szegény fiam, életem könnyezése,
szívem sötét szikrája, jó fiam.
Mi istenes volt ajkad perdülése,
mily hű s hites volt egykor még szived!
Kis verseket mondtál születésnapra
és két szemedből ifjú könny omolt.
És kis kezéd, ha ágyacskádban ültél,
mily forrón és szorosan tetted össze.
... S ma arcodon gubbasztanak az átkok,
miket isten helyett magadra vettél.
Hússzívű emberek jöttek eléd
s megannyi rossz kísértet szállt beléd.

FIÚ

Előttetek szorongó szájjal állok:
isten s szülöm, két elvesztett atyám!
A gyertyaláng melegét, azt még érzem,
de imádkozni nincs elég erőm.
A rőtes gyertyalángba, hogyha nézek,

máglyát szeretnék összehordani,
egy füsttel égő, irtózatos máglyát,
amelyen annyi embertest vonaglik,
ahányszor éhség koptatá szívem,
ahányszor sírva, bölgve, átkozódva
kellett pompázatos utcák során
megállnom, suta, tompa megállással,
mert torzult főm szédülten lehanyatlott,
mert kenyér helyett szókat rágtam én,
irtózatosan gyulladt, éles szókat,
mik testemet táplálták sötét nedvvel,
mely keserűbb, miként a nadragulya,
mit lenn a kertek mélyében tenyésztenek,
csak gaznak, ámde öreg némberek
halálított kotyvasztanak belőle.
A csengős, tiszta városi kutyák
úrasszonyok ölében cukrot rágtak,
jól abrakolt lovak rohantak fessen
és áldott asszonyok kacagtak, prémbe bújva.
Borostás állam, kékes-sötét arcom
imbolygó, torz haláljel volt a fényben.
És lovagok jöttek szembe velem,
lovagok, kiknek tündöklő ruháján
szeretőik buja parfümjé érzett.
Megmosolyogtak s megreszkettek ők
s én összeestem kapujok előtt.

ATYA

A nők, fiam és a kenyér: az élet!
Téged az élet nyilván meg nem ismert.
Te elkendőzted sóvár szemeid
és elnéztél kenyér és nő fölött,
pedig e két halom: két szentelt pihenő,
hol istenünk kezébe vesz kegyesen
és megsimogat minket és megáld,
hogy új erőnk legyen nőhöz, kenyérhez.
Te hamis, rossz ígékre sanditottál
s szemed üvegje elhomályosult,
hogy ferde fénytörésben, ferde mozdulattal
nyúltál kenyér után és nő után
s kezéd kövekhez ért s kétélű fegyverekhez,
amik szivedre hulltak s ajkad felszakíták.
Nytott szemekkel nézni utakat,
s nyitott kezekkel merni kútakat;
ez méri fel a leírhatlan távot,
mely kezeinktől a szájunkig tátong.
Nézz oda föl: a zongora fölött
anyád képmása néz le rád olajban.
Ez arc alatt pihentél bíborágyban

s e bús szemekben, nézd: ó, mennyi vágy van,
a vágy, hogy egy fiú szülessen létre,
a vágy, hogy férfiszívben égjen végre
egy tiszta nőnek tiszta, vak hite,
a vágy hogy csendben úgy borulj ide
atyád szívére, mint a húr az íjra
visszapattan, bárhogyan is feszítik.
Te leszakadtál rólam vad viharban
s a nyíl kirepült köztünk s messze-messze
még egyre száll a szélben, vad vidéken
és bűgva metszi a kék levegőt;
hol útja száll, sírás zokog keresztül.
Meg vagy siratva, elsodort fiam,
a szélben és az éjben és a kéjben,
mely megkorbácsolt árkok mélyiben.
Én nem siratlak. Anyád földbe porlik,
őt se siratom már. De te sirasd!
Ő hogyha élne, rád is pergett volna
kenyérszelő kezének könnyű írja.

FIÚ

Késő, atyám! A könnyeim elúsztak
haláljátékban furcsán és fonákul.
Egy forró tenger, játszi rímdagály
elnyelte őket s gyémánttá fagyasztá.
Én éjjelente zöldrenyílt szemekkel
őriztem minden embert s állatot
és álomlihegésük összegyúrtam
egy szent szoborra felforrt ihletemmel.
Én zsoltárokat zengtem ki szavakból,
miket papírra fektettem pihenni,
mert bennem elfáradtak a szegények,
simító nőszemekre vágyakoztak. -
Én himnuszokat zengtem kis szüzekhez,
akiknek melle istent hívogat.
Én himnuszokat mondtam érett nőkhöz,
akiknek keble poklok kapuja.
Én átkok langy zamatját szűrtem át
halálos csókok tajtékzó zenéjén
és oly himnuszt daloltam a kenyérhez,
hogy aki hallá: buzgón térdrehullott
minden faltnál. Díszes polcokon
és asztalokon, mik roskadtan álltak,
megindult sok kenyér gurulva és görögve
és milliók szájába önként gurult belé.
S én nyitott, lázas, tátott szájjal álltam
és fuldoklottam éhes déli órán
és lassan-lassan én lettem az Érték,
mely önmagáért becsli önmagát.

Magam koptatva mindent ékítettem,
vallást csiszoltam s lettem én hitetlen.
Tisztátlan vérben aj, hányszor fürödtem!
Aj, hányszor hemperegtem szennyesen!
Kezemből, mint Mózes sziklája szélén,
mindannyiszor kristálytisza víz csurgott
és megáztattam vele testemet
s fogam közt harsogott a rossz kenyérhaj
s e harsogást világgá kürtölém.
Keresztények üldöztek engemet,
zsidók gúnyolták üzött lelkemet,
s egy fekete életű zord zsidó fölött
a költészet szent virágba szökött.
Atyám: véredből kelt fiad vagyok,
de messze voltam, messziről vagyok...

ATYA

Nem értelek, de érzem életed.
S hogy megtértél, messzire távolodva
látom két görbedt, üszkös válladat.
Itt vagy velem s tudom, hogy sok uton vagy
és minden sebed más-más tűzbe kaptad.
Nem értelek, de érzem életed!
Két bús ember vagyunk mi e világban,
vígasztalan s vigaszra hasztalan.

MEA: SZÁZADSZOR

Friss parfömmöt cseppentek ma szivemre
s eldörzsölöm rajt félve, finoman,
multak ködéből való ez az illat,
még, kifogyóban, néhány cseppje van.
Mindég gáláns és szép akartam lenni,
pazarlón szórtam én: mindég heves...
Igy ömlött el szerelmünk elixirje
s - mely téged hív - ma századik e vers!

Hívom tanunak szavaim szitáját,
e színehagyott holmit: agyamat.
Ó, hányszor simogattam két kezemmel
ó, hányszor kért: másoknak hagyjalak!
Hívom tanunak tollaim acélját,
mind néked zengtek, kérve, hogy szeress. -
Egy új sikoly, egy új parfömcsepp... Semmi...
Csak én tudom, hogy századik e vers.

Mea: századszor veszlek a szívemre,
beteg rímekre bízva magamat.
Mint rossz hajóját a tenger kalóza
a szélre bízta, mely mohón dagad.
S e zordon stílű, kicsiny irodalmat
átkod kígyóbőrébe kötöm én,
hadd sziszegjen lányságod rózsaszínjén,
mint lengek egy halálos ködön én.

Friss parfümöt csöppentettem szívemre
és lásd: hogy szállt föl e fekete gőz
multak ködéből, illatos flaconból,
amelyben hervad tavasz, nyár és ősz.
És lásd: szívem falának tapétáit
fölszaggatá e keserű dalom...
Lapozz, lapozz e versekben szelíden:
a koporsóm ring minden oldalon.

Fordítások

MŰVÉSZREGÉNY

PRINZ EMIL VON SCHÖNAICH-CAROLATH

S hogy a rozoga ágyon halva volt
ifjú neje a faggyúgyertyafénybe -
pár gyűrött papirlapot vett kezébe
és rá virradtig betűket rakott.

S amit így irt, az halhatatlan érc lett,
csudazenéjü, örök költemény,
mit meg nem érthettek e földtekén
s ki hallotta: a szeme könnytől fénylett.

Ahogy megírta, egyedül maradt
a koporsóval, melybe lelke szállott;
s a verssel, amely szívéből szakadt
s meghódíthatta volna a világot!

S a holtfej bús aranyhaja alá
odacsúsztotta, vánkosul a sírba.
A kuckóból kirántott egy botot,
aztán kiment a derús hajnalpírba.

KIÁLTÁS

JOHN HENRY MACKAY

El nem múlt, el nem múlt az éjnek egy perce sem,
hogy én terád ne gondoltam volna messzi - kedvesem.
Az álomból minden órán föl-fölpattan a szemem,
míg emléked bús kapuit kinyitom és beteszem.

A szívemben olyan vággyal, éhes vággyal foly a vér,
hogy az éj is fényre lobban a te drága képedér.
Le-lehull a távol fátyla s fekszik, mint a holttetem,
de bánatom éhes, mint a vad sivatag földeken.

El nem múlt, el nem múlt egy éjjel se, egy se múlt,
hogy emléked ne kínozna ily kimondhatatlanul.
Ajkam minden lélekzete téged hí és téged vár -
a szíved mér' oly kegyetlen s mért oly forró az imám?!

Az imám: hogy visszatérsz, hogy nemsokára itt leszel;
a fekete éjszakára csókos takarót teszel.
Bús óráim véres láncát szétszakítja a kezed
s vágyaimnak kőpadjára virágaid leteszed!...

UTOLSÓT LOBBANT

GEORG BUSSE-PALMA

Utolsót lobbant már a tűzhely lángja,
a reggel int és mennem kell tovább.
Ki tudja, lábam az út merre hányja;...
szegény szemem, csak Őt többé ne ládd.

Csak tudnám oly vidékét a világnak,
ahol a tőn fekete rózsa nyit.
Hol széltiben lógnak a gyászi fátylak,
s sok sápadt csillag felhőket szakít.

Hol a hegyekből bús vizek bugyognak,
hol a boldogság soha nem lakott.
Hol a költő nincs, s ahol dalt nem dalolnak,
ott verném én föl sátrammat, csak ott!

Némán ülnék egy mohos kőpadon,
míg ciprusok sötét sátra beárnyal.
Elaludnék, mint éjjel a vadon
s elfelednélek téged a világgal.

SÖTÉT BALDACHIN 1913

VERSEK EGY ROSSZ LEÁNYHOZ

1

A szúvas, korhadt falépcsőkön,
míg estelenként fel- és lemész,
kis gyöngé vállad búban ingva
és mindig más-más férfi mellett:
szegény Miléva, gazdag szájú!
szegény leányka, rossz leány te!
Bár szégyellem, de néked írok
szerelmes-féle verseket.

Az uccán, fényes délidőben
nem sétálnék veled, bevallom.
S miattad apró revolverrel
nem lőném szíven magamat.
Mert utálattal telve nézne
koporsóm után az a sok szem,
amely vörös köpenyed alját
most oly nagy áhítattal nézi.

S e verseket is, jaj, szégyellem
szégyencímedre küldözgetni;
ezért nyomtatva küldöm őket,
e könyvben, amely nem szégyelli,
hogyan egy megvásárolható lány
egy árva harmincéves férfit
szent tiszteletre s hódolatra
tanít a tiszteletlen Pesten.

A többi könyvet, lásd, szemérmes
anyák olvassák kávé mellett.
Kis lányuk himezget ilyenkor
vérvörös színnel fehér selymet.
A vérvörös szín: ifjú vérük,
amely már indult ereikben.
A fehér selyem: lányos ágyuk,
amely már délután is álmos.

Ők jó leánykák. Szót fogadnak
az illemnek s a hazugságnak.
Te rossz leány vagy, mert szivedben
csak önnönmagadnak fogadsz szót.
Tehát ne akarj velük lenni

se kávénál, se olvasásnál...
E verseket én néked írtam,
de azért ők is olvashatják.

2

Az ember szeme szinte vérzik:
hát mi a szörnyű, nagy különbség?
Nyakad virágján épp oly illat,
mint az ő úri nyakukon.
S a könnyököd fölött a vászon
úgy végződik s épp annyi ráncon
fullad az ajkam s térdeden
csókom épp annyit ér nekem.

A nőnek térde: szárnyas mákony
s a kicsi comb: tavaszi lomb.
S a batiszt forró vonalában
egy sziklacsúcs mindenik gomb.
Náluk e sziklacsúcson: felleg,
nálad - szivárvány - talmi bár -
de férfi szája csak miattuk
siklik le vállaitokon.

Mondjam: szeretlek? Vagy ne mondjam?
Valljam be, hogy csókoltalak?
Vagy legyek hallgató? mint voltak
szobádban a szürke falak?
El úgyse hinnék, hogy szeretlek,
s hogy csókoltalak, kit se bánt...
A jó leánykát felköszöntöm
s - megcsókolom a rossz leányt!

3

Rossz leány, rossz leány,
sötét már az ablakod.
Nyugodt álmod alhatod.

Rossz leány, rossz leány,
te fekete virágszál:
jaj, de magad maradtál!

Rossz leány, rossz leány,
Selyemszoknyád falon lóg,
benn szunnyad egy halom csók.

Rossz leány, rossz leány,
örök csók, örök magány. -
Rossz leány - Jó leány...

Összekulcsolt kézzel

TEJ

Egyhelyt áll tavaszi fényben
a tejszinü reggeli lég.
Nem, nem lehetek tunya én sem,
már pörg a sok uccai nép.
Fölkelni! öreg csont, vak álom,
vidulni az élet szemén!
Jaj, szebb a világ, mint az álom,
már későn, de elhiszem én.

Lent szaglik a friss, üde harmat,
a vérszülte, friss tejital.
A cinköcsögök hasa fénylik
és az égről a nap lerivall:
Tej, tej foly a zsenge mezőkön,
tej, tej a nagy izmos világ!
A tej csupa áldott fehérség,
csupa vér és csupa virág.

Tetején tejüvegből nagy ernyő:
ott a vásárcsarnok liheg.
Kölöncebe szorítva gyümölcsök
és pattogó, friss kenyerek
fölpúpozott kis talyigákon:
hadi tűzbe futó kocsisor...
Tej, tej foly e hosszú világon
s vért indít ez isteni bor.

Odébb malac oldala tátong,
mint rózsza, oly rózsaszínűn.
Kis borjak gerince fejrlik,
mik híztak e drága nedűn.
Tej volt, mi most csontja velőnek,
tej és vér: piros szín és fehér.
Tej a forrása minden erőnek,
mely földtől az égig felér.

Én is: anyatej tagadottja,
én is tejes ízt siratok...
Nincs gyermekem, nincs feleségem,
tejet csak búban ihatok.
Tej, forró folyam, tüzes áram,
nyugalmas elszenderedés:
csurogj be fakult ereimbe,
tej, szenderedő feledés...

ÁHITATOK VERSE

Ólmos ég: szent baldachin,
áhitatom baldachinja -
csak takarj bé csöndesen.
Szívem; vágyak balga hídja
s minden vágy arra tanítja,
hogyan reszketni csöndesen,
és remélni csöndesen
és szeretni csöndesen
s istent hívni csöndesen:
ég alatt ez szent komolyság,
föld fölött ez súlyos játék.
S bárha szívem könnyek fojtsák,
rajt az élet fénye jár még.
Ólmos ég: szent baldachin,
áhitatom ég alattad.

ÉS ÍGY TELNEK LE NAPJAIM

Ó meddig, meddig léssz velem
könnyek hajója: bánat?
- A végtelenbe mész velem! -
így válaszol a bánat.
És bölcsességed mit akar
sebes szívemmel, isten?
- Hogy enyhüljön, míg hit takar! -
Így válaszol az isten.
És így telnek le napjaim,
ily szörnyű párbeszédben.
Míg egyre forróbb lesz a kin
s mind távolabb az éden.
S a bánat sötét fejemen,
mint gyászkoszorú, éget.
S én mégis féltve őrizem
ez élet-adta éket.

ROSSZ HALÁL

Rossz halál,
hogyan te hozzám hűtelen és
rossz valál.
Megaláz
ez a könnyes vágyakozás,
ez a láz.

Múl az ősz;
lehet még, hogy sírsz s térdre
hullva jössz.

Ajakad
reámnyitod s rámfehérlik
a nyakad.

Én pedig
sírva mondom: vártalak sok
évekig -

Kedvesem...
most már csak a könnyeimet
keresem.

A SZÍVBEN

A szívben sok kis óhaj él,
heverve szendereg, henyél.

Mint hisztériás démonok:
mind akaratos és konok.

Ha szép napos a délután,
sétálnak a szív zeg-zugán.

Ha esős est van: zokogón
ugrálnak a szív-dobogón.

Kis lábuk toppan, zeng az éj;
elcsúsznak, s mondják: jaj, de mély;

de mély e forró kis verem!
Egy perc - és mind talpon terem.

A szív úgy érzi: megreped,
mind-mind gyorsabban vereget.

A sok óhaj rajt átoson
és hempereg a vánkoson.

Aztán felsikolt zokogón...
(Egy csók ül a szív-dobogón.)

BÚS ÁLDÁS

(Szeretettel ajánlom Téglás Bélának)

Ha már az ember a lépteit kiméri
s kurtábbat sóhajt s mélyebben tekint;
s nem érdekli az óra mutatója
s már csak a foszló fellegeknek int:

akkor kezdődik gazdag lakomája,
mely ott diszlik az emlékasztalon.
És altatgatva, csöndben invitálja
engesztelően és vigasztalón.

Falernumi borát a lemondásnak,
mely alvadt mézzel ömlik te feléd,
ott adatik nyugodt kortyokba nyelned
s a drága mérget, melytől szent a lét.

S a bölcsességnek tulérett gyümölcsét
rezgő kezeddal felemelheted.
S bus áldást mondhatsz annak a fejére,
kit szerettél s ki sose szeretett.

Igy csöndesen békélve mindenekkel,
tekints körül a néma halmokon.
A legkedvesebb nevet feledd el
s maradsz örökre magaddal rokon.

TERCINÁK A VIGASZRÓL

Örülj a tavasz-ujulásnak!
A sugarak új ágyat ásnak
a vágyódásnak.

Hozsannát zengj a friss vetésnek!
A magvak új utakat vésnek
a cselekvésnek.

És csókot ints a kis pataknak!
Bölcsője, - akik benne laknak -
a kis halaknak.

Vigaszt remélj szárnyán a szélnek!
Mert benne új erők beszélnek
ezer veszélynek.

És a veszélyt ne féld! Az Égre
tekints, ha estél tüzre, jégre,
megsegít végre.

MINDEN SZÉP VOLT, MINDEN JÓ VOLT

Kissé vénen, el is késve,
fogtam én az ölelésbe;
szájam szívemet lekéste.

Minden szép volt, minden jó volt!
Ittam ifjú csókot, ó-bort;
jaj, szerelmem, drága hóbort.

Jaj, szerelmem, hímes bárka,
sekély, szürke vízbe mártva;
gyászsisakon gyászkokárda.

Nagy hajókról álmodoztam,
nagy vizekre áhitoztam,
hol rohanni lehet hosszan.

Májusparton ki-kikötni,
vérszín-ajkakát lefödni,
szívet szívvel megtörölni...

... Törpeséggel látni nagyra
forró szívvel esni fagyra,
jobbra menni s érni balra:

ez mérgezte el az ó-bort,
Margit így lett drága hóbort
s minden szép volt, minden jó volt!

TITÁNOK VOLNÁNK

Titánok volnánk mind, ha lelkeinket
nem nyomná átkos, szörnyű félelem,
mely bekopogtat minden éjjelen.

Mikor halál elé hajlunk az ágyban
s imánk, mint órjas isteni lakat,
lezárja bennünk mind a múltakat.

És minden reggel újra kiterítjük
a vágyaink az élet asztalán,
miknek virágja csipkedő csalán,
mely megújra feltépi sebeinket,
amikre balzsam seholse terem,
mert nyílásuk az örök végtelen.

Rajtuk keresztül isten izenetje
vigasztalóul szivárog reánk.
S csak áhitozni tud titáni szánk.

VÉGTELENSÉG

Ki tudja megmérni a szőlőknek borát?
Vagy ki láthat a végbe, tüskön, bokron át?

A venyígének nedvét az Isten érleli.
S a túskebokor lángja képével van teli.

Ki tudja életében érteni a halált?
Vagy ki tud boldog lenni, ha bánatot talált?

Isten úgy adja nekünk a halált, zálogúl.
S a boldogság s a bánat egy a halálon túl.
Ki merné azt kutatni, a vízben mi az íz!
Ki tudja a madárról, hogy útja hova visz?
Vagy Isten keze súlyát megmérni ki meri?
Mikor tengerek árját haragvón kimeri.
És nyomát a kigyónak ki látja a kövön?
Vagy nyomát a hajóknak a tengertükrön?...

AZ EMBER

Az egyik ember fát farag, fűtyülve
s a holdba néz, mely bepislant a csürbe.
A másik ember pénzt számol vigan,
s a napba néz a fény óráiban.
A harmadik: betegséget cipelget
és rossz felhők alatt viszi a terhet.
A negyedik - sötét templomban áll,
mig odakint szelid eső szitál.
Az ötödik előtt még nincs határ,
csukott szemmel pihen és csöndbe vár.
Fölötte még az anyaszív dobog,
nem bántják még dalok és gyászdobok.
A hold alatt, a nap alatt az út
két gyenge lábnak tart egy nagy kaput.
A felhők kergetőzve játszanak,
mögöttük Isten szói látszanak:
- Szilárdan áll a világegyetem!...
S egy új ember a földön megjelen.

KATONANÓTA

A vonatnak ajtajában
egy nagyon bus legény áll.
Kalapjában kis kokárda,
csak áll és harmonikál:
 Be leszek én zárva
 Frigyes kaszárnnyába.
Nem kopoghatok be én már
Babám ablakába.
Nem leshetek rája,
Merre lép a lába.
Rab leszek én, császár rabja,
A Frigyes kaszárnnyába.

Lebukóban van már a nap,
döcög a vasparipa.
A bus legény harmonikál,
ujján a jegykarika:
 Kicsi szentem, mátkám
 Csak még egyszer látnám!
 Szentebb nékem a császárnál,
 Az egész világnál.
 Verje meg az isten,
 Aki közénk állott!
 Verje meg az isten,
 Hej de meg is verte
 A katonaságot.

Piros szikrát köp a kémény,
busan nézi a legény.
Sötét éjben rabnak viszik,
könny ül a szeme szegletén.
 Kivisznek majd minket
 A török határba.
 Beléharapunk majd ottan
 Vértül ázott sárba.
 Husz évig vetettünk,
 Husz évig arattunk.
 A huszonegyedik évben
 Sirt ásnak alattunk.

ÖSSZEKULCSOLT KÉZZEL

Otkünn hull az őszi eső.
(Mi vagyok?: bús rímkereső.)
Zúg a szél, az ablak zörren.
(Régen jártam nyárban, zöldben.)
Ittbenn is, de hideg van ma!
(Segíts: Isten szent hatalma!)
Őszi szántás rozzant éltem.
(Istenem, mily gondban éltem.)
Almos már a lámpabél.
(Jaj de mindegy: éj, vagy dél.)
Én keveset imádkoztam,
most keserülöm meg hosszan.
Néma s keserű a szám,
kulcsolt kezem az imám.

GALAMB

A fák alatt már hervadott a gyep
és jött az ősz már, egyre közelebb.

Érett gyümölcsök sóhajtoztak ott
s a bágyadt szél bús illatot hozott.

Kék fátyolával elrepült előttem,
mint kék madár, mely ágrul-ágra röppen.

Utánna néztem... kicsi kék galamb...
És így lett dél, megszólalt a harang;

messziről zengett s nagyon messzire,
mint távol-kedves szerelmes szive.

S a fáradt őszben nagyon csendesen
utánna sóhajtottam: kedvesem...

A HIÚ HALOTT

Itt fekszem, jertek, nézzetek!
Szememmel már nem nézhetek.
A számmal már nem szólhatok.
Elhagytak mind az óhajok.

Karom volt két vaskalapács,
most rajt a halálharapás.
Két combom és a derekam:
most rajt a halál dere van.

Látjátok: hulla lettem én!
Az élettél beteltem én.
Beomlott ablak lett szivem,
nem néz be rajt már senkisem.

Csak kétfelől: a homlokon
- ezen túl még gondolkodom -,
mint kőfalakon áll a drót:
a haj őrzi az álmodót.

Még rajt a puder s hajkenőcs.
Az illata meleg, erős,
mert nem győzhetett rajt a dér -
Szeressetek a hajamér!...

Tantalusz éneke

Ó, MOST MÁR ELHISZEM

Ó, most már elhiszem nekik,
kik egykor intve óvtak önszivemtül,
hogy addig szórja kincsit,
szegény szivem, míg össze nem dül.
Ó, most már értem és megáldom őket,
mert övük a világ s övük a mennyek.
Az ő szivük az örökké termő kert,
hol örök nászutak keringve mennek.
...De én: rajongva érkezett sovár
hidegben állni egy percig se tudtam.
Szeszekkel megtelt örök számovár:
mindég forraltam s el sosem aludtam.
Eszeveszett hő pörkölt engemet,
vallás, művészet, asszony - mind fűtöttek.
S én áldoztam a szent, nagy meleget,
amely szívemben dúsan lebegett.
Szeretni tudtam azt is, aki bántott;
s, - mely holt gazdát sirat - az elárvult kabátot.
Templomban ajkam összereszkett,
ha csókoltak hűs kőkereszteket.
Szerelmem is, higyjétek el nekem,
szent volt s tiszta vezérszövétnekem.
Mint pap, fejével az égre szegetten:
úgy jártam én és mindenkit szerettem.
De jaj! ha most magamra nézek.
Megverték engem, akiket szerettem.
Fejem fölött a távolokba néznek
és gyűlölnék, mert holtra keseredtem.
Fáradt ember vagyok, porosan és kiégve,
kiért már nem derül föl csókos ajk, meleg s ég...
Ó, most már elhiszem nekik,
hogy halálcsók a túlfűtött melegség.

ELSŐ TAVASZI ESTE

Veszek egy százzrétű fekete köpenyt,
alája furcsa bíborszín ruhát;
föléje fekete kalpagot, puhát.
Mér földes léptekkel áthaladok
a bánatos homályú körúton
s szép elhervadt szeretőm kikutatom.

Benézek egy vendéglő ablakain:
ott ül egy menyasszony, fehér: bánatos
és fátyol a lába alatt. Rátapos.

A sarkon a cirkusz. A ponyvályukon
félszemmel benézek: üres a porond.
Csak szörnyű sötétben vonít a bolond.

A templom, a templom! Betérek oda:
a szentély előtt a halál muzsikál
s kirothadt szemében egy orgonaszál.

A templom mögött kis drogéria áll...
Itt van volt szeretőm! Egy tükörbe kacag,
parförmöt locsol s száll az orgonaszag.

Meglát, kirepül a nagy ablakon át.
Szétrántom eléje setét köpenyem,
a ligetbe viszem ki és megölelem.

GULLIVER

Egy őszi nap setéten hullt az eső,
szomorúan Gullivert olvasám.
Az ágyamon hevertem dideregve,
kezem ott pihent az ágy zord vasán.
Kis törpék jöttek - így volt ez megírva -
és Gullivert megkötözték nagyon.
De Gulliver mosolygott nagy-vidáman
és szólott halkán: nem bánom, hagyom.

A címlapot nagy szemekkel csodáltam.
Ó, őszi eső s első bánatom.
Az óriásnak teste gúzsba kötve,
akár egy kínos, zord halálpadon.
És elgondoltam: ha e roppant ember
most hirtelen egy vidámat kacag -
ezer kis törpe hogy menekül innen
s ezer fonál egyszerre hogy szakad!...

S az őszi eső hullt, jaj, oly setéten
s jaj, oly hideg volt ágyam és szobám.
És hirtelen az egyik szögletmélyen
megállt Gulliver, szótlan, marconán.
Domború mellén feszültek a rongyok,
acélos ökle dühben reszketett.
A törpék: riadt, csipetnyi porontyok;
ha rágondolok, ma is reszketek.

Glédába álltak, szolgálatra készen
és figyelték a nyugodt óriást,
ki, ha akarja, csak a félkezével
okozhatott vón tengernyi sirást.
De nem! vigyázva felemelte őket
és hatalmas zsebébe rakta mind.
Azután szépen lefeküdt alunni
s feledni mindent: szenvedést s a kint.

Gyerekszivem, szegény gyerekszivem, te,
az ágy vasán be meg is szenvedél.
A bölcsődön, penészes éccakákon
ott ringott már a sötét szemfedél.
S míg más gyerekek fontak gyermekláncot,
az én szivem már ráncra kapott ráncot.
Lanyhán libegtem, mint rossz gázvilág
s csak egy virágom volt: a gyászvirág.

Gulliver: én ma is kötözve fekszem
és apró törpék futnak körülem.
De én ma még nem ütök, nem verekszem,
mert sebektől nehéz az én szivem.
De szálljon el a fázó gyermekekhez
egy nehéz emlék s forró gondolat:
hogy mind-mind óriásoknak születtek,
csak elaludtak gondfelhők alatt.

HALÁLZENE

Megszoktam már e kósza éccakázást,
az imbolygó sétát a köruton.
Tudom, hogy semmi, semmi jót se hozhat,
de vinni - elvisz engemet, tudom.

Lefekhetnék én is rendes időben,
topogjon más az éjji utakon!
A reggeli szél engem is ölelne
és csünghetnék az életkutakon.

De ki tudja a hónaposszobának
halázenéjét türni egyedül?
Mikor a kínos egyedülvalóság
esője dül rám, dül, csak egyre dül.

Ki tudja romlott, harminc ifju évét
meg nem siratni minden éjjelen?
S ki tudja ám elhinni azt magának,
hogy oktan a siri félelem?...

Aludni kell! Álmodni meleg áldás!
De béke kell hozzá és nyugalom...
A hónaposszobákban kongva kattog
a gondot őrlő taposó malom.

ÍGY LETTEM HARMINCÉVES

1

Az alkóv még homályos. A szekrény fölött
egy Holbein-metszeten egy váll, egy nyak
kevélykedően kiviláglanak.

A kerek asztalon a fölborzolt cylinder,
fehér nyakkendő, meg egy bús kabát -
így mentem tegnap a körúton át

egy büszketestű, telt fekete nővel,
ki csattos cipőt hord és nagy selyemköpenyt
s már százezret csókolt. De engem nem ölelt.

Sűrű homályban áll a nagy diófaágy.
Ó, mily bánatosak e setét reggelek!
és setét este lesz, mikorra felkelek.

És kérdezem majd: mit jelent e nap?
És felelem: így lettem harmincéves...
És hív egy fekete selyemköpeny:
a fekete selyemköpenyű nő, az édes.

2

Megszoktam már e kósza éccakázást,
az imbolygó sétát a körúton.
Tudom, hogy semmi, semmi jót se hozhat,
de vinni: elvisz engemet, tudom.

Lefekhetnék én is rendes időben,
topogjon más az éjji úton!
A reggeli szél engem is ölelne
és csünghetnék az életkutakon.

De ki tudja a hónaposszobának
halálzenéjét tűrni egyedül?
Mikor a kínos egyedülvalóság
esője dül rám, dül, csak egyre dül.

Ki tudja romlott harminc ifjú évét
meg nem siratni minden éjjelen?
S ki tudja ám elhinni azt magának,
hogy oktalan a síri félelem!

... Aludni kell. Aludni meleg áldás!
De - béke kell hozzá és nyugalom.
- A hónaposszobában kongva kattog
a gondot őrlő taposómalom.

ÖRÖK KÖRHINTA RINGARÁJA

Mentél már így koratavasszal
a langyos Józsefköruton
a színes plakátok alatt?

A gázvilág, e bűvös fürdő
ferde sugárban széjjelömlik
s a habja: új remény.

És bandukol a láb s a szív is.
S a sok-sok békésajkú cívis,
megannyi lenge báb.

Mosollyal és ápolt bajusszal
vörösbort inni megy szelíden
s rajt vastag óralánc.

S te arra gondolsz, hogy e lények
már reggel óta állnak, élnek
s te most bújtál elő.

S míg ők terített asztal mellett
a dús fűszerekkel betelnek;
terád nem vár a nő.

Terád nem vár. De vársz te rája.
S örök körhinta ringarája
alítja bús szived.

S az Oktogon felől a szellő
beszól a bordáid alá:
az új tavaszban bízz, majd eljő...

SELYEMKÖPENY

Selyemköpeny, fekete felleg
fehér dombok felett!
Selyemköpeny, fekete szél!...
Valaki így beszél.

Selyemköpeny, hús jégstilánk
forró tenger felett!
Ma ismét visszatérsz nekem?
Ezt kérdem félszegen.

És a körúton ballagok,
hol perg a selymes tánc.
És ömlenek az illatok.
S én sápadt reményt ringatok:

Ó, hogy köszöntének reá,
levennem barna kalapom;
s aranycsattos karjain
hogyan siklanának ajkaim...

Nagymessziről már idezeng
a zöld folyó, a Dunavíz.
Ó, vízfodor, csipkeremek!
Ó, karcsú kis propellerek!

És Budapest, te cifra, szép,
te forró, éhes Budapest!
Kevély vagy, mint egy cínterem,
hol élet nem, csak szín terem.

Tíz éve már, hogy itt vagyok,
hogyan szellőidben evezek:
most egy vitorlát adj nekem!
A selyemköpenyt hagyd nekem!

ÉS VERSEKET IROK,

láncszemre lánc,
a misztikus és fájdalmas világról,
amely csak nékem rossz halotti tánc;
másoknak vére benne égve lángol.

Mert éjvidő a nagy kőatorokban
gyerekkacajjal áldás hömpölyög.
S a vihángoló vérből ki-kiszállnak
az ablakokba rút kis ördögök.

S leröhögnek a körúti homályba,
hol vándorlásom útja végtelen.
S én összehúgom bús kabátom szárnyát.
Jaj, nincs, ki, mint én, olyan éktelen.

És újra kérdelem: mit jelent a nap?
És felelem: így lettem harminc éves...
Fakul a fekete selyemköpeny
és fakul a selyemköpenyű nő, az édes.

SZÍNHÁZBAN

Langyos közelben, áldott puhaságban,
itt terülsz el leányan, haloványan:
te legtitkosabb, titkom, drága vágyam.

A félsötétben elsüppedve nem látsz.
Nyakad hevén ül egy vékony aranylánc,
mint selyemgyíkon villogó pazar ránc.

Fodros fejed libeg a lanyha fényben,
mint vad szeszély egy szende költeményben.
Ruhád redői égnek a setétben.

Az orkeszterben egy vad dal vonaglik.
Szájad kinyíl, vállad meg-megvonaglik,
véred eleven göze felmorajlik.

Egy lány színész egy röpke nőre pillant...
Most, most a szemed szenvedőn megvillant...
A függöny hull - fölérőfolták a villanyt.

Az arcod ég. Kis kezed bústudatlan
ott babrál még a csipkeforgatagban. -
Egy kéjes perc - és rám nézel nyugodtan.

A KATONADALOKBÓL

I.

Futunk. Alattunk beszakad a hó,
a szűzfehér.
Utánunk sok-sok katona, a míg
a szem elér.
Köröttünk szerte északsarki fagy
és vad hideg.
Neked, szívem, megírom, hogy sirok...
más senkinek.

II.

A szalmaágyon fekszem. Már elmúlt éjfél.
Szép selyemágyban háltam, anyám, míg éltél.
Csak lenne erőm, hitem: felülnék lomhán
s a legszebbik dalt, ó, most, be eldalolnám...
Csak lenne hitem erőm... Már elmúlt éjfél.
Szép selyemágyba háltam, anyám, míg éltél.

BÖLCSŐ ÉS KOPORSÓ

Beteg anyától, nyári hőbe lettem,
Csöndes falún, hol se templom, se pap.
Beteg anyám szemét reámvetette
És bús sirásokban telt el a nap,
Néhány paraszt, ki üdvözölni jött el,
Csak könnyet látott a bölcsőm felett.
És harmadnapra árva lettem én:
Egy élet jött és egy elment, szegény.

Mondják: nem volt szemernyi élet bennem,
Halálzag lengett tömpe orromon.
Rossz szemmel néztek még a szolgálók is,
S meg is átkoztak halkán olykoron.
S egy évre rá a bús évforduláskor,
Mig gyertyák közt imádkozott apám,
A kísértetes viaszszinü estben
A bölcsőből egy rossz ládára estem.

A homlokomon ez a két barázda
Mély igazságban fogant szerzemény.
A szemeim a könnyezéstől mélyek,
Miként az átok szivem fenekén.
S amit tizenhárom éves koromban
A karjaimra először csavartam:
Az imaszijat félve vettem kézbe,
Mint aki ennen kriptájába néz be.

Ó, tiszteskorú agg igaz zsidók
És nyiladozó zsidó csecsemők,
Ott messzi, lenn, a Dráva folyó partján,
A sorsotoknak bús részese nőtt.
Az égig érő nyárfák szigetén,
Hol méla nessel siklik el a komp,
Egy átok szállt át setét arcomon,
Amellyel éltem végig harcolom.

És vert szivembe kinok légijója,
Hegyes dárdákkal tép és ostoroz.
A napfény, isten édes-kedves napja,
Fájdalmat öl és keservet szoroz;
Mert sem emitt, se régi Izráelben,
Hol rabszolga volt mind, aki zsidó,
Mint én, nem hordott senki oly sebet,
Oly nyughatatlan vért s oly könnyeket.

És Bábel tornya alján, mit az égig
Akartak húzni a hitetlenek,
Nem volt oly síri a zavarodottság,
Mint szemekben, ha rájuk meredek.

Az én tekintetemet ki nem állják,
Mert szúr, mint halálvirág tövise...
A könnyek örök kútja vagyok én,
Felettem gyász van és semmi remény.

Jöttem közétek, mert el kelle jönnöm,
Izrael vére nemzett engemet.
Egy zsidó asszony sírja: születésem
És első csókja adta lelkeimet.
Halljátok mind meg szám keserves szóját,
A véretek szól dalaimon át.
S ahol zsidót temetnek el egy sírba,
Gondoljatok rá: mi van itt megírva!

Az ember él, hús porba' vándorolva
S idegen dolgokkal zsellérkedik.
Egy téli éjjel felriad, sikoltva,
És miből lett?... ezen elmélkedik.
A porba vágyik vissza, melyen alszik
S amelyből lett s amelyből anyja lett.
És éjjelen keze a porba mélyed;
Ki mérheti föl a nagy mindenséget!

Hallelujázva olvassátok versem,
Mert én az Istent láttam egykoron.
Egy koporsón jelent meg égi fényben,
Hogy igazítsa zord gyermekkorom.
Még zárt szemembe színt s erőt sugárzott,
Nyelvem hegyére sok drága ígét;
Fölém emelte a napot s a holdat
S azóta szívem sir, de szám dalolgat.

UTAZÁS

Charles Baudelaire

I.

A gyermek, a térképek és kártyák kedvelője
A földet nagynak látja. Még nem köti arány.
Ó mily nagy a világ, ha lámpa fénye ringat!
S a visszabámulónak, ó, mily kicsi parány.

Egy reggel utazunk megperzselt agyvelővel.
A szívünk fülledt daccal s fanyar vággyal nehéz.
Szállunk, megyünk dacos hullámok gördülésén
És végtelenségünk véges vizekbe vész.

Világgá lótt az egyik, utálva bús hazáját.
Mást átok hajsza és kerget, akár a tűz.
S mások?... asszonyszemekbe lemélyedt csillagászok,
Kiket egy zsarnok hölgy vészes illatja úz.

Hogy kéjek párnáin ne válljanak barommá:
Boruk a lángoló ég s a kéklő messzeség.
S a jég, a lég s a nap pusztító tűzü lángja
Leszítja orcáikról a csókok bélyegét.

De azok, kik utaznak, cél nélkül és nagy ívben,
Csak utaznak naivul: valódi vándorok!
A sors kezét nem félik, jó ott nekik, jó itten,
Csak utaznak naivul, nem hajtja őket ok.

Vágyasviláguk olyan, mint felhők örök tánca,
Olyanok, mint az ujonc, ki ágyútűzre vár.
Új örömöket várnak, mik mindig újra újak,
Miket meg se nevezhet az emberelme már.

II.

Forgunk, pörgünk, ó rémes, mint a játéksigák!
S még álmainkban is gyötrő táncot ropunk.
A bús kíváncsiság harapdál szíveinken,
E zord, kietlen angyal, kegyetlen zsarnokunk.

Ó célokat elöntő, kiváló szép szerencse,
Amely meg sem születve, mindenhol les reánk.
S az embert, kit e játék, e bamba, sose untat,
A hosszú út kérgéről hazug örömet hánt.

Hatalmas árbocokkal nemes jármű a szellem
Az üdvök tengerében. Hahó! száll a hajó.
Őrjöngő vészkiáltás száll az árbockosárból:
Szerelem! Üdv! Ó, átok: egy szírt, egy szakadó!

A rög, melyet a férfi tapos éber hitével,
Édennek látszik, melyet a sors rendelt alá;
Sovány fantáziánk vallja fundámentumnak,
Mig nem csap rák a végzet, az álnok, a falánk.

De, mondjátok: bilincsel, cölömpel öljük tönkre,
Vagy vessük tengermélyre a hívő öncsalót?
E részeg tengerészt, új világok szülőjét,
Amelyek fájdalmasan vetítik a valót?...

Mint szennyben és homályban turkáló éhenkórász,
Kilóggó orrán át paradicsomba néz,
Véli rozoga testét örökké Capuában,
Hol kunyhók redve ócska stearinlángba vész.

III.

Nemes vándorlók ti! Tengermély szemetekben
Tekintetünk mily ritka s szép csodákat talál.
Ó, adjátok minékünk emlékek gazdag polcát,
Mit ott csentetek el az éther kék falán.

S mi gőz s vitorla nélkül utazunk majd utazvást,
Hogy életfogdánk éjjén a nap fúródjon át.
Bocsássátok agyunkra, mit vászonként feszítünk,
Emlékárnyékok színes és légkönnyű hadát.

Mit láttatok?

IV.

Csillagok villogását láttuk,
Sivatag sok homokját, hullámok tengerét.
És kinokat lövellő régi-régi unalmunk
Felhő, vihar és átok se szakíthatta szét.

A napnak glóriája tenger ibolyaszínén,
Városok dicső fénye, ha lebotlik a nap:
Vágykatlanok nyögését tüzelték lelkeinkben,
Idegen égi fényért, mely szívünkbe harap.

Városok forró vére, mezők, ragyogva égők,
Levetettétek varázsuk, e titkos szűz lepelt,
Mit a véletlen képe fehér felhőkből formál
S amely sóvár szemünkbe bús epedést lehelt.

A vágy uj, friss erőt merít az élvezetből.
Ó vágy, te öreg tölgy, mit az öröm nevel,
Megrokkansz aggon, bénán, csontod megkeményszik,
Míg karcsu terebélyed a napba szökne fel.

Te büszke és hatalmas, örökké feltörekszel,
Mint rokonod, a ciprus. Nagy fa, ne feledd el:
Mi vázlatokat nyestünk, testvéreink, tinéktek,
Akiknek minden drága, mit a távol fed el.

Ütköztünk bálványokba, vérrel fenyegetőkbe
És trónusukba, melyek nemesköből valók.
A kéjpaloták fénye, mely bódulatba ejtett,
Tözséreitek vérét kiszívná, mint a pók.

Ruhákat láttunk, melyek langy fürdői a szemnek,
És nőket, kiknek festett fogán s körmén tűz ég.
És bölcs varázslókat, kiken kígyók napolnak.
Ó, gyermeklelkű vének!

V.

Mit láttatok ti még?

VI.

Amire sose vágytunk, mindég elénkbe toppant
S hivatlanul kísérőnk s árnyunk ez volt: a bűn.
Az életlétra milljó fokáról felénk bámult
Mindannyiszor kísértőn, fagyasztóan és hűn.

A nő, e rabnő, aki undor s kacaj nélkül
Ölel s teszi, mit véle bolondság s gög tetet.
S a hím, a kényúr: vágnak s dühnek kergetettje,
A rabnő szolgarabja, patak a sár megett.

A hóhér, ki tetézi az áldozatnak kínját
S amelynek vér a borsa: a kéjtelt orgia.
Az úrhatnáság mérge: a zsarnokot legyőzni,
A tömeg, melynek tiltott ostort megfognia.

És vallások, mik egyek, testvérek a miénkkel
És szentségükre büszkén az égre omlanak.
Mint puha ágyban lustán kéjelgő uri kedvenc,
Kinokban idvezülnek, szőrcsuhát hordanak.

Mert balga a világ, önszellemét imádva
S változatlan a téboly, mit életre hozott;
Mikor az istenéhez halálharcban kiáltoz:
Ó arcom ősi mása, mester, légy átkozott!

A bátrabbak?... a téboly fölesküdt szeretői,
Kik kerülnek a falkát, melyet nem ér a vég.
Az ópium szabad világába taszítva...
Ez mind, amit a lét törvénye ír eléd.

VII.

Mert fanyar a tudás, mit ránkruház az élet
A világ szűk és széles mentiben;
A tegnap, ma s a holnap enarcunkat idézi,
E borzalmas oázist, mely pusztákon pihen.

Maradjunk? vagy repüljünk?... Ülj veszteg, hogyha ülhetsz!
Vagy fuss, ha kell! Ki utaz, rejtve rejti magát,
Hogy idővel nyugózza az éber ellenséget.
Azok az igaz bolygók, kik ezer úton át,

Apostolként sietnek, vagy bolygó zsidó-módra,
Kiknek naív és lassú a tengely és kerék
Menekülésre; s mások egy tapodtat se mennek,
S mégis legyőzik őt könnyen utóbb, elébb.

S ha a nyomunkba ért is égeti a hátunk,
Akkor félő reménnyel tovább rohanhatunk,
Miként a sárga China felé utaztunk egykor,
Szemünkkel tengertükrön, szél szárnyán hajzatunk.

Tengerét a setétnek majd üdvvel üdvözöljük,
Mint ifju vándorszív, mely örömtől dagad.
S a mély, halálos-édes hangok dalolva hívnak:
Jertek a lakomára, mely hő vágyatokat:

Lótoszillatot talál. Itt szent csudagyümölcsből
Magatoknak arattok, ti téveteg rabok!
Mámorosodjatok a nyári délutánnak
Ritka-szelid sugárán, mit örök-nap adott!

E rokonhang sok régi halott árnyhoz kísér el,
A Pyládok csapatja tárt karokkal fogad:
Fáradt szived üdíteni Elektrához omolj le,
Kinek fehérlő térdét csókolgattuk sokat!

VÉGZETES VERSSOROK 1915-1916

MINDÉG GYŰLÖLTEM ÉN...

Mindég gyűlöltem én a boldog nőket,
kik fogsorukban hordják a mosolyt;
kiket a síma szavak illatával
az unalom parfümjé meglocsolt.
Tőlük távol van a könny tartománya
s a fénylő ciprus velük nem rokon.
Mi nem nevetünk se földön, sem égben:
csak légy szomorú, édes feleségem!...

Te sokat sírtál már s mind énmiattam,
a szádon sokszor görbült már nevem.
A végzetesség ropogtatja szívünk:
én veled megyek és te jössz velem.
És sokszor fáj, hogy nincs okod mosolyra
s hogy mégse sírsz, ó, ez be sokszor fáj!
S mégis: legszebb a csönd a setéségben -
csak légy szomorú, édes feleségem!...

A vídámság a lenge lelkek fénye;
a mi életünk nehéz, fénytelen.
Egymásnak árnyát látjuk a sötétben -
s ki sötétben van, félni kénytelen...
... Ha nem lennének egymásnak jója, rosszja -
két lomb, amely egymásra nőtt a fán:
nevetnénk tán e földi ferdeségen...
Csak légy szomorú, édes feleségem!

AJÁNLÁS

Ajánlom néked őt, a hányatottat,
ki mindig zord, sötét ruhákba jár.
Kit nem világít meg a lámpaernyő,
és nem röpít a féderes batár.

Ki gyorsan ég a dermesztő hidegben,
mint ritkafényű, titkos, drága szén.
Ki melléje ül, megreszket a szíve
s szent harmónia ömlik el kezén.

Leány: ajánlom néked őt, a ritka
száz évben egyszer fénylő csillagot!
Magányosság az életének titka
s szűz-virágokból sajtolt illatok.

A kurta pályán elsikló, uszályos
hús fényessége már sokat ölelt...
A te zenédet hallotta egy este
és megsuhogva feléd útra kelt.

Ajánlom néked őt, az átkozottat,
akit magamban hordok zordonan!
Nehéz teher, meggörnyedek alatta:
szívemből él s a lábamon rohan.

Feléd tekintget szemem ablakából
és szívemből kiránt minden erőt...
Én csak az árnyék vagyok útja szélén...
De ő a fény... Ajánlom néked őt...

Ó, HAGYJATOK MAGAMRA...

Ó, hagyjatok magamra a halottal,
ki én voltam és ki örökre elment.
Engedjétek, hogy megsirassam őt,
az elköltözött kedves ismeretlent.
Csak én tudom, hogy mily szomorú volt,
mennyit könyörgött s mily szelíd szavakkal.
Most ott ragyog feje fölött a hold,
amelynek olyan búsan udvarolt.

Ti nem tudjátok, hogy ki volt s mi volt ő,
és mikről álmodott és mire gondolt.
Ti nem láttátok elsuhanni őt
gyászos kabátban, mit szorosra gombolt.
Nem hallottátok hangját meg soha,
némán beszélt és túlvilágiakkal.
Most nyugalmas és jó az ő sora.
Nem űzi már a vágyak ostora.

Már nem akar a tornyon lenni zászló,
se dühös szél, mely lobogót leszaggat.
Belátta már, hogy gyenge ő nagyon
repülni ott, ahol mások szaladnak.
A szél leverte - nem panaszkodott.
És jött a villám, kigyullad az égbolt,
szíve megégett - nem panaszkodott,
és eldobta ő a vándorbotot.

Én a vállamra kaptam éji órán:
oly könnyű volt és két karja lelógott.
És lábujjhegyen elcipeltem őt,
a tönkrement urat, a vézna grófot.
Ó, hagyjatok most magamra vele!
Szegény, mindenre vágyott s mit se ért el.
Szomjas szája jajokkal volt tele.
Úgy sajnálom, hogy meghalok bele.

ÉVSZÁMOLVASÓ

Ezernyolcszáznolcvankettőben születtem nyáron én
és azóta egyre, egyre az életem várom én.
Nyolcvankettő júniusban, Dráwaparton, Domborún,
hol a legszebb rózsák nyílnak, hol a legszebb lomb borul.

Ezernyolcszáznolcvankettő: első évem be fakó!
Kis fűrészgár rossz zugában voltam vaksi kis lakó!
Tulipános udvar mélyén hulltak első könnyeim
magyar földnek horvát kéztől boronált göröngyein.

Ezernyolcszáznolcvankettő: pályám olcsó gyolcs vala;
nyári hőben altatott el horvát dajkám korcs dala.
Nyári hőben búsan néztem, könnyezve és reszketően,
hogy egy sötét macska mászkál szembe fönt a háztetőn.

Aztán történt: hideg éjben zápor verte az ereszt.
A kis templom magos tornyán el is ferdült a kereszt...
Ritkaság ez - mondták a szelíd parasztasszonyok -
zsidó asszony halálára hogy a kereszt megforog...

Zimankóval terhes telek jöttek és szaladt a szán.
Majd meg nyári hőben napfény villant a dolgos kaszán.
Mákvirágok érésében jaj, de mennyit jártam én!
életemre, mely oly bús lett, jaj de mennyit vártam én.

Mire vártam? Nőre tán?... Vagy csókra csupán?... Nem tudom.

Másik évben újra halál: meghalt egyik kishugom.
Azt se tudom, mi bántotta, azt se tudom, mije fájt;
szakasztott, mint édesanyja, meghalt egyszer éjfél tájt.

... Szörnyű, szörnyű év: ma lettem éppen harminc éves én.
Most leteszem fáradt tollam, tovább nem írom mesém.
Mi vár még rám, ne firtassák ihlett szemű váteszek...
Kétezerszáztizen... huszon... anyám sirján gyep leszek.

NINCS SARKANTYÚM...

Nincs sarkantyúm, hogy rughatnám szügyön
a csontoslábú táltost: az időt.

Nincs sisakom, el nem takarhatom
a fejemet, mely bús felhőkbe nőtt.

És kardom sincs, hogy pengéjét szívem
mélyébe szúrjam, ha vesztes leszek.

Csak egy rózsza volt a szívem fölött
s hideg kezeddél azt is leveszed.

Harcolnom érted így hát nem lehet!
Légyen hát béke mivélünk, szívem.

A béke aranytűje mélyre fut:
szívem, nevetve találtál szíven!

ÍGY NYÁRUTÓN...

Így nyárutón már hűvösebb az éj.
Hallgass szívedre. Szívedtől ne félj.

A csillag csillog télen-nyáron át
s felvillogtatja szíved bánatát.

S ha holdtöltekor bánatod vagyon,
csak csöndben könnyezz, ne kínlódj nagyon.

Csak virrassz te a csillagok alatt
és számláld a sok sötét madarat,
amely szíveden keresztülsuhog,
mint templomon a béna koldusok.

A szomorúság istentől való,
csak akkor érzi a szív, hogyha jó.

A meghalt mult a szép jövőbe néz.
A házad épül és te tönkremész.

A BÜSZKE SZEM...

A büszke szem az égre bámul;
a néma szájban titok él.
A büszke kéz, az összezárul;
a büszke szív, az nem remél.

Én feléd nézek két szememmel
s a szájam zárt, mert titka van.
S feléd lengetem két kezemmel
a szívem, amely nyitva van.

SÓHAJTÁS

Nem igaz halott az, aki föltámad.
Egy sóhajtást még küldök teutánad!
Zokogva szállok ki a csöndes, sárga,
múlандó ősznek hervadó tavára.
S vitorláját a sárga leveleknek
megduzzasztom a fényével nevednek.
Az éji csönddel játszik a tó fodra.
Egy felleg száll le drága alakodra.
S a mélabúsan fénylő holdvilágnál
a mélybe hull az égből egy virágszál...
... Az emléked, az megmarad, te kedves!
Tanúm a két szemem, mely mindég nedves;
hús hajnalon és langyos este, későn. -
Aranypor csillog az elfáradt vésőn...

AMENNYI KÍNT...

Amennyi kint mi átszenvedtünk, ketten...
Ó, édesem, nézd, milyen gyöngé lettem!
Amennyi átkot már egymásnak küldtünk,
míg ily halálosan összekerültünk!
Ó, mennyi rosszat tud az ember hinni,
ha méz helyett könnyet kell néki inni!
Ó, mennyi rosszat, sok feketeséget;
kormos liliomról gonosz meséket.
S hogy lép az átok ki a hetyke szájon,
hogy kedvesünk szívére sujtva, szálljon.
És várjuk, hogy az alázatba esve
szétnyílt szívét elküldi majd egy estve.
Ó, esték, esték, szörnyű, szörnyű esték!
A sötétségek nincs leírni festék.
És nincsen száj, amely azt eldalolja,
hogy búg a szív, sötét sarokba dobva.
És nincs a toll, amely leírni tudná,
hogy lesz a szív szolgábul újra úrrá.
És büszke úrból mint lesz újra szolga,
ki dudorászva jár, mert jól megy dolga...
A mi szerelmünk éltető betegség.
Földnek forgása, égi végzetesség.

KI NŐÉRT...

Ki nőért sokat könnyezett,
annak az útja fölvezet

a hegytetőre magasán,
hol szikla csillog, havasan.

A havas sziklára leül
s hallgatja: a szél hogy füttyöl

a forró világok felett.
S az ajkán nincs már felelet.

S a nagy magasban nem hiszi,
hogymics sorsa égbe felviszi.

Megszűnt a magas, meg a mély;
álommá lett a szenvedély.

Ott nincs a rossz már s nincs a jó;
a szív se mélyen sóhajtó.

Csak nap van, amely leszalad
néha a legszebb perc alatt.

És perc és óra, hó és év;
és mind egy név! Egy drága név...

FEHÉR LÁBAID...

Fehér lábaidd merre visznek téged?
Mondd meg nekik, hogy minden nyomuk éget.
Mondd meg nekik, hogy úgy szerettem volna
utánuk járni én a boldog porba.

Mondd meg nekik, hogy csendbe, lassan járok.
S ha útba esik egy-egy sötét árok:
én beléfekszem, hogy te könnyen, futva
mehess a boldog, veszélytelen útra.

SZÍVEKBE SZENTELT SZÉGYEN

Szívekbe szentelt szégyen: Szerelem,
be sokat írtam s gondolkodtam rólad,
míg így leróttam szerelmi adómat.

Kívül még ifjú, bent pudvás vagyok.
Még jól megnéznék azok, akik látnak;
még tetszem néhány nőnek, pár barátnak.

Még mosolyognak, hogyha bús vagyok.
Még gondolják, hogy virágokra szállok
s hogy párnám még az erdőszéli árok,
hova magammal viszem csókomat,
amely gondtalan ajkak martaléka;
s hogy reménytelen egy-egy lázam néha.
Pedig virágot én már nem szedek.
S a méz begyűjtve áll a kamarába
és nyitva vár az ajtó mindkét szárnya.
Az árokszélre már le nem ülök.
Sok csalán van ott és sok lehullt csillag
s a közel temetőből sok bús illat.
Itthon vagyok kenyéren s vizen én!
S papírra vetve egy-egy mondatot,
a virágoknak friss vizet adok.

SIESS...

Siess. Az út, amelyen állasz,
sötét kérdésre néma válasz.
Ma szégyelném már, hogy szeressél.
Siess. Megleled, mit kerestél.
Csak menj el büszke fejvetéssel.
Siess. Rohanj. Vigyázz. Ne késs el.
A fej alatt a láb levásik
a legutolsó állomásig.
A láb megáll, a fej leszédül
és: jaj... így szól a szív legvégül.

ANIZIA!...

Anizia! szolgád leszek s felejtelek.
Ez jó neked.
Ha látogató érkezik s szomjas reád:
hozok teát.
Remegni fog kezemben a kis szerviett,
amely tied.
Még kesztyűvel, véletlen sem érintelek.
Most már minek!
Benézek majd (s így minden csókodat tudom)
a kulcslukon.

Nem mondom azt, hogy össze nem szorul kezem...
zsebreteszem.

Te gyönyörű! - De aki szolgál, szolgál az!
S a dolga az,

hogy kivasalva jól legyen szíven a frakk.
Ó, ennyi csak.

Leszek - mint első csók előtt - alázatos. -
... Gyalázatos!...

MA REGGEL...

Ma reggel korán ébredtem fel
s kikergettem az arcodat szememből.

Aztán az uccán végigvándoroltam
s szemem újra kívánta arcodat.

A sétapálcám ezüstgombja fénylett:
megláttam benne, milyen rút vagyok.

Szomorú volt gondolnom szép szemedre,
amelyben mindég megszépültem én.

Két szem nevelt. Két szemre voltam bízva.
S egy nap nem néztél rám, Anizia!

Mért nem vertél meg inkább két szemeddel!
Most sétapálcám nem verné szívem...

KOMOR KOCSIS

Az ucca hosszú s olyan széles:
találkoznunk már nem veszélyes.

A vágy s az átok mind betellett;
elférünk békén egymás mellett.

Így járunk csöndbe, mint az álom.
És közöttünk, aranybatáron,

virágosan, fölpántlikázva
a drága Emlék jön, vigyázva.

Komor kocsis ül fönn, a bakján;
kezében ostor, fütty az ajkán.

S az ostorával fenyegetve,
a régholt múltba fut sietve.

NEM VAGY ENYÉM...

Nem vagy enyém, tehát nem élsz.
Nem élsz. Így hát én nem remélek.
Te élettelen is remélsz.
Én tiéd vagyok s mégsem élek.

Ha élnék, sírnék néhanap.
S ha élnél, sokszor kinevetnél.
Fejem fölött leszáll a nap;
a tiéd fölött újra felkél.

HÚSÉG

Az ételedhez én adtam a sót,
az italodhoz én adtam a szomjat;
az estjeidhez olyan altatót,
amely a mákony ízével dacolhat.

Hangod szárnyára én adtam a szót
s a némaságod én adtam a kéjben.
Én adtam a hazugságot s valót;
az éjt a napban s a napot az éjben.

Bocsáss meg nekem... nem birom tovább!
Cipeld magad ruhád setét uszályát.
A hintó eltaposta bús lovát,
mely hűen vitte hideg éccakán át.

A KÖLTŐ VOLTAM...

A költő voltam, ki megénekelte.
Kit minden kurta perced érdekelt.

A költő voltam, aki reszketett
s érted hús vermekbe ereszkedett.

A költő voltam, ki a napba néz,
míg teste vészes tengerhabba vész.

A költő voltam, aki szeretett
s ki el nem hitte, hogy nem szereted.

AZ ERESZEN...

Az ereszen az eső lecsorog.
Ezek hozzád az utolsó sorok.

Nem vettem búcsút és nem is veszek.
Én ezután is a tiéd leszek.

Csak légy te másé. Menj szép utakon.
Sok jót kívánok minden utadon.

Süssön le rád a hold s a sárga nap
s a csillagok fejedre szálljanak.

S vigasztalanság korhadt küszöbén
úgy tudj megállni, ahogy tudtam én.

Gyászfátylaid a szél ne tépje meg.
S hordjon a föld, ha lábad már remeg.

Az ég a földnél távolabbra fut.
És ki a földbe, ki az égbe jut.

AZ ŐSZI SÍP

Megfűjták már az őszi sípot.
Fülem mögött már elsivített
az őszi szél, a bús szirén.

Vad táltos fogva hintájába,
virágot hint a nők hajába
és panaszt hordoz a szivén.

Búsan suhogtat ostorával.
S pirosra forrt szagos borával
mindenkit hetykén megkinál:

Igyál, barátom, még ez őszön!
mert egyik ősz megy, másik ősz jön;
de te, ha mész, elmész! Igyál!

S amerre száll, titkos jelekkel
és rótszín szőlőlevelekkel
hullatja teli az utat.

A sípja szól, virága éget.
Nyomába felsikolt az élet,
s a temetők felé mutat.

HA MÁR A KÍNOK FÜGGÖNYÉT...

Ha már a kínok függönyét
a sors fejünk köré csavarta,
világosság lesz a sötét
és száanalom a bosszú kardja.

A hold is nappá változik.
S mint meggyilkolt szívet, siratjuk
a napot, ha leáldozik.
És búsan sírkőnkre iratjuk:

hogyan éltünk, amíg lehetett,
hogyan sírtunk, míg a könnyből tartott.
S a tovasodró ár felett
csak úsztunk. És nem értünk partot...

NAGY KÖRBE KERGET...

Nagy körbe kerget minket ez a föld -
ó, ember, egytől félj csak: a köröktől!
Vagy nem kör-é a szem, a mérgeszöld,
amely e földön gyilkos volt öröktől!

Vagy nem kör-é a csókra nyílt száj,
a nőnek eme tatózó virágja,
melynek pompája akkor szép, ha fáj
s ha alázatos szívedet kirágja!

S a nőnek keble, az is nem-e kör!
És nem kör-é a tenger messzi széle!
S a föld határa, amely úgy gyötör -
s a hóhérbárdnak nem kör-é az éle!

S a tál, amelyből eszel, nem kör-é?
S a gyöngy, a fénylő, mit vérrel szereztek
a kedvesed fehér nyaka köré!...
S az óra, melyen mély sebek a percek!

S a seb, amelyben a vér megaludt,
az is kerek, miként a vérnek cseppje...
Csak koporsónk nem kerekre gyalult;
de békén borul a sok kerek sebre.

BOSZORKÁNYOS ÉJ

A város csatakos. Sötét a lámpasor.
- Fiatalúr, az éjjel jól megáztál.
Nedvesen csillog pár sötét torony
s a szél a síkos háztetőkön mászkál.

Két mezítelen karját kétfelől
emeli, ejti gyáván hadonászva.
Most átugrott egy egész uccasort;
most leguggolt egy sötét, magas házra.
Most tápászkodik; újra lábraáll.
Ott egy ereszt, - ijedten áll felette:
mi lehet ott?... Egy boszorkány talán
a seprűjét futtában ottfelelte.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐNEK

Hóval van behintve az Üllői út:
egykor itt laktál, az eszembe jut.
Egy hátsó lépcsősor volt az utad.
Emlékemben egy kéz arra mutat.
Névjegyed fehéren állt a falon;
te magad kevélyen, fiatalon.
Főzted a teát és írtad a sort;
adtad a verset, a fűszeres bort.
Tanultál, álmodtál könnyek alatt
s remegve néztél a szürke falat,
amelyre ördögöt rajzolt a vér;
ördögöt, mely angyalszárnyakat kér.
Emlékszel?... szavakkal játszadozánk.
Petőfit idéztük s mondtuk: Hazánk!...
S néztük a képet az ócska falon
s a vérező mellett oly fiatalon.
Az ujját, mely önvérébe mártja magát
s a porba beírja mélytitku szavát...
Az arcot s a harcot, mely rája kiül;
s az élet szent fényét, mint hal el, kihül...
A legenda fátyolát, mit most a szél
föllebbent mindnyájunk könnyes szemén...
Petőfi! nagy magyar! önként-vitéz!
Tűzben láng! Békében költő-színész!...
Hogy hívtuk őt az éj kábulatán!
Őt, akit ottfeleltek a csatán.
...Egyikünk itt hal meg, a másik ott -
De azért Petőfi mégis halott!

MENE TEKEL U FARZIN!...

A férfilélek mérlegén
reszketve már nem mérlek én!
Már nincs mit mérnem... Ami volt,
ma már tudom, hogy talmi volt!
Repülni mentem el veled:
s rámborítád a felleget.
Megmutattam a csend honát:
s te hurcoltál rossz hídon át.
Elaltattalak... S alva is
hazug volt ajkad, rossz, hamis!
Nincsen szemed: felnézni rám!
nem vagy szeretőm, sem arám.
Sem testvérem, sem ellenem:
egy nő, ki nem jöhetsz velem!...
...Megmértelek - és láttalak
és könnyűnek találtalak!

BETŰK

A jobbkezemben fut a toll,
a balban cigaretta füstöl. -
Az életemnek titkait
sosem láttam a kékes füsttől,
mit a szívemre kergetett
a hányt-vetettség nagy kazánja...
A jobbkezemben toll vet árnyat,
a bal alatt a szívem szárad.
Betűk, egyetlen társaim,
csak jertek elő, enyhítsétek
az átkozottnak kínjait,
amiknek fénye a tiétek.
Egy betű annyi, mint egy csepp,
tintánál is gyászosabb vérből...
Betűk: egyetlen segítségem,
tanúk legyetek földön s égen;
hogyan jobbkezemben volt a toll,
s a balkezemmel könnyem törlém.
Sok volt a könny és a betű,
mit rámszabott a földi törvény.
A szem, ha könnyes: hályogos.
A betű fénylik, hogyha könnyes...
A jobbomban a toll megállhat.
De könnyem enyhet hol találhat!...

JÁTÉK

Játszom: beszívom a langy levegőt;
egy pohár vizet emelek a számhoz;
egy felhőt nézek, könnyen lebegőt
s a piros napot, amely épp leáldoz.

Mindennel játszom. Nagy pecsétgyűrűm
unottan nézem a reszkető ujjon;
s az életen, a furcsán, gyönyörűn
búsan mosolygok, hogy könnyebben múljon.

SÖTÉTBEN

Én hét sovány esztendőt éltem,
amelyre nem jött hét kövér.
Remények ágyán elhenyéltem
és múlt a nyár. És jött a tél.

A gabonám lábon fagyott el
és igásbarmom éhenhalt.
Az élet lassan így hagyott el
és így hagytam el én a dalt.

Most fekszem elfordult szemekkel
és semmi jóban nem hiszek.
Nem hallom, mit suttog a reggel
és mit beszélnek a vizek.

Gondolni sem merek a rétre
s az égre nézni nem tudok.
Megfeketült a szívem vére
és átfont egy sötét burok.

Még kissé nézem a sötétet
s mind lejjebb, lejjebb gördülök.
A sorsom lángja majd föléget
s - kopott kavics - elgördülök.

NYITOTT KÖNYV

Lírai pamflet három részben
1916

ELŐHANG

Úgy vedd e könyvet a kezébe nyájas olvasó,
hogy e betűkön vérem van, mint kenyéren a só.
Úgy gyűjtöttem őket én, esztendők nagy során,
hogy legyen, mihez nyúlnom majd a késő vacsorán.

Jól tudtam én, hogy sebek közt majd társam nem leszen.
Magam vagyok. Már késő volna búsulni ezen!
A sötét arc s a ráncos homlok ismeri magát,
én homlokomra nem festem a szépség csillagát.

A rúttság: sorsom csillaga; a rúttság: gyilkosom!
A tekintetem oly komor, mint kés a vánkoston.
Akire nézek: elijed, szó ajkán megakad. -
Jaj, kellett volna valaki, ki mellettem marad...

Kit megérintek, azt hiszi, fulánk szaladt bele.
A csontjaimból fű a szél, egy zord világ szele.
Kit jó szívemnek roskadó párnája megölel,
az bús arcommal álmodik és riadtan lök el.

Ha vigasztalok valakit, a szíve elszorul.
Kit magam fölé akarok, az lábamhoz borul.
S akit kicsinynek álmodok és jónak képzelek,
az fejem fölé szór tüzet s kínomban kéjeleg.

A rúttság: sorsom csillaga. A rúttság átka nyom.
Vagy nem rút-e korai ráncsal préselt homlokom?
És nem rút-e, hogy oly kopott a szívem, mint ruhák,
amikben szennyes árkok rossz vizein úsztak át.

A nap alatt haladtam el s felhőnek néztek ők.
Magasra mentem, hol nem szólnak kürtök s dobverők.
És nem hitték, hogy fent vagyok és nem találtak lent.
S a templomban is megszóltak, mint egy istentelent!...

...Légyen megírva ez sötét sorokban. Hisz való!
Hogyan rontotta magát sárral egy virágfaló!
S ahogy előle elfutottak gyáván mindenek,
úgy csak az Igazság elől futnak az emberek...

ELSŐ RÉSZ,

mely élénk színekkel ecseteli a kezdő költő indulását, bordó mellényét, kiadók meggazdagodását, a tündéri fiataltságot, a nagyváradi szép és csúnya napokat; kissé nem erkölcsnemesítő hangon izgat az alkohol élvezetére, és megható képét nyújtja egy örök poétaszerelemnek.

[UTAZÁS]

...Vonaton ülni... ifjan... gondtalan -
fantáziának szent szenzációja.
A sorompók közt szárnyak szállanak
s reményt lenget felénk egy messzi gólya.
Egy vonatablak az egész világ,
hullámos hegy, völgy, temető, virág
és hajladozó apró emberek;
csöpp bokréta egy egész nagy berek.
S a búzatáblák: egy-egy meleg hullám -
halálig nézném ó, és sose unnam...
Csak még oly könnyű lenne s olyan gazdag
az életem, mit telek behavaztak...

Villámra járó, boldog panoráma!
Az ég nagy kékje, körül apró ráma,
amely ütemre keringőt dobol;
ó, szent ütem, ma nem lelem sehol.

„Nagy úr leszek!...” így biztat a kerék;
egy villa fut el... „Szép leszek, derék...”
Az ablak mögött szép fej kandikált.
A konduktor egy kis falut kiált.
A kar szinte kinyúl a sárga holdér’...
Ó, mester, drága költő, halott Baudelaire!
Az úti füstnek részeg illatát
és mámorlázát csak te tudhatád!

Ó, utazás!... Hogy száll a szomju lélek!
S bebú kis kőkerítések között.
És újra föl a fecskefark nyomában,
mely a felhőkkel összeütközött.
Piciny major kacsái és csibéi,
picinyke élet törpe kis cselédi
csipogva járnak; gurul a vonat. -
Egy ifju költőt vitt el hajdanában,
ki ottan ült a kupé ablakában
és ölelte a szeráf dalokat.

És ifjú vállát bőrtámlának vetve,
a tornyok fölé szállni vitte kedve,
vagy vére, - ami úgyis egyre megy; -
s alatta lángba borult völgy s a hegy.
Mellénye bordóselyem, furcsa jószág;
cigányok hordnak ilyet, furcsa-kószák,

kik azt akarják, hogy a szív felett
úgy lássák, hogy a vérük megeredt...
Még akkor hosszú haját viselt, kondor
fürtzuhataggal, amely kékllett olykor
a fekete szín kormos fényiben -
(e mély szín már a múlt ködén pihen.)
S nyilas harisnyát s félcipőket lakkból:
így lépett át a pesti rossz csatából
a hús vidék ölére, bágyatag...
Nyíl a harisnyán,... a szájon... a szívben
s mérges nyíl szúrta át a vágyakat.

[A KIADÓ]

... Dolgozni ment. Elment dolgosnak, jónak.
Pénzt izzadott a sóvár kiadónak,
ki szép házának erkélyén pipált
s a költőnek pár forintot kínált.
A költő elfogadta, zsebetette
és el is verte mind, még aznap este;
csak egy kis arany maradt - s vacsorára
csokrot kapott a kiadó leánya.
A kiadórul ki tud szép mesét!
Ő érte van a hűség s szendesség
az ifjú költők szája szegletén.
A kiadó hatalmas egy legény!
... Megölte egy cselédleányt... Kis riporter,
rohanj... s aki útaba áll, tipord el!
Milyen a seb? az arc mily pózba van?
ki volt babája?... tudd meg pontosan!
A cukrászdában asszonyosereg kávéz:
siess oda, légy élelmes, te bémész!
Miről beszélnek? és ki kit szeret?...
Megtudni: hív a lelkiismeret.
Aszfaltvállalkozás is van s a város,
ha zápor hull, oly undok, olyan sáros:
mi lett a pénzzel, vajj' ki ette meg?
Vezércikknek lesz e téma remek!
És sorba így van ma és így volt régen:
mi van a megyén és a rendőrségen!
A nőegylet min töri kis fejét!
Riporter menj, tudd meg a velejét.
Hisz kapsz majd érte vagy hatvan forintot -
s a kiadó leánya rádkacsintott...
... ez nem csekélység - nagy kitüntetés:
egy riporterhez méltó fizetés...
... S a kiadó megint új házat épít,
vásárol gépet, helyiséget szépít.
A lánya hozománya - mondják - máris
a zsidó lányoké közt maximális.

[A NYOMDA]

... Dolgozni ment. És vígan dolgozott.
Néha a halálról gondolkozott,
korzón, színházon s hídon menve át,
s látván az urak könnyű hintáját.
Selyem napernyők között fázva sétált
s összehuzódva, mindég a szívéen hált;
a betegségre szegény így jutott
s - bár későn már - az orvoshoz futott.
Az orvos, áldott, jó vidéki doktor,
eltiltotta az éjjeli dologtól
s a nőktől: szóval önmagától őt.
S a vére apadt és a baja nőtt.
És ismerős lett lassanként a nőekkel,
a balga barna s szende szőke főekkel;
szerették őt, a szőkék legkivált.
S ő nem talált egyikben sem hibát.
Adott időt, pénzt, egészséget, verset;
ahány csepp vére hullt el, annyi vers lett.
És éjldőtt az ablakok alatt
a holddal együtt ő is fennmaradt.
Vagy tíz évig nem aludt sose éjjel,
a nyomdászagot szívta szenvedéllyel
és figyelte a kerekeknek tompa
zenéjét, amely szívet összenyomta.
A gépek széles szíjján végignézett,
a szíjjak között zöld mérge penészlott:
a nyomtatott betűnek mérge ez,
melytől a lankadt lélek éledez.
Ó, hányszor volt ő éjjelente lankadt,
míg politika nyargalt az agyán!
Kis papírlapra kis rímeket rótt fel,
a szíve szétnyílt s zokogott: anyám!...
A fiatalság jutott az eszébe,
az ifjúságnak első korszaka;
az első rózsza és az első szépség,
az első láng, az első bor szaga.
Az első ruha, a fekete bársony
és a kihajtott gallér, kézelő;
a nap tüze otthon, a kerti hárson
s a hold, az udvaron benézelő.
A pince mellett a fehér napóra,
mit gyerekkézzel ő maga csinált.
Zongoraszóra, lágyan altatóra,
mely behálózta a hús délutánt.
S a diófa alatt a kis lugasra,
melyen a zöld oly dúsan remegett;
s a széles, hűvös, szalmás kocsiszínre

az udvar alján, lent a kert megett;
hol régi hintók álltak, rongyos, ódon
zöld posztójukkal búsan, hallgatag...
Ó hányszor ült föl a keshedt ülésre
és átutazott nagy világokat!...
S a kerekeknek álló némasága
s az ostornyélnek bús, üres helye -
s a kerítésen át a derűs, sárga
borsónak áldott, kövér hüvelye.
S a krumpliföldön a madárijesztők
rongyos zsakettje, merev karjai.
És messziről a kanizsai gőzös
vidám füttyét oly jó volt hallani...
És kétsorban a kukoricagórék!
ó, hogy izzott a rekkenő meleg.
A szemétdombon cserép csillogása,
odébb egy kövér macska ögyeleg.
A szomszédban a füstös kovácsműhely,
a fényes üllőn füstölög a vas.
És peng a hang a forró délutánban -
s a diófa oly néma, oly magas!
A konyhában a cseléd nótát dúdol,
edényt törülget, haja szétterül.
(A nagy, zöld hinta lóg a négy vasrúdján,
a buja zöld fű éri kétfelül.)

És a kavicsos úton jó egy vándor,
szakállá ős és görnyedt háta bús.
Leültetik a kút szélire szépen,
kerül kis főzelék, falatka hús.
És ottan ül pihenve s olyan boldog,
az izzadság veri a homlokát. -
S a forró nap mind lejjebb, lejjebb csúszik
és búcsúzkodik a zöld lombon át...
... A fiatalság jutott az eszébe
a redakciós éjjelek ölén.
A kibérelt toll szaladt a kezében,
ez volt a rang, a cím, az álfölény.
S a kéziratpapírnak nagy csapatja
úgy várt reá, mint holtra varju vár.
Igy ismerkedett meg a költő-sorssal
és lett csapongó bihari betyár:
kinek bölcsője lent, Zalába ringott,
a muraközi sivár lápokon;
aztán Kanizsán studirozott hetykén,
és látta, hogy nyílik meg száz pokol.
S húszéves korban jutott Budapestre,
hol minden hájjal ötet megkenék;
és Váradon kissé magára eszmélt,
míg szíjj alatt pörgött a gépkerék...

[NAGYVÁRAD]

Ó Várad! város! városa szívemnek:
hírnévben, csókban első állomás!
Garasos vinkók, első részegségek!
Kis csapszékekben feslett áldomás!
Kiadóhivatali szép kisasszony,
ki pénzre, csókra nyújt előleget...
A költő ezért sokszor kísérette
hazafelé a Kőrös-híd felett.
És a kisasszony megkérdezte olykor:
- Mondja, magának nincsen senkije?...
- Imádom *magam*... - szoltam -, de szerelmes
ezenkívül nem vagyok senkibe!
Ó, hogy kacagott erre a kisasszony,
a kacaja elszállt a víz színén.
A kapu alatt összenéztünk percre;
én, a csapongó - ő, a kis szirén.
És másnap este a haragost adta,
mily kedves is volt s milyen büszke én!
Magát már hazakísérni se hagyta;
én kalapom levettem könnyedén.
S egy óra múlva - ablakánál álltam
és megcsókoltam kinyújtott kezét;
s az uccalámpa megmutatta nékem
már öregedő, fonnyadó fejét...
S mikor - sokára - nagyszerelmes lettem
(mert belélmnéztek gyöngéd lányszemek),
hozzá szaladtam, ő volt a legelső,
akinek elmondtam, hogy szeretek...

[A KÉKMACSKA]

A Kékmacskában volt egy sötét, kis zúg,
ott volt egy asztal, négy lábú, kerek.
Ma tán valahol égnek fordult lábbal
valami szemétdombon hentereg.
Ott ittunk reggel ködösszínű törkölyt
s az ég violaáldást hinte ránk.
S este piros levébe jött a pörkölt -
ó, hogy nyílt meg szájunk, a falánk!
A paposarcú, tűzszemű poéta,
velünk volt ő, a réveteg Juhász;
félénken nyúlt az ételhez, italhoz,
örökös volt a homlokán a láz.
Fekete nyakkendője félrecsúsztva,
a hangja halk, mint gitárpendülés.
A szó úgy rándult az ajkáról vissza,
mint pirosbélű sebből szörnyű kés.
Vékony kezét a vajnak sárgasága,

zsakettjét évek fénye ülte meg -
egy kis törékeny porcellánszobor volt,
minőt vattásdobozban küldenek.
Aprócska lábán, melynek lépte lassú,
cugoscipő volt, komor lábbeli.
Sosem volt gomb a tarka kezelőben
s ez olyan nagyon jól illett neki...
... Szegény költő, te vérbeli barátom,
mindennek immár tíz esztendeje.
S mindezt olyan kísértetiesen látom -
és nem tudok mit kezdeni vele.
Hova tegyem emléked, amely drága,
szivemből, mely már nem soká dobog?
Ó, mért porlad el gyarlandó szivünkkel
sok öröknek szánt, színes, szent dolog...
Ott szállnak még a Kékmacska vidékén
a ritmusok az éjbe valahol:
„A kocsma pállott, kék ködében
lócán ül Villon és dalol...”
És hogy búsultál a mások bajáért!
És hogy fájt néked a „tavalyi hó!”
A pénzed vékony volt, mint tündérhajszál
s életed igaz költőnek való!

És verseket írtunk az öröklétnek;
hívott a „Holnap”, világpezsdülés!
A költészeté lett egész mivoltunk,
agyunk s szívünkben minden rezdülés.
És éjjel, ha a gyertyaláng kialvó,
fáradt magjába szemem bemeredt:
mint egy gigászi sötét kőkoporsó,
oly ingatag s bús volt az emelet.
És derűs idők és a hosszú séták
a korzón gyöngyös topánok nyomán.
És puffogó szók, szikrázó rakéták:
a szívben bókbul könnyű rakomány.
Helyi szenzációk szép asszonyokról,
kis színésznői pikantériák!
S a főpincér, ki holnapig ad kölcsönt...
és sok hitelre vásárolt virág...

És a vasárnapdélutánok ólmos,
öngyilkolásra készítő súlyai;
mikor a könyvet fázósan becsukjuk
és ásitozva nyitjuk újra ki.
S míg kint a napban sétál a közönség
- mert, ó, a világ nagyon jól forog -,
a spalettát bezárod néma daccal
s a villanyt enyhülten felsrőfolod.
És kis szobád egy angyalszárnyú bárka,

melyen magányos vízre evezel;
hova nem ér el földi hangok átka,
hol minden jónál áldottabb leszel.
Levetkezel s mint kisgyerek az anyját,
hűs vánkoso dat szomján öleled -
s az elhagyottság kintornája fölsír
az ágy alatt és a plafon felett...

S a nappali világnak sugarából
a kulcslukon át tör szalad beléd,
szivedbe szúr, menekvés sehol nincsen -
s egy bakanótát dúdol a cseléd...
Felöltözöl... Cigaretta-ra gyujtasz...
A pénzed nézed... pár ezüstdarab...
Fölmarkolod, nadrágzsebedbe gyűröd,
kezedben ég a ronggyá gyúrt kalap;
ki, ki innen a sötét, bús szobából,
mert ez se jó, mint nem jó semmi más!
Igy vándorolsz magadtul önmagadhoz,
a lelked fáradt és hisztériás.
És fáradt szomjúsággal mész az uccán
és nincs ital; léleknek ajka nincs!
A csillapító halál után futsz tán...
És nincsen erőd, hogy feléje ints.

[ALKOHOL]

És ilyenkor, hogy önmagad feledjed,
hogy magad elől magad eltakard,
csak egy a biztos és hűséges fegyver:
palackba zárva, nesze, itt a kard!
Vágd fel vele a kínban összezárult
két ajkadat, hadd égjen a pokol!
Ilyenkor jó a nyelvre a savanykás,
a szívre meg az égő alkohol.
Sarokba bújsz, hol meg nem láthat senki,
csak egy pohár, mit csókod tüzesít.
És tűzbe röppen két szemed bogárja,
míg torkodból szivedbe tűz esik.
S a bornak aljas és színes iszapján
ott hemperegsz te áldatlan szegény;
szemed körül a síri árkok árnya,
szíved körül meg ott a gyászszegély.
Ki értne meg?... magához ki ölelne?...
Ki fia vagy?... kinek vagy drága te?...
A szavad meg nem értik, csak a pénzed,
mert ez a föld a bénák bábele!
Igyál csak nyugton, annyi nedvet adtak
a vörhenyeges bihari hegyek,
hogy egy sután ideszakadt poéta
kiáltsa: éljenek a részegek!

Éljenek ők! a pirosarcú, vándor,
tévelygő lelkű, konok piktorok:
álomrajzolók; s daloljon a kántor!
Nyíljon szélesre ki a víg torok!
Boldog, ki szomszját vízzel elolthatja,
kit megvigasztal az élet vize;
de nem szabad ejteni vízbe könnyet -
s a bornak nem árt a könny sós ize...

[BODEGA]

Ki ült már benn, leragadt, lázas nyelvvel
a Bodegába lent Nagyváradon?
Hol vidéki est hangulata szárnyal
és megtelepszik sötét válladon.
S mint bűgő gerlicemadár, meleggel
színig megtölti szived s poharad;
s a karcsú óra sárga nehezékén
s a két mutatón az idő szalad.
Fehér kötőben jó a bodegásné,
ki száz év óta minden éjjelen
elmondja néked, hogy sehol a földön
nincs, mint önála, olyan kényelem;
hogy olyan bort, mit ő ad, még a püspök
sem ihatik (*ha nincsen nékie*)
s vastag szivarbul fujja rád a füstöt,
mert hát néki is csak kell élnie.
És elmondja, hogy vásárolt az ősön
száz hektót, olcsón ezért adja ő.
S ahány írócska az ő borán kezdi,
az mind Pestre jut és mind nagyra nő.
És elmondja, hogy fiatal volt ő is
és kurizáltak néki doktorok.
De - megöregszik a legifjabb nő is...
S öregem nem jók már, csak a borok.
És megdicséri a hajad bodorját
s hogy mily jól áll a mellen a zsakett...
... S eközben új pohárral s új mosollyal
jó Böske-lány és a szőke Zsanett:
e két leányzó az üzlet alapja,
a keblükön ákácillat terem;
szagos szappan az életük virága,
szivükbe gyorsan kész a kegyelem.
Ahány pohár, ahány éjjeli vendég:
álinukban annyi a szép vőlegény.
A jegyzőt, bankárt, pincért: mind szerették,
tetszettek nekik; ámde főleg én.
S ha cigarettát vásároltam tőlük,
ráírták lopva kedves nevüket -
Ó, mért oly önhitt a szív, amíg ifjú,

mért oly könyörtelen és oly süket?...
A színésznőket, ó, hogy irigyelték
s hogy kritizálták őket. - Szembe, épp
ott volt a színház lépcsős bejárója
s tolongott színház után ki a nép.
Ilyenkor sikítva, hangos robajjal
rohant az ajtón ki a két leány.
A vidéki szép esték lanyhasága
örök szerelmet csókolt énreám!

[SZÍNHÁZ]

A színház is - ó, régi szép szerelmem -
lent a vidéken, szebb a pestinél.
Nincs ünnepélyesebb szín- s hangulatban,
forró vidéki színház-estinél.
Nyurga diákok a hátsó sorokban,
magas gallérban s színes, feltűnő
nyakravalókkal, feszengőn figyelve,
hogy jó be a sok könnyüléptű nő.
A titkos intés nagy piros kezükben
elrejtve, szívük parfőmben libeg;
fantáziájuk női bájra szomjas,
szemükbe fény, az ajkukon rimek.
Sóvár szemükkel nézik ők a döllyfős,
szigorú ifjú színikritikust,
ki szabadon járhat az öltözőbe
és nem magol fizikát, Tacitust;
kit biztosan imádnak a színésznők:
a kis drámai szende, akinek
picinyke mellén cseresznyevirág van
s a korzón mindég oly fagyos, rideg;
s az őzikével rokon primadonna,
kinek térde egyszer kiragyogott...
Ó, nincs is más nő kerek e világon,
mint a színésznő! vagy egy szép kokott!...
Ezt képzelik a színi kritikusról,
ki talpig lázban a helyén feszeng;
mert egy meleg hang még a délutánból
olvadtan, szentül a fülébe cseng.
A kurtináknak bordó bársonyára
ő nem kíváncsi és a nőkre sem;
majd jobbra, majd meg balfelé tekintget,
egy lány szemét keresve csendesen,
ki ott lakott a Bémer-térnek alján
s az ablaka mindég oly vak, setét.
S a költőnek (mert semmi mást nem adhat)
leküldi sóvárgó lehelletét.
Ki egyszerű ruhákba jár az uccán
és egyszerű szívével andalog

a nyári estben a kis poétáról;
és olyan akkor, mint az angyalok...

S a déli vonat, ha vasárnaponként
a bő pesti lapokat hozza meg,
van bennük bizton egy vers őhozzája,
melyben a költő feléje remeg;
a „Független Magyarország” s a cukros
családi ostya, a vén „Új Idők”,
mind egy-egy zászló, mely feléje lebben
és glóriába illesztgeti őt.

És ő csak szenved a vad poétáért,
ki zsebredugott kézzel lépdegél;
hatvan forintból lakkcipőbe sétál,
iszik, kocsizgat, de azért megél.
És a leányt, kit a szívébe préselt,
az anyja, bátyja, mind, mind megvetik -
de ők azért egymás felé titokban
a remény kis zászlóit lengetik.
És mert tilos a korzón látni egymást
s vizitbe hívni költőt nem lehet:
dobogó szívvel találkoznak este
a sikátorban, a Körös megett;
ahol setétben zúg a szél a fákon
és döglött macskát hord magán az ár.
S az őszi alkony nyírfafuvoláján
az égre sír a váradi határ.

Mit tudják ezt a vidéki színészek,
kiknek szívét a masztiksz önti el!
Akiknek földi életük folyását
egy operett-ária dönti el!
Kik jól emésztő gyomorral kiáltják
az élet szent indulatszavait.
És megmosolyogják a déli pálmát,
mit az élet sodra északra vitt!
Kik hercegek és kurtizánok sleppjét
szómorzsákban kirántva, élvezik;
és isszák rá a krokodilkönny cseppjét
s a maguk könnyét sosem érzik!
S az ifjú kritikus, ki őket nézi
és látja izzadt gesztusaikat,
mágánál is jobban sajnálja őket
és kritikát - a szedővel irat.
Mit tudják ők, hogy mit érez a költő,
mikor, tapsolván, egy páholyba néz,
honnan az égő-sötétben keresztül
szívére nyugtatón ráfoly a méz...
S színház után az Emke-kávéházban
szivarfüst mögül lesni két szemet;

míg a cigány egy keringőt fűrészel,
mitől kigyúl az olcsó képzelet...

[REDAKCIÓ]

És aztán vissza, a redakcióba,
mert kézirat kell és mohó a gép!
Egy órákor a pesti telefonon
a tudósító ontja sok hírét:
a képviselőházban verekedtek;
porig leégett egy híres malom...
és sok ilyet, mitől egy ifjú költőt
vérig gyötörhet meg az unalom.
És hajnal van, mikor fáradt tüdővel,
a botját veszi s a kapun kilép.
A Körös hídja fölött áll a nap már
s a vízre hinti rőt aranyszínét.
A piacon már lustán mozgolódnak,
szép sorba raknak káposztát, libát.
A költő cammogva megy el közöttük,
a szeme ég, már alig, alig lát.
Egy öreg néne virágokat rak ki,
ottan meglát egy cserép rezedát,
azt megveszi és hazafele indul
az úton, mely a téren vezet át.

[AZ ÁGY]

A hónaposszobába dohos illat,
a penész parfömje csapja meg őt.
Meggyújtja a kis petróleumlámpát,
és megáll a szomorú ágy előtt,
mit hideg kezek vetettek hidegre,
se kapric-párna, se egy csöpp remény;
a színehagyott paplan szemfödőként,
sötétén csüng az ágynak peremén.
Egy rossz karosszék az éjjeliszekrény,
rajt egy szál gyertya; és az ágy felett
a Szűz Mária égszínkének ruhában
aranyámából int üzenetet.
És nem zsidó ő ottan, sem keresztény,
hanem a szelíd arc, mely nyugtot ad:
a jóságos nő a rideg szobában,
hol nincs melegség és nincsen család.
Az ágygal szemben nagy olajnyomat van;
Petőfi, vállán nagy bíborpalást.
S a vidéki költőnek int szelíden:
csak túrni szívet, sebet, koplalást...
S lefekszik ő, szegény, hajnali négykor,
a párna eltemeti bús fejét.
Oly nyugtalanul alszik, mint a bűnös,

ki börtönben siratja idejét.
A régi biedermeier-bútorok közt
épp olyan ő, mint egy régi halott,
kit rozmaringok szívig balzsamoztak,
kit a kegyelet szíve itthagyt...

[EL!...]

És elsején, mikor hatvan forintból
a vendéglős és sok mindenki kér,
a hónaposszobából szökve elmegy
s a kapufélfának sok jót ígér.
Mint egy jóízű, megtestesült kuplé,
pár gallérjával görnyedten oson;
s a vasút felé, egy kis szállodába
siet a baktató villamoson.
Ott jól fogadják: tessék, szerkesztő úr,
mi jól ismerjük tollát és nevét;
utólag is lehet fizetni nálunk,
van jó szoba, vacsora és ebéd!

És benyitasz a kis hotelszobába,
mely nedvesfalú, dohos és rohadt.
A sietős szerelmeseknek válla
hagyott itt súlyos, gyűrött nyomokat.
A vaságyról a kék festék lepattant,
utolsót benne, vajjon ki henyélt?...
... Ez jár eszébe... S le szeretne ülni,
de nem találja seholsem helyét.
A piszkos ablak sarkáig kitárva,
előtte hegyek, fűrtől görnyedők.
És ősz van... És az elfáradt poéta
kinéz s lehúzza a rongyos redőt.
A kék vaságyra magát itt ledobja,
siratja magát és az életet...
A folyosón szerelmes párok jártak.
Ottlent az ezüsthárs beszélgetett...

*

És egy napon baj volt ottbent a lapnál,
véres betűkkel jelent meg egy cikk.
A kiadó úr föltette a cvikkert
és megkérdezte: mikor utazik?...
És a riporter sarkon fordult szépen;
a bodegába aztán még beült.
Félóra múlva mindent elfelejtett,
fizetett, kiment, egy-kettőt füttyölt.
A színházba is bedugta az orrát,
a cukrászlánynak koronát adott.
S kiment a holdvilágos Bémer-térre,
hol egy kutya a holdra ugatott.

Fölnézett egyszer még az ablakokra,
melyek mögött valaki ottmarad...
És éjjel már elvitte őt a gőzös,
utoljára még fölfénylett a Kőrös -
s föltrebbentek az éji madarak.

MÁSODIK RÉSZ,

melyben a költő megállapítja, hogy a pesti pénz föl nem lelhető, apostoli szegénységét nem szégyellvén e szerény műben világgá kürtölni. Őszintén szól egy szegedi anyaszínészről féltékenységről, akin csak ezúton sikerült bosszút állania; első könyvének sikertelenségéről, betegségéről, szerelmi kudarcairól, ágyrajárókról, a Magyar Tudományos Akadémiáról stb.

[PEST]

A kelenföldi állomáson reggel
a vonatról egy gyűrött úr lelép.
Kezébe kis lim-lommal teli táska
és fölgyűri az übeciherét.
Nadrágja térdes, mint két rossz vitorla,
libegve szálldos búsan-szélesen.
(A vánkos alatt szokta kivasalni,
mit titkolni szeret szemérmesen.)

(Irigyeljétek ti, polgári, síma
szép vánkosok, a költők vánkosát!
Amelyre súlyos fejük lehanyatlik,
hol száz világ és száz szél szálldos át.
Hol forrókeblű, hósín bajadérok
a férfi mellett fekszenek szüzen;
hova az élet, a rideg, reális,
sem erkölcsöt, sem kényszert nem üzen.
Hol több az álmokép, mint a világi,
és sokkal több a vágy, mint a falat;
hol minden ránc egy életút a földön;
de a költő csak - az égben marad.
A párna, melyre költő feje hajlik,
egy darab égbolt, isteni tejút.
S ha öreg lesz a költő, a pokolba,
de a vén párna - múzeumba jut!)

Térdes nadrágja szállt az úti porban,
gallérja alatt fekete szalag
keskeny selyemből hosszan és meredten,
- mint két setét út - kétfelé szalad.
És kiválasztja, merő kabalából,
a legzordabb arcú fiákerost;
a hintóba beugrik fürge lábbal
s új hódítások felé indul most.
A nyugalomnak fehér, sűrű, édes
tejét folytatja a reggeli ég.

A külvárosi házak ablakából
kileng a függöny, a berlini kék.
Kövérkés arcú, kerek szobalányok
porolórongya vígan integet.
Nyakukra hull a hajnak gyöngye fodra
s ragyogva fénylik a kis fül megett.
Egy kis szalónnak habos ablakából
egy édes szonatin ütemje száll.
Egy ház előtt szerelmi randevú van,
a lány nyakán kígyózva leng a sál.
Egy divatárusboltnak ajtajában
a tulajdonos ábrándozva ül.
És fenn az égen könnyű bárányszerű felhő,
mint nászi mennyezet, isteni tüll.
És mindezek között s alatt gurulva
halad a gummitalpú, álmatag.
A fiákeres ostorral suhintgat
és biztatja a vékony lovakat.
A pesti tornyok jönnek már felénk,
palájuk csillog, mint ömlő higany.
A hosszú gyárkémények nyugalommal,
mint öreg bácsik, pipálnak vígan.
S e fürgén mozgó délelőtti képen
a Gellérthegynek rajza könnyedén.
S a fellegvár a felhőknek alatta,
mint órjás szem alatt egy könnyedény.
S az Erzsébethíd ünnepélyes íve
s a Duna ringó, rengő habjai...
És elkezdődtek egy magyar poéta
rögös, rajongó pesti napjai.

[A PÉNZ]

Megújra Pest!... A nagyszerelmű város!...
A bezárt ajtók, selymes ablakok.
A Wertheim-szekrény, amely ki nem nyílik
annak, aki szemérmesen dadog.
A tőkepénz kezében aeol-hárfa,
melynek zenéje felleget szakít;
s mit meg nem hall a költészet, az árva,
mely önkörmével tépi húrjait.
Megújra Pest!... A kupolás, a tornyos,
az élvezőket csalfán ringató.
Az illatos, a sminkes és a kormos,
a szívek alatt lenge hintaló.
Az olcsó percek és a drága órák
városa éljen!... Éljen Budapest!...
Hol oly békén megfér a könnyű lélek,
és mostohája, a lágy, buta test.
E szép város még nem szült igaz költőt!

s költőből itt még nem lett gazdag úr!
Itt pénz pörgeti meg az emberöltőt,
itt nem kell rím, ha a rét tavaszul.
Ide fiatalurak jönnek, halvány,
üres szivükkel éhes-vakmerőn;
s könyökcsapásuk az életutalvány,
mely pénzzé érik a déli verőn.
A pénz itten az úr és nem az ember,
akár darócba jár, akár selyemben.
S a pénzt pincékben őrzi száz lakat,
mely költők előtt mind zárva marad.
Ha pénzt akarsz, hideg közönybe öltözz!
A szívedet szakítsd ki s vágd a földhöz!
A hangulat divatja már lejárt;
a holdfény zsebek s gyomornak megárt.
Ha pénzt akarsz, tanuld az egyszeregyet!
Feledd az istent és a hiszekegyet!
Apát, anyát és testvért ne szeress!
s léssen a kamat majd ezerszeres!
Gázolj keresztül élön s holtakon,
füttyölj a lelkiismeret szavára:
a legjobb arany s a legjobb falat
majd így kerül ebédlőd asztalára!

S ha mindezt tenni, nincs elég erőd,
kivül maradsz a paloták során te.
Megaláztatva mindenek előtt,
a mások büszke pénze sárba ránt le.
A Lipótváros glaszékesztyűjét
a karcsú hölgyek szájadba nem mártják.
És nem szívhatod édes nedüként
a dús függönyök Treffle-incarnatját.
Márványlépcsőn nem göngyölít eléd
vörös szőnyeget a borotvált, mafla,
aranyzsinóros szemtelen inas,
ki grófnak képzei magát kinyalva.
A Terézváros?... be az sem fogad:
a demokrata-dölyf is pénztől szaglik.
Rosszul fest az az Andrássy-uton,
kinek szive a nyomortul vonaglik.
A hetedik kerület, - még az is
előkelőség álarcába süpped.
Szent Erzsébetnek neve meg nem óv,
tovább kell menned futva, mindenünnet...
Hol buba fül a sötét Ferencváros,
ott ágyaznak majd neked szűk helyet.
A garniszállók szégyenlős vidékén,
ott ebédelhetsz nyugodtan tejet.
És nézheted szőke varróleánykák
tüdővész apadt kis életét,

akik dalolva hordják a halálnak
korai, zord, sápadt ítéletét...

[APOSTOLI SZEGÉNYSÉG]

Ide jutott a költő Budapesten,
apostoli szegénység várta őt.
És az Üllői úton kóborogván,
remélt és várt egy boldogabb időt.
Aludt nagyokat, mert hogy dolga nem volt,
magyar költőkben sűrűn lapozott.
A lelkesedés lángja melegíté,
amely szívében dúsan lakozott.
Az új és bátor magyar szót kereste,
míg vágyának fehér virága nőtt.
Erdős Renéet figyelte estelente,
aki a legszebb nő volt azidőt.
A költőnőknek durcás szóvetését
szerette nézni s titkos bánatát;
gyümölcsös bódék vidékén tanyázott
s egy-egy kofánál hitelre talált.
Bezzeg a szerkesztők nem hiteleztek
nevére, mely még zöld volt, mint a fű.
És ő csak nézte a körúti zajban,
hogyan repül a sok gummikerekű...

És így történt, hogy hált az uccasarkon,
a kávéházban és hidak alatt.
Rendőrokkal is volt találkozása,
de ilyenkor ijedten elszaladt.
Oly élehetetlen volt, slemilek sarja;
miért nem állt meg, mondván: itt vagyok!
Kövezzetek meg s írjátok siromra:
Ruhája rongyos volt, hát megfagyott!
Vagy hadd vigyetek tömlőcbe, mert nincsen
hova nyugtatnom ifjú, bús fejem:
s míg gazdagok veszekszenek a kincsen,
addig falat kenyerem nincs nekem!...
És Pest szöges kereke őt kidobta,
a rostában a rossz szem fennakadt.
Beléfáradt a könnyekbe, kinokba
és a vidékre újra leszaladt.
Szegedre ment, hol a tanyák vidékén
még él a ménes és a bor magyar;
hol annyi ágy van, ahány fáradt ember,
és enni kap az, ki enni akar.

[SZEGED]

A Könyök ucca fogadta magába,
mely szűk volt, mint egy kisgyerektopán.
Egy üres telek bámult ablakába,

vigasztalanul, szürkén, ostobán.
De izgató volt az új perspektíva
s mindég az kell, mi új és izgató. -
És jött megint egy nő: az öreg díva,
(blazírt, sovány, nem nagyon bízató).
Anyákat játszott, néha nagyanyákat
és fisztulázva mondta szerepét;
a költő az *anyát* szerette benne,
a díva benne - tán a gyerekét.
S ha verset írt a költő karcsú nőről,
és ifjúról, ki liljommal rokon:
csúf görcs szaladt át az anyaszínésznőn,
mint őszi vihar régi romokon...
Ettől fogva a szent és sérthetetlen
anyaságot a költő megveté;
és vágyakozó ihletével fordult
a gyermeklányok világa felé.
És innen van, hogy versei özönjét
imádattal fogadták ifjú nők;
a *verseit* imádták és kívánták -
de ritkábban kívánták - sajnos - *őt*.
És odalett a lázas fiatalság,
a homlokon keresztül ránc szaladt.
A fekete haj sűrű üstökében
már megpillantott ezüst szálakat.
Nevét a nyomdafesték már kirágta,
a bútól égett rajta szent zománc.
S hogy homlokán a redők szaporodtak,
úgy kopott le szivéről mind a ránc...

S rossz idején sok megcsalattatásnak,
míg kábultan járt ezer maskarát,
tán isteni kegyből, vigasztalásnak,
szent berkek felől jött egy jóbarát;
kit angyali derűnek szelíd szárnya
a művészet szent fénykörébe vitt:
a nagy színészt ismerte ő meg akkor,
a gyöngybeszédű mestert, Nyárait!
Ki oly emléket hagyott, mint a szobrok,
maga után, ahova egyszer állt.
Ma *Gringoire*-ban hulltak érte könnyek,
holnap már operettben excellált.
A meghajlásnak ő volt a királya,
és csurgó méz volt ajkán a mosoly.
Ha énekelt, a lelket úgy üdíté,
mint jó eső, ha virágot locsol.
A haját a la Beethoven viselte,
mely sűrűn hullt le csillag-balszemén.
A bort sehogyse bírta, de szokásból
csak azért is eliddogált szegény.

Bizony fázékony volt már ökigyelme,
és éccakázni nem nagyon tudott.
És télen át is félcipőbe sétált,
amelybe nyáron is vattát dugott.
Ő maga volt a szív, mely nyitva dobban
(oly jó tudnom, hogy ott élt, ahol én!)
Ő volt a művész, aki talpig ember,
a könnyelmű, az utolsó bohém!

És összementek lakni egyszobába,
közös volt minden: a ruhák s a nők.
Ma összevesztek, holnap csókolóztak -
oly bogarasak, furcsák voltak ők.
Valamely misztikus anyagból készült,
- mi őket összetartotta - a szál;
úgy bajlódott velük, mint két gyerekkel,
a háziasszony: jó Simon Rozál,
aki tipegve főzött vacsorákat:
mákosmetéltet, csirkepaprikást. -
(Még azon szent lelkek közül való volt,
kik nem tanultak olvasást, írást.)

A két művész így élt egy kis szobában,
hol olajként fénylett a politúr.
Egy pohárszéken pár rajz, kedves arckép,
egy öreg, kopott sárga „kasztni” túl.
Egy asztalon a könyvek összevissza,
mint el nem készült bábeli torony.
S ők lázasan az ablakhoz szaladtak,
ha egy nő ment el a túlsó soron...

[AZ ELSŐ KÖNYV]

Itt már a költő úgy élt, mint egy polgár:
aludt, ebédelt s mindég vacsorált.
Esténkint eljárógatott a „Kass”-ba,
hol megírt nem egy ünnepi chorált.
Már együtt volt néki vagy ötszáz verse,
mit két kemény tábla közt őrizett;
ezekkel úgy kérkedett néhanapján,
mint viszonyaival egy fő-grizett.
És testére szabott ruhái voltak,
mikért havonta híven fizetett:
így életének, íme, rangja, súlya
és nyárspolgári langyos íze lett.
Volt egy ruhája... galambszürke homszpőn!
mily gyerekes örömmel bújt belé...
S hogy - nyár utolja felé - esti nyolc lőn,
ábrándosan ment a korzó felé.
Nevét a lányok akkor már susogták,
kapott már néhány titkos levelet.

És büszke volt, ha köszöntetés közben
megcsapta egy forró lánylehellet.
Így született meg első verseskönyve.
(A kiadója, ő már rég halott.)
A honoráriumról szó se essék.
A költő végre nyugton alhatott.
A „Dél van” Pestre is elvitte hírét,
és Pest volt *minden*, ott más szél forog...
... S egy hét múlva az összes élclapokban
kigúnyolták a „litterátorok”.
Megírták róla azt, hogy érthetetlen,
hogy butasága szinte már bravúr!
Hogy semmi más, csak lézengő, siralmas
és nyögdécselve síró trubadúr.
S akik őt érthetetlennek találták,
oly jól megértették őt, hogy ma már
utánozzák szorgosan nyakra-főre,
a sok rossz lében rossz pakfong-kanál...
Egész iskola lett a ritmusából;
ő vérrel írt, - téntával amazok.
Ő költő lett, poéta a javából!
Ők - egészséges pesti kamaszok...

*

Akkor is az volt már a magyar szellem
az irodalmi kritika terén,
mely végigvág az igaz író művén,
de hasraesik egy miniszterén.
A hatalom volt tollat irányító,
mit feltétlen akceptál a magyar.
(Illő tisztelet néhány kivételnek,
ki nivót és nem stallumot akar.)
Nálunk azokból csinálnak poétát,
kik már semmi egyébbre nem valók.
S kik új vérükből új szikrát csíholnak,
azok zsonglőrök, szélhámos csalók.
A nagybácsik s az unokatestvérek
tálalják egymást csemege gyanánt,
mint ciceróval szedett hirdetések
a disznózsírt, a szappant, a banánt.
S folyik a dévaj, kacér csereüzlet:
ez pénzt ad, az meg pléhet fémjelez.
Csak annak váltják be nevét aranyra,
ki szerkesztő urakkal éjjelez...
De - messze volt a költő Budapesttől,
hol élőt s holtakat dicsérnek - és
hol komolyan folyik az irodalmi
magyar szemmértékHITELESÍTÉS.
S bár a szerkesztők között híve nem volt,

mégis megindult két szál pesti toll,
két látva néző embernek kezében,
kik nem bánták azt, hogy más mit papol.
Nevüket már az emlék bársonyára
kemény betűkkel rótt a hír:
az egyik Kosztolányi volt, a költő,
másik Karinthy, ki vésővel ír.
Hogy a „Dél van”-ról mi volt véleményük
pár - komoly szókkal beírt - oldalon,
azt nem írom le ide, inkább szívem
dús aranykeretébe foglalom.
Nem ismerték ők a vidéki költőt,
ki messzi járt, tiszai partokon.
Csak a rímek dróttalan táviróján
beszéltek vele égi hangokon.

[KÓRHÁZ]

A költővel a világ egyet fordult
(mert verseskönyvért nincsen kegyelem!)
Még este száján bor patakja csordult
s már vérbe feküdt másnap reggelen.
A gyomra szakadt bizony ki szegénynek,
a gyomra, mely oly sűrűn volt üres.
Most már hiába volt néki mit enni -
Bosszúállásban a sors oly ügyes!!
Fölkapták őt, mentőkocsiba lökték,
kórházba vitték, hol soká feküdt.
Magára hagyták, ő is úgy akarta;
ott pókháló belepte, por takarta,
mint egy megrepedt, régi hegedűt...

*

... Szép mustillatú és vörhenyes ősz volt,
mikor a költő lábra állhatott.
A szép világban csalódva fogadták,
azt hitték róla rég, hogy már halott.
Kis verseskönyvét hóna alá csapta
s - agyó: polgári élet! és Szeged!...
És - isten tudja, most már hányadikszor -
újra próbált egy szebb, új életet.

[PESTI RITMUSOK]

Fönt Budapesten sárga volt a flaszter,
már kopaszodtak a körúti fák.
A beteg költőt megcsapta a szellő,
a sok-sok kedves pesti furcsaság:
a teli utca, a szép női lábak,
minőket látni másutt nem lehet.

És megtanult most újra bölcsen járni,
lábujjhegyen a női nem megett.
Enni szerette volna, megharapni
a véletlen megtalált életet.
És nagy szerelmet, szépet, újat kapni,
amely nélkül ő sosem élhetett.
S ahogy kereste, hipochonder-módra,
hiszékeny fejjel évről-évre már, -
újat talált, de nem tudta feledni
a *régit*, melyet elsodort az ár...
Első szerelmek ifjú trombitása,
napkeltének fehér lovagja volt.
S az élet köde mindég odatolta,
hol rőt fátyolok közt már állt a hold.
Mindég elkésett, babrálván az emlék
mély dobozában hervadt lomokon.
És várúrként akart fennen lakozni,
míg vermet ásott laza homokon.
S a kávéházak teraszán sötétlő
barbár alakját megszívta a gond.
A kávéház lett a háló s ebédlő
és ő maga egy elhervadt bolond.
Úgy járt oda, mint mások hivatalba,
ott dolgozott, s dobogta ritmusát.
Egy messzi élet mélyét írta dalba,
megrázzván lelke sötét ciprusát.
És pénzért kelle menni a lapokhoz,
könnyet aranyra kelle váltani...
... Be jó néki, hogy egyszerű zsidó volt
s nem előkelő lovag, máltai!

Már heteken át jár a pesti uccán,
míg egy napon őt mégis meglelék.
A József körút aszfaltján kifáradt,
s a Baross-kávéházba ment be épp.
Az asztaloknál jó nyárspolgárokból
tarkán libegő bokréta hevert;
odébb egy tanárképű ifju ember
épp egy játszma piké-kártyát kevert.
Az ujságosfiúk meg úgy rohantak,
mint véres karddal szoktak hajdanán.
A kasszában búsongott a kasszírő,
egy álmosarcú, szelíd-fajta lány.
S a hátsó fronton, egy sötét sarokban,
ott ült egy ifjú, acélos, mokány:
kabátja lüszter s kissé szembetűnő
világosság ült széles homlokán.
Az öltözéke nem nagy gondra valló,
de némi fölényesség ült szemén.
Már régen volt. De sötét vasbotjára

s hajlott állára jól emlékszem én.
Furább arc sosem volt még Budapesten
(megtámaszkodván úgy féloldalon)
- Karinthy ő, az ifjú mókamester!...
így szólt a főúr bajusza alól.
Azóta nagyot nőtt e szárnyas ember
és minden nagyra méltán hivatott.
Kreált egy új szatírairodalmat,
mint nagy szabók valami divatot.
Már levitézlett szerkesztő volt akkor,
meghalni látta az élcés „Izé”-t.
Húszéves fővel mellre szippantotta
a magyar irodalom bús ízét.
Öreg írókkal vette fel a versenyt,
kik két kézzel cibálják tollukat.
És ünnep volt, ha karcsú szép betűkkel
valamit hozott tőle a „Nyugat”.

[ÚJ MAGYAR IRODALOM]

S új hangra gyúltak ki a pesti viskók,
ki kellett tární ajtót, ablakot.
Avítt szemeknek arra kelle nézni,
amerre a megifjult nap lakott.
Új irodalom bontotta virágját,
mely rózsát, rongyot a nevén nevez.
Az Igazságnak szava volt az „Új”-ság,
amely nyugati szeleken evez.

És dicsfényét az Akadémiának
egy reflektornak fénye fogta meg;
végigtörülte és jól megcibálta -
tüsszögtek belé a „nagy”-emberek.
Pipájuk hamvát szelíden kiverték
és összenéztek, sandán, csámcsogón;
s tovább aludtak, fejük lehanyatlott,
hisz oly nehezek voltak, mint az ón.
Aztán nyugodtan tovább álmodoztak,
(mert álomban az ember nem veszít;)
és aludtak. És hogyha meg nem haltak,
akkor talán még ma is ezt teszik!
Innen van az, hogy útas, aki Pestet
megnézni jössz, ahogy már ez szokás,
a Dunaparton gyanútlanul járván,
füled megüti egy mély hortyogás.
Furcsa bogárcák szundikálnak ottan,
a szürkeségnek bárgyú ütemén:
a Tudományos Akadémiában
ott van a Magyar Rovargyűjtemény!
Egy kacskaringós gombostűre szúrva,
a Stylusbolhát itten láthatod,

kit dicső nagyjainknak örök-vemhes
egyéniisége mélyen áthatott.
S az ünnepélyes terem, az is ott van
és abban a Petőfi-Társaság;
hol díszmagyarba búvik a középszer,
melynek nem árt a magyar árvaság!
Hol tönkreteszik a Petőfi-kultuszt
kis dilettánsok avas betűi;
agyukba tinta, elegáns zsebükben
egy rímszótár s egy ritmus-etűi...
A Vigyázó-díjban is ők a döntők,
melyre magam is pályáztam idén;
s Nadányi-szaktárs kapta meg a díjat,
berobogván egy ifjú venyigén.
Gazember lennék, hogyha irigyelném,
sőt üdvözlöm az ifjú kollegát;
ki a gyümölcsöskertek illatából
büszke babérligetbe kullog át.
Én megmaradok koszorútlan fővel,
tán puhább lesz így örök fekhelyem.
De Petőfit csak Társasága nélkül,
a babért meg csak babba kedvelem!

És felborult a kopott régi mérleg,
mellyel mérték a hetilapokat.
S jött új szem, új száj s új toll is tömérdek,
mely meztelen szíveket tapogat.
És új kritika és új életelvek,
és új szempontok, új magyar irány.
S az új nevekből új díszkert virágzott,
a régi rónaságon új virány!

Egy zsidó úr, a hórihorgas báró,
magyar betűért tűzbe menni kész;
szívét s agyát új hangoknak kitáró,
nyugati szélben bátor tengerész.
Ki atyjától nemcsak aranyja halmát,
de fajtáját is készen kapta meg.
És nemcsak úri pezsgőt tudott inni,
de könnyet is, mely félénken remeg.
S akinek ujja, a finom, a kékes
nemcsak a tallér dobásához ért,
de hogyha tollhoz nyúl, a szava ékes,
s nemcsak búzát arat: ha kell, babért.
De nem születtek ők a zöld babérra,
csak munkára, mely szent és végtelen.
Hogy tiszta légyen, mi ködös volt eddig:
az igazság, a szó, az értelem!
És Ignótus, a finom magyar költő,
egy egész kornak zengő taktusa!
Az ő szaván vidult egy emberöltő,

melynek sora csak harc volt, csak tusa.
Vegyétek elő könyveit s betűzvé,
a bölcs sorok közt lesz a jutalom.
Majd elárvult szívetek fel-feléled
a sok-sok hipnotikus futamon.
... Hogy honnan jön?... kérdjék irodalmárok.
Hogy hova megy?... S a lépte meddig ér?
Majd mély nyomai elárulják egykor
s az ifjúság, mely tőle inni kér!...

*

Ily férfiak, (kinőve egy hatalmas,
szent ágból) jártak Pesten akkoron;
hol könnyek szálltak a költő szemébe
s a könnyek mellé tódult a korom.
Ó, nem tudott ő sehogysem megélni,
- a borús lírát itt nem kedvelik. -
És hogy a pénzt magához csalogassa,
amelyből még halálra sem telik:
humoristának állt be, vidám kuplét
és bökverseket kezdett gyártani;
és sötét tollát most már a szívébe
sokkal mélyebbre kezdte mártani.
S a Borsszem Jankóhoz vitte el őket,
hol hullottak az ezüstkoronák;
Nikitáról, vagy a női divatról
élcelvén néhány kurta soron át.
S a szerkesztővel, a dallamos lelkű
költővel ő sűrűn vitatkozott
a bomlott, sivár magyar viszonyokról -
s Molnár leült - és utalványozott...
Ezek a pénzek ó, be nagyon sokszor
mentették őt meg vacsoraidőn,
mikor leült a vendéglősarokban
és lakmározott egy adag tudón...
És lassanként leszakadt a ruhája,
hogy szégyen volt az uccán járnia.
Ó, mennyire sajnálom ma is őtet!
Mily nehéz volt sorsát kívánnia!
Ha akkor elhull a sok éhezéstül:
be kár lett volna érte, ó, mi kár!
Ki feküdnék most be az ingyen-sírba,
mely számára ma, remélem, kijár?
S ki arcára tennék a Múzeumban
helyette most a Jókai-lepelt?...
... Egy tisztánlátóbb kor lesz mondhatója:
a magyar költők közt ő volt a gólya,
ki a siralmak házában kelepelt.
Úgy állta a sok csapást, mint a répa,

kissé meggörbült, mély lett a szeme.
Kis sanszónokat írt a kabaréba,
jól csattogott a Heidelberg-zene.
Egy-egy dalért már ötven koronával
fizették meg a tollát, ó, egek!
Most már elhitte maga is, hogy „író”,
s repültek vele égi fellegek.

[NŐK]

A pesti napon kezdett fölüdülni;
már a Körúton vett ki új szobát.
De nagy tengerek választották széjjel
őt és mogorva szobaasszonyát.
Mert, bár különbejáró volt az ajtó,
túlmorális volt a vén nénike.
S az ifjú hölgyek lelkesült csapatja
inyére bizony nem volt nékie.
Úgy járt haza, mint idegenbe tolvaj
(szinte zsebében vitt nőket haza,
itt, Pesten, hol nőinkről azt regélik,
hogy erkölcsük egy kissé túllaza.)
Ezért volt néki harminckét lakása!
Tíz év alatt harminckét szép lakás!
S hurcolkodáskor mind-mind úgy égette,
mint gonosztévőt a máglyarakás...

[ORFEUM]

Eljárogatott az orfeumokba,
italos nőket tág szemmel csodált.
Krúdy Gyulát is sűrűn látta itten,
ki éjjente szőlóba iddógált.
A magyar úrnak elszalajtott kedvét,
sötét szobrát lehetett látni ott.
Ahogy naponta, talpig feketében
durcás ajkával konokul ivott.
Még akkor talán ő maga se tudta,
hogy a magyar Szindbád, ki ott iszik.
Néha egy bókot hullajtott a nőknek
és egyhelyben ült reggeli tizig.
S hogy unalmas ne legyen így az élet,
s hogy ne érezzen semmiben hiányt:
megfricskázott - csak amúgy két pohár közt
egy pincért, vagy egy huszárcapitányt.
Aztán leült, vásárolt pár virágot
s egy hölgynek küldé késő éccakán.
A „Napló”-nak megírt egy új novellát,
melyben rezeda nyílt... s szaladt a szán...
magával vivén egy italos ifjút
kit orráig takart a drága prém;

s a szán szaladt a szikrafényű hóban,
míg csókok vártak rá egy fogadóban,
meleg kemence hasas peremén...

[REGGEL A KÖRÚTON]

Az akkori Pest jól ismerte ötöt,
a bús költőt, a jelentéktelent.
Kivált a Körút, ahol reggelenként
álmosan és gyűrötten megjelent.
Ott nézte a kis hivatalnoklányok
sietős útját, árva életét:
egyik útközben tüzi meg a kontyát,
a másik rossz cipőbe félve lép;
a harmadik harisnyát igazítgat
egy kapu alatt mélyre görnyedőn; -
míg átellenben egyik könyvesboltban
most szalad föl rekedten a redőny.
És úgy sajnálta őket, látva ferde
és széttaposott sarkuk bús nyomát.
Cigaretája hamuját leverte
s tovább ballagott a körúton át.
S a Dohány ucca sarkán a New-Yorkba
ment reggelizni teát és vajat.
A rum violaszínű lánggal égett
s alatta sűrű kék szirup maradt.
És akkor arra gondolt, hogy az élet
csak fel-felcsapó lángjaiba szép!
Mi alul van, azt szürke víz előnti
s ki alul van, nem üthet sose szét...
Akkor még azt hitte, hogy egy betűben
száz malomkőnél több erő tüzel...
Ma tudja már, hogy liszt kell a gyomornak,
mely rossz viszonyban áll a betűvel!

Ahány napilap megjelenik Pesten,
a pincérrel mind elhozatta most.
Az asztalán toronnyá nőtt az ujság,
kezébe vett egy istenest-papost;
látott benne alleluját és áment,
közben felekezeti mardosást.
Egy vakbuzgó toll a zsidókra ráment
és tartott nagypénteki nagymosást.
Egy másik lapba meg a fordítottja:
megbotránkozás, amely vért kíván...
S ő szívdobogva nézte ezt a versenyt,
kihűlt teáját csöndesen iván.
Egy másik újság kéjjel dorongolta
a szociális szakszervezetet.
A harmadik pedig egy színésznőre
köpött nagyszájjal epét s ecetet.

És mind sötétebb lett a nyomdafesték,
pokollá nőtt a nagy papírhalom.
A szívét itt senkinek nem keresték,
senki számára nem volt irgalom!
S a költő - mert a költők oly naívak -
tovább lapozva, verset keresett;
(amely cikk nálunk, amint tudni illik,
nem valami lámpással keresett.)
És nagy keresés után lelt is végre
Krüzselyi Erzsitől egyet, - belül,
a vízállás szelid rovatja mellett,
mert ott a költő pénzbe nem kerül.
És, bár e fürgetollú, szíves hölgyet
irigyelni eszébe nem jutott:
a vers-rovathoz érve, megriadtan
a kávéházból mindég kifutott.
S megértette a magyar zszurnalisztát,
ki elbú, amíg mások látszanak.
Ki az izetlen, száradt nyelvre ízt ad,
míg vállain mások virágzanak.
A zszurnalisztát, ki szemét pirosra,
agyát sötétre írni kénytelen;
míg ügyelni kell szabad-ra, tilos-ra,
a multja bús, jövője fénytelen.
Miniszttert kéne mindjéből csinálni,
mire fáradtan megöregszenek!
Avagy becsukni őket, mert halálig
csak a buták javán törekszenek!

[ÁGYRAJÁRÓK KÖZÖTT]

S a Körúttól megundorodva végleg,
ahol oly tisztán látta a gyomot,
nekivágott a felső faluvégnek,
ahol remélt még néhány liljomot.
A földet most már nagyon megutálta,
(a földszintnél tán jobb lesz odafent...)
S egy emeleti csöndes kis szobába,
a Baross-utca harminchatba ment.
Ahol nem járta már különbejárat,
de volt kisgyermek, aki egyre sírt.
Itt született a vers az Emeletről,
mit oly szeretettel a „Hét”-nek írt.
Egy mély szobán kellett keresztüljárni, -
hol egymás hátán állt az ág tunyán.
Hált ottan pincér, éjjeli kaszírő,
színész meg ügynök, hortyogván csunyán.
A költő mindég lábujjhegyen ment át,
az alvókat tisztelte szörnyen ő.
Míg egy napon jött egy új ágyrajáró:

egy marconatermetű törnyelő.
Ahányszor lépett, mindég megriadtunk,
hidegtől rezgett szívünkön a bőr.
Oly kísérteties sziszegett benne
valami; tán a frissen nyelt vitőr.
Szeszélyes volt e furcsaétkű ember,
mindenkit útált és megátkozott.
És - öndicsekvés nélkül légyen mondva -
csupán a költővel barátkozott.
Kis kölcsönöket fogadott el tőle
(mert jómódú embernek hitte őt.)
S néha sétálni küldte a poétát,
míg az ő szobájába vitt be nőt...

És egy napon egy detektív kereste,
(a lépcsőkön még várt két zord alak;)
és ahogy vitték, tóralakú árnyát
csúcsosan verték vissza a falak.
... Azon az éjjen senkisem aludt el,
remegtek, hogy tán mégis visszajő.
Azóta már az isten tudja, melyik
lebujnak sötét nedvét issza ő.

[EGY SZŐKE]

És meddőségben telt el néhány hónap;
hogymiből élt a költő: nem tudom.
Hátat fordíta minden rossznak, jónak,
a balsors olajával kent uton.
Egy apró kabarészínésznő szőke
haját csavarta ujjai köré -
s a magányosság öröknek szánt mécsét
alvajáró kezekkel széttöré.
Igénytelen kis nő volt, szája szélén
egy melankólikus fanyar vonás.
A költő szeme megakadt szegénykén,
mert ez a költőknél is így szokás.
Éjfélig a művészet csarnokában
volt mindennap ez apró nőszemély.
S hogy a költőnek tiszta inge légyen,
inget mosott hajnalig ő szegény.
És kora reggel próbára rohant el,
majd ruhát varrt és szerepet tanult;
a nyugalom szent virága fakadt ki
és béke lengett ott, ahova nyúlt.
Nem ettek néha hónapokon által,
nem láttam sose nőt, oly légiest!
Már úgy ragyogott s úgy szállott libegve,
akár egy tisztafényű égitest.
És hogy nem volt mit enni, válni kellett,
mert tőszomszédok a szív s a gyomor.

S a szív, ha bármily tele van, nem adhat
belőle a gyomornak... S ez nyomor!
És ellenére a régi szokásnak,
hogy szétmentek: egyetlen könny se hullt.
Az emlék gödrén sírt szelíden ástak -
abban virágzik most a szőke mult.

[ALBUM]

A lelkében a költő féltve őriz
egy nem hervadható albumlapot;
amelyen egy asszonyiasan durcás
lágyszerfiarc aranyhelyet kapott.
Az életének gyöngyházalbumából
van kiszakítva ez a drága lap;
rajt az alak szép enyhe kék színekkel
s a hónap szűz színével az alap.
Puhás kezét mindég ökölbe tartja
s tán életében sohasem ütött.
Mindég cik-cakkos életének partja,
elektromos a lelke, túlfűtött.
Mutatóujján arany pecsétgyűrű,
benn „K. D.” széthullt aranypor helyén.
Szelíd remekbe nőtt a Kosztolányi
ősök nemes, higgadt, édes tején.
A Bácskából hozott dúsan magával
szópárfömöt s izgékony, sűrű vért.
És őszi estén meg tudott bomolni
egy celluloid női fésüért.
A rímein áfonya-fanyar lé folyt
s alélt szavakkal járkált vemhesen.
A rothadást szerette és a tébolyt,
mely úgy sikít, mint szél az Alpesen.
Négy fal között a lélekárnyvetítést
üzé, e zöldes fényű mágiát;
a kisgyermek panaszait dalolta,
mint görcsös álmod, részeg mániát.
Magas gallérján zöldszín buja selymet
viselt, mit ferdén kötve szeretett;
az élet almáját dalolva ette
és megcukrozott minden szeletet.
Voltak idők, hogy olyan közel voltunk,
hogy egymás könnyét tagadtuk le már...
És vitatkoztunk öreg, rossz írókról,
akiknek tehetsége gombra jár.
Az uccákon a nőket osztályoztuk,
kergettünk barnát és sárgahajút. -
Azóta szűk lett szaladásra nekünk
a népes járda és a Nagykörút...

Sztrókayval lakott, a csillagással,
ki misztikus volt cvikkere megett.
S ki most ott nézi a sziklás Doberdón
a csillagokat s a sötét eget...

... És jött egy nap, hogy Pestről a poéta
megújra nagyon elkiváncozott.
Bár volt sok verse, egész paksaméta,
de nyomora az égig fokozott.
S hogy szerkesztőnek Szabadkára hívták,
elcsalta a bácskai messzi rét.
Ujra vonatra ült, mely lágyan hintált;
szemét törölve a perrónon kint állt,
elhagyva Pestet,... füstöt,... Dezirét...

HARMADIK RÉSZ,

amelyben a költő magát a lélek szárnyas katonájának nevezi és kissé laza kapcsolatban beszél a bácskai borról, első ezreséről, egy kis falusi kurtizánról és a váltókról, amelyek miatt szöknie kellett.

[SZABADKA]

Magas az ég, ha lent vagyunk a földön,
és élve, halva - mindég lent vagyunk.
Hazugság minden Ikarus-kisérlet!
Nagyobb a lábunk, mint szívünk s agyunk!
E forgószéllel jól kibélelt század
sok minden szépet képzelt felölünk...
Ma tudjuk már, hogy földön jár az ember
s szívünkben minden égit elölünk.
... Minek röpülsz?... A szárnyal mi a célod?...
Menekülés?... vagy szebb élet talán!...
Mit tudhatod, hogy mi a nyár s a tél ott,
s hogy ottan a virág nem-é csalán!
A költő is, e furcsa, kósza lélek,
mindég azt hitte, vannak szárnyai;
miket a lélek testre felcsatolva,
magasságokba lehet szállani...
Ezerszer jó annak, kit fellegekből
egy aeroplán a földre visszavág!
A légi kéjtől széttör hátgerince
s örökálmában égi szépet lát:
azt álmodja e földi kukacok közt,
hogy mindörökké forog a motor;
amíg alatta minden mozdulatlan
s csöndben rakódik korra le a kor...
De a *léleknek* szárnyas katonáit
a tört kerék álmukból dobja ki!
És nincs búsabb az olyan zuhanásnál,
hol szétszállnak a lélek rongyai!...

Így szálltam egykor vidékről vidékre,
meg nem hallottam én a földi zajt.
Képzelve, hogy az útnak sosincs vége
és földöntúli szárny, mi tovahajt.
Elég volt nékem egy sugaras óra,
egy szó, mely olvad, egy kinyújtott kéz;
zászlót képzeltem egy szőlőkaróra,
a vágyam sujtott, mint a kelevéz.
Oly könnyű voltam, mindenkibe bíztam,
a hajamat kuszálták szent szelek.
S alacsony fákba ütközött a röptöm
és szárnyaim most köztük fekszenek.

[AZ ELSŐ EZRES]

Ott is repültem, vígan, lent Szabadkán,
hol szerb nők nyakán aranypénz csörög.
Hol fojtó por száll az idők szaladtán,
és sűrűbbek a borok és sörök.
Hol minden második portán egy nábob,
vagy egy kocsmáros gyűjti vagyonát.
A költő bizony nem vett tőlük példát,
ő vígan herdált éjen, napon át.
Itt írta alá a legelső váltót,
az első ezrest zsebre itt tevé;
áldassék érte Schön apó, a bankár,
ki a költőt kiválón kedvelé.
Ma sem tudom, honnan volt nagy bizalma,
s a kedves pesti bankdirektorok
megtanulhatnák tőle, hogy egy költőn
segíteni nem is oly nagy dolog.
Itt ólalkodott nők körül serényen,
a szellőt várván, melytől szoknya száll.
A nyárspolgári élet szende nőit
eléje hozta sok nyáréji bál.
Itt kellett volna feleségül venni
és megszöktetni egy gyorsvonaton
a milljomos lányát kis szerb faluba,
és onnan tovább, váltott lovakon...
És itten írt a Vasárnap-rovatba
sok bölcseséget kedvteléssel ő.
Remélve, hogy elérkezik a nagy nap,
megértik őt s a fizetése nő.
S a vörösbajszú kiadóval inni
nagy szorgalommal járt el délelőtt.
S ezért nagy tisztelettel nézte őtet
pár ifjú tanár és ügyvédjelölt.
És esténként Palicsra ment nyaralni,
a zöld alléban nők után lesett;
kik szívalakú sápadt lampiónok

alatt oly szépek, olyan kedvesek.
Nevét suttogták, hogyha köztük elment,
és ünnepelték. - S ő magába volt.
És mint egy messzi tündérekék világban,
az ég ívén a tündérfényű hold:
fagyos hidegség szállt a homlokára
és karonfogta őt a méla dac:
a tavasz után vágyódott, ha tél volt
s a télben mindég csalta a tavasz...

[MISZTÉRIUMOK]

S mint színaranyból azúrégbe vert szeg,
oly fénylőn várt ő egy aranyszívet.
Barátai úgy nevezték: a herceg...
Körülrepülték könnyű, jó szívek.
De ő nem hitt már abban, ami könnyű
és ami olcsó, nem kellett neki.
Csak várta, hogy valami szent burok majd
szent füstfelhőkkel körülbegyi.
A magyar lyra fénye ült szemében,
a magyar ritmus kopogott agyán.
Királyi vendég ült le az ölébe
a magánosság csillogó fagyán.
És lázas kézzel fogta ceruzáját
és jöttek a nagy misztériumok...
Úgy itta ő a titkok sűrű mézét,
mint öreg tengerészek a rumot.

[A KIS MARISKA]

S könnyekbe rejtett tuszkulánúmának
kis ablakán úgy néha néhanap
besugárzott a baráti melegség,
és belengett egy baráti kalap:
Ő volt, a pesti barát, Kosztolányi;
elmondta, hogy Pest hogy mulat, henyél.
S amíg beszélt, szeretve simogatta
vitorlavászonruháját a szél...
És este együtt a korzóra mentek,
hol kisvárosi élet szállt, rohant.
Ottan találták ők a kis Mariskát,
ki rózsaszírom volt és megrohadt.
Ki kézzel nyúlt a főzelékestálba
s nevetlen volt, mint az angyalok.
S déli harangzúgáskor így kiáltott:
- Én cigányzenét, pezsgőt akarok!...
... „Farsangba még azt mondta: Ujjé!
S pezsgőbe tartott feredőt.
Pünkösdkor már azt mondta: Ó, jaj!

És vékonyan járt, mint a sóhaj -
S a koldus is nevette őt...”

[A VÁLTÓK ÉS A NŐK - BAJOK]

Az élet itt is körmeire égett:
a váltók gyűltek, - forogtak a nők.
A szép emlékek korbáccsá fonódtak
s kergetni kezdték újra, újra őt.
S mint egy régi zenélőóra hangja,
mely parkba száll egy erkély ablakán,
úgy csendült meg szívéen a nyughatatlan,
langy útiláz. S az ég sok csillagán
legeltetvén szemét, forrón susogta:
hisz titeket el úgyse hagylak én!
Az úton is majd fölnézek tirátok,
ti, sorsokra levillogó virágok,
s ha odaérek, intsetek felém...
És fölébredt a régi úti ének:
Rohanj, rohanj te szárnyas masina!
Csak kóborolni, ide-oda szállni!
Mit ér az út, ha szürke, ha sima!
Újra kezébe volt az útításka,
egy élet málhájának oly sovány.
s messzi el-eltűnt előle Bácska -
s ő hátradőlt a Pullmann bársonyán...

UTÓHANG

Hú olvasóm, ki idáig jutottál,
most már lapozz csak vidoran tovább.
Ne félj tőlem, nem viszlek temetőbe,
meg nem mutatom szent Mihály lovát.
Kezemet hónod alá igazítom
és elbeszélem néked sutogón,
hogyan látta e szép Pest a poétát,
a Belváros, mely csillogást és fényt ad
s Buda, s a hídak és az Oktogón...
Mert sokat járt ő kopott havelockban
s művészkalapban e szép tájakon,
ahol a gondnak görbe karvalyorra
oly nagyon sokszor csípte őt nyakon.
A gondról néked is van tán fogalmad,
ki jó polgár vagy s térszed dolgot.
És az adó s a gyermekek cipője,
orvos, patika elég dolgot ad!
De éjjel nyugton alszol, s törpe mécs ég
kis barokk-éjjeliszekevényeden.
És nem gyötör meg vérig lelki kétség,
csüggvén e síkos földi életen.

Ha tél van, akkor bundádat felöltöd,
alul pedig fölhúzod a trikót.
A kályhánál vígan pipádat töltöd,
vagy orfeumban iszol vöv-klikót.
Vagy pasziánszot játszol este nőddel,
míg hallgatod a gyermekhortyogást.
És reggelire csokoládét szürcsölsz
s megeszel hozzá három lágy tojást.
Ha nyár van, akkor el a nyaralóba!
Fürödni viszed nőd és gyermeked -
csak ennyiből áll életed folyása,
ez küzdésed és örömed neked!
És közbe lassan vagyont takarítasz;
nem is ember előtted - ugyebár? -,
kinek nincs néhány ezre takarékbán,
mely a többire kamatozva vár.
De lásd, a költő, ő nem ilyenfajta,
ő nem gyűjt bankót, sárga aranyat.
Kis udvari szobákba viszi sorsa,
hol rossz diványokon fekszik hanyatt.
Ott heteken át bámul a plafónra,
amelyre álmképzet tereget.
Míg átketyeg a rozzant falióra
forró nyarakat s fagyos teleket.
És ottan ő olyan dolgokra gondol,
amik megrontják életét. S a dal
úgy ömlik ettől ki az ő szívéből,
mint fakéregből a nedv, a fanyar.
A költőnek bizony nincs két ruhája
s e rémes szégyent könnyen cipeli.
Mert tudja, hogy nem földi érték: lelke,
sem szói, sem tündéri színei.
Magát ő föl nem válthatja aranyra.
mert oszthatatlan ő, súlyos egész!
Az égig rántja szíve dobbanása
s a föld számára jajja elenyész.
Ha süt a nap, véled örülni nem tud,
de véled érez, hogyha hull a jég;
csak nyomdafesték s papír, amit itthágy,
ha kivetette a földi kerék...
Ezért szeressed őtet és ne irtózz,
ha több napig hord egy gallért szegény.
Szívébe tiszta a virág, mi bimbóz,
csak nem látszik ki szíve ereszen.
Ne nézd le őt, mert ő se más, csak ember,
csak - jobban szeret téged, mint magát...
... Ám azért, hogyha fiad verset írna,
csak tekerjed ki mégis a nyakát!

...Hol kezdjem el, hogy a végire jussak?
 Nagy volt az út, sokfelé ágazó.
 És ő csak ment, előre, mind előre,
 hol rögs, keskeny útat vág a szó.
 Ha félénk volt és sötét sírkövek közt
 fűtyülve ment át, mint a kisgyerek:
 azzal vádolták meg, hogy szentségsértő,
 a gyengelelkű gyáva emberek.
 Ha bátor volt és szennyes lebujaoknak
 benézett vértől szagló ablakán,
 azt mondták rá, hogy jó erkölcsöt rontó
 s a szenny pecsétjét hordja ő magán.
 Nem volt apostol, mert sohasem állt ki;
 nem érdemel apostolt e világ!
 Hol, még mielőtt üde eső hullna,
 szárazság hervaszt el minden csirát.
 És nem volt a költők fölkent királya,
 s a nép nem ért rá bajlódni vele.
 A férfiaknak sem kellett siráma,
 a nők asztalán, ott se volt helye.
 Mert egyszín arca volt, mit fennen hordott
 és senkinek se mondott kellemest.
 S míg egyképp tisztelt bölcsét és bolondot,
 éhes bűnöst s jóllakott jellemest:
 leszállott hozzá Jákob lajtorjája
 (az elmulasztott ranglétra helyett)
 s az égnek sok szívélyes angyalkája
 feléje égi rangot lengetett...

S hogy elfáradt a zengő sóhajokba,
 a szerelembe fúrta a fejét.
 Romantikusa volt a szerelemnek,
 mely megtagadta tőle hús tejét...
 A magányosság könnyáztatta árkát
 ő otthagya, hogy eljöve a lány,
 ki Madonna s kit Margitnak neveznek
 s ki ott jár most a költő oldalán.
 És felesége, anyja és szerelme
 s az ő szemével néz most messzire.
 És azóta, hogy ötlet megtalálta,
 már nem gondol ő lelke vesztire.
 S ha megkínózza néhanap a munka,
 avagy a múlt, mely rémes volt, setét:
 Margitra néz, lehajol a kezére
 s a béke könnyje futja be szemét...
 Ó, áldott asszony, aki lelke fáradt
 virágait könnyeddel öntözöd:
 légy áldott te, százszor, ezerszer áldott!
 a földön járó asszonyok között.
 Karod ne vedd ki elfáradt karomból,

szíved szivemről soha le ne vedd!
A csókod épít, egy rossz szavad rombol -
ki tudja: hova szárnyalok veled...
Talán ama szentelt dimenziókba,
ahol a név, a hír örökre él! -
S mint egy tőn pattant két egyforma rózsza,
egymásra hajlunk, majd ha jó a tél...
... Az uccákon, ha tovamegyek néha,
úgy mondom neved, mint a kisgyerek,
kinek szájába cukor íze olvad,
amellyel játszik, s boldog-réveteg;
és ha sötét van és már minden alszik,
lelkem olaján fölgyullad neved!
Amíg te itt vagy, addig mindenem van,
csak addig lágysz a kenyér s kerevet...
Galambkirálynő! Lelkem lelke! Tűrő!
Örök szerelmem, jer végig velem
az életen, mely elcikázva tűnő;
a te karodban húljön ki fejem!...

S a költő már megenyhült életével,
van felesége, kinek főzte jó:
csak néha borul el, ha jó az alkony
és nincsen bölcső... s nincs dal, altató...
Sötét fejének nem lett kicsi mása
(Be zord gyümölcs az, mely nem ad magot!...)
Regény volt, melynek nincsen folytatása,
egy ház, melyre nem vágtak ablakot.
Az útját néhány könyv jelzi szerényen,
néhány türelmes rizsma rongypapír.
Ma már az istenek nyugalmát érzi
és égi s földi békét, hogyha ír.
Sokat forog most a jó társaságban,
mert nagyon sok időt tölt egyedül.
De esténként egy-két igaz baráttal
szóélceken még olykor felderül.
Az ifjú költőnemzedéknek szoprán
hegedőse, a tisztalelkű Szász,
ki Balázsnak, a félszemű kadétnak
a közeli békéről magyaráz.
Ők szegődtek melléje e viharban,
mely elnyelé a régi szép időt
s a sok sudárfát, mely a régi napban
a régi földből ég felé kinőtt.
S ő tudja már, hogy vége, vége, vége!...
A megszült gyermek visít és zokog.
A terhesség a szentelt méhnek éke,
a magzat néha gyilkolni szokott...

S most itt jár ő közöttetek az aszfalt
szűk szélén, szürkén, akár egy veréb.
Várván, mikor terítik meg az asztalt
és lesz-e étvágy, hogyha lesz ebéd?...
S ha néha ismerős uccákba téved,
megemelinti ő a kalapot.
S mert nem siet, nem éri el a révet -
lépésbe megjár még egy darabot.
Sokszor mentek el vígan, dudorászva
egy-egy kuplét, mit ő írt hajdanán...
Csak mulassatok jól, ő ezt kívánja,
sok véres könnyben fogamzott dalán!

Rózsák szirmait nem hipnotizálja,
szíveket nem, csak villámot, ha vonz.
Bajra született, örökös viszályra,
a szeme tör, az akarata bronz.
Ha tovasuhan, tekintetek végig
el-elmosódó sötét vonalán.
Kik önmagukat önmaguktól védik:
azok megértik egykor majd talán...

JAJGATÓ FELICIÁN 1914-1919

FÁRADT KATONA

Sorsom: te rekedt, marcona parancsnok,
ki mindig rútul bántál el velem,
elédbe állok most és szalutálok,
mert én a rendet szívből kedvelem.
És összezsapván keményen bokámat,
jelentem néked, hogy fáradt vagyok;
ha napsütésbe üznél, ott megégnék;
ha kikergetsz a hóba, megfagyok!

Lásd: gúnyámon a folt is újra feslik,
a pityke rajta már nem fényesül.
A fegyver reszket már alélt kezemben,
s ha elsütöm is, már csak félresül.
A kommandót csak félfüllel, ha hallom,
a célt nem látja elbúsult szemem.
Ne küldj többé az ellenség elébe,
galléromról a rangom leveszem!

Lemondok én a szűkre szabott zsoldrul,
zsebelje más, ki nálam éhesebb!
Ki még keményen jobbra-balra fordul
s a dobpregéstül lépte kényesebb.
Rohamra nékem kürtös már ne fújjon,
nem ér hozzám a harcnak bősé hire...
Parancsnok, én lefekszem és elalszom,
mert én már nem haragszom senkire!...

AZ UTÓKORNAK

Az utókornak írom ezt
a szélben, amely elereszt,
mint fáknak levelét.

Ha reám már az éther ül,
fordítsák majd le héberül
e bús magyar zenét!

Gerezdek alján rossz sövény:
gubbaszkodón - ez voltam én -
Kanóc a mécs felett.

És égtem, égtem reszketőn,
amíg a sötét háztetőn
az eső megeredt.

Sötét lett és a mécsolaj
így sóhajtozott: jaj, jaj, jaj!...
S e sóhaj messziszállt.

Sötét falak közt elveszőn
küldtem a múltba könnyezőn
a sok, sok, sok niszánt.

Egyszer Hebronba jártam én,
ott karomat kitártam én
a rózsák közt bizony...

Egy rózsza volt, mely megfogott -
azóta minden elfogyott;
s most könnyemet iszom.

Már nem libegek csók között,
elszürkülve a szók között,
időmet így nyögöm.

Takarva olcsó holmiba,
lógok, mint fáradt trombita
a pókhálós szögön.

Temető szobám padlata.
Csak fajtám véres tudata:
mi bennem eleven...

Márványok sima lapjain
tapogatódnak ujjaim:
és érzem a nevem!

BARÁTSÁG

Karinthy Frigyesnek

Meghajtott fejű vándor a barátság
s a sok bozót között a földbe néz.
Ott a kígyók a mély vermeket ássák,
ahonnan jöttél s majd ahova mész.

Fel nem tekint ő fényes csillagokba,
hisz onnan semmi árnyék nem jöhet.
Fejét meghajtja s tovamegy dadogva
s bocsánatot kér menet és jövet.

Mert ő sír, hogyha téged szíven ütnek.
És viassompolyg hozzád mindenütt.
És mindig tiszta, bár a sárba vész - -

Mint vashídon, keresztül úgy mehetsz rajt;
s magába szív szivedről minden ó-t s jaj-t,
mint lámpafényben sugarat a kéz.

MIVÉ LETT A NYÁR...

Ó, boldog, békés, édes pipaszó,
s te esti csend, te végtelen, te nagy,
mondd, merre vagy?

Ti játszadozó bárányszerűek,
s te nyári hold, te békén ragyogó,
hol vagytok, ó?...

S te játszi kedv a pesti flaszteren,
mely lángoltál kis lábak ütemén:
hol vagy, szegény?

S te: holnapunk, te örök-újdió,
hát elgurultál a föld hajlatán
örökre tán?

Se ma, se holnap... Soha, sohasem...
A tegnap: hát csupán ennyi maradt
a nyári ég alatt?

De még ez is, ó, milyen idegen!
Egy csontos kéz, mit belepett a sár -
mivé lett a nyár?...

A KISFIÚT KIRABOLTAM

A kisfiút, ki voltam,
lelketlen kiraboltam,

A csákóját elvettem
s helyette silbak lettem.

A nevét is elloptam
és az utcára dobtam.

Szines kavicsként fekszik
és senkinek se tetszik.

És elraboltam orvul
a gyöngyeit a borból;

picinyke játékmalmát
s az élete unalmát.

S ha olykor magam szánom:
imái égnek számon...

SZÉNA

Egy kocsi szénát vittek el
a fakó köruton.
Utána néztem hosszasan;
mért?... magam sem tudom.

Csak ottan álltam, mint akit
a bánat fejbe vert.
Eszembe jutott kis falum,
az udvar és a kert...

S a kerítésen túl a nagy
virágos, tarka rét,
mely illatával öleli
a Dráva-partkaréjt.

S a pici, sárga pipitér
s a sárga kankalin,
miket naivul öleltek
valaha karjaim.

És a falusi nyári est
s a széna illata
s - amely örökre elveszett -
az ifjúság dala...

Csak néztem, néztem hosszasan,
Mért?... magam sem tudom. -
... Egy kocsi szénát vittek el
a fakó köruton...

ÉN KÖLTŐ VOLTAM

Az emberöltő, mit a test leélhet,
a lélek vágyainak oly kevés.
Mámmal és haraggal zúg az élet
és fáj az álom s fáj az ébredés.
Mi szenvedés a testnek, azt a lélek
el nem felejtí lent a föld alatt...
Minden dalomban lelkem énekeltem:
én költő voltam teljes életemben!...

A testem oly törékeny és felejtő,
száz púppal terhes, romlott és avult.
Mióta itt van, csak a rosszra vágyott,
mindég rosszabb lett, sohasem javult;
s ha napfényben ég is az epidermis,
de haj, halálba mártva a belek...
Minden dalomban lelkem énekeltem:
én költő voltam teljes életemben!...

Mért bántotok most, hogy az alkonyégen
a lelkem egy kis nyugalmat talált!
Hogy testemben, mint üvegbúrán által,
oly tisztán látja szemem a halált!
Mért sajnáljátok tőlem, ami földi,
hisz dicsősége porbul porba száll...
Minden dalomban csak ezt énekeltem:
én költő voltam teljes életemben!...

HOGY MI A VÉR...

Hogy mi a vér?... Az örök mély titok.
Szelíd patak és hömpölygő szitok.
Édes virág a kontynak bársonyán
és mérges ízű, verdeső csalán.

Hogy mi a vér?... Talán a zúgó ár,
mely a malomra hömpölyögve jár.
S a nagykeréknek suttog dalokat
és lisztet öröl, fehérét, sokat.

Hogy mi a vér?... A déli béke tán,
mikor az asszony ott csüng az urán.
S kitárja forró hósín kebelét,
és megszoztatja éhes gyerekét.

Hogy mi a vér?... A dermesztő sikoly,
mikor a szívből valami kifoly.
S a mell lihegve elcsendesedik.
S a testet éj szín hintóra teszik.

Hogy mi a vér?... Setét sár az uton,
mely ólomként csüng a szekérrudon.
És a kocsinak szemébe röhög,
míg fönt az égbolt reszket és dörög.

Vagy az talán a vér, mikor a föld
meg-megdübörg s pirosszín leplet ölt.
Pirosak lesznek völgyek és hegyek,
s egy katona szól: „Tovább nem megyek...

... idáig jöttem... tovább nem birom...
Ki hitte volna, hogy itt lesz sirom...”
- s a száraz ajk a sárral összeér.
Hogy mi a vér?... Hát ez, hát ez a vér!

ARTISTA-HOTEL

A sötét utcának mélyén, hol sötéten ég a láng is,
s a kapunak tejüvegje, mint a kriptá, oly komor:
három lépcsőn lép a lábad a portásnak trónusáig,
- a sapkáján az aranystráf, mint gyászszalag, oly komor.
Bús hotel ez, jó barátom, ide szállj, ha máshol hálnod
nem lehet. Mert e hotel, miként az élet, oly komor;
ide szállj, mert ami átok van e földön, itt találod;
még a macska is, miként a messzi mécses, oly komor.
Ide szállj! Mert sárga nyári délutánon bús cipőket
ferde sarkon búsán állni itten látsz, mi oly komor.
Nőtopánt, amelyen nincs gomb, ám betétje antilopból,
piciny orra mintha rína; mint a halott, oly komor.
És az ajtók előtt állva, hallgatózva, mint a tolvaj,
hortyogások mély zenéjét hallod, ami oly komor.
Künn a villamos csilingel és az élet vérbe gázol
s az artisták bús hoteljén lóg az álom, a komor.
Itten alszik ő, a tejszínhabbal rokon énekesnő
s gödrös arca, rózsá orra itten petyhüdt és komor;
kék vaságyon párolognak a selyembe gyötrött combok
s a föl húzott, fáradt térdek kérdőjele oly komor.
És a híres táncosnő, az excentrique, akit trikóban
láttál a varietében - mint egy álarc, oly komor;
fáradt volt és fehér selyemharisnyáját le nem húzta.
Benne alszik, mint a halott. S mozdulatlan. Be komor!
És az öreg bűvész, aki hosszú aranylánccal járkál,
rongyos ingben fekszik itten és az álla oly komor;
oly borostás, mint fegyencek a cellának bús homályán;
s a fekete bűvészpálca földre esve: oly komor.
És a vidám humorista, a kedves és örökifjú,
álhaját a székre dobta, kopasz feje oly komor;
két kaucuk manzsetta áll őrt asztalán, bent acélgombok,
s összeborzolt cilinderén gyászszalag van, oly komor.
És az ekvilibristának acélbicepszekkel ékes
karja, válla: az álomtól, mint a hulla, oly komor -
álma kínos: a trapézzól lebukott és nyöszörög most,
hallgatni a vert acélnak zokogását, oly komor...
... A rozoga ajtók szennyese réz kilincse rozogább még,
mindje búsán lekonyulva, mint a bánat, oly komor.
Kint a lépcső fölött óra, lehullt mindkét mutatója:
sosincs dél és sosincs éjféli; itt csak szoba van, komor.
Szoba van és - ó - művészet, amely alszik, hogyha van: hol;
szoba van, melyet kiadnak, s hol aludni oly komor.
Szoba van, mit egy forintért sok búval telialusznak
és művészet, mely nem ébred, mert az álma oly komor.
S néha-néha egy-egy csók, mit kármin fest be vérpirosra
s ölelés, mely mint a rothadt gyümölcs íze, oly komor.

Egy-egy hirtelen csók s egy-egy hirtelen halálsikoltás...
... Három lépés a portáshoz... A halálhoz egy: komor!

MIT CSINÁLNAK AZ IFJAK PESTEN?

Két emeletnyi magasságban
- mert immár ily magasra hágtam -
körültekintek a világban.

Kinézek az ablak üvegjén,
a mai én, a bús, kehes vén -
a fiatalokat keresvén.

Tizenöt évig magam lestem,
hol fellángolva, hol meg resten...
- Mit csinálnak az ifjak Pesten?

Az ifjak, ők, a friss poéták,
hogyan szól a sípjukon a hét ág?
S mit isznak: bort vagy fanyar téntát?

És hol alusznak fényes nappal?
És mivel élnek: színes habbal,
mit rájuk hint egy hímes angyal?

És kit szeretnek, milyen nőket?
És mit: derűs vagy zord időket?
S a pénz hogy korbácsolja őket?

S hol étkeznek az esti szélben?
A rongyos zsebből utcaszélen?
Vagy a budai *Rézitcében*?

Oda sem néznek pár fityingre?
Jut-e keményen vasalt ingre?
Vagy mint én hajdan? rongyos mindje?

S mit álmodnak üres gyomorral?
Az éhség szivükben mit forral?
S hogy győznek marsot a nagy korral?

Ó, miért nem jönnek hozzám délre
szegény, szerény, csöndes ebédre:
ecetbe mártott zöld epére!

Rossz levéből a rossz világnak
hozzája bort is ihatnának,
egy-két cigányt is híhatnának.

Egy-két szavukat hallanám csak!
Látnám, hogy mernek, tudnak, bátrak;
hogyan van valami, amit várnak!

Mert cudar hangu hallgatás ez!
Így nem bitangol költő, vátesz!
Az igaz hang, az más volt, s más lesz!

Zsebemben rég száraz kenyér volt;
az álmokért ez túldús bér volt.
S a múlt a könny, s a jövő vér volt.

De nem néztünk mi rózsamézre,
sem kuckón hortyogó zenészre;
köptünk s fütyültünk az egészre.

Nem néztünk utódot, elődöt,
szívünk s epénk nem kért belőlök;
s epe s szív összecserélődött.

Nem értem el én így se semmit,
halál ízéből pár szemernyit,
legfeljebb ennyit: semmit, ennyit!

De ők legalább mondanának
valami szépet a halálnak!
Vagy gonoszat a földnek s lángnak!

... Ó, isteni szent fiatalság!
Hozzád kiált a bús kihaltság,
a jobb reményhez a bús balság:

a halott is kihull az ágyból,
ha földrengéstől bög a távol...
Ezt üzeni egy fáradt költő
két emeletnyi magasságból!

FRIDERIKA

Anyám szép, barna, boldog asszony, Friderika volt.
Mindig az ő feje fölött állt meg a nap s a hold.
Ternóruhákba járt-kelt ő, és soha nem aludt
s este mindig kinyitotta a poros zöld zsalút.

És egyre süttött, főzött csak és mindig hallgatott;
ha zongora szólt, halkan az ajtóhoz ballagott.
Az arcán bús mosoly virágzott s olyan csendesen,
miként az én anyám, nem tudott élni senkisem.

A kamrát minden jóval megtöltötte két keze,
csak jót mívelt, oly szelíd volt, ő sosem vétkeze.
És odaadott minden jót s a rosszat kapta ő...
Jóságos sírja fölött most a rezedácska nő.

Ha pörölt is, oly halk vala két jó ajkán a szó,
hogy kihullt a könny a szememből s az jó volt, be jó.
S ha látta, hogy a szomszédban a gyermeket verik,
megsímogatta sorjában mindhatunk kis fejét.

S ha este apánk hazajött, csizmáján hó meg sár,
sötét szakálla zuzmarás, két mély szeme sivár:
anyámnak szíve dobogott, kigyulladt homloka -
gyöngécske sikolyt hallatott s rohanva ment oda.

Kivette lágyan kezéből az ernyőt, kalapot.
S a fáradt embert látva, az ajkába harapott.
S az ételt hozta szóltanul szegény, szegény anyám.
És szállt a gőz és ragyogott a tiszta porcelán...

Vacsora közben megeredt a szava kedvesen:
„Nem rosszkodott, jóuram, ma megint egyje sem.”
Így könnyítette meg apám nyakában az igát -
„Holnap vasárnap lesz, vidd el sétálni Zoltikát...”

... És aztán jött a malmozás a fehér papíron. -
Ó, szinte már a könnyem hull ki, amíg ezt írom.
És aztán édes csókja... és a zsalu... és a hold...
Anyám szép barna, boldog asszony, Friderika volt.

VIDÉK

A jó vidékre gondolok én sokszor
ó, szép, öreg, vidéki városok!
Kaszinó-élet, kártyás délutánok!
Kövér asszonyok! Pénzes gyárosok!

Tágas terek, kiugró kávéházak,
kis cukrászbolt a piac közepén.
S a torták közt a kis cukrászkisasszony,
kezét hányszor csókoltam össze én!

S a karcsú, lakkos főispáni hintó,
s a trapperek nyomán a szőke por.
A vak hegedős a kis bodegában,
kinek a könnye sör, a nyála bor.

És Széchenyinek karcsú, méla szobra,
a parkban, amit az ősz letarolt.
Fenn a káprázó lenge, lenge felhők,
amik mögött kis hályog lett a hold.

Zörgő szekér, mely felveri a csendet;
odébb a durva, langyos zengeráj;
s a Prófétához címzett fogadóban
a főfalon olajban a király.

Az asztalnál feszes vidéki dzsentrik.
Fehér plasztronok, vastag szivarok.
S a fáradt újságíró egyik zúgban,
borzas fejében mély gond kavarg.

A szomszédban az odvas falu nyomda,
áthallani, hogy kattog a kerék...
Ó, drága, drága kis vidéki város,
selyem s darócból színes keverék.

Én is vidéken mártottam be tollam,
vidéki ténta szívta agyamat.
S a sok betűt a pesti por belepte,
mert minden porszem Pest felé szalad.

Szívemben az emlékezet kapussa,
beszállani Szeged felé!... kiált.
S egy sín páron egy lomhaképű gőzös
már hozza nagyfűjtatva a halált.

REGÉNYFORDÍTÁS

MAUPASSANT

A papíromon rengő, buja mondatok
szaladnak erre, arra.

S a papíron át a tekintetem
ráhull egy mezítelen női karra

mely valahol, a messzi távlaton
ott kígyózik egy szép fiú nyakában.
És hallom, ahogy pattog a parázs
egy rue de Lorette-beli kis szobában.

Csak írni, írni! Pénzt kapsz érte majd!
Magyarra fordítani a szerelmet!
A könnyű csipkét, mousselint, ölelést,
amelyre gyengéd szép szavak felelnek...

és csókot, amely bódít, mint a mák...
S megindul a batár s ők benne ketten. -
Ó, édes csöppnyi párisi rimák
a rue de Lorette-en!

EGY SZÍNÉSZNŐNEK

Keblednek titkos jáspisoszlopában
a művészet szelid galambja bűg.
Egy bársonyos szavadra a kapuk
kipattannak előtted a sugárban.

Tiéd a szó, a grácia, a lejtés
s a könnyek, a szemérmes-rejtezők,
s az elyzeumbéli szent mezők
liliomágyán a derűs felejtés...

Amíg egy szív szívedhez érne tán,
már messzi lengsz az égnek hajlatán,
mit selymekből kevernek a kulisszák...

Virágok mézét a méhek úgy isszák,
miként én gyűjtöm bús éveken át
vállad fehérjét s szavad bársonyát...

MÉRT NEM TUDOK ÚGY ÉLNI!...

Mért nem tudok úgy élni, mint a fecske:
csak szállni, szállni nyomtalan!
Vagy, mint a vidám tavaszi szelecske:
oly könnyen, boldogan?

Vagy, mint az agg, ki fenn van már a csúcson
s nem néz a nőre.
Vagy - mint a tengerész, akinek minden parton
van egy-két szeretője...

SZERELEM

Elloptam egy arcot valahonnan.
Honnan?... Honnan?...
Én már azt nem tudom.

Elindultam vele valamerre.
Merre?... Merre?...
Előre az uton.

Elviszem a szívembe valameddig.
Meddig?... Meddig?...
Amíg kisüt a hold.

S az égi fénybe megcsudálom:
Álom!... Álom!...
Mint minden, amim volt.

MÉRT KÉNYSZERÍTESZ...

Mért kényszerítesz: vénülő csavargót,
uccákon rónom így, tűzhelytelen!
Hogy életem, mely üdvnek készülődött,
perc- s óragyilkolásra szentelem!
Hogy nincs már semmi jó a napjaimban
s hogy jóra nincs is semminő jogom...
Hogy bukdácsolva fekete mezőkben,
egy szalmaszál se int már, elveszőben!

Mért kényszerítesz önmagam gyűlölnöm,
ki élni, lenni, úgy szerettem én!
Utálva néznem lelkem háborgását
és romló testem a kín peremén!
Kezem szorgos munkáját félredobnom
s agyam szikráit sárral oltanom...
És eltörpülnöm percről percre jobban,
mint sápadt, messzi csillagfény a lombban.

Mért kényszerítesz olyan nők ölére,
akikkel sorsom nem lehet közös!
Akiknek ajka, ha nevem kimondják,
mint téli reggel; zuzmarás, ködös.
Válluk fehérjén kezem lehanyatlik,
gyilkot döfök beléjük kéj helyett...
Mert hozzád sújtó szomorú szerelmem,
miként halálos métely, ég szivemben...

SZÉN

A kályhából a forró szén bíborlón
arcomba süt a vasrostélyon át:
én is szén voltam, fekete, kemény szén
s most együtt fűjjük a lángok dalát.

Mert égni, égni! mindeneknél szentebb,
a kályha alján, vagy egy nő mögött!
Nem szégyenből pirul a szén, amelyet
egy fázós kéz a tűz közé lökött!

Szén: testvérem, anyagom, ősi testem,
csak melegítsed őt is ma, ez esten,
ma még a hold is olyan bízató

Adj meleget a testének, amelyre
Krisztusként, vérzön vagyok odaverve
s amely fehér és hideg, mint a hó...

A VÁGY VAK ÉCCAKÁJÁN

A vágy kihűl a józan öntudatban.
De sisteregve forr az öntudatlan,
mely korlátlan úr mindnyájunk felett.

Hiába szúr a kénytelen szüzesség!
A gyatra vérnek az kell, hogy megessék! -
Ezer titkos bűn köt össze veled!

Be jó gyermeknek lenni, kit a pázsit
bujázkodó melege meg nem másít,
csak hátán fekszik és az égre néz.

Be jó néki, mert a földig nem ér el;
felhőkkel játszik, lilával, fehérrel -
az égből ömlik ajkára a méz.

De mit csináljak vágyó két karommal?
S a mellemmel, a meggyalázott rommal?
mely árva sírként feléd domborul...

Tovább viszem szomorú úti málhám:
szerelmemet, a vágy vak éccakáján,
mely jéglepelként szívemre borul...

ÉS MOST E VERS...

És most e vers, ím, neked szóljon!
Mint két szoros kar, rád fonódjon
a rím.

Te rózsáshúsu drága párna,
bennem holtan is csak rád várna
a hím.

Szerettelek s most is szeretlek!
S párolgó virágágy: bevetlek
sűrűn,

elfáradt, meddő magjaimmal.
S köti tagjaid tagjaimmal
a bűn.

Mert bűn az, amit mi csinálunk:
a vágy: a vágynak vágya nálunk
csupán.

A vágy már fekszik bennünk holtan,
s meghalunk, egymást kiraboltan,
egymás után...

HAZUDJ ÉS KÁBÍTS!

Hazudj és kábíts! Kell ez nékem.
És néked is.
Már csak a hazugságtól ég a vérem.
És néked is.

Az álom már csak nagynéha vendégem.
És néked is.
És testem romlása a menedékem.
És néked is.

Rohanjunk össze. Kurta vágy a vágyam.
És néked is.
Előbb-utóbb úgyis megöl az ágyam.
És téged is.

OLY PICINY VAGY...

Oly piciny vagy, a zsebembe beférsz.
A vállamig is alig-alig érsz.

Fejed felett száll a tekintetem.
Reád csak késő-fényem hinthetem.

Ha összemérjük nagynéha magunk,
egymástól mindég el-elmaradunk.

Az ajkam csak a homlokod leli.
S ajkadra csak szívem hull, a teli.

S látod, testünk, mit úgy sajgat a vér,
egy ponton, mégis, mégis összeér...

NEM FÁJ NEKED...

... Nem fáj neked szíved egésznek tudni?
Mikor az enyém már vérig kopott!
Nem fáj szép selyemernyődet kinyitni?
Mikor fejemre jégeső kopog!

Nem fáj a kesztyű illatos kezédnek?
Mikor tudod, hogy búsul az enyém!...
Nem fáj az íze könnyű élvezetnek?
Mikor tudod, hogy magam vagyok én!...

Nem fáj a szó, mely elhangzik a szádon?
Mikor tudod, hogy kiáltok feléd!...
Nem fáj: evezned ünnepi naszádon?
Mikor már nem borulhatok eléd!...

Nem fáj néked szerelmem sok virága?
Mely ott hervadoz hús bőröd alatt...
Nem fáj neked a bőség?... mondd, te drága!...
Mikor tudod, hogy semmim se maradt...

... Nőnek születtem s lett belőled asszony!
Én tettem ezt... karomba fogtalak. -
De nem volt csók, mely mellettem marasszon,
elhívtak téged csábítóbb falak!
És lehet ősz, vagy lehet nyár... Az utak
bezárultak az elmenő megett.
Magaddal is örökre szakítottál,
mikor el tudtál hagyni engemet!...

SZALAGOK

Fehér és piros szalagok,
én utánatok szaladok.
A szélben tetszik ez nekem,
hogy lengtek a lánykebleken.
A fehér int: vigyázz, vigyázz!
A piros int: szeretni gyász!
Feljűk nyúlui nem merek,
csak így szaladni szeretek...
Fehér és piros szalagok,
én mind lassabban szaladok.
Szomorún lengtek ti felém
a menyasszonyok kebelén.
Ágyó, fehér, ágyó, piros,
énnékem mindegyik tilos.
A temetőbe szaladok,
hol feketék a szalagok...

Ó, SZÍNHÁZ

A karzat és a kakasülő
e forró vértől forrva fűlő,
hol kiscseléd és kisdíák
figyelik a komédiát:
jól ismerik a lihegésemet,
hisz övék voltam én egészen.
A zártszék és az öblös támlás!...
Ó, hányszor ültem itt, e lármás
és lelkesülő nagy tömegben
s a forró szemektől remegtem.

S a pirosbélű édes zsöllye!
Ó, hányszor gyúlt remények zöldje -
de fölscrófták, jaj, a villanyt
s a drága misztikum elillant.
Ó, bársonyfészek: forró páholy,
mely édes a nő illatától;
ó, kis tükör a bordó plüssön -
mind azért van, hogy szíven üssön.
Ó, zenekar, te langyos fürdő!
A tengerekről csókot küldő!
Ó, karmesteri pálca - s vékony
aranycsat kis női derékon...
Ó, függöny s színpad! Könnyű selymek,
amelyek sohasem felelnek,
csak zöngve, sírva deklamálják
az élet örök, szent talányát.

A HOSSZÚ CSÓK...

A hosszú csók, az gyilkolás,
vájkalás agyban és belekben.
A perc: a herceg, aki szép,
az óra: hulla a melegben.
Ó, mért nem tudják ezt a nők!
És mért kívánnak lehetetlent?
Mért átkozódnak kínban ők
a férfi után, aki elment.
A perc: a függönyszétnyílás -
minek benézni mélyre... jobban?...
Oda, hol szennyos párolog
az áporodott, rőt sarokban.
Minek belátni már oda,
amit a vérszét beárnyalt?
A lélek mért süllyedjen el,
ha testünk már magasra szárnyalt?...
... Ha selymet fogtál, hát örülj.
simítsd meg - siess - és ereszd el!
Az óra altat és megöl,
a perc megszület és megkeresztel.
A selyem is csak rongy lesz,
ha összegyűröd, fénye elvész...
Ha mész a nőhöz: szolgál légy!
De büszke úr, ha tőle elmész!

SZONETTET NÉKIK!

Szonettet nékik! Ölelkező rímmel!
Kanyargós, langyos, vajas, lágy szonettet!
Csiklandni bőrük a megőrült hímmel,
ki gyöngynek látja a soványt s molettet.

Szonettet nékik! Szókból s szöges szíjából!
Szíjjat a rózsaszín transzmissziókra!
Repüljenek, mint karcsú nyíl az íjról,
a kényszer tűzében született csókra!

Szonettet nékik! Kéklő acélláncból!
Amely a keblük vajlepenyén táncol
és leszalad a hasnak sima zsírján...

Szonettek ők is, túkból összeróva,
berejtve hímes, selymes takarókba
a férfi nyoszolyáján és a sírján!

ESTE TÍZKOR

Itt, hol grófok s hercegeknek büszke palotái állnak
előkelő néma sorban s mindég csukva a kapuk:
egy földszintes kis szobában szűk falak közt itten élek
s este felé árva fejjel kinézek az ablakon.
Átellenben penzió van: sok kis lámpa, pirosernyős
hunyorog a félhomályban titokzatos-melegen,
két fehér kar halcsontok közt ívelődik bíbelően,
gyöngye fodrok ágyra hullnak és az ablak nyitva van...
Nézem, nézem s elgondolom: illendő-e, vagy illetlen?...
Ó... de most a válla villog... Hercegnőm, jóéccakát!
S már a másik házba lágyan álmodozva zongorázzák
habselyembe mártott ujjak egy nocturno bájait.
És a csendes Sándor ucca (könnyes vándor-ucca nékem)
vissza-visszasóhajt egyet, vagy én sóhajtottam tán?...
Odalent a kapu előtt üldögél a házmesterné -
messzire néz: katonának vitték tegnap az urát.
Fölöttem a bádogeresz hasadékán vajj' mi lenghet
boldogtalan esti szélben?... Papírsárkány. Ott maradt.
Mit álmodhat most a gyermek, aki nappal vele játszott?
Jóllakott-e máma este? S lesz-e majdan katona?...
Túlhan a másik szobában zúg-morog a háziasszony,
csikorog a lába nyoma, dúl-fúl, mint egy porkoláb.
- Sok villany fogy kis szobámban! - váltig csak ezt kiáltozza:
döng a kapu, hogy becsukják. Már megint tíz óra van...
A Horánszky ucca sarkán épp most fordult be a patruj;
rossz csillaguk kiket kerget karjába ez éccakán?...
... Csukjuk bé az ablakot és olvassunk a bibliából,
mint zivatar, özönvíz, vagy földindulás idején...

GYÁSZDOBON

Egy életről szeretnék énekelni,
egy életről megható éneket.

Egy életről szeretnék énekelni
szelíd dalokat, édesem, neked.

Egy életről, amely virágban állott
s valami nagy betegség szállta meg;
s amely a földi édent sose látta,
ki élte: nem a mennyországba megy.

Ha hárfa volna zsibbatag kezemben,
dalom remegne, mint a bús szívek.

Hegedűn hogyha dalomat kísérném,
a könnyje hullna ki mindenkinek.

Ha kürtön fújnam alkonyati órán,
talán - talán te is meghallanád...

De szívemen, e gyászdobon, a hangok
tompán verik az életem dalát...

A PILLANAT

Menj, siess! A pillanat:
illó olaj, elszalad
s kialszik a tűz!

Józan észre mit se adj!
Csak előre, csak szaladj,
hogyha dolgod űz!

Évezredek tűnnek el,
de holtodig énekel
némely pillanat...

Reád ontja illatát,
bölcsőd is, meg paripád,
ringat s elragad.

Van hazúg és van igaz:
jól vigyázz, hogy melyik az,
amely a tiéd!

S ha fölkapta lelkedet,
hagyd, hogy szálljon el veled.
Szállni, ó, be szép!...

Hegyre viszen?... Mélybe ránt?..
Csak előre, sose bánd,
ha a vágyad űz!

Menj, siess! A pillanat
illó olaj - elszalad
s kialszik a tűz...

OROSZOK A KÖRÚTON

Négy szálas orosz kísért egy baka,
a körúton ballagtak át.
A magyar nap lehinté fényesen
sok áldott, forró sugarát.

Az arca mindnek barna, mint a bronz
s oly békésen csevegtek ők,
mint gyermekek, kiket az utca vonz,
vagy mint a csendes magvetők.

Egy kirakatban játékok között
pléhkatoná volt, nagy sereg:
magyar s orosz egymással szemben áll
s puskák ravaszán a kezek.

És ottan álltak csöndben, szótlanul
és nézték a pléh-háborút.
És ahogy álltak, magyar és orosz:
a béke reájuk borult.

És összefogta őket szeretőn,
mint anya, aki csókkal ostoroz...
És mosolyogva tovamentek ők,
a magyar meg a négy orosz...

1916

1917

Hálószoza. Két biedermejer ágy.
Piciny éjjeli szekrény a középén.
Sima lapján sötét srapel-hüvely,
egy szentkép mellé odatéve szépen.

Letisztították róla már a vért
s a föld mocskát; most fény lebeg felette.
A kis cseléd ábrándozó keze
smirglivel szépen kifényesítette.

Az asszony három tűzpiros színű
virágot tett a harci rézkupakba -
ott áll a srapel. Disz fayence helyett
bizony most ez van, ez van a divatba...

És este, hogyha árván vetkezik,
nincs más tanú, csak ez a tükörfényes
srapel-hüvely. Csak afelé tekint,
és száraz ajkkal rebesgeti: édes...

Ez most a tükre. Árva vállait
s minden bús szépségét ez veri vissza.
Míg ágyba dől, melynek patyolata
lassan lepergő könnyeit felissza...

A BÚS KOVÁCS

Ó, mondjátok meg, hol van a helyem?
Én kerestem, de sehol nem lelem.
Az ég s a föld közt lengve lebegek,
mint krízis óráján a betegek.

Szemem a messzi ürre vetem én;
sok mindent látok s mi sem az enyém.
Kovács üllőjén cseng a kalapács:
a keze véres, de a dala más!...

Vérnek kell folyni s törjön meg az arc,
ha tisztán csengő hangokat akarsz.
S a test minden izomját láz veri.
míg lelkünk tiszta hanggal gyűl teli.

Az üllő mellé álljak: bús kovács?
Hogy messzi zengjen a kopácsolás?
Hogy jól múljanak nyarak és telek:
a vasat verjem addig, míg meleg?...

... Az én vasam kihűlt már és kemény.
És nincs már új tűz, nincs már új remény.
Karom ütésre görbül s pörölyöm
a hideg vason porrá őrölöm.

SZEPTEMBER

Mitől oly terhes minden ősz
s mért kábulunk el illatában?
S ha lágyan perg a sok levél,
mért látjuk, hogy ott a halál van?

Ha szőlőgerezdhez nyulunk,
mért járja hő az ujjainkat?
S az érett nő mért gyengül el,
mint rózsza, mit a szél megingat?

És mint a vágyó anyaméh,
miért járunk szívig kinyílván?
S miért cseng és mért mosolyog
az érett körte, alma, szilva?

Ezt kérdi öntudatlanul
így őszidőn a gyötrött lélek.
Bámulván csöndes betűit
a kalendárjom levelének.

S míg leterítve áll az ágy
s a kályhának még lángja nincsen
az ablakon az őszi fény
beszáll s megcsúszik a kilincsen.

S kopogtatás nélkül benyit
az ősz, adója legjobb jónak;
az érett magzatot hozó
anya: a kilencedik hónap.

A REMÉNY

Úgy bánik vélem az idő,
mint anya kényes gyermekével.
Ágyamra ül, ha este van
és bíztat isten szent nevével.

Boldog reményeket ígér
holnapra és holnaputánra.
Kihúny a mának mécsese -
és holnap futhatok utána.

Néha már reggel kezdi el,
hideg pénzt s forró nőt ígérget.
Kicsal a párnáim közül
a szélhámos, kegyetlen élet.

S ha este ajkam panaszol
s a könnytől nem tudok aludni,
oly jószágosan néz reám,
hogyan nem tudok rá haragudni.

DIADÉM

Megyek, amerre visz az út.
A friss hó, mint fehér pamut,
oly lágy, mint a mesékben.

Én átkozott, így járom át
Pestet, szerelmem városát
a lassú hóesésben.

Az életem már elveszett.
A szürke égi mennyezet
se tudja már, hogy kék volt...

Ma én is már csak azt tudom,
hogyan ketten mentünk az úton,
s hogy régen volt az. Régen volt.

Egy ucca nevét dúdolom,
ahol sok kedves bútoron
a kezem nyoma él még...

Az éj hidegje összeráz.
Egy kapu alatt ég a gáz -
ha oda visszamennék!...

Ha visszamennék csendesen
és szólnék: látod, kedvesem,
nincs semmi más, csak hó van...

S egy költő, aki átkozott,
mert rossz szókkal barátkozott;
s most kint sétál a hóban.

És lent a hónap vánkosán,
ellengene egy karcsu szán...
egy csengő, tiszta ének...

Így hullna lassan ránk az éj.
S a sápadt ezüst holdkaréj
hajadba, diadémnek...

GYÁVA LÍRA

Vannak dolgok, amikről nem beszélünk,
mert szóba foglalt fényük langy, hamis...
S miket elhallgat még a líra is.

Én sose voltam finom s álszemérmes;
sosem kerestem gyengéd rímeket.
De most, ez egyszer, szólnom nem lehet.

Csak jajgatás és dadogás e vers is,
öreg fogak közt öreges nyögés -
fázós sorokba fojtott dünnyögés.

Mert szívemben sok kérdeznivalóval,
félek a hangtól, amely áruló,
s gyilokként önfejemre háruló...

Ezért pipámat megtöltöm színültig,
a gyújtót lassan föllobogtatom
és kinézek a nyitott ablakon.

És számolom: egy férfi, kettő, három...
Még járnak itt e sötét avaron...
De látni őket már nem akarom.

És önmagam is szörnyű teher látnom,
e súlyos nyúggal meg miért gyaláz
bennünket a csók... láz... fogantatás?...

... Ó, lesik már a lábam közt a lépést!
artériáim hő lélekzetét.
S a vágyaimból ömlő bús zenét...

Keserű számban kis tajtékipipámat,
kapadohányba fúló sok jajom,
s pecsétgyűrűmet szegény ujjamon...

A PESTI UCCA

Hol ólálkodtam oly sokat:
a pesti ucca hívogat
a májusalkonyatban;

a pesti uccaszögletek,
hol romlott lettem és beteg,
ahol bealkonyodtam.

Hunyorgó szemmel néz felém
a fakó flaszter két felén
az emlékeknek árnya...

Egy kis szőkével jártam itt,
ott meg egy barna szemeit
kerítettem hinárba.

Fölcseng a sok szép régi dal,
be könnyű voltam s fiatal,
be könnyen hívó lélek!

Sohase kérdeztem: miért?
Csak lelkesedtem mindenért,
mi szép és ami élet...

Így májusban, ha jött az est,
be megbámultalak, te Pest!
Tőled be sokat vártam!

És ó, hogy kellett magát
a sok kiáltozó plakát,
míg tátott szájjal álltam...

Hej, pesti ucca, pesti kő,
elszállt felettünk az idő
az örök semmiségbe.

Ne törődj vélem: régivel. -
A sétatálca végivel
porodba írom: vége...

LEVÉL ATYÁMNAK

A város fái közt merengve járok:
szelíd, leromlott, árva sarjadék.
Az életet hideg szemekkel nézem;
lesorvadt már a vágyam karja rég.
Atyám, ne légy kíváncsi a fiadra,
mert mérges férgek rágnak dúlt agyán...
Nem veszttem el, csak nem vagyok sehol sem. -
Élj boldogul, atyám!

Mi lettem én?... e kérdés feleletlen!
Nem lettem én sem koldús, sem nagy úr.
Se szárny, amely az égre rajzolódik,
sem erő, mely a föld méhibe fúr.
Nem lettem én se szürkébb, sem színesebb,
mint ama por, mely lassan száll reám...
Nem hoztam szégyent rád, se dicsőséget -
Élj boldogul, atyám!

Neved helyett ha újat is kerestem:
nem tudja sem király, sem kisbíró.
Se fönt, se lent nem számít már manapság
egy borús arcú magyar versíró.
Ajtóm előtt nem vár a hetyke hintó,
nincs márványlépcsős úri palotám...
Nem is kívánok semmit, amim nincsen -
Élj boldogul, atyám!

Legfeljebb az, hogy nincs mellettem asszony!
Két szende szem: szívemnek oltalom!
Hogy nem lehetett életemnek szomját
a szerelem üdvével oltanom.
Hogy nincs kar, mely enyémbe kulcsolódik
a késő napok hűvös alkonyán...
S hogy nincs fiam... Bár néked se lett volna -
Élj boldogul, atyám!

SZABADSÁG

A gyermekszájban pusztá szó: egyéb nem,
betűk az irkán; könyvbe nyomtatás.
Petőfi-vers, mit néhanap szavalnak,
négy fal közt éltet adva a szavaknak -
kurta feladvány. Semmi, semmi más!

Az ifjú már a lábaiban érzi
és ott feszül a bordái alatt.
S ha bor folyik le éles ifjú torkán,
valami dac, valami lázas orkán
zúg belőle: szabad leszek! szabad!

A férfi már elkésve, búcsuzóban
görnyedt nyakával bólogat neki.
Mert csak éjfélben, síri-lebegően
keresi fel kísértet-lepedőben
és rózsáit az álmára veti.

De én: bitang eb, nép koldusa, költő,
utolsó rongyát is fölemelem;
ruhát meg inget szabatok belőle,
hogy riadtan megfussanak előle
azok, kik rabul bántak énvelem!...

A TÖLGYEK ALATT

Arany János emlékének

Ha most idejönnél és látnád a hóban
sötét kanyargással a vért olvadóban
a tölgyek alatt...

Ha most megismernéd a téli zimankót
és látnád a sorban elbiccenő mankót
a tölgyek alatt...

Ha látnád zokogva lehullni a nőket,
s a földből születni a friss temetőket
a tölgyek alatt...

A könnytől, a gyásztól elcsuklana hangod -
eldobnád magadtól szelídszavu lantod
a tölgyek alatt...

HOL VAN A CÁR?

Szentpéterváron hulló hó alatt
vonul egy sötét, óriás csapat,
rongyos ruhájuk ég szivük felett,
pirosra festik az orosz eget.
Megdöngetik a téli palotát,
beordítanak a kemény falon át:
a lámpavason fej már rég nem lógott!
Fölgyújtjuk mostan Moszkvát, Novgoródot!...
A kancsukát nem tűrjük el mi már -
Hol van a cár?

És a csapat csak nő, csak egyre nő,
vörös lángban áll ezer háztető.
Az ucca él, a por föltámadott
s magával ránt száz kozákszázadot.
Hé oroszok, megfordult a világ!
A kard szalad, mindennek nekivág,
ma vége lesz a cári hatalomnak,
éljen szele az új forradalomnak!
Vérrel keverve rózsaszín a sár:
Hol van a cár?

Hol, merre van? Tán éppen vacsorál?
Az asztalán a sok-sok drága tál.
Testőrgárdája őrzi ragyogón,
gyémántok közt ül reszketőn, fakón...
Pezsgőt iszik, mely bátorít, hevít
s a cárné bontja drága selymeit...
És végigszáguld viharthordó szárnyon
az igazságnak szava Péterváron,
mint éjidőben a halálmadár:
Hol van a cár?

Ijedt-sötétek már a cári termek,
kristályablakot százat is bevernek
s tovább rohan a föltámadt tömeg,
miniszttert fog, nevetve öli meg.
A jó atyuska így csinálta ezt,
nem volt szent néki isten és kereszt.
Sok ember kellett ágyútölteléknek,
az uccaporban vérvirágok égnek...
Minden-minden meg van bosszúlva már:
Fut, fut a cár...

A RONGYOS ZSIDÓ

Gyermekkoromban, Domborúban,
ott élt szegény örökös búban:
a vén rongyos zsidó.

Szakálla ősz, a háta puklás.
Torkát megrángatá a csuklás;
a két szeme siró.

Sötét bugyor volt vézna vállán,
melynek zsinegje ősz szakállán
lecsüngött álmatag:

mikéntha megfojtották volna -
kísértetként járkált, dalolva
sötét, bús dalokat.

Egy furulyája is volt néki,
amolyan vékony, faluvégi,
szelíd zöld fűzfaág.

Szájába vette, furulyázott,
ha nap süttött, vagy ha megázott.
így vonszolta magát.

A gyermekek ujjal mutatták,
a piszkos ebek megugatták -
és így volt néki jó...

Csak jött és ment az ócska ronggyal,
mint egy elárvult, furcsa angyal,
a vén rongyos zsidó.

Én tisztelettel néztem rája,
bár zsiros volt öreg ruhája
s bár feje meghajolt:

elődöm volt sok ősz elődje;
egy rongycsomónak látták őt. De
szíve az égbe volt.

A háta megett könyek úsztak
és szívek, miket összezúztak,
nem várt rá semmi jó...

S akinek egy bús éjjelén
egy égi hang szólt: jöjj, te vén
zsidó! zsidó! zsidó!

CSAK MÉG, HA TÉGED LÁTLAK...

A nap már lefelé gurul az égi lankán,
levágta napjaimról, vörös hóhér, az est.
Árnyékok vad seregje bujkál a bokrok alján,
szívem: kínok malomja, a hajnalt már ne lesd!

Nem leszek én már senki, ha peckes is a léptem,
kimérem már előre s tudom, hogy merre visz.
Nem festi arcom színét a szent bizonytalanság,
a vérem lassan koppan, mint ereszről a víz.

Csak még, ha téged látlak: szenvedő barna asszony,
csak még, ha bundád szélét érinti két kezem:
olyankor visszaugrom a régi fénykörökbe
s az életem vonalját pirossal élezem.

Csak még, ha téged látlak s a csillagot szemedben,
mely, mint a biztató jel a messzi tengeren:
vezet a kikötőbe, keblednek szigetére,
hol szomjam drágamézű, szent gyümölcse terem.

Csak még, ha téged látlak, a vágyad bús szemérmét
és tétovázó ajkad, ahol nevem lakik:
olyankor leborulnék anyád s apád elébe,
hogy vérüknek egy cseppje felszállt az agyamig.

Csak még, ha téged látlak... Mert én már befejeztem,
magamra nézni én már nagyon is lent vagyok!
Levittek engem mélyre az ördögök a földön
s az égbe nem bocsátnak be még az angyalok.

Féléletű poéta vagyok, mankó a lantom,
amelyen ájult csöndben a lelkem tántorog...
... Csak még, ha téged látlak s leülhetek temelléd,
mint orgonájuk mellé a buzgó kántorok!

EGY RODIN-AKTHOZ

Mint tengerhabbal szegett lapdarózsa,
mely ringva reng a partnak fővenyén:
itt kacérkodsz a költő zord faláról;
ó, mért vagy pusztá rajz? s nem az enyém!
Az arcodon szemérmes dús mosoly van
és méla árny a kéj kies helyén...

Lámpám kigyúl és minden este nézlek
tág szemével a vérbeborult észnek.

Néhány vonás a szent művészirónnal,
pár karcolás, néhány völgy, hús halom.
Alatta, mintegy ravatalra dőlve,

borzas fejem az íróasztalon.
És elvesztem a tért és az időket
és elnémult a gyatra percmalom...

Míg béna kézzel lent, a képnek alján
tapogatok a lábnak kéjvonalján.

Itt kis cipőcske volna, szép, kivágott,
kecses kis orr, everlasztin-betét.
Megbolondítná a bolond világot
és vért kavarna, úgy, mint a tiéd.
Opálbokák fölött selyemszegéllyel -
az orkeszterből szállna egy minét...

... De meztelen, mint angyalok az égben,
vagy kis virág a széles mindenségben.

Feljebb harisnya simulna a bőrhöz,
selyempókháló, könnyű, mint a hab.
Mint a tiéd, a vér illatszerével
locsolva enyhén; s vérnél pirosabb
ottfent a térdnek gömbölyű oválján
az atlaszkötő: műremek-darab...

Min szép kezed pirulva igazítgat...
... De meztelen... Fantáziát nem szíthat...

Be ártatlan a két tejfényű oszlop:
a két comb, a test alsó kapuja!
Fehér selyemből lenne rajta holmi,
melyen átfénylik a bőr, a buja.
S köröskörül a csipke, patyolatszín,
mint nyári kertben álmodó tuja...

... De meztelen... Szemembe vág a fénye,
nem száll belőle titkok hő reménye.

A testnek áldott, misztikus középje;
Rodin-delejjel meglehelt csipők!
Az ég felé ígéretet lövellve,
- röhögne rá a tudatlan-ripők. -
Mit tudnak ők az isteni csipőkről,
a szent bölcsőkről vajj mit tudnak ők!...

Forró, lengő selymekbe öltöztetném -
... de meztelen... Nem bódítja az elmém.

S a váll s a nyak s a mell két vajszigetje,
köztük lágyan árnyalt völgyes út,
amely cikkázva omlik le szelíden
s a tekintettel le a mélybe fut...
Ó, hol a széles lenszövet, a vászon,
mely eltakarva, megmutatni tud!...

... Mert meztelen, mint csillagok seregje,
vagy tengeren a felborult dereglye.

... De most: ez arc... a hajnak mámorában!...
Ez a tiéd!... Előlem takarod!...
Elémrajzolt a művésznak irónja
s hogy így megláttalak: nem akarod...
És szégyenedben felhúzod a vállad
s magasba rántod karcsú két karod...
Ó, nem kell semmi, csak az arcod lássam!
A többi majd megálmodom csodásan...

ADJÁTOK VISSZA...

Adjátok vissza első indulásom
a faluból a nagy gőzmasinán!
Mikor apám komor szemöldökével
végiglegyintett reszkető fián!

Adjátok vissza azt a drága képet,
a vonatablak rengő üvegén;
s az égis szálló sok szent fogadalmat,
mit esküvéssel fogadtam meg én.

S a kis bársonynadrágot, azt is kérem,
adjátok vissza, apám vette még.
S a kis órát a vékony ezüzlánccal;
s szemem kíváncsi, friss tekintetét!

S adjátok vissza nékem az anyámat,
mert hisz enyém volt lelke bársonya.
Kanizsán fekszik összekulcsolt kézzel,
mely nem simítja arcom már soha.

Adjátok vissza első irka-firkám
s az ablakon beszálló szél szagát.
S a lámpafényt a tintafojtó irkán,
a nyári álmok édes angyalát.

A földet, melyben kivirul a bimbó,
s a sziklát, hol a forrás fölbugyog...
Vagy mutassátok meg nékem az ágyat,
melyen holttestem majd feküdni fog.

FALUSI UDVAR

A tornác fehér a hó napsütéstől,
vasárnap dél van, szeplőtlen az ég.
Az eltikkadt sűrű sövénykerítés
fölött befénylik a kertes vidék.

Kétsort mosolygó, édes oleander,
egy kis cica farát riszálja meg.
Az üvegfényű fáradt levegőben
a miséről a harang átremeg.

Egy kis tócsába kis liba lubickol,
egy buja bazsarózsán lepke száll,
a szemétdombon üvegcserepek közt
egy hős kakas egy tyúknak kurizál.

A kis padon egy aggastyán pipázik,
nedves szemével néz a kerten át
a temető fái felé. - S szagolja
a túrósrétes kövér illatát...

ÚJ DIÓ

Pince mélyén forr a must,
vígan dudorász.
Költő, fogd a kalamust,
itt az őszi láz!

Rímet tollad hegyire,
a szívedbe kést!
S nem gondolva senkire,
igyál feledést!

Kés magától vígan vág
és szalad a toll;
és szívedre sok virág
foly a csap alól.

Alma, körte sorban áll,
héja homokos.
Akit búsít a halál,
biz az nem okos.

Új dióval púposan
teli a kosár. -
Kit ébren, kit álmosan
tör meg a mozsár.

Őszi fénybe hullni jó,
hidd el ezt nekem!
Régi bánat... új dió...
Örök énekem...

SOROMPÓ

Ha barátom - a nap - már leszökött
valahol kint, a téli fák mögött
s mohón csap rám az ellenség: az este,

már nem kopogok az utcák során,
hazaindulok sietve, korán:
bús gondolatok ködbevesző restje.

Otthon csak mégis vagyok valahogy...
Az ember az ágy szélire lerogy
s két aszalt karját szépen lebecsájtja,

mint két sorompót s zárva áll az út,
kétoldalt álmok zivatarja zúg -
s az ő kezébe meglobog a lámpa...

Ó, mennyi vonat vitt már engemet!
Ó, mennyit szálltam kék hegyek megett,
források szélén, selyemfüves tájon...

És hajón is, örömnék tengerén,
ó, ott is szálltam, ott is mentem én,
a nőillatú, kábító dagályon.

S most mért vagyok itt, hol madár se jár.
A szél bezörget szobám ajtaján
s a kályhacsőbe búvik láthatatlan.

Miért jutottam ide, hol felém
egy árnyék néz a falról feketén,
s ha rája nézek, összerogy riadtan.

Hisz nem is volna semmi, semmi baj!
A fejemen még szikrázik a haj
s az arc is ég, ha jól kiberetválom.

A régi kedvem is megvolna tán;
s még nincs nyomomba, nem vigyorg reám
a csontok közül vén gazdám, halálom.

De - tudjátok-e, hogy mi a magány!
Csak egy tányér az ember asztalán,
csak egy pohár, amelyből inni méreg.

S kimenni és bejönni egyedül
és nem vár senki se kint, se belül
és lenni árván önszívünkbe féreg...

És tépelődni: mért ment tőlem el!...
és kérdezgetni: miért nem felel!...
és várni, várni; ha nem rája, másra...

És mindennap így szólni: mégse jó!
És aki jó is: mégse, mégse ő!...
És ébren várni minden virradásra...

RUBINSTEIN 34. OPUSÁHOZ

Bocsásd meg nékem, hogy ily messze tartok,
hol nincsen út és el kell tűnni már.
Hol ködbe vesznek mindenütt a partok
s a láb alatt a múlt, e gyatra sár,
szemembe csapkod, mint egy gyászi kendő:
a múlt van csak és nem lesz már jövőendő!

Bocsásd meg nékem, hogy az élet elvitt
s vad tájakon bolyongtam, jégmezőn,
hol a boldogság rámöltötte nyelvét
s a hold naponta, mintegy vérezőn,
vélem siratta mindazt, ami oly bús
s amit nem lát, csak a költő s a koldús.

Hogy úgy születtem, mint egy herceg, góggel,
szatincsipkével övezték fejem.
És ölekezni kelle sok ripókkal
és megosztanom velük fekhelyem,
amelyre búsán, szégyenkezve járok,
mint vackukra a megvénhedt betyárok.

Hogy alkudoznom kelle, mint a kalmár
és elfeküdnöm, mint a céda nő.
Hogy üzlet lett az ajkamon a dal már,
melyből a fény, a hő már eltűnő,
hogy szívemmel már annyit tisztelegtem,
hogy önmagam se tartom tiszteletben...

Mit is kívánnék tőled: gyöngye gyermek!
És mi az, amit néked adhatok!
Téged fehér utak messzi sepernek,
én csak a feketén maradhatok.
Paraszt mérte királyi útam hosszát;
bús sakkjáték a szerelmem tehozzád.

Lehettem volna embered!... Hiába!...
A költőd lettem, mindent vádolón.
A királynak is megreszket a lába,
ha földrengésben felborul a trón.
Bocsásd meg nékem, hogy ma alkonypírban,
panaszra nyílt szívem s e verset írtam...

MERT BOLDOG A FÉRFI...

Nem ránthat a csók az alázat süppeteg ágyán
oly mélyre, hogy férfiú: rangod agyaddal feledd!
Nem szívhat a kárminajaknak élvezeteg éle
oly forrón szivedből ki vért, hogy, Cézár, szolga legyél!
Nem sújthat a nő csipejének omló karéjja,
bezárva magát szigorún, hogy térdelj s mondd el imád!
Mert isten adta a testnek, mi földön a testé
és nincsen földi bíró, míg isten méri a bort!
S nem járhat a lábhoz a fej könyörögni,
habár ez a láb, mint az álom, oly karcsú bokás!
Mert nő, aki vagy a gonoszság, szép, ámde rossz a te tested!
S mert boldog a férfi, ki nem jár
a gonoszok tanácsa szerint!

JAJGATÓ FELICIÁN

Túl a jón és túl a rosszon s minden óperencián
él egy furcsa úriember: Jajgató Felicián.
Csúcsos sipka a fejébe, szeme tiszta, mint a tó;
arca sötét-borostás, bár rútnek ép nem mondható;
ilyen ő, a jajgató.

Sötétkék szalónkabátban járkal mindig egymagán.
Ki volt apja, anyja, nem is emlékszik rá már talán.
Hegyes lakkcipő a lábán, amely csöndbe ballagó.
Egyebe sincs. Nem érdekli se kormány, sem az adó.
Ilyen ő, a jajgató.

A hidegség városában hátsó kis szobában él,
hová néha be-bezörget szellős forspontján a szél.
Van négy fala, van egy ágya, meg asztala, mind fakó;
sosem alszik, sosem ül, ő egész más, mint más lakó.
Ilyen ő, a jajgató.

Éjjelben, mikor mások párosával alszanak,
szobájából hosszú, tompa jajgatások hallszanak.
Mint amikor a zátonyon rekedten bűg a hajó,
jajgatása álmot rontó, húst és szívet sajgató -
Ilyen ő, a jajgató.

A viciné már kileste, ki jár ki s be ajtaján!
Nem jár bizony ahhoz senki, legfeljebb egy-két leány.
S lenn a lépcsőn könnyük ered, arcuk megtört, megható,
mitől?... miért?... semmi áron soha meg nem tudható.
Ilyen ő, a jajgató.

Reggelenként végigjárja az uccákat hallgatag.
Az emberek megfordulnak őutána: hallga csak!...
Ki jajgat itt olyan mélyen?... Álom-e ez, vagy való?...
Vagy talán csak zizzenően, sóhajtóan hull a hó?...
Ilyen ő, a jajgató.

Néha-néha megfogja egy fényes bolti kirakat.
Odaáll és mustrálgatja: nekivaló mi akad!
Sárgaselyem strumpfpándli, szép kövér comb alá való,
hol a bőrnek símasága szívet megvigasztaló!...
Ilyen ő, a jajgató.

Amodébb finom sífőnből zsebkendőcske: hímezett.
Két piciny kebel között titokban nézni: élvezet!
Majd piciny nadrág, trikó, selyemből szöve, forraló!
Hej, szegény Felicián, a vér be könnyen lobbanó...
Ilyen ő, a jajgató.

És az öreg virágáros, Málcsi néni, odaát, -
be sokat vásárolt nála régimódi primulát.
Lassudan megy el mellette, azt hihetnénk, hogy csaló;
csak félszemmel sandít rája s mély lélekből sóhajt: ó!...
Ilyen ő, a jajgató.

Néha, mint a kisgyerek, mindent megérint s vágyban ég.
Néha szinte rá is szalad egy-egy sietős kerék.
Ám, mintha jéglyphoz nyúlna, szegény keze csusszanó,
nincsen semmi szerencséje: miért?... tudja a manó. -
Ilyen ő, a jajgató.

Tán azért, mert a hibái sem közönséges hibák.
Más világból való, mint ti s állna is egy más világ.
Ő még jóllakottan is tovább ehetnék, oly mohó.
Ép ezért oly sokszor éhes, Felicián a bohó...
Ilyen ő, a jajgató.

Álinai is vannak néha: szörnyű hídakon megy át.
S ha fölébred, átzokogja a siralmas éccakát.
S másnap reggel újra, újra... jajgatásban nincs hiány.
S ha valaki rámosolyog - nevet a malicián.
Szegény, jó Felicián.

KABARÉ

Nyárai Antalnak

Emlékszel még a régi szép időkre,
midőn miénk volt minden, ami szép!
A lázas, lomha pesti alkonyokra,
amikben égtünk: szíves, furcsa nép!
Midőn a csillag nekünk villogott még,
és egy kis színpad volt az életünk...

S felolvadván az esti diadalban,
a lelkünk sírt egy kurta, furcsa dalban...

Új boldogságot, új szívet reméltünk:
egy-egy Kolumbusz a nagy tengeren.
Nem nyúltunk olcsó, idegen virághoz,
csak ahhoz, mely önszívünkben terem.
Mebújtunk a kávéház szögletében
s álmodtunk, mint az ópiumszívók...
S ha este lett, a függöny elé estünk
s új szavakat s új formákat kerestünk...

Ó, látom még fejed körül a fürtöt,
a selymeset, a furcsán gördülőt.
Egy meghajlásod... ajkad egy mosollyát,
az ihlett percet, a tovatűnőt...
S a nőket is, kik árva életünkben
a legdrágább emlékek még ma is...
S úgy fáj az idők rombolását látnom,
ó, drágaszívű művészem, barátom!...

ÉS MENNEK AZ ÉVEK...

És jönnek az évek... és mennek az évek,
a szív belefárad, a szem beleréved:
a partot keresve, a partot.

Hol láncra kötözve a megkopott csónak
a földre borulva örülni a jónak,
mert Isten: kezedbe te tartod.

Csak menni a szélbe és menni a napba
és kezdeni ebbe és kezdeni abba
és mindent, ó mindent megunni...

S ha este van s messzire zúg el a csend,
gondolni a nőre, ki messzire ment -
S nem tudni az éjben alunni.

Akarni a jót és a rosszba botolni,
szabad szelek szárnyán mint rab robotolni,
a fények elől ki-kitérni;

és jön, jön az év és múlik az év
és tűnik az élet és múlik a hév
és nem lehet semmit elérni.

Papírra borulva a kín szövetén
majd későn, az aggkornak eljövétén,
majd akkor, magamba, setéten,

hogy foglak keresni, te perc, te tűnő!
És téged, te angyali természetű nő!
S a szellőt a távoli réten...

S meglelni majd nem lehet semmit se már.
Csak nézni, hogy fölfelé száll a madár.
S megnyitja az útam az égig;

lehúyni a két szemem hangtalanul,
s mint jöttem, elmenni oly rangtalanul
a csillagok útjain végig...

HINTÓK

Ki látta már a pesti hintót,
és benn a hölgyet, a kacsintót
a pesti uccán szállani?
Mint fáradt szívet, mit befonnak
panaszokból szőtt pókhálónak
reszkető, finom szálai...

Felé nem nézned lehetetlen;
a szíved, ez a tehetetlen
úgy megsajnálja őt, szegényt:
a pesti hintót s pesti hölgyet,
amint szelik az esti völgyet,
szívet keresve s új regényt...

És az eszedbe jutnak mások:
párisi fényes ekvipázsok
a Bois de Boulogne fűvén;
s - amely szívedet bűba fojtja -
a pétervári csengős trojka
s lámpájában a könnyű fény...

Uccasarkon állva riadtan,
agyonhajszoltan, kiapadtan,
mint országúton régi kút -
ó, hintók, hölgyek: vége, vége!
Mindnyájunk édes szép regénye
a ködös messzeségbe fut...

FÁJDALMAS ESŐ

Esőre állott az idő -
a párnás pamlagon hevertem.
A délután
hárfáját pengette leverten.

És pengett, pengett szomorún
a dal, s a láthatatlan ujjak
kipengeték:
nincs nap, mely hozna szépet, újat...

Ottkünn az eső megeredt,
s a nagy téren, a fák megett
fuldoklón zúgtak a csatornák...

S az eső hullt a tájon át,
minthogyha az egész világ
elfojtott könnyeit csapolnák...

ÖREG KÓRISTA

Ott láthatod a kávéházban,
mint rendes vendég odajár.
Egy ujság reszkető kezében,
de sosem rendel.

Csak ül helyén s öreg szemével
köröskörül bámészkodik.
Elaggott háta puklás, görbe.
És mindig éhes.

Ha esznek a szomszéd asztalnál,
csámcsogni kezd és izgatott.
S zavarba jó, ha rája néznek -
szegény öreg.

Fillérekből él még ma is csak,
az inge piszkos és gyűrött.
A körme hosszú s nagyon piszkos -
nincs szappana.

Ha fiatal színészek jönnek,
a szeme lángol, réveteg.
Ó, ő is volt rég hősszerelmes
lenn Tápión!...

Sőt: még szerelmes is volt egykor,
szeretője is volt neki...
De mint a hangja s mint az élet:
elhagyta ő is.

Néha dúdolni kezd magába
mély basszús-hangon reszketeg.
S ha gikszer csuklik ki a torkán,
köhögni kezd el.

Ilyenkor könnyű jó két szemébe
és a kávéház elsötétül.
Elferdül öreg csupasz ajka,
mint egy gyereknek.

Az ember szinte arra vár, hogy
a sarokból kilép egy asszony,
hozzája lép, megsimogatja
és kézen fogja.

És hazaviszi nagy vigyázva,
megeteti nagy szeretettel.
Levetközteti, ágyba rakja
s mesét mond néki...

CSAK TE TUDOD

Kérdezni jó. Felelni rossz.
Van szó, mely vérig ostromoz.
Hallgatni szent és várni vér.
Mert az lesz vesztes, aki kér.
Elmenni büszkén oly nehéz!
Ki megáll csöndben, az merész!
Ki nyugtot ad, csak az nyugodt!
Hogy merre menj?...
Csak te tudod!

HARMINCHAT ÉV

Harminchat évet vándoroltam,
megállok: fáj a láb.
Rossz volt az út. Jaj, uram Isten,
milyen is lesz tovább?
Harminchat év: megannyi átok,
az mind reám lesett.
Ha villámlott; a rőt lidércfény
mind engem keresett.
Tudom, hogy így e pusztaságban
elmúlok e mezőn.
Tudom, hogy látni fogtok engem
sápadtan, elveszőn.
Tudom, hogy követ dob reám
föld helyett pár marék.

Tudom, hogy elfelejtettétek,
hogymint költőtök valék.

Mégegyszer harminchat, tudom,
nincs mérve énekem...

Hadd dúdolom még addig el
pár sajgó énekem!

A BARBÁR

Mint a fagyott téli reggel opálburkán át nem törhet:
csak magasból bús mosollyal integet felénk a nap:
oly fáradtan mosolyog ki fagyott lelkem kék ködéből
szebb régiók reménysége. - Földfia: barbár vagyok!

Le-lecsuknám melegfényű, mélybánatú állatszemetem,
hogymint ne lássam. Hús homokba fűrném fejem, mint a strucc.
De mi haszna?... mellem s karom szőrzetében fennakadok
s érzem korcs farkcsigolyám és körmeim közt uszonyom.

Ezer illat- s szín-rezgésben orrcimpáim kidagadnak,
törzsem feszül s a mellemben megkoppan az indulat,
az alacsony, földből támadt, földbe újra visszakúszó,
e szegényes satnya szellem, testi-lelki tetanusz.

Mit kaphatok a zenétől?!... Riasztó fortisszimókat,
sűrű véreget zsibbasztó, altató lágy pianót;
hullámaikat hangulatnak, miket agyam fel nem foghat,
csak fájdalmas szégyenének foszforában fuldokol.

Gyilkos áram csap szivembe s míg elmosolyodik arcom,
belül ősi ábrázattal gubbaszt melankóliám.
S mit tudhatom, melyik percben lesz véres majomkezemben
a felkapott acélpenge s nem mondhatom meg: miért!...

S hogyha orrom alkoholnak szédítő körébe szúrom:
mit nékem az a mennyország, ahol semmi sem enyém!
Adjátok a poklot nékem, hol nincs ember s nincsen állat,
ott leszek honn és rikoltva kiáltom: jaj, istenem!...

HA BÁRHOVÁ IS BÚJNÁL...

Érzed-e a kornak nehéz lehelletét,
midőnmeg tántorodva liheg, mint szörnyű állat?
Véres szemekkel nézve sötétben szerteszét,
támolygó lába rádront, mert rajta meg nem állhat.

Rohadt lépéből bűz jó, gyomrából rossz szagok,
elszédül, aki ember, iszonyú légkörében.
Mert hullákat zabált, romlott húscsapatot,
s bőföggve hempereg most napfényben és az éjben.

Fogát rád csikorgatja, nyelvéről foly a lé,
a gennynek és a szennynek rút, dögletes nedűje,
csimbókos szőrzetére kétoldalt lefelé,
az ártatlan vak ember lábához, le a fűre.

Két óriási mancsát az arcodba keni
és szentelt szádba törli miazmás, ronda orrát.
S nincs emberi segítség és nincsen isteni,
hogy rád ne szabadítson Szodomát és Gomorrhát...

És undok csontu törzsét, mit ellep a kukac,
elgémberedett rostú lágyékhóhoz riszálja...
S hiába bömbölsz, ember, és hiába ugatsz:
mert elsöpör a porban farának rút uszálya!

Vagy elfuthatsz-e ember, tán önmagad elől?!
Ha bárhova is bújnál, mi sem segít terajtad.
Ki kívül jár, nem sejtí, mi leskel ott belül...
s nem csókolhatod, ember, sohasem meg önjakad...

K. JUDIK ETEL EMLÉKÉNEK

E szigeten, ahol kiköt naponta
a halál, ez a szörnyű evezős,
s hol naponta új fekete kalitkán
bagoly huhog, akár egy eszelős:
 itt voltál te is, rózsaszín szerencse,
 életbe vágott kar a vészen át...
 Az élők mások - és mások a holtak -
 jó éccakát!...

Itt voltál te is, ahogy itt vagyunk mi.
Ég tudja, meddig... Ittas lett a sors!
A hullák helyét hetykén megcsapolta
és most repülve száll... a szárnya gyors...
 Talán még annyi időnk se maradhat,
 hogy fájdalmunk kikönnyezze magát...
 De addig is, amíg nyomodba érünk:
 jó éccakát!

Ó, rettenet, ha elém rajzolódik
a szörnyű perc, mely agyamba cikáz:
amikor gyöngé asszonyi szivedbe
beléje mart a gyilkos kór, a láz...
 Mikor a keskeny üvegcső higanyja,
 mint vészjel, rohant negyven fokon át...

S nem foghattuk meg jó kezed, barátnőnk,
jó éccakát!

...Hogy elmentél, nem gyász csupán szivünknek,
ó, ez nem ő, az ismerős halál!

Úgy szálltál el szemünk előtt, barátnőnk,
mint a galamb tűzvész lángjainál.

Megpörkölődött szelíd, szép fehérség,
eltorzult báj, mely elrejti magát...

Lebegj, lebegj a kinterhes titokban:
jó éccakát!

MICSODA ÉV!... MICSODA TÉL!...

Az alkonyat már ballag fenn a havas háztetőn,
a bús hideg a csontba fű szívet remegtetőn.

Alig hat óra; bámulom a fagyott ablakon
a téli tájnak borúját, amerre én lakom -
a fagyott ablakon.

Az egyik háznak tetején a dróton csüng a hó:
ki tudja, milyen hír repül át rajta, rossz-e? jó?
Egy másik házban lobogó, piros, zöld és fehér,
lobog, lobog s e lobogás ma már nem messze ér -
piros, zöld és fehér...

Amott, a rozzant ablakok mögött kis mécsvilág,
a kapualjban reszketőn vihognak bús rimák.
Köztük egy lappangó alak: osonva jár a kór,
és rettenetes mérgiből szegény szívekbe szór -
osonva jár a kór.

Micsoda év!... Micsoda tél!... Mely rémes pusztulás!
Reszketve él a gögös úr, pór s a pap, a csuhás!
A gennyet köpködő halál ma itt és holnap ott
ereszt el undok mély vizén sok árva csolnakot -
ma itt és holnap ott.

Csukott kocsikban utazik és autón és vizen,
csontos, behorpadt vállain mindenkit elviszen?
Lagunák, hidak és folyók, faluk és városok
mind az ő undok, rémes munkájátul sárosok -
faluk és városok...

... Feléd tekintni sem merek, egyetlen, drága nő!
Szivemben érted forró láz fogan, oly rekkenő!
Mi lenne, ha egy reggelen - egyetlen angyalom -
te sem lehetnél már egyéb: halott és gyatra lom...
Egyetlen angyalom!

Az ujjaidnak rózsaszín hegyében mind a vér
megállna és a körmeid, mint rózsafán a dér...
és édes szádon kétfelől hideg szaladna át
s fekete felhő nyomná le keblednek vánkosit -
S hideg szaladna át...

A térd, amelynek bársonyán a boldog út szaladt,
kihűlne ott az illatos selyemszalag alatt.
S megszűnne minden, minden ott a vállfűződ felett
és pondrók szívják véredet az ajkaim helyett...
a vállfűződ felett...

Hozzád sietnék most. Oly szörnyű rémület e perc.
De - oly szegény vagy, félsz, talán még rámnézni se mersz.
Még meghalni se vón erődd együtt velem, talán!
Sem inni velem áldomást az élet asztalán -
talán, talán, talán...

Hogy így két ember kétfelé sóhajtson alkonyon:
mily átkozottul szörnyű kín, egyetlen angyalom!
Hogy le sem írhatom neved, mert másé az a név!
És napok múlnak s nem hoz minket össze már az év...
Mert másé ez a név!

Ne félj, veled, veled vagyok, nincs köztünk semmisem!
Csupán a tiltó végzet s a halál, én kedvesem!
A perc, ha múl; a nap, ha tűn; az éj, ha rámborul:
mindég utánad ballagok, örökös vándorul -
az éj, ha rámborul...

A nagy járvány idején, 1918

MI LESZ VELÜNK?...

Romlott világban élünk, kedvesem,
hol nincs vigasz, csak bús reménytelenség.
Romlott világban élünk, kedvesem,
hol egymás szívét marni kénytelenség!
Harácsolás az élet, útonállás!
És nincsen menekvés és nincs megállás!
Nem volt nyarunk és nem lesz már telünk -
Mi lesz velünk?

Romlott világ, mely vérben hentereg
és vért iszik és vért ereszt magából!
Romlott világ, mely gyilkot köszörül
az égből, földből, vasbul és a fából.
Romlott világ, ne nézz, ne nézz beléje!
Vakít a napja, süketít az éje!
Romlott világ, amelyben nincs helyünk -
Mi lesz velünk?

Az óra száll s röpül a gondolat:
tagadjalak meg, hogy ne fájj szivemnek?!
Észak felé induljak zordonul,
hol jég alatt évezredek pihennek?!
S körmömmel addig vájjam a jeget,
míg el tudlak feledni tégedet?!
Romlott világ, ó, romlott életünk -
Mi lesz velünk?...

SZÁZ TAVASZNAK LÁNGVIHARJA

Ó, mily áldottul boldog s dús a költő,
ha március van s tavaszt énekelhet.
A szélkakasra vígan nyelvet ölt ő,
mert pajkos, mint a gyermek, ő, a költő,
s ibolyaillat édenén legelget.

A télen át, mint félbolond keringélt,
mert vonzották a kályhák és a hölgyek.
Most hetykén keményítetté az ingét,
amelyben annyit kószált és keringélt,
hogy jégkönnyeket hullattak a völgyek.

De sokat hitte, télen, éjjelente,
hogy meg nem éri új tavasz virágát,
s búslakodott a fekete levente
ökölbe fagyott kézzel éjjelente,
s ráncosra gyúrte árva, nőtlen ágát.

Már sok tavaszi verset írt a tolla,
mert húsz esztendő egykor ő is volt ám!
Hevesen pörgött, akár a motolla,
szerelmes szíve írta, nem a tolla -
s a tavasz néven szólította: Zoltán...

És mindig volt egy nagy tavaszi nője,
egy gyermekarcú, teltsípőjű démon,
akiért magát szótlán szíven löjje,
egy lelketlen, de vágyva vágyott nője,
kinek ölébe lidérc ült meg téboly.

Mert szent zavartság volt benne az élet,
az volt erője, tele és tavassza!
A tébolyokból új tébolyba tévedt...
De kijózanította már az élet:
hideg szemekkel néz az új tavaszba.

Az ibolyát, ha majd elébe hozzák,
szomorú kézzel pénzzel kell fizetni!
S a nőt is, ferde életének rosszát

a röpke szelek, ha elébe hozzák...
A tavasz ingyen nem szokott izenni!

Csak annyi lesz, hogy a télikabátját
ledobja majd s felöltőt vesz magára.
S az ucca szélén, ha suhanni látják,
majd összébbhúzza mellén a kabátját
az új tavasznak fullasztó sugára.

És míg tavaszt fütyülnek majd a gallyak,
ő elbú harminchét esztendejével:
mozgó világa sok-sok régi jajnak;
s amerre jár, zörögnek majd a gallyak
s ő fennakad majd köztük a fejével...

Pedig még száz tavasznak lángviharja
rejtőzködik szívében eltemetve!
De megcsalódott már és nem akarja,
hogy új villámot gyujtson önviharja:
és újra égni: elfogyott a kedve!

CSAK ADDIG...

Szeretnék addig élni,
míg élni érdemes.
Míg szívem nem öregszik,
hajam még nem deres.

Amíg öröm a munka
és tisztán lát a szem,
amíg a nap s az éjjel
mind, mind enyém leszen.

Szeretnék addig élni,
míg csábít az öröm,
míg biztat a reménység
e földi körökön.

Míg szabad lesz a lábam
és erős két karom,
amíg az élet terhét
cipelni akarom.

Amíg a nyári szellő
szívemben lengedez -
szeretnék addig élni,
míg újra béke lesz...

BÉKE?!

Sem a papok, sem a királyok
nem akarták, hogy véget érjen.
A hullák kiszálltak a földből
émelyítően és fehéren.
Talán maga a hold is harcolt,
a sárga, görbe, renyhe bárdal...
A sátán ebei csaholtak:
csak vér kellett élőnek, holtnak.

Úgy kellett néktek: ember-csorda,
akik széthúztok s ölre mentek!
Kik jól megvagytok a pokolban
s a pokolban is ünnepeltek!
Úgy kellett néktek: száz halál közt
a legpiszkosabb, legsötétebb...
Búzló maszkjával itt a dögvész
és sápadt arcotok közt böngész!...

NÉMELY MAGYAR KÖLTŐKHÖZ

Fájdalmas mélyből s felleges magasból
ím, hallgassátok megfagyott szavam!
Mindent kiszívott lelkem hófokából
e mai kor, melynek zord arca van!
S míg a barátok jobb kezet kínálnak,
tudom, a balban ott van a gyilok...
Fájdalmas mélyből s felleges magasból
szavam felétek még dörögni fog!

A fényességben, vajj, ti mit kerestek?
hol az igazság lakozik szüzen!
Én meg se látom, ha egy nap elestek,
az öröklét tinéktek nem üzen!
Nem ott a fény, hol meggyújtják a lámpát,
a végtelen sugára a világ!
És biztos utat keres, aki gyöngé -
de az erős fütyülve nekivág!

Kuckóban éltem mindig egymagamban
és elfordultam, hogyha jöttetek!
Ti, mint a rimák, smink alatt zokogtok,
én göggel nézek el fölöttetek!
Csak bömböljetez ünnepi menetben
lefüggönyözött ablakom alatt!
E szegény kornak bús, fekete lantja
az én kigyulladt kezemben marad!...

ADALBERT KIEFENHAUSER

Öt év előtt, nyáron, egy furcsa délután,
egy berlini nagy ucca lármás zeg-zugán
hatalmas autó állt, benn borjú, puska, kard
és egyenest, feszes lábbal feléje tart
Adalbert Kiefenhauser.

Az autóban már készen várta minden őt,
a Waffenrock, mely szőke termetére nőtt;
csizma, sarkantyú, mert lovas volt ő, huszár;
felöltözik és hetyke térdrel lóra száll
Adalbert Kiefenhauser.

Már akkor milliók vedlették le bőrüket,
és millió láb a vérmoraj felé üget.
Hatalmas nép a német nép s hős katona! -
és ő is e szent tény jelében ment oda:
Adalbert Kiefenhauser.

Le sem írom, milyen rettentő volt a láz.
Mint vérszívó kígyók, millió kar hadonász.
És napok, hetek, hónapok így múlnak el,
s a többivel hős harci nótát énekel
Adalbert Kiefenhauser.

Ő otthonában szerény hivatalnok volt,
szűk rubrikák között kenyérért robotolt:
a fene tudja, hogy mi üthetett belé,
oly bátran rohant ő a franciák elé,
Adalbert Kiefenhauser.

Verdunnél olyan úr volt, mint még sohasem!
S mivel sebet nem kapott ő s a lova sem,
a gall asszonyi húsnak kéjjel nekiment:
majd megmutatja néktek, asszonyregiment,
Adalbert Kiefenhauser!

De Verdun nem volt más, csak pusztai állomás!
A németet kilökte francia nyomás.
S a harci sors új célok felé rendelé,
új fegyverek s új asszonyok felé
Adalbert Kiefenhausert.

Már ekkor három hosszú esztendő letelt.
Most már csak borús, rekedt hangon énekelt.
Már álmaiban látta néha a halált -
de, hogyha jött a császár, most is szalutált
Adalbert Kiefenhauser.

A császár láttán könnybe is szökött szeme.
Katona volt, császára volt az istene.
Érette meghalt volna biztosan vakon, -
s egy nap láb nélkül hozta vissza egy vagon -
Adalbert Kiefenhauser...

Múlábat adtak néki, azt, az istenét!
Élvezni kezdte most az élet friss tejét,
most látta csak a háborúnak démonát
és gondolkodott sok-sok kínos éjjen át
Adalbert Kiefenhauser...

Egy délben ottkint járt az uccán téveteg,
épp arra hajt a császár; a nép rengeteg,
a düh szívéből ványadt karjaiba dül
s a múlt ívben a császár felé repül...
Adalbert Kiefenhauser!!

Izmos karok börtönbe lökték zordonan.
A császár szent s aki megbántja: vége van!
Másnap ítélet... véstörvényszék... a halál!...
És börtönében egylábon, remegve vár
Adalbert Kiefenhauser...

S még aznap lőn: hogy vörös fény ment szerteszét.
A nép fölébredt, cselekedett, nem beszélt.
S a császár bizony szaladt, ahogy lehetett.
És a börtönből bicegve kimehetett
Adalbert Kiefenhauser...

1918

ADY

Hangosan sírva sírból visszahívni
a nagy költőt nincs joga senkinek!
Ne sajnáljátok őt, hogy élte megszűnt,
hogy nyoszolyája nyirkos és hideg!
Az élet csak magányra készülődés
s a halál nem más, csak a szent magány!
Borzas feje a fellegekbe nőtt,
e rongy kor meg nem érdemelte őt!

Most elvállalja őt a magyar nemzet,
de nem vállalta addig, amíg élt.
Amíg a szája magyar átkot mondott,
magyarul sírt és magyarul remélt.
Most száz darabra szétszakítanátok,
de sok volt nektek ő, mint egy-egész...
Ne légyen zaj a nagy halott előtt:
e rongy kor meg nem érdemelte őt!

Ma nincsenek már élők és halottak:
csak bűnhődés van és sok szörnyű bűn!
Az erdőkön a sok fa mind kivágva,
az árnyék mind kisebb lesz s tovatűn.
Egy költő is volt, véres Magyarország,
meg nem becsülted: halálra busult.
A föld csak föld, de szent az égi jog:
meghalt a költő, tehát élni fog!

1919

A BOLDOG UTÓDHOZ

Alázkodó, vak tisztelettel
mártom meg tintámban a tollam,
rádhagyni, boldogfi: utódom,
hogy itt, e Pesten én mi voltam.

Mikorra jössz, már oly nyugodt lesz,
s oly vértelen, unott e város;
elmossa múlt, dal, csillogó név,
miktől a líra vad, betyáros.

És hangodon, mely sosem új már,
s mit csak magad vélsz magadénak:
le fogsz majd engem kicsinyelni
méltatlan, satnya maradéknak!

Nincs tisztelet az ifjúságban,
így van ma is, így lesz örökké.
A költőket az epigon-raj,
s nem életük teszi öreggé!

De kell, hogy víztiszta üveggel
láss engemet, fáradt apádat!
Ki rímet, hangot, eszmekört
ünnepi köntösként terád ad.

E versbe kell, hogy tükrét lássad
elkényszerült szegény szemednek;
amely csak vissza néz, előre
sugárai sosem merednek.

S a benned élő senyvedésnek,
üres, erőtlen akaratnak.
Miket az évek föltüzelnek
s bús gyorsasággal learatnak.

Igen, munkása voltam egykor
ama fehér és boldog útnak,
hol lábaid biztos tudattal
bátran, felszabadulva futnak.

Kvarccal kiraktam, hengereltem
entestemmel, hogy síma legyen.
S átadtuk néked: agy, szív és vér
és világszabadság, mi négyen!

Járj rajta vígan, füttyörészve
és idvezülj könnyű porában.
S adj hálát!... Vagy irigyelj érte,
hogy én születtem meg korábban!

A PROLETÁR

Tudjátok-e, hogy ki s mi ő vajon?
Egy hang, mely átrivall a zsvajon,
kinek kezén arannyá lett a sár;
ez, ez a proletár!

Tudjátok-e, hogy merre született?
Ottkint, a céda paloták megett,
hol a nyomor az áldozatra vár,
ez, ez a proletár!

Hol tarka rongyok s daróclepedők
nem dédelgetve rejtegetik őt,
hol *de profundist* dalol a madár:
ez, ez a proletár!

Hol egy sarokban nyolcan alszanak,
a takarójuk roszszagú vacak,
míg dús selyemmel száguld a batár,
ez, ez a proletár!

Már hétéves korában koravén
és ahová kergetik, odamén.
És meggörnyedve, meglapulva jár,
ez *volt* a proletár!

Ez volt még tegnap, ez volt, semmi más,
de ma kezében a lángkalapács.
Lelket kínál és szárnyakat kitár
a proletár!

Kiemelte egy láthatatlan kéz.
S most sujt és lecsap, mint a kelevéz.
És azt mondja, pattanjon már a zár, -
ez, ez a proletár!

Kezére jutott az egész világ,
amelynek öntudattal nekivág!
Magában bízva, mástól mit se vár,
ez, ez a proletár!

S ha négy sarkában inog is a föld,
egy szentség van: a zsarnokság ledőlt!
S mint győző áll a romjain ma már
a proletár!

BÖLCSŐDAL

Ott künn tavaszi lomb fakad,
a nyitott ablakok alatt
új szellő bomladoz a lombban:
aludj, fiacskám, csak nyugodtan!
Álmodj a szív vörös egéről!
Gazdaggá lett rongyos szegényről!
Álmodj a fényes napsugárról,
mely proletárszivekben lángol!
 Álmodj szelíden, csendesen.
 Meg nem zavarhat senkisé.
 Veled vagyunk mindannyian:
 eljött a te időd, fiam!

Míg robotba járt az apád,
csak szégyenét hagyhatta rád,
azt mondták rája, hogy „ebadta!”...
még a kutya is megugatta.
De hallod-e, mit súg a szellő:
az idő késik, ámde eljő!
Megkondították a harangot
a „hazátlan rongy bitangok”!
 Álmodj szelíden, csendesen.
 Meg nem zavarhat senkisé.
 Veled vagyunk mindannyian:
 eljött a te időd fiam!

Tevéled beszél most a szél.
Te vagy az ok, te vagy a cél!
A bölcsődön egy orkán hajt át
s vörös katona a te dajkád!
Az úri hintó, hogyha vágtat,
már nem piszkol be, mint apádat:
s a léha nőknek csipkefodra
le nem röhög az asszonyodra...
 Álmodj szelíden, csendesen.
 Meg nem zavarhat senkisé.
 Feltámadtunk mindannyian:
 eljött a te időd, fiam!

LÍRA

Mellemben piros szálon csüng a szívem,
mint orkeszterben a triangulum.
Gyermekkoromtól fogva őt becézem
s a bánatom dalára hangolom.

Ne üssetek rá kegyetlen doronggal,
mert piros szála gyenge: elszakad.
Hadd függjön ott a méla esti csendben,
míg rajt a bánat keresztülszalad.

És a világnak sajgó tengerében
majd fölcsendül belőle a dalom.
Az én dalom, az egy ember zenéje,
melyben fölsikolt a forradalom.

S milliók vészes, hangos rivalgását
én hadd kísérem csöndben: egyedül!
Hagyjátok élni önnön kis világom,
mely égi fénnel szendén elvegyül.

Hagyjátok nékem szívem dobogását,
mert szent e szerszám hegyen s völgyeken!
Hagyjátok nékem vérem gyenge fűrtjét,
a lírámat, ó, hagyjátok nekem!...

PIROS SZIVEKNEK MÁJUSÁRA

A kalapács a gyárakból megindult,
vörös izzással a szabadba tart.
Hol megnyílnak a tengerek a szívnek
s a lelkeket nem korlátozza part.
A sok pöröly az üllőkről leszállt,
lesujtani a zsarnokok szívére...
Evoé: Május, új feltámadás!
Piros sziveknek vágya, menedéke!

Vörös virág nyíl a vörös mezőben
s nap-nap feszíti vérvörös husát.
S a barna földtől fel a szőke égig
rikoltja a szív szabad Májusát.
A föld kövér barázdákba szakad
és magtalan és áldott lesz a méhe...
Evoé: Május, új feltámadás!
Piros sziveknek vágya, menedéke!

Látjátok őt? A munka proletárját,
bíborpalástját hinti rá a nap.
S elindul ő a virágok mezőin,
hol vérpiros virágok alszanak.

S amerre lép, a sok virág kinyíl
s az évszázados rossz álmoknak vége...
Evoé: Május, új feltámadás!
Piros sziveknek vágya, menedéke!

Fiai vagyunk mind a földanyának:
Grönland lakója és a kún paraszt.
S hogy egy a jogunk: testvérképpen élni,
ma már mindenki tudja, vallja azt.
Szálljon ma el, mint szikratávirat,
a testvérlelkek messzi ég-ívére:
Evoé: Május, új feltámadás!
Piros sziveknek vágya, menedéke!

1919

TESTVÉREK MÁJUSA

Sosem volt ilyen májusa a földnek,
ilyen virágos, ilyen lángoló!
A szív sosem lelt még így önmagára,
sosem volt ilyen istenadta jó.
Sosem volt olyan friss a lomb a fán,
mint ma: testvérek vörös májusán.

Egy kézfogás viharzik át a földön
és megroppannak izmok és inak.
A természetnek üde újulása
tanúja szívünk szent álmainak,
melyeknek lángja valóságra vál
ma a sziveknek vörös májusán.

Nem ábrándszülte égi trombitával
rivalg fülünkbe a szent induló.
Egymás szivéből halljuk a morajját,
mely palotát és kunyhót felduló.
És azt mondja, hogy lesz gyümölcs a fán.
mely lombot hajt sziveknek májusán!

Ó, lesz gyümölcse, drága, szent gyümölcse,
éltet adó, üdítő és csudás!
Miénk az út, az élet, az igazság,
mi dolgozunk s hasznát ne lássa más!
Ezt kiáltjuk át kunyhón s palotán
testvérsziveknek vörös májusán!

1919

A TITKOS ÍRÁS 1919-1926

Verses regény

1

November-éj volt, borzongós, hideg,
mikor csontjukat zörgetik a holtak,
mikor gyökerét rázva sok virág
nyarát siratja, gémberevedve sorvad.
A Sándor utca házsora felett
éles szelek száguldtak el vihogva.
S a cégtáblák, mint fekete karok,
a házakon sötétlettek lobogva...
November-éjnek: csöndes zokogás!
nyári emlékek bűgő rekviemje!
Mikor felzeng a szívek rejtekén
az ifjúságnak hamvadt önszerelme.
Mikor eszünkbe jut a sok madár,
amelyek egykor felszálltak ijedten...
És egy se szállhat soha vissza már,
de szárnycsapásuk még szivünkbe lebben.
Ó, mért is színez, mért fantáziál
a szív, e vézna, éhes, beteg festő!
Ó, mért lát kertet, rózsaligetet,
hol egyetlen bimbó búsul, egy fésző?
Minek zúgatja tengerek vizét,
mikor csak árva, kis bádog-csatornán
csurog a víz falusi ereszen
s villám szalad a kicsi templom tornyán?
Minek kavargat élő szíveket,
mikor szegényen jár, koldús-gunyában?
...Szegényes ágyban, álmatlan hevert
Felicián egy kis manzard-szobában.
Vastag falak közt hevert betegen,
bár névtelen volt ez a bús betegség.
Hiába bújnál tudós könyveket,
amelyekből e kór neve kitessék.
A fizikum oly ép, miként a makk,
csak éppen, hogy nincs mit kezdeni véle.
Az izmok között bús penész zokog
és megszakad az artériák vére.
A láb szeretne futni sebesen
és nincs erő, hogy ágyából kiszálljon.
A szíven bagoly huhog rémitőn
és hangtalan jaj hólyagzik a szájon.
A két karon sebeknek tüze ég,

de földi szem e sebeket nem látja.
És egy moloch jó: szemedbe nevet
és irtózatot szájozlét kitátja...

Felicián bámulta a plafont,
amelyről egy bús villanykörte csüngött.
Egy szék támláján a hervadt homály
beárnyalt mellényt, nyakkendőt, meg inget,
miket levetett jó Felicián,
közönnyel, mintha nem is övé volna.
Mert bágyadt férfi volt és életűnt,
a szeme fáradt, arca meg mogorva.
Aludni szegény sehogysem tudott
ez életben, az éberben, a rútban.
Agyában a bú fűrt sötét utat,
mint gyémánttű egy hosszú alagútban.
Magányos utas volt e földtekén,
kihez senki se húzott, ki se féltett,
kinek élete félig élet volt
és minden tette elhibázott, fél-tett.
Éjfél után egy óra lehetett,
a lépcsőházból macskahang nyivákkolt.
Majd ez a hang síróra, búra vált
és alján forró, rőt sziporka lángolt.
Nászéjszaka lehetett odakint
a szellős, odvas, sötét kapualjban:
egy cica sírt szívfojtó keserűn
s egy macskahang dorombolt csöndbe, halkán.
A kis cica sirása keserűn,
minthogyha gyenge lánytorokból jönne:
jajgatva búgott és sikítva szállt,
egy szűzi lánynak szíve sajgott benne.
Feliciánnak szíve felneszelt
és felszikkasztá mellében az ábránd:
rakosgatja emlékeit szegény,
mint matrózok a hajókon a kátrányt,
az indigót, a kávét, selymeket,
amikkel olyan messziről jövének...
S bizony, helyükön szegény mit se lelt
s felbúg szívében a szomorú ének.
Be jó volt otthon, gyermekkor ölén,
be jó volt nyári kertek közt henyélni.
Az életet csak lesni nagybohón,
csak várni rá, de benne még nem élni.
Nem tudni semmit, ami bizonyos,
csak sejteni sok mindent, ami kétes...
és nézni a konyhában álmodón,
hogyan készül a déli mákosrétes.
És nézni nyári délutánokon
a kerítésen át, a naptul resten,

hogy imbolyg el a sok parasztleány,
alma arcával, ringóan, begyessen.
Utánuk nézni, míg a szív dobog,
és lesni, lesni szoknyák csipkefodrárt,
amely alatt nincs semmi, semmi más -
és érezni az ifjú vérnek sodrát.
Aztán osonva bújni el a hűs
szénapadlásnak homályos zugába
és elképzelni mindent, ami nincs -
fürödni képzelt, langy női ruhákba.
Vakító testet álmodni vadul
az illatos, zizzenve hajló szénán...
S elnyúlni aztán mámorittasan,
lecsüngő karral, zúgó fejjel, némán...
Feliciánnak ezen éccakán
eszébe jutott, hogy még ma is gyermek,
akit az ábránd és a képzelet
még ma is szögek korbácsával vernek.
Eszébe jutott, hogy ő itt maradt
a lelkével, mely sehogysem öregszik.
Mely szomjazik egy más lélek után,
amíg a teste tétlen, tunyán fekszik.
Eszébe jutott a multak kódén
jó Eduárd, nagybátyja, ez a furcsa
kékfestősegéd, aki kóborolt,
mert elveszett az életének kulcsa.
Ki hosszú volt és paraszti szavú,
ha estelenkint elkezdett mesélni.
De pajkos nyelvek azt mondták, hogy úgy,
mint ő, talán senki se tudott élni.
A bajsza szőke s igen hetyke volt,
kétoldalt szűrös csavarba pödörve:
ez volt a nőknek vágya akkoron,
az álmatag női sziveknek örve.
Gavallér volt valahol Kanizsán,
mindég a zsidó lányokat kísérte,
azt tartotta, hogy vérük fűszeres -
(később pár gyermeket kapott is érte...)
Dolgozni soha, soha nem tudott,
csak szívta az erős virzsiniákat.
Tönkre is tette néhány év alatt
az apját és a kelmefestő gyárat.
A mellénye mély kivágásu volt
s nagy kék gyűrűt viselt, akár a püspök.
S ha bárhová ment, nem feledte el
a kampós sétapálcát, az ezüstöt.
Ha eső hullt, egész nap hegedült,
valami kószalelkű trubadúr volt.
Nem dolgozott s nem parancsolt sosem,

amolyan hetyke, tunyalelkű úr volt.
Vére Feliciánra átragadt
s ahogy most éjjel Eduárdra gondolt:
megfejtette a nagy élet-talányt,
míg kint a macska bókákat dorombolt...
...Már reggel volt, a cingár szemetes
már csengetett fülethasító hangon.
És megindult a zűrös csoszogás
a hosszú, piszkos, visszhangzó gangon -
s Felicián még egyre éberen
feküdt a gyűrött és idegen párnán.
Átgondolá ő egész életét,
mely megfeneklett elhagyatva, árván.
S amíg a reggel szürke árnya kúszott
a durva színű szoba padlatán:
Felicián új gyógyszert írt magának,
miként valami naiv sarlatán.
Polgár leszek!... így szólt gyerekes daccal,
lesz énnekem is meleg tűzhelyem
s a józantalanságnak ím ezennel
keményen a hadat megüzenem!
Elég volt már a kósza éccakázás,
a kölcsönvett szerelmek vesszenek!
Legyintsék meg a szívemet a békés,
az áldott, csendes, jó meleg szelek!
Egy rendes öltönyt vásárolok magamnak
és tisztességesen megnősülök.
Lesz legalább, ki jóévtágyat kíván,
ha délidőben ebédhez ülök.
Lesz legalább, ki rendbetartja holmim,
lesz mellettem egy kedves feleség.
A szomszédban épp most nyitotta boltját
s vígan pipált az ajtóban a pék.
S Felicián már látta is a kedves,
puha lakást s a kis konyhát, ahol
a feleség pecsenyét süt a roston,
míg a cseléd szép nótákat dalol.
S a hálószoa halvány ámpolnáját,
mely kisbabára szórja majd a fényt...
S Felicián máris felült az ágyban,
már új ember volt és mitől se félt.
Szent önbízó lett ő, aki még tegnap
kétségbeesett jövője miatt,
ki a napfénytől reszketett s a zordon,
hideg jövőtől meg visszariadt.
És már acélos, tetterős kezekkel
nyúlt kabátja után; és amíg
öltözködött, eléje színeződött
a szép jövő, a boldog, és a víg...

Kikeresett egy élénkszínű, omló
szép nyakkendőt és csokorba köté.
S a tükör előtt állva, égi fény szállt
kissé megtörött alakja köré.
És Felicián elindult hazulról,
a kávéházba reggelizni ment.
Elolvasta ott a lapokat sorba,
a napi híreket és a hyment.
S az apróhirdetéseket betűzve,
ajkára ült a gúnyos nevetés:
hát ez az, amit szerelemnek hívnak!?
hát ez az örök szent „egybekelés”?...
És csöndesen moralizálni kezdett,
akár egy konok, rendes, öreg „spisz”;
ki megrögzötten halálíg erényes
s egy istenbe s egy feleségbe hisz.
És megdobálta ezt a romlott Pestet
lázadt lelkének kis köveivel
s szívének méltó fölháborodása
a cifra paloták fölé ivel.
Egy nőre gondolt, kinek nincs aranyja,
sem arcán festék, mesterkéltségek;
ki szent hitet s áldott nőiességet
istentelenül lábbal nem tipor.
Kit jóerkölcsű tejjel tartott anyja,
kinek erszénye helyett lelke dús...
S dobogni kezd Feliciánnak szíve
és elborul a lelke, arca bús.
Hol keresse ez áldott, szűz Madonnát,
ő, kit a sorsa cölöpökre vert;
akit az élet, e hazárdjátékos
kegyetlen az alsók közé kevert!...

...S már este újra kislelkűvé vedlett,
a vendéglőben ürmöst hozatott.
És éjfél táján úgy lengett az utcán,
mint esőázott, gyenge moszatok.
A barátai messze elkerülték:
de ő még így is emberszív maradt.
És bandukolva a körúti csöndben,
a derűs köemeletek alatt,
még ittasan is látta bús szemével
a lázas, boldog és szent víziót...
S bús kezével ketté akarta törni
az életet, e kőkemény diót!
A sötét éjben megszorult az ökle
s megfenyegette az ablakokat!
Az életébe vetett vak bizalma
az éj sötétjében le nem lohadt.
S lefeküdt otthon a szegényes ágyba,

hol száz gyűrődés száz álmodt lehelt.
És úgy feküdt ott, mint akinek ajka
elfáradt, mert nagy kérdésre felelt...

2

Esténként az Andrássy úton sétált,
hol szépasszonyok, lányok rajzanak.
Hol a remények napról-napra élnek
s egy durva szótól el nem alszanak.
Hol nagyvárosi zűrzavart hazudnak
a nagy ívlámpák és a sok selyem.
Hol a szerénység, ez a bús gyalogló,
a kocsin menni kénytelen.
Itt sétálgatott hátratett kezekkel
szegény, megkopott, jó Felicián.
És tűrte, hogy az arcába vihogjon
a sok suhanva járó szép leány.
A könnyökkel meg-megveregették,
mint ablakot a jerikói lonc,
úgy ment a lármás, hetyke, nagy tömegben,
mint durva zsandár előtt a tolonc...
S egy édes, forró, végeláthatatlan,
szelíd regénybe álmodta magát,
melyből az író ötlet kifeledte
s amelyen szívek száguldanak át,
míg az övével senki nem törődik,
a szárnyalásban bárha megszakad -
s e pillanatban a szerelem tűje
Feliciánnak szívébe szaladt.
A lombos fák alatt sötét ruhában,
amik suhogtak, mint a könnyű szél,
egy lányalak suhant a forró járdán,
libbenve lengő kalap szép fején.
Egy gyermekarcú, érett testű lány volt,
a termékenység karcsú angyala,
és felbúgott Felicián szívében
egy titkos óraműnek lágy dala.
Az arc, miként Murillo szende női,
szelíden hajló, gyengéd, gyermeteg,
mely örök-kérdő, szent csodálkozással
emel az égig egy dús termetet.
Az ajk, mint egy mesteri mű erkély,
oly önbízóan áll a föld felett.
És rajt, miként egy alvó grófkisasszony,
egy szenderedve lengő szó nevet...
A homlok, mint a nárcisz szirma, fénylő
és messziről is tündérillatos.
A szem, miként a gyermeké, dacos szem,
kissé mosolygó, kissé haragos.

S szemet és ajkat érett kebel ringat,
mely, mint egy rózsa, olyan dús, teli.
S a kerek vállon könnyű selyemgallér,
kis zászlóként a szellő lengeti.
Egy gyermeké ez arc s egy szent anyáé
a termet, ez a Rembrandt-alkotás.
A test s a lélek hű harmóniája
kimondhatlan, csudálatos, csodás!...
Egy pillanat volt mindez... s újra eltűnt
a vízió, mint egy hullámtaraj.
S Feliciánnal emelkedni kezdett
a gőzölgő, olvadt flasztortalaj.
Akarta, ámde nem tudott megállni,
félt, hogy megfordul s utána szalad
s letérdel majd előtte, ott az utcán,
az opálfényű nyári ég alatt.
És itt, habár nem illik, én bevallom,
a nyájas olvasó is sejti tán,
hogy rendkívüli, furcsa ember volt ő,
nem rendes ember, jó Felicián.
Vagy rendes ember-é, akinek nincsen
foglalkozása, csak úgy éldegél,
máról-holnapra, komoly alap nélkül
e komolyságtól zúgó földtekén?
Akinek nincsen egy megszabott útja,
ki percre percet perget álmatag.
Ki ma még mindent szívére szorítna
s holnap már mindent, mindent megtagad.
Kinek ma itt van, holnap ott lakása,
mert nem köti őt sehová se rögz.
Csak mint a csiga kisgyerek kezében,
az élet ostorától úgy pörög.
Vagy rendes ember-é, ki minden reggel
új országot köszönt és új napot?
Új életet kezd minden napsugárral
és minden napsugárral új halott.
Ki nem épít és nem rombol, csak tűri
az életkáoszt s benne önmagát:
egyszóval költő volt, rímek rovója,
csukott szájjal dalolgatta dalát...
Lihegve dőlt egy ház poros falához,
valahol fönt, az Opera körül.
És jönni látta a boldog jövődőt,
amely szeméről mindent letörül:
a sok-sok szörnyű szomorító képet,
mely rossz órákban rakódott oda. -
Jön, jön feléje a szép régi álom,
az álmodott, a várva-várt csoda!...
Szent fluidumként pergett a szívébe

a lányaloknak fénye, amidőn
továbbhaladt a zajos utca szélén
s végigtekintett sok szép lenge nőn.
Ezek mind: csupa halovány utánzat!
Játékszerek, belül mind csupa kóc.
Úgy imbolyognak festett szívvel, arccal
az élet felszínén, mint a bohóc.
Csak egy-egy vonal, szürke ákom-bákom
mind, nem egyéb az érett férfinak,
ki a mély titkok hieroglifáit
böngészve, hús mosollyal érti meg!
Ki tudja, hogy a földi szerelemben
ha nem nyerhetjük el, mi *kell* nekünk:
nem fogadhatjuk el, mi könnyű, olcsó -
mert drága árért fordul ellenünk!...

S hogy hánykódva a lanyha éccakában,
e nőre gondolt jó Felicián,
az egész képre emlékezni kezdett -
a játszma máris billenő és vesztett,
mert volt ott még egy, még egy furcsa lány...
Emlékezett, hogy ott a szürke járdán
nem egymagában szállt a tűnemény:
karján egy furcsa, diabólikus nő,
rejtett ravaszság csillogott szemén.
A homlokán két nyugtalan szemöldök,
s mi női arcon oly rút s beteges:
a kétes jellem görbe iránytűje:
a hajlott orr, amely szagokra les...
Hosszú karok, mik kihívón kaszálnak,
korcs nőstény, kinél megtorpant a nem.
S Feliciánt, e nőre emlékezve,
elfogta egy felsajgó félelem.
Az ily barátnő nem jó bizonyítvány!
De hátha pusztá ismerős talán?...

.....
És másnap meglátta őt újra este,
a karján ott a görbeorru lány...
Utánuk ment és bár nem hallgatózott,
sok olyat hallott, ami szörnyűség:
fanyar dalát a kihívó szavaknak,
amiktől a férfiak felkacagnak,
gyújtván őket szívbéli könnyűség.
Egy-egy tekintet jobbra is, meg balra,
az ajkuk nyílott egy-egy olcsó dalra,
ott kint az utcán, ezer szem előtt...
Ó, Istenem, mily anya szülte őket?
Ó, Istenem, vajjon hol nevelődtek?...
S Felicián kételye egyre nőtt.
És látta, hogy a rút leány majd erre,

majd arra kacag hetykén, szenvtelen.
A férfiak megállanak vihogva,
a tekintetük sértő, szemtelen.
De ők csak mennek, két feslett rakéta
tudatlanságnak kétes égivén -
S Feliciánnak mérges nyíl szaladt át
a szerelemtől vonagló szívéen.
Egy titkos érzés azt súgta szívébe,
hogyan ez a másik annak veszte lesz!
(De aztán lassan elpirult az arca,
mert férfiszégyen lelket fűszerez.)
Honnan képzeli ehhez jogot magának,
hogyan egy idegen lánynak életén,
mint zongoránk poros hátán, ujját
így végighúzza gyáván, könnyedén!
Hisz mindössze csak egyszer-kétszer látta,
és semmi több, még nem beszélt vele.
És nem lehet joga, hogy életébe
hivatlan szemmel meredjen bele.
Talán csak pusztaság látszat mind e lenge,
ledér, kacér, vad pantomímia!...
És hallgató, zárt ajkkal nézte őket,
e lengve lejtő, talányszerű nőket,
mint egy balzsamba pólyált múmia.
És életét, mint ó-pincéknek dombját,
zavaros, buja dudva lepte el.
Oly ember lett, kit egy női mosolynál
egyéb már nem hív és nem érdekel.
Nem dolgozott és lompos lumppá vedlett,
bohémársak közt lanyhán éldegélt.
A pénztelenség rozsdás, bús lakatja
kopott ruhákba láncolta szegényt.
Így jelent meg, míg szégyen égett arcán,
a züllött kávéházi karzaton,
hol bús zseniknek társasága trónolt,
egy furcsa színű, rikító szalón.
Szagos mügével táplálkozó, renyhe
gáminek, zsibbadt, vágyó agyvelők,
miből a tettnek kemény acélrúdját
kimozdították feslett, durva nők.
Vad piktorok, kiknek borús ecsetjét
az ördög tartja fogva, s ők ezér
az eljövendő szent jövőbe bíznak,
amelyről csak a tunyaság beszél.
Tehetséges poéták, kik a rímet
a témájuk fölébe helyezik.
És aki mást mond, az komisz eretnek,
azt ünnepélyesen lefejezik.
Stílus nélküli novellaíró-tábor,

vitatván, hogy a tétlenség mi jó.
 S regényírók, akikben nincs egy csöppnyi
 fantázia, szín és konstrukció.
 Vastag szivarral dugják bé a szájuk
 és oly nyugodtak, mint az angyalok
 a barokk stílü mennyezet alapján -
 de reményeik óriás-nagyok.
 Felicián leült a rossz diványra,
 melyből a lószőr kikíváncozott.
 Egy borzas festő habzó szájjal éppen
 a nagy Cézanne fölött vitatkozott.
 Azt mondta rá, hogy nincsen létalapja,
 hogy ravasz ál-praerafaelita...
 S ahogy Felicián leült helyére,
 abbamaradt az értékes vita.
 Egy ifjú piktör mellé ült, ki újdón,
 szűz felfogásban rajzolt akkoron;
 Hennernek hívták, jó bohó fiú volt,
 kissé híres már a piktör-soron.
 Franciával keverte azt a módit,
 amely magyar volt, s csupa förtelem.
 Tehetséges volt, üres lelkülettel,
 kissé konok, kissé erkölcstelen.
 Felicián mesélni kezdte néki,
 hogy milyen árva, milyen elhagyott.
 Hogy a kutyánál, annál is kivertebb,
 hogy valóságos útszéli halott.
 S hogy ehhez még szerelmes is, sötéten,
 s reménytelen; s leírta azt a nőt...
 S amíg beszélt, Henner csak ámult-bámult
 s a rossz díványhoz szinte odanőtt.
 - Hisz nővérem e nő, kit ily rajongva
 tükröz szemed és dicsérget a szád!...
 No jó, öreg, majd bemutatlak néki,
 csak légy nyugodt, majd lesz gondom reád...

.....
 S Feliciánból vulkán tört magasra,
 az égre írva forró betüvel
 egy lánynevet, a szép Aníziát,
 egy égi fénnel írt iniciálét,
 mely minden csillagnál szebben tüzel...

3

Ki tud egy költőt elkísérni útján,
 mikor szerelmi tébolyban lebeg?
 Mikor lelkében ihletre ragadják
 az átkozott, a gonosz végletek.
 Mikor a világ közepére lépve,
 úgy érzi, hogy minden csak tőle függ.

Hogy az angyalok mind az ő leányi
és tőle kapták szépségük s nevük.
Mikor az ajkát nem tudja lezárni
s a szíve nyitva, mint egy rossz szekér,
amely felhőkről álmodik s dőcögve
zörög, zörög s bizony nem messze ér...
Felicián azt hitte, hogy király lett
s hogy örök pünkösdi nyitott rá kapút.
Úgy lépegetett, mintha csupa bársony
és rózsza lenne alatta az út.
Még este elment ürmöst hajtogatni
s rubinnak nézte az ürmös színét,
míg messziről, a szerelem honából
felzengett, lágyan egy álom-spinét...
A feje már elkábult egy kevéssé
az alkoholnak gőzében; nyitott
szívével és szájával új reményt nyelt -
s a lelke lázas mélyéig ivott.
Aztán az ajka, mint egy prédikáló,
bölcshelkipásztor, suttogásba fog:
Cyrano hetyke rímeit szavalva,
míg körülötte röpke élcforong.
S míg ott eveztek borharmatos ajkán
a foszfor-terhes, puffogó ígék,
heves, mohó vágy kapta el a lelkét,
hogy elszédüljön, halálígyék.
Hogy semmi, semmi ne maradjon abból
tompafejében, ami a való,
hogy álomképek kússzanak a falra,
a reményadta szép, a csalfa jó...
Már nyakkendője bambán félrecsúszott
s két bús szemében könnyek árnya járt,
mikor Henner nevetve, nagy robajjal
kilökte a vendéglő ajtaját.
Feliciánhoz rohant s a borából
egy hosszú kortyot ivott szótlanul;
majd derűs arccal az arcába nézve
s kacagva csöndbe karja fele nyúl.
Fejére teszi gyűrődött kalapját
és az utcára kivonszolja őt...
S mintha a bor valóra válna mindent -
ott áll a lány Felicián előtt...
- Elhoztam őt - szólta Henner, és szemében
a büszkeségnek fénye fellobog; -
s beszéltem érted, tudtam, vén iszákos,
hogy itt leszel. Legyetek boldogok.
S Feliciánnak a lába bokáig
mintha a földbe sülyedne, szegény.
A szegény és a zavar kipiroslik

az arcán és két szeme szögletén.
De Anízia, mintha mindöröktől
ismerné már, a szava oly meleg.
Meginti őt, hogy sokat inni méreg,
s Felicián pár kúsza szót hebeg.
Aníziának arcát nézi, nézi,
melyen a bőr oly krémes sápatag,
miként a vaj a hószínű kalácson,
májusban, mikor rózsaszín a nap.
S a lépteit, ez omló, telt csipőknek
elandalítón fáradt ütemét...
S Felicián elkapta csöndbe, lopva
tűzvészbe hullott, szikrázó szemét.
Majd apró-cseprő dolgokról beszéltek.
S hova mehetnénk? - így szólott a lány. -
S beléptek egy mozinak széles, hangos,
olcsó szíveket váró ajtaján.
Felicián bárgyún állt a sötétben,
nem tudta, hol van? merre és miért?...
S e pillanatban Anízia karja
megreszkettetőn az övéhez ért.
Fínom, meleg kezét feléje tárta
s magával vont a zsöllyék közé.
Szegény Feliciánnal minden forgott,
s a vér megfojtja, ó, úgy érezé.
Az öntudatra nem lehet lakattal
erőszakolni azt, ami hazúg!
Jól tudta ő, hogy eme mozdulatban
a nőietlenség parancsa zúg...
Hogy aki lány, lélekben, testben szűzi,
az nem tesz ilyet soha-soha meg.
Ha bármily vágnak ostora is űzi,
ha hozzáérnek, szégyenlőn remeg...
Jól tudta ő, hogy mi az ideális,
az igazi, a gyöngédlelkű lány...
...De, hogy leültek, már a vére szólott,
s ott érezte a parfümjét magán.
Az Otkolonnak citromligetekből
szívekbe zengő, friss lélekzetét,
amelybe nehéz Lorigant leheltek,
Lorigant, mely vágylűktető, setét.
S ott ülve a homályos nézőtéren,
a szűk zsöllyének puha bársonyán,
hozzája ért a combnak körteforma
kemény íve és fent a puha váll...
S amíg mindezt, mint kéjes meleg fürdőt,
magábaszívta mohón és vadul,
érezte, hogy most menekülni kéne,
el innen, gyorsan, el nyomtalanul!...

Mert ez a mély, e vérig és velőig
ható gyönyör, ó, nem az, ami kell!
Ami a békés, szent családi fészket
az istenig magasztosítja fel.
Hogy ez a lány nem nő, hanem a nőtény,
hogy ez a szív nem lélek, pusztá vér,
amely porban véli magát királynak
s kegyetlenül követel, sose kér...
De - zsongító dal szállt a zongorából
s a vetítógép tompán berregett,
s a félhomályban néha ki-kivillant
a vajszín bőr a dús selymek megett...
S mikor kijöttek későn este, fáradt
sugárt hintett rájuk a méla hold.
S Felicián keserű szájjal tudta,
hogy játszani kezd véle egy kobold.
Hogy nincsen csapda, amely erősebben
tarthatna fogva férfit, mint a vér -
ez átkozott, e csalfa bíborfesték,
amelynek titkát hiába keresnéd,
a földből indul s csak a földig ér...

4

S a napok teltek, álmodóan szálltak
a buja vágyak kövér szárnyain.
A költő lengett messzi ligetekben
a dús hasonlatok uszályain.
Mérget kevert morális életének
kristálykelyhébe öntudatosan;
s a méreg olyan édes volt szívének
s ő fulladozva itta, boldogan.
Esténként már ott ült ő Henneréknél
s Anízia anyjával diskurált,
ki természetes, édeskés asszonyosság volt;
és majd mindennap náluk vacsorált.
Biz eleinte nehéz volt lenyelni
a falatot a pusztá asztalon,
melyre nem raktak sohasem terítőt,
oly furcsa helyzet volt, vigasztalan.
Papírról ettek, nem tehettek róla,
ez volt önáluk a tradíció,
mit Felicián tiszteletbe tartott;
de meg-megfogta egy-egy vízió:
az otthoni, a tiszta kép, míg anyja
patyolatfehér abroszon terít,
ezüst villával s pengő ezüstkéssel,
az asztal fölé jámbor lendüléssel
áldástosztón kitárva kezeit.
Az egyszerű, az illatos, az áldott

sültburgonyának rózsaszín bele
a csillogó, a tiszta porcellánon,
mely áhítatos fénnel van tele.
S az estnek békés, vigaszteli csendje,
a harmonikus, falusi család...
S Felicián, míg evett, képzeletben
átölelte az anyja asztalát...

De - ekkor már gyökeret vert a lába
az érzékeknek omló, süppedő
bizonytalan talaján, hol az erkölcs
fehér sugára ritkán tűn elő.
Aníziának gömbölyű, virágzó,
fehér karjára hajtá a fejét,
és teli szájjal szívta be a bőre
mandulaízű, langy lehelletét.
Már ekkor hallgatólagosan, csöndbe
menyasszony s vőlegény volt ez a pár,
a lelkük messzi, más-más régiókban,
nem illettek sehogyse össze bár.
A költő, aki zengésekre szomjas
és hűségéről fon örökzöld-mesét.
A lány, ki egy férfiben nem lát többet,
legfeljebb rabját, éhes kedvesét...

S így többnyire a vérükön keresztül
beszélgethettek csupán. A szavak
Feliciánnak ajkán, ha kibújtak,
mint temetői fekete szalag:
úgy fonódtak rá ónnyakára, gyilkos,
vad szoritással, amely fojtogat -
a megnemértés kárpadjára kötve,
Felicián titokba sírt sokat...

A Hennerék lakása bús lakás volt:
olcsó pálmák közt kopott bútorok.
Nyútt drapériák fenn a síró ajtón,
fölötte pókok, dolgos-botorok.
A fal mellett nagy szőttes, hátsódívány -
ó, szent trónus királynő-comb alatt!...
Az ágy fölött elzüllött ingaóra,
a mutatója egyhelyben maradt.
A falakon néhány keserű portré,
egy szélmalom s egy tébolyteli park.
Odébb egy furcsa, bösz kubista vászon:
egy cirkusz-bódé?... vagy egy katafalk?...
Ily bizonytalan minden: mintha kézzel
sosem nyúlnának itten semmihez;
minthogyha csak a mult s a jelen volna
s nem kérdeznék meg sosem, hogy: mi lesz?
A két ablak egy szomorún-homályos

utcára nyílt, ahol éccakán
 le-fel sétált a szerelem-kenyéren
 tengődve élő sok festett leány.
 Fel-felkacagtak ők az ablakokba
 a tisztességes nőkhöz, hogyha jött
 az alkonyat s a munka tikkadt gőze
 nehezen szállt a háztetők fölött.
 Gyűlölet volt e kiapadt szemekben,
 és a hullává csókolt sok kebel,
 mint szennyes áron ringó labdarózsa,
 oly aléltan, utálva mered el...
 Aníziát e kép tartotta fogva,
 maga se hitte, - öntudatlanul.
 A lélek sokszor bújva, leplezetten,
 mint éhes diák, titokba tanul.
 Csak nézte, nézte még kislány korában
 s mint nagylány is, előtte volt e kép -
 az elcsúszott, buja szép női láb, mely
 a sárba is selyemcipőbe lép...
 Az átellenes üres telek bambán
 ásítgatott sok nyári délután.
 Hátról valami ócska gyár sipolgat
 a kis báránnyelközé tunyán.
 Vigasztalan, kilátástalan, kormos
 bús horizont volt, amely a szemet
 sötét színekkel halálra zsúfolja
 és bekormozza a tekintetet.
 Szabad, szállongó léleknek van útja
 minden mélységből a magas felé.
 De aki gyenge, ingadozó lélek,
 nincs annak útja semerre szegénynek,
 mi előtte van, abba lép belé...
 Egy este is, hogy túláradt a lelke,
 Hennerékhez ment el Felicián.
 Anízia ott trónolt önfeledten,
 valami ócska, tarka bús cihán.
 Körötte anyja, meg a görbeorrú,
 s fiatalurak, egész nagy sereg.
 Máriás járta, kezükben a kártya,
 mint babonás, diabólikus hártya, -
 Feliciánnak szíve megremeg.
 Mint aki vétlen a pokolba lépett,
 úgy égette az arcát az a fény,
 amely a langyos lámpaernyő szélén
 szűrődött lanyhán. Ottan ült a vén
 szabólegény, tíz ujja vásott bütykös,
 rokonuk volt, így mondták, jó gyerek.
 Minden ötpercben félreállt a szája,

és így kiáltott: Most biztos nyerek!
Odébb, közvetlen Anízia mellett,
hogy húsos válla az övéhez ért:
ott ült a furcsa, gnómarcú színész, ki
minden ütésnél csöndben inni kért.
Anízia ilyenkor lanyha nessel
felemelkedett és vizért szaladt;
míg a színész, nagy loppal, észrevétlen,
lábujjhegyen utána kiszaladt.
Csak Felicián vette észre őket,
hogy összebújtak az ajtó mögött...
Fejébe szállt a vére, belesápadt,
e rettenetes, véres öntusákat
átkínlódván, a lelke megtörött.
S a harmadik, egy vad paraszti, durva,
ki festő volt, ajkán hóhéri dac,
félóránként így zúgott: már elég volt!
S Anízia így szólt rá: itt maradsz!
Mert mindnyájával lágyan tegeződött,
és Felicián, a szelíd, naív,
bátran hihette, hogy minden szavával
mohóan titkos ölelésre hív...

Mert aki férfi, féltékeny a szóra,
a földre, vízre, még az égre is.
Csupán egész világot tudna adni,
szerelmének nyila a mélybe visz.
Egész asszonyt kíván egész szívének
és félti őt és félti önmagát.
Hogy látnia ne kelljen véres ívben
lehulló, fényes tündércsillagát.
Mert, tudjátok-e, mi a féltékenység?
A félelem, hogy elveszítjük hön,
imádattal szeretett, drága kincsünk
egy átkos pillanatban, amidőn
az utcakő messzire viszi tőlünk,
a levegő segíti tüdejét,
az ég ragyog felette biztatóan
s a tengerek hetykén így súgnak: jól van!
a szerelem lejárja idejét.
A szellők is a hóna alá nyúlnak,
a selymes vállat elröpítik ők,
mert mindent, mindent könnyedén legyőznek
és a jármukba hajtanak a nők.
S te ott maradsz, a vágy-e, vagy a szégyen? -
valami elfojt és torkonragad.
És nem tudod, hogy önmagadat öld meg,
vagy lökd a vízbe a nagy hídakat;
vagy azt kiáltsd ki széles e világba,
hogy rádhajolt egy nő és kirabolt -

míg meg nem ért majd senki és mosolygva
néznek reád, és kikacag a hold...

Felicián szívéen a vád virágzott,
mint verdeső, mint csipkedő csalán.
A vádnak titkos, névtelen fulánkja
be-beszúrt néha a szíve falán.

A szemét is sokszor lehúnyni készte,
az ajkát is bezárni szigorún;
s a két kezét vak ökölbe szorulni,
míg minden vére fejébe tolul...

De néma maradt, fennen gyanakodni
hogy is mert volna ez a bús-szegény,
a nőre, akit egyetlennek vállalt,
kit ajándékba küldött a remény!

Kivel átszötte élte minden tervét,
akire szent palotát épített.

Akire feltett jelent és jövőndőt,
nyugalmat, békét, bizalmat, hitet.

Mindég gyávának, kislelkűnek mondták
barátai, mert merni nem tudott;

s hogy a keserű vád kínozza lelkét,
most minden sebtén eszébe jutott.

Bizonnyal ő az, kit a vád elérhet,
ki rosszat lát, bár nincs rá semmi ok,
a falon árnyat, felhőket az égen, -
minden kis mákszem őnéki titok!...

Így korholgatta önmagát, miközben
az idő múlt, már éjfélre járt...

S csak nézte, nézte szomjas pillantással,
szerelmes szívvel őt, Aníziát.

Vajas vonalu, tompafényű vállát,
mit pongyolája fedetlen hagyott.

Mert mindég, mindég pongyolát viselt ő,
sötétpirosat, lágy, omlatagot.

Amely a keblén átalvetve, lengén
hanyagul habos fodrokat vetett.

Felette ajka, ez a hasadt ringló,
gőgös mosollyal hetykén nevetett.

Jaj, óvakodj a nőtől, kinek ajkán
konok virág az oktan mosoly.

Ki mindent, ami útjába kerül, langy
unalma párfömjével meglocsol.

Kinek a száján ott virít a röpke,
a lepkeszárnyú, testszín könnyűség,
mert azt hiszi, hogy vidámság: az érték,
a lelkéből hiányzik ama mérték,
mely fölméri a könnyek bús hűsét...

Jaj, óvakodj a nőtől, kinek bűgő
trillája van csak, mely a testből él!

A kacaja: a testének beszéde
és e beszéd a poklokból beszél!...

Az embergőzös, zsúfolt kis szobában
már fojtó volt a cigarettafüst,
mit kettévágott a hold sarlójából
az ablakon beívelő ezüst;
egy kócos kis paraszteseléd becommog
s a két ágyat felbontja; püffeteg
kis arcán fáradt húnó pír világol,
a lépte lassú, téveteg, beteg.
S az ágy bele kidől a nyers-profánul
bámészkodó férfiszemek előtt,
és méregetik a helyét a párnán
és ágybafekve képzelik el őt...
...Búcsúzkodás. A szabólegény félszeg
hajlással a lány vállát öleli,
és mohó, nedves csókjával tapad rá
az ajakára, amely kéjteli...
És sorbajár a többi. Legutolsó
Felicián a konyha szögletén,
ott vár sorára, szégyenében égve,
de mégis, mégis egy csókot remélve -
amely után rég epedett szegény.
És elmentek. A léptük tompa nessel
visszhangozik a mély lépcsősoron.
S Felicián ott áll a konyha mélyén
Aníziát ölelve: egy torony
felhők közé meredve szűrő csúcsán
érzi magát; már nem bántja szívét
a féltékenység, ez a sánta ördög
s a sok szívébe mardosó miért...
Csak egy tűzeli már, e jó valóság,
hogy átölelve tartja azt a nőt,
ki lázas éccakáinak ivébe
csábítgató szoborként odanőtt.
Kit úgy kívánt magának, oly remegve
s ki feltüzelté vérét és agyát...
S e pillanatban maguk előtt látják
a holdfényben feltűnni az anyát...

A gömbölyű karok puhán leválnak
s eltávolodnak a tapadt tagok.
És valahonnan, egy sötét fiókból
kiáradnak a konyhaillatok.
A villanyóra tompa ketyegése
a falon, a gyúródeszka felett,
mint egy titokban hazajáró lélek,
vagy mint a hűvös lelkiismeret.
S Felicián lement. S ahogy zsebében

a kapupénzt keresve kotorász,
mikéntha tompán a mellére ülne
az ócska, fülledt, piszkos, régi ház.
S csoszogva jó egy zöldszemű boszorkány,
a házmesterné s kinyújtja kezét,
fogatlan ajka piszkos szókra nyílik
s komisz szivéből hull-hull a szemét:
- Az embert itt még aludni se hagyják,
csak dáridóznak mindig reggelig -
ma ez az úr, holnap egy más gavallér,
nagyon is sok a férfi, hát telik!...

... És fellélekzik odakinn az uccán,
mintha tűnődve lépne. Fenn az ég
oly tiszta, olyan kékes, enyhe békés,
ó, nem lehet így hazamenni még.
S Felicián sétálni viszi fáradt,
gyalázatba lökött szivét. A hold
finom ködöket bocsájtott a földre,
amikben a vak éjjel megbotolt.
Már messze volt Felicián, a víznél,
a Margit-hídon nézte a Dunát,
hol finom, messzi, lágy, selymes morajlás
dúdolt valami dalt a hídon át:
az öngyilkosok andalító-édes,
csábítgató, csitító énekét,
a megbotlottak búcsúszolozsmáját,
az ifjúan elaggott vénékét...
...S egy hajó jött az olajfényű vízen
nagy nesztelen, s az éj vak köpenyén
átfúródott pár pislákoló lámpa,
pár szende, lenge, aranycsíku fény.
Orrával egyre közelebb suhanva
némán eltűnt a Margit-híd alatt,
nyomában egy mély fekete barázda,
hol Felicián szeme fennakadt.
Vaj, lesz-e árva, szegény életének
Anízia lelkében ily nyoma?
Vaj, lesz-e néki féltő és segítő,
gondoskodó, szerető asszonya?...
És bámulva a hajó útja-hosszát,
a kis barázdát befödte a víz,
Felicián megindult most az úton,
amelyről tudta, hogy a mélybe visz.
Piciny hajóm, csak menj a magad útján! -
így suttogott s megindult tétován;
s hogy hazafelé ment, egy nemes liljom
pattant ki csöndbe lelke mély taván...

A júliusi forrón sütő napban
 Felicián Aníziához ment.
 Ó, holnap lesz a mennyegző, a boldog,
 a tiszta nász, az isteni, a szent.
 Felicián, bár sose szokta tenni,
 beállt egy laphoz s vígan dolgozott;
 nem éjjelezett s kora reggel kelt fel,
 amit pedig ő sohasem szokott.
 S igen nagy gondot fordított magára,
 a borbélynál félóra hosszat ült.
 A vendéglőben alkoholt nem rendelt,
 egy pohár víz, leves, kis adag sült.
 És általában más emberré vedlett,
 ki polgárias, már nem szabados;
 kinek kezében kemény állomáshoz
 érkezik el a kis nikkel-hatos.
 Csak virágokra költött bőkezűen,
 naponta kétszer küldött patyolat,
 habos-fehér s tüzes-piros virágot,
 elküldte volna az egész világot -
 még annál is többet; nagyon sokat.
 Szíve dobolt és lázba jött a vére,
 hogy arra gondolt: holnap mi leszen...
 - A boldogságból istenadta részem
 tiszta kezekkel végre kiveszem!
 Úgy fogok nyúlni hozzá, mint a gyöngö
 pólyásbabához a jó anyakéz.
 És leomolva úgy fogom imádni,
 ha szemérmesen a szemembe néz...
 Vigyázni fogok rája és becézni
 fogom a testét, lelkét szüntelen;
 ó, Istenem, legyen a neved áldott,
 hogy ily kegyes vagy s bőkezű velem!...
 Így fogadkozott s röpité a hála
 a mennyekig. - És ahogy benyitott,
 a levegőben homályos köd úszott,
 valami baj... valami rossz titok...
 Anízia csak kacag s fejét rázza:
 félig mezítlen; a két telt kebelt
 valami fátyol égre lódította -
 így ült a mohó festőnek modellt.
 Aranypára nyakának kéjvonalján,
 mint lágy kígyóhas, zöldbe ívelő...
 Odébb egy piszkos, rozzant festőállvány,
 a vásznon egy nőalak tűnt elő.
 A körvonalak bizonytalan szürke,
 lágy tónusa a vászonra omolt.

(A szobában mintha szétfűjtak volna
olajfestéket, kámfort és Odolt.)
A bútorok eltolva, mint egy furcsa,
bizarr, vadóc, piciny atelié...
S e zűrzavarban kéjesen világol
a hús kebel fénye, a telié...
Hogy Felicián az ajtóba lépett,
a festő ott állt a divány előtt,
Anízia fodrait igazítja,
szakértő kézzel rendezgette őt.
S az ablakon szélesen kihajolva,
mint hogyha ott se volna, csöndesen,
az őrszem figyelt ki, a görbeorrú
az ablakon az utcára, lesen!
E pillanatban a festő lihegve
Aníziának egy kis cédulát
nyomott kezébe... Felicián ott áll...
előtte összefolyik a világ...
Aníziára csap, ki a kezében
összegyűri a titkos papirost,
de előront a görbeorrú, s gyorsan
a kis papírt magához rántja most,
ezer darabra szétszakítja cinkos
kezével, és a kis papírhalom,
mint mély titok, amely halálíg az lesz,
könyörtelen kiszáll az ablakon.
Felicián keze ökölbe görbül
és kidagadnak nyakán az erek,
majd úgy áll ott, mint egy naiv, tudatlan,
síró szegény, tehetetlen gyerek.
Erőt vesz lelkén, amely undort érez
az esküvő előtti szent napon
s tekintete kiszáll a forró nyárba,
a sárga nap felé az ablakon...
... Mélységes csönd... Aníziának ajkán
mint gyöngyszemek, úgy perg a kacagás.
Feliciánt a könnyek fojtogatják,
a mérhetetlen szegény, a sirás...
Szelíd a hangja, amikor megszólal:
- Mi volt rá írva és mért titkolod?...
Anízia csak kacag s fejét rázza:
- Ne törődj vele, ártatlan dolog.
Élceket írtunk egymásnak, s bolondos
figurákat rajzoltunk, semmiség...
... S Feliciánnak düh száll a szívébe
és látja, ó, a fekete misét,
melyben a papnő: Anízia s feslett
barátnője: a sekrestyés, s a rút,
féltehetségű festő: az eretnek,

aki velük a kárhozatba fut...
 - Ha semmiség, hát épp azért ne titkold,
 azonnal mondd meg, van hozzá jogom!
 E palástolt, e bűnös hallgatást én
 továbbra túrni már nem akarom!...
 S Anízia két szép gömbölyű térdét
 hanyag lengéssel keresztbe veti,
 hogy felrepül a pongyolának széle,
 amely az ingét is meglengeti,
 s egy pillanatra szemérmetlen daccal
 a síkos, fehér bőr előmered...
 S rekedten szól: E nyers, e durva hangot
 velem szemben használni hogy mered?
 Mi jогon faggatsz?... Rabszolgád vagyok tán?...
 Mi közöd ahhoz, amit én teszek!...
 Én úgy cselekszem, ahogy jónak látom
 s amilyen vagyok, csak olyan leszek!
 Féltékenységed nem bírom, nem állom
 és hogy kételkedsz bennem: vérig sért!
 Én nem lehetek felesége annak,
 ki les reám és aki meg nem ért.
 Hisz azt mondtad, hogy rengeteg a dolgod,
 hogy nincs időd és este jössz csak el.
 Hát mért jöttél már ily korán, mivégre!
 az ember néked már mit higgyen el?!...
 Mindíg hazudsz és rajta akarsz csípni,
 a házasságot nem így képzelem.
 Nekem szükségem van a szabadságra
 s megárt ez az örökös félelem,
 hogy semmi se jó úgy, ahogy csinálom,
 ha megcsókolom a kuzínomat,
 vagy ha leülök, vagy hogyha felállok,
 csak isten látja az én kínomat.
 Még jókor van, még vissza lehet lépni,
 itt a gyűrűd - és kihúzza magát,
 a festőnek így szól, a hangja hetyke:
 - Folytassa hát a munkát, csak tovább!...
 ... S a festő újra fölveszi ecsetjét
 és elkever egy csepp ultramarint
 kis okkerrel s a görbeorrú lánynak
 félíg elrejtett nevetéssel int.
 S Anízia arcán a gög virágzik,
 a testnek silány gögje és meredt
 szemével egy fix pontra réved, lanyhán
 eresztve el a síma térdeket...
 S Felicián a múlt időkre gondol,
 a kis falura, ahol született.
 Hol nincs se kék, se okker, se hazugság,
 hol fehérrel festik az életet.

Hol a leány, mint gyenge cukorbábú,
úgy mállik el a vőlegény szaván.
Ahogy egymásra éveken keresztül
szelíden vár a férfi és a lány.
Hol a csipőket és a kerek vállat
nem uralja a külön öntudat.
Hol fehér rózsák s fehér csipkefüggöny
illatosítják a nászi utat...
Keserű bánat: a bús megbánásé,
marcangoló. Aztán észbekapott,
egy pillanatig szótlan állt, majd némán
körülnézett s ajkába harapott
és fojtott hangon, mely a férfierköles
kemény húrjain csendül hidegen,
megszólal: Úgy akartam, hogy tevéled
boldog lehessenek, s te is énvelem!
A boldogságnak tisztaság az ágya,
amely fölött a szüzi baldachin:
a lélek igaz, nyílt gondolkodása,
melyen nem törhet át a szenny, a kín.
E nőt, ki néked hű, meghitt barátnőd,
megmondom nyíltan, nem bocsáthatom
a házasságunk szentelt édenébe,
felhőtaraj lesz a nyugalmas éjbe...
Válassz közöttünk! Hogy kit: rád hagyom!...

S Anízia leomló barna fürtjét
fehér kezével fejére tüzi.
A karjának ovális görbülése
oly gyengéd, olyan ártatlan, szüzi.
Felicián mellében, mint a gyászdob,
tompán pereg egy sötét induló. -
Anízia felugrik, arca lángol,
a torka száraz, liheg, elfuló.
Odarohan a görbeorrú lányhoz
s őt szenvedélyes vággyal ölelőn,
mély megvetéssel néz Feliciánra
s az ajkán harsány kacaj tör elő...
És berohannak a másik szobából
az anyja, meg egy nénje, meg egy ősz
nagybátyjuk, egy ferencjózsef-szakállú
hordár s egy kiérdemesült dizőz.
Mind rárohannak ők Feliciánra,
és durván szidalmazták őt, eme
megörült firkászt, ki nem való férjnek,
nem lenne más: a család szégyene!
És Aníziát vigasztalni kezdik,
izzadt karjukkal ölelik a lányt
és biztatgatják: kapsz te vőlegényt még,
ki megbecsül majd, aki sose bánt.

Úgy kell neked, a főpincér nem kellett,
egy főpincér, aki naponta száz
koronát keres, jutna abból minden,
ruha, kocsi s tán egy körúti ház!...

... S Felicián kitántorog az ajtón
és lebotorkál lassan, valahogy.
A kapu alatt lent a szennyes kőre
két összecsukló lábával lerogy.
Már fáj a szíve és már visszamenne,
már bűnös lelkűnek érzi magát.
S hogy az ablakba még feltekinthessen,
kínlódva megy a túlsó sorra át.
S megáll. Szívét szeretné kihatolni
s Aníziának feldobni oda,
hogy olvashasson benne; percek múlnak,
kezét szívére nyomja; tétova,
könyörgő hangon a nevét kiáltja
és várja Anízia egy szavát -
s helyette a vén hordár meg a néni
rákvörös arccal az ablakon át
lekiáltanak hozzá minden undok,
komisz szidalmat. Piszkos csődület
támad körötte. Mert a csőcseléknek
füle az ilyen hangra nem süket.
Pár uccalány, a botránynak örülve,
néhány inas, kocsis mind odagyűl;
míg odafent a szidalomnak árja
szegény Felicián fejére dül...

Maga se tudta, hogy került ki onnan,
két tenyerével arcát elfedi,
úgy vágott lassan, csöndben imbolyogva
az utcának, a láz remegteti.
Lelkében porbahullt a szentelt oltár,
már égett alkonypírba hullva Pest.
Az Andrássy-út, mint egy temetői
hosszú menet, komoran, egyenest,
a bukó naptól piros ablakokkal
szomorúságot lehelt kétfelől.
... Most hova menjen?... merre meneküljön
sebzett szívével önmaga elől?...

6

Hajnalodott. Felicián ruhástul
feküdt az ágyon. Mellén a pokol
síkos varangya, egy vén boszorkány ül:
az álmatlanság - és dobol, dobol...
S e dobszóra a gondolatok sorba,
mint katonák, egymáshoz állanak.

És árkon-bokron keresztül ugorva,
újra egy éllé merednek: falak,
miket az ellen: a nyugodnivágyás
le sosem győzhet.

És Felicián
most fölveti sápadt fejét és lassan
emlékezni kezd a gyűrött cihán.

Szemébe a tipikus pesti udvar
milljó szeplőjével benéz. Fehér
falak merednek hátul föl az égre,
miken a foltok, mint sok kis egér,
szaladnak föl és furcsa figurákká
tömörülnek a tűzfalak fokán.
Hol a kémények közt két szürke macska
szökell nagy-fürgén egymás nyomdokán.
Köröskörül a rozzant korridorok,
mint álomútak, görbe vonalak:
amikre lépni halálos-veszélyű,
s a vasrácsok, e kusza fonalak,
mint rabbilincs a pesti ember testén,
tömlőcrács, az ideget verdeső.
S a fakó rozzant, köves pádimentum,
mibe barázdát vájt a sok eső.
Lent csatorna-nyílás sok bús homokkal,
amelyből néha lomhán, undokul
egy-egy kövér patkány szalad a napra
s fénylő hátával a rácsnak szorul.
Odébb, kétoldalt pesti bánatos fák,
ez ősrabok, amelyek a napot
csak lopva kapják, zöld színük oly gyászos
s a pesti füsttől s koromtól kopott.

A hátsó lépcsőn, amely idetátong,
mint lusta, züllött, nagy asszonyi száj:
egy-egy rongyos cseléd szalad le rajta,
akinek mindig dalolni muszáj.
És az öreg, a reszkető szakállú
handlé, ki mint a kántor, úgy kiált...
... S hogy mindezt nézi, öldöklő, halálos
keserűség marja Feliciánt.
Kiszabadulni innen, bármi áron,
nem lenni ilyen egyedül, vadon...
Egy asszonykézben kissé felvidulni,
ölébe bújni langy-álmatagon.
Ha rossz hibái vannak, majd becézve
megváltozik Anízia talán. -
S Felicián a vágynak permetegjét
nyári esőként érezi magán...

A Hennerék ajtaja zárva. Tompa
neszek szűrődnek. A napfény ragyog.
A júliusi reggel illatában
kis bárányfelhők. Kúsza angyalok
nevetnek le a pesti bérkaszárnya
kis udvarára. Résztétlen világ!
S Felicián a bús Canossa-útnak
elszántan és konokul nekivág.
Előbb csak gyáván zörget be az ajtón,
de nem jó senki. Csak a kis cseléd
fejét mutatja át a szennyes függöny,
ki ijedten kapja fel két kezét.
És beszalad. S a másik pillanatban
már durva szavak, szitkok szállanak.
S Anízia borzasan, pongyolában
kijő és szól: Sokszor megszántalak;
és sokszor megbocsájtottam tenéked -
de elviselhetetlen ez tovább.
Te beteg ember vagy és megváltoznod
lehetetlen. Már nincsenek csodák.
Elromlottál, mert mindig komisz nőkkel
hányódtál és azt hiszed rólam is,
hogy olyan vagyok, mint azok, akiknek
szavuk hazúg, a lelkük meg hamis.
Ha nem tudsz bízni, szentül hinni bennem,
mit akarsz tőlem! hagyj magamra hát!
Vagy mért kívánod, hogy apácamódra
tengődjek és úgy tekintsek reád,
mint egy istenre, mért vagy olyan önző!
én nem tiltottam néked meg sosem,
hogy más nőkhöz is kedves légy, az embert
hagyd élni szépen, nyugton, csöndesen.
A lelked túlzó, heves, abnormális
s a szerelmet rosszul értelmezed.
Nem, édesem, mi nem illünk egymáshoz,
váljunk el, mert ez jóra nem vezet!
És előjönnek a másik szobából
az anyja, meg a görbeorru lány,
akinek mohó káröröm villózik
kipirosított vastag ajakán.
Belékapaszkodnak Aníziába
s elvonszolják. Gyalázkodó szavak!
Anízia egy kurta pillanatra
még visszatekint, még visszakacag.
És ettől újra gyúl Feliciánnak
reménye s az ajtót megdöngeti,
de mind elmentek. És az ajtó zárva,
hideg a vas, nem nyílik ki neki.
Dühében most az üveget bevágja

s a résen át így a závarhoz ér,
kinyitja és belép s a jobbkezezből
sötétpirosan patakzik a vér.
És berohan, a vértől undorodva
fordulnak el, megvetik mélyen őt,
szidalmazták és kergetik, akárcsak
egy besurranó tolvaj betörőt.
Majd rendőrért kiáltoznak s a háznép,
e tarka káosz mind előszalad...
... S Anízia s Felicián egy csókban
hajolnak össze ottbent ezalatt...

Tíz óra van. Anízián a mirtusz,
mint cézári korona, tündököl,
Feliciánt meg sajgatva kínozza
a ronggyá vagdalt, vérező ököl.
Így mennek el szomorú, sivár sorban
a templomba, a gyertyaláng remeg.
A pap áldóan két kezét kitárja:
- Frigyeteket az isten áldja meg!...
A nap kíváncsi fénysugárt lövell be
a csúcsosívú színes üvegen,
s mint fénykaréj, szítálva széjjelárad
a kékesbársony papi süvegen.
Az orgona is libeg egyet-kettőt,
hogyan ne maradjon ő se szóval,
de köhécselve elfullad a hangja,
ő tudja, hogy mindez haszontalan...
A rokonok ott hátul összebújva
sírva fakadnak; mit tudják: miért!
S Felicián a pap előtt letörli
bús kezéről az odatapadt vért,
amelyet szentelt szimbolumnak érez -
de minden rosszat feledni akar.
Nem látja ő, hogy az ifjú menyasszony
gyönyörű arca eltorzult, fanyar;
s hogy nem úgy áll ott, mint a szelíd jóság,
hanem keményen, elszánt-hidegen,
az istentől s a jóságtól oly messze,
oly elkülönülő... Oly idegen...

7

A fülledt, meleg nyári délutánban,
a gőzös nagy-fújtatva indul el.
Dobog a föld a vágányok vonalján;
a napfény, mint egy vakító lepel,
végigterül a forró sík vidéken,
rohan a gőzös árkon-bokron át.
A viadukt korlátja, mint a játék,
olyan piciny. S mint a játékbabák,

oly apróak az emberek s kaszájuk
csillanva vágja a barna buzát.
Odébb fénylő pipacspalást dalolja
a nyárnak örök, égő himnuszát.
A kupé ablakán beleng a függöny,
a forró szél meg-megremegteti,
mintha az élet reszkető kezében
egy zászló lengne be, és vészeli
jelekkel intne: vigyázzunk a szívre!
Ne higyjünk neki ifjan, botoran!
Mert önbizalmunk önvérünket szívja,
a nyíl repül, de itt marad az íjja -
és életünkkel a sírba rohan!...
Felicián csak itt eszmél magára,
hogyan meglátja a görbeorrú lányt...
Anízia magával hozta őt is,
és súgva szól: Ne haragudj!... ne bándd!...
Oly jó leány és ragaszkodik hozzám,
megosztom vele boldogságomat.
Szegény, senkije nincs, aki szeresse,
sok bűt ró rá a sorsa, ó, sokat.
Szeressed őt, a kedvemért, velünk lesz,
elmúlt lányságom szép emlékeül...
S Felicián közelebb símul hozzá,
de, mintha késsel vagdosnák belül:
mint annyiszor, megint a szégyen marja,
az embertelen megaláztatás...
És száll a táj és kattog a kerék, míg
egymást kergeti sok kis állomás.
És Felicián nézi, majd felissza
tekintetével a gyönyörű nőt,
akit a sors ím ömelléje rendelt
és védelmébe adott, s aminőt
gyerekkorában álmodott magának,
mikor még nincsen a lélekbe gond,
se tépelődés, csak szem, mely a szépet
ámulva nézi, mint a szent-bolond.
Amikor még nincs éjji tépelődés
csupán egy forró ölről álmodunk,
amely puhává, sugarassá váltja
szegényes, árva, elhagyott odunk.
Mikor e szókat: erkölcs... vágy... és jellem,
még nem ismerjük, s az a fenevad,
amely az embert torz kinná apasztja,
a léleknek bús gondot még nem ad...
S mikor előttük feltűnik a tenger,
az áldott kékszín, boldog Adria,
valami szúzi vágy űzi a lelkét,
hogyan most az égbe kell felszállnia.

Lelkének minden szárnyas vitorláját
az ég felé feszíteni... A vonat
megáll, fáradtan pőfékel, kiszállnak.
Ó, hol van most a pillangó-fogat,
a boldogságos nász felé röpítő,
hol végre ketten, vágyón, egyedül,
egymás szívébe fogózhatnak s vérük
az örökkévalóságba merül...

A hotelben a széles, piros szőnyeg
a léptüket elnyeli. Tarka nép
sűrög-forog a hallban, fátyolokkal
kreolszín asszonyok, karcsú derék;
téglavörösre égett férfiarcok,
déli tengerésztisztek, kik a part
fövenyén kissé tágra gombolóznak,
az oldalukon sárga, kurta kard.
Szédült futásban rohanó, mosolygó
picinyke groomok, pár pocakos úr.
S e zűrzavaros, bolond, bizarr képre
valami tompa, fáradt nesz borul.
Fönt a szobák, a mályvaszínű függöny,
a zömök ágy négy oszlópa fölött.
A nagytükör a tenger fénykaréját
lehel vissza, mint tündér-ködöt.
Egy empire-szekrény, kövér angyalokkal
s egy dús kristályú csillár. A falon
Napóleonnak hettyke lovasképe;
s Felicián felsóhajt: angyalom!...
Majd az erkélyre lépnek, mely a tenger
rejtelmestitkú ölet nyújtja fel.
Az enyhe, langyos, hűvös párázatban
minden álmos, sós ízeket lehel.
Néhány kis bárka lengő függönyökkel,
a lámpájukat most gyújtják. Odébb
egy csónakból egy mandolinos ember
s egy tikkadt hölgy a partra épp kilép.
Valahonnan a forró szél szeliden
zongorahangot hajt a víz felett.
S egy halszagú, sötét osteriából
idecsattog a pajkos kasztanyett.
A hold, mint egy menyasszony, szűzi tisztán
a tengerből kilép. Egy habcsokor
lágy bárányszerűségekből a nyakára
borul szelíden s pántlikát sodor
köréje, melyet ezüstcsillagokkal
hímez teli a csöndes alkonyat. -
S az ágy felől a mályvaszínű függöny
bizalmas lebbenéssel bólogat...
S valami titkos, nagy erő lefogja

mindkettőjük szívét. Már éji csend.
A görbeorrú lány ott kacarászik,
míg lágy morajlás suttog odalent
és pajkos, ámde durva tettetéssel
Aníziára hunyorgat szemet.
Felicián csak nézi ezt a két nőt,
az egyik, akit imádva szeret,
a másik, aki csúf, gonosz és bamba
és mégis erős, mert Anízia
önti beléje dacos kedvteléssel
önerejét: a poklok fattyuja!...

S ahogy a vízen szétterül a nagy csönd,
megejtő vágyba hull Felicián
s mintha egy szikla dőlt volna szívére,
szinte elájul a malicián:
Anízia s a másik ásítgatva
tunyán leoldják a lágy selymeket
a karcsú, feszes, csillámló derékről
s lassan levállanak egymás felett,
tüllkönnyűségű habfodrok karéjja,
kebelszorító, váll- és mellfűző,
melyek közé a lázas vágyu férfi
fantáziája misztikumot sző.
Csak ámul és csak bámul, mind a ketten,
mint öntudatlan, ártatlan, szelíd
kisgyermek, akik nyugodni térnek,
a testükről csöndesen leszedik
a szent s a millió álomterhességtől
csillogva égő, apró kis ruhát;
a kis cipőt, amelynek orra fénylik
és az áttört harisnyát, a puhát.
Egy széken, mint a hab az almafákon,
kis tömzsi, könnyű selyembugyogó,
köröskörül a szélín könnyű csipke,
a szék sötét bársonyán ragyogó;
kétoldalt fényes gyöngyházgomb, még forró
a lányujjak hegyétől, és egy ing,
az opálszínű női test helyett most
a szellő bújt belé és rengve ring...
A sötétvörös szőnyegen a sárga
selyemharisnyakötő... Félhomály...
Feliciánnak sápadt ajka béna,
szeme lezárul és a szíve fáj...
És könnycseppek iramlanak az arcán -
míg onnan, a függöny mögül, buján
vihogva hangzik a teli torokból
vad kacagás... A két borzas leány
fejét kidugja s jócákát kívánva,
az ifju férjet gúnnyal neveti...

Felicián magát a puszta kőre
az erkélyen zokogva leveti
s meredt szemével néz a csillagokba,
amikben sorsa vérrel írva áll...
S bent a lecsúszott takarók alól lágy
kerekség villog ki: a puszta váll...

... Szelidfényű, sugaras ékkövekkel
ívelten kél föl keleten a nap.
Feliciánnak két kezén hidegség,
mint odvas tömlőc mélyében a rab,
úgy ébred fel, a szeme bambán réved
feje fölött a baldachínon át...
Ott fekszik árván, hűvös-önmagában,
mi ez?... az ágyban találja magát...
A szobában kívüle senki. Csönd van.
Mintha kísérteteket hallana.
S kívülről zagyva, monoton ütemben
behangzik a hajósok dallama.
Felugrik, gyors irammal ki az ágyból,
lázassággal felöltözik.
Szívébe, amely gyenge, hirtelen vad,
erőszakos indulat költözik.
Mint tébolyult, úgy rohan le a lépcsőn,
utána néznek, de ő csak szalad...
S a két nőt ott találja nagyvidáman
a reggelinél, egy ernyő alatt...
Aníziát karonragadja durva,
zord mozdulattal és parancsolón
viszi magával. Oly nehéz a lába,
a feje és a szíve, mint az ón...
S két szív, melyet a szerelem nevében
nem hajthat össze a szent áhítat,
a durva kézben semmivé így válik,
és így épít a halálba hidat...

8

A szerelemnek fényes kapujában
két őr vigyáz: két csöndes; éber őr.
Egy angyal, kinek apró tarsolyában
nincs semmi más, egy égi fényű tör,
amely, ha nyílként surran be a szívbe,
nyomába édes illatár pörög. -
S egy ördög, kinek semmi sincs kezében,
csak rőt szemével arcodba röhög.
A sorsod adja: melyik jut tenéked,
az angyal-é, az ördög-é, vajon;
de ha megtörtént, nincs mód változtatnod
a halálos, az ördögi bajon.
Csak olyan ez, mint réteken a búza,

az isten tudja, belőle mi lesz?
Mit ád az isten: kora dért, esőt-e?
mely barna földet szökével himez...
Vagy olyan ez, mint kis magzat a méhben,
nincs akaratja, sorsa van csupán.
Van olyan méh, mely éltet ajándékoz,
s van, amely száz halált egymásután.
Akik vagyunk, akik világra lettünk,
mind szerelem gyermekei vagyunk.
Két ajk borult egymás fölébe halkán,
hogy fölrepüljön a mi hő napunk.
Két mell szorult egymáshoz, mell a mellnek,
két katona a harc fojtó hevéen,
hogy béke szálljon a négy kar homályos
árnya közé a vérnek ütemén.
A férfi, kit elért a szerelemnek
kegyetlen, orvul száguldó szele,
a csúcsra ért, hogy nyugalmas szemével
nevetessen a szürke mélybe le.
A lelkét meg nem legyintheti ennél
hatalmasabb, ujjongóbb érzelem.
A férfinak a szent száma az egyes:
egy élet, egy halál s egy szerelem!
Nem kérdezi, hogy körülé mi történt,
megújult a világ, ha ő szeret!
A nő kutatva, vijjogó madárként
szakítja fel kis csőrével szemed
és beléönti silány, pici kertje
mérges porzójú, hús virágait,
hogy szétkuszálja s ájulásba döntse
az érzéseid és a vágyaid.
Rabságban érzi lelkét és a testét,
ha szíve-lelke szerelembe hull:
ő nem szeretni akar: őt szeressék, -
mert olyan gyáva s forró, mint a nyúl...
Ki álmodta már súlyos éjszakákon,
mig kint a vihar csattogva dörög,
hogyan angyalok csókolják kebletáját...
S mire felébred: csalfa ördögök
fogóznak bele megcsapzott hajába -
mert nincs is angyal seholse talán...
... A násztalan nász vérző glóriáját
így hurcolá fején Felicián.
Ó, női testnek mérges, sötét magva:
te szeplőtelen bölcső, csodakút,
amelyen át oly nyomtalan, vakító,
oly öntudatlan kígyózik az út!
Mélységed álmán összecsap felettünk
a vágykerítő seb, a szörnyű kör...

S hiába nézünk belé, mit se látunk:
örök titok e fekete tükör!...

A tenger, az csak halkán dúdorászott
s a víz fölött a hold kutatva járt,
mert ő az égi misztikus detektív,
ki sárga sugarával száz halált
kémlel nyugodtan, meg nem hatja semmi,
nem könnyezik, csak gúnyosan nevet,
s ha könnyü kezét a válladra ejti,
szived dobog, a lelked megmered.
És megkezdődik az éjjeli, kínos,
sebekkel gyötrő inkvizíció,
kicsalja minden rejtett bűnöd, titkod
a nyilazó sugár, a vért szívó.
És holdkórosak vagyunk mind, ha terhes
lelkünkbe nyúl a hűvösujjú fény...
Felicián sokat beszélt a holddal
a könnytelen sírás sok éjjelén.
A földobott kő útján meg nem állhat,
meglódították, széles ívbe száll.
Felicián ég s föld közé szorúlva
imbolygott élte sötét tavaszán.
A féltékenység halálos betegség,
hiába tiltja a szent biblia.
Hiába szégyen és hiába rejti
szemgödrébe a bús emberfia.
Mint mikor vérünk megfogja a métely,
melyet apáink bűne hágy reánk:
úgy vágja csápját orvul életünkbe
a gyalázatot lövellő fulánk.
A homlokunkra sárga bélyeget nyom
és megroppan a térd, a mell, a váll,
s mint fegyencek egymás karjára szívet,
szívünk fölé egy máglyát tetovál;
és el kell égnünk, ó, ezen a máglyán
és hallgatnunk annak a kacaját,
aki lelkünknek tiszta liliomján
sarkantyús és szöges csizmába járt...

Egy reggelen, az ég kéken mosolygott,
sétálni mentek megenyhülten ők.
S a parton - ott a festő, vékony arcán
elbízott mosoly, hetyke és ripők.
S Anízia már mindent elfeledve,
gyors mozdulattal mellette terem.
Felicián csak áll, mozdulni nem bír,
mintha megfogta volna egy verem.
Kart karba öltve, boldogan csevegnek,
mint testvérek... vagy boldog mátkapár?!...

Feliciánra már ügyet se vetve,
 a karjuk boldog ölelésre vár.
 S Felicián otthagyja őket. Tompa
 lépése koppan a kis köveken.
 Behúnyt szemekkel szökve, elfehérült
 ajakkal, némán, görnyedt-öregén.
 És sajgó koponyájának falában,
 mintha száz szeme volna... fut, szalad...
 ki a városból, erdős rengetegbe,
 és ott megáll a lombos fák alatt.
 A törzsüket gyengéden símogatja
 és átöleli - menekvés sehol...
 És fától-fához, sebtől-sebhez ájul,
 s előtte sötét bánatkapu tárul,
 melyet leírni: nincs se kéz, se toll...

... Már éccakára járt. A sűrű erdőn
 titokzatos neszek. Már szél suhant.
 Lába alatt meg-megingott a barna
 a porhanyó, kövér-hajlásu hant.
 Ruháján harmat, arca könnytől nedves,
 fejére lehull itt-ott egy toboz.
 A lombok milljó, sűrű szövevénye
 minden picinyke neszt megsokszoroz.
 Aléltan indul el. A város alszik,
 a tengeren szerelmes gondolák.
 Az erkélyek, mint nyitott női keblek,
 és fénylenek a tornyok s kupolák.
 Az utcákon csak könnyű szél barangol,
 csak egy-egy sötét, árnyas szögleten
 lopózik el egy-egy bús paletójú
 alak, oly halkán, mint a szőnyegen...
 A hotelben nagy álmos csönd. A lépcsőn
 szívére nyomja mind a két kezét. -
 Benyit. Üres, rideg a puha fészek,
 a bútorok mind szerte, szanaszét:
 Anízia, a görbeorrú és a
 festő itthagyták a bús nyomokat
 és elutaztak. Messze viszi őket
 szegény Feliciántól a vonat...
 Az asztalon levél, nagy szarkalábas
 betűkkel, nyilván későn érkezett,
 Anízia már el se olvashatta,
 az anyja írta benne ezeket:
 „Kicsiny leányom, éltem koronája,
 vigyázz magadra, féltsd és óvd magad,
 hogy ne szülessen gyermeked. A testen
 ennek rikító, csúf nyoma marad.
 Meghalnék rögtön szörnyű bánatomban,
 az én kislányom maradjon csak szép.

Ha csókol is, ha kell is csókolózni,
azért el ne veszítse az esztét...”

... Ahogy elolvasta, Feliciánnak
az ajkán tompa hördülés remeg.
Kitámolyog az erkélyre s a lelkén
új sebek nyílnak, halálos sebek.
Sötét madarak húznak el lebegve
amott a kéklő messzi golfon át...

... S hogy hajnal lett, Felicián is indult,
lelkében hordva a bánat dalát...

9

Ó, gyenge lelkek holdkóros szerelme,
szembekötösdi zord bozót ölen,
hol bújva les a vágy, e szörnyű mammut
s a súlyos talpú, szomjas csókbőlény!
Mint vak koldús, úgy járt-kelt önmagában
Felicián a pesti éccakán.
Ahol virágot látott, mind elküldte,
Aníziáról bármit hallott: türte...
nem is hitt róla rosszat el talán.

S megleste egyszer itt és másszor ottan,
mindig útjába akadt hirtelen.
Kibékültek és összevesztek újra,
csalán között liliom nem terem.
S egy hideg estén, mikor összebújtak
a pesti kis lakásban szótlanul,
rájukborult a bűnbánat szelíden,
mely lelket idomít, szívet gyalul.
Jól tudták ők, hogy még százszor, ezerszer
kergeti őket széjjel majd a vér.
A testük szétrepül, de megtört lelkük
a messzeségben is majd összeér:
egy büszke szív, mely selymek mögé búvik
s egy alázatos szív, mely könnyörög...
S szemükben lángzó lávaként lobognak
az éj felé a boldog gyönyörök.
Vágytam utánad nagyon... szól a férfi, -
nagyon vágytam utánad... szól a nő...
S játékos kedvvel furcsa titkos írás
tűnik egy kis papírlapon elő.
Felicián szeszélyes változatban
betűket rak, szavakat fűzőget,
amikből egy megbeszélte kulccsal három
felszárnnyazott szó lángzón integet:
„Vágytam utánad nagyon!...”, mint egy chiffré,
mely röptében világokat tipor -
a három szó, mely vérükbe világol

vadul: „Alentin Talanta Tilor!...”
És úgy tudnak örülni, mint a gyermek,
ki megtalálta szép játékszerét.
Mint három csók, a szájukon úgy csattog
a három szó. Mint vad, buja zenét,
úgy zümmögik egymás fülébe halkan,
felolvadva az andalító dalban,
meglelve egymást csókfátylak megett...
- Ugye, most már velem maradsz örökre?...
- Veled maradok most már, csak veled!...

S a vér ágyában szunnyadozó kétség
újra felébreszti Feliciánt:
- De hogyha mégis újra messze mennél,
ha tőlem bármi újra messzi ránt,
ha már csak álmaimban lész ölemben
s nem lesz enyém a szád, e csepp bibor,
és megkivánlak, elég lesz izennem
csak ezt: „Alentin Talanta Tilor...”?
S megpecsételik forró öleléssel,
mely hajnalig tart...

A hold elszökött.

A nap világlo, üde arcukatja
kileng a felhőpongyolák mögött.
És új élet kezdődik, jaj de fönix-
madárként nincsen újraéledés.
A hamuban ott égett minden, minden:
biztos halál az élet-tévedés.

... A messzi kertek orgonát leheltek,
nyári esőnek illata szitált.
Felicián most még jobban szerette,
mint valaha, nejét, Aníziát.
Már csak Ziának nevezte szelíden,
hogy kurtább légyen a szó, mely után
a csók az öröklétbe szárnyalhasson. -
Künn barangoltak éjfélig Budán,
kis kocsmákban boldogan vacsoráztak,
Ziának arca égett, kipirult
a rubinszínű bortól. És szívében
a második szerelem kivirult.
És hazafelé gyermekes-bolondul
szétszaladtak egymástól nagybohón,
hogy a másik uccában újra össze-
szaladhassanak éhesen, mohón.
S egymás ajkába martak, vérigérő,
vad csókok égtek ajkuk bársonyán.
A szerelemnek két nomád-cigánya
így csalta egymást az uccák során.
Nem tudtak ők sehogyse eggyé lenni,

se szabadulni; két szegény bolond.
Vagy nem bolond-é, akinek a vére
forró igent s az agya nemet mond?
Vagy adhat-é a nap hűvös világot?
Vagy adhat-é a hold jó meleget?...
... És egy napon Anízia elsíklott
a hűség tündérfátyola megett.
Elég volt néki már a jó karokból,
melyek szilárdan tartották szívét.
Elég volt már a kérés, a könnyörgés,
mely szabadsága fátylát tépte szét.
Erdei nimfa élt a lelke mélyén,
faunok felé suhant a réten át.
S a zöldes fény, a hűs lombkoronákról
szívébe marta kétes vágy dalát...

Megtartani az asszonyt lehetetlen,
ki dámaságra lett, míg pusztá nő.
Megtartani az asszonyt lehetetlen,
kinek a vágya messzeívelő.
Megtartani az asszonyt lehetetlen,
kinek méhét önátok zárja el.
Megtartani az asszonyt lehetetlen,
ki mindig kérd és sohasem felel.
Megtartani az asszonyt lehetetlen,
kinek könnye: mosoly, s mosolya: könny,
ki úgy megy el tőled, mint egy komorna,
s királynőt mímél, hogyha visszajön.
Ki büszke rá, hogy szép kerek a keble
s nem gondol arra, mily kerek a föld...
Megtartani az asszonyt lehetetlen,
ki komisz mérget szent kehelybe tölt!...

10

Ha csúf zimankós éccakán a kedves
elhal mellőled, sóhajtvá neved,
s az égzengés rikoltja a szivedbe
a borzasztó, a bús gyászéneket;
s még ott fekszik az ajkad közelében
a meleg párnán a hideg halott:
belényugodhatsz. Isten így akarta -
szíved könnyeidbe takarhatod.
De ha kiszáll a szíved ablakából,
hol melengető ágya int feléd,
ha minden napnak minden egyes perce
új s más alakban kergeti eléd;
egyszer egyetlen hajfűrt, mit a szellő
az ablakodon a karodra hajt;
másszor egy arc e zűrzavaros uccán
s az ő mosolya lengedezik rajt;

vagy egy sikoltás a vak éccakában,
mikor nem tudod: honnan?... hova száll?...
és lebegővé válik, ami test volt,
a drága kéz... a szemek... és a váll...
Mikor a sorssal te már elvégezted,
hogy ő kell néked csak és senki más,
és ő beleszól csengő kacagással:
ez gyilkosod lesz, ez a kacagás!...
Nem, nem lehet az asszonyt elfeledni,
a testednek s lelkednek asszonyát!
Nem, nem lehet engedni, hogy a fátyolt
egy más asszony karja akassza rád,
amelyet ő hasított el, a lelke
sötétségében, melybe elmerült...
... Feliciánnak fülébe az élet
kihívó, fájó trillákat füttyölt.
A napjaira gyászfátyolt borított
a férfi vágya és a lelki bú,
olyan volt mint egy kidőlt, bedőlt kunyhó,
amely fölött a múlt szellője fú.
A multat látta minden pillanatban
s ha reggelenként korán ébredett,
eszébe jutott régi kis szobája,
és fel-felsajgott belé szíve tája:
hogyan kezdjen el most egy új életet?...

És - jött az idő. Ez a hideg orvos.
Feliciánnak gyógyszereket írt.
Ziáról néha egy-egy szó repült szét,
s a rossz szájak megtoldották a hírt.
Ha összébújva látták egy zuguccán
a férfiakkal gyönyörű fejét,
Feliciánnak azt mondták, hogy rossz lett
s az ördögnek adta el mindenét.
Felicián ilyenkor tompa daccal
csak bólogatott. Aztán hazament.
Egy imát mondott el Aníziáért
s zokogva mondta rája az ament.
Íróasztala egyik fiókjában
hetek óta hevert egy kis levél,
csak három szó volt reszkető írással
odaírva az egyik szegletén,
a három szó, az elfelejthetetlen,
a titkos chiffré, a szárnyas írás...
elővette és széjjelszakította
s erőt vett rajta a csukló sirás.
És aztán új levélpapírra írta,
ráírta újra, újra ugyanazt.
Mert vágyódott utána, nagyon vágyott,
de ajka nem tűrt egyetlen panaszt.

Fehér papírra írta, majd pirosra,
majd zöldre gyásza sok bús éjjelén...
Míg egy napon ott rémlett a szívében
a három szó sötéten, feketén...

December volt már. Apró hópihékkal
volt telehintve mind a szép világ.
Felicián begombolja kabátját
s a téli alkonyatnak nekivág.
Egy álomország volt neki az ucca:
a fehér havon lila fátyolok,
melyek mögött a zűrzavaros élet
majd hetykén lépdél, majd meg támolyog.
A nagy kapúknak szétfolyó homálya,
a paloták és a havas tetők
s a hintókban pöffeszkedő gavallér
s a drága, csókonhízott szeretők.
A villanyos, e buta sárga állat,
ahogy megtorpan s újra tovaszáll.
És éhes arcok, sárga szemek bamba
tekintetükkel: itt megy a halál!
Az óriási kávéházi ablak
mögött a széles, festettarcu nő,
ki merész férfiszemek könnyű lángján
remegni kezd és gyorsan tűzbejő.
S a rikkancsok, e rekedt kis heroldok
s a falakon a sok színes plakát.
Felicián feltúrta most a gallért,
hogy e világtól elzárja magát.
Az Oktogonhoz ért. A hátgerincén
végigszaladt a hasító hideg.
Itt-ott egy-egy pénzéhes, pici, puffedt
fehércseléd lágy-ostonva libeg.
Az Andrássy-út hatalmas fatestén
autó sípol és rossz konflis kocog.
Az ívlámpák violaszínben égnek,
mint tengeren a messzi fároszok.
Már messze járt künn, ahol a ligetnek
tar bokrait a szél tépázza meg,
a Múcsarnok előtt egy ifjú, lázas
szerelmespár vad csókokban remeg.
Itten megállt. A csöndbe körül nézett.
Be jó e néma, ez a fagyos csend.
Homályos felhők úsztak el az égen
és büszkén trónolt a hold odafent.
Ki tudja, mit gondolt Feliciánról,
ki csendben állt ott, akár egy szobor...
Egy pillanat és meglibbent körötte
a sűrű, fagyos nagy párafodor.
Két lámpafény tört át vakítva rajta,

utána egy hintó s a burkolat
dacosan, tompán kopogott a hóban
a négy kerék s a lópaták alatt.
Felicián fel sem tekintett rája,
csak megindult az úton lefele,
s hogy a kocsi mellette eliramlik,
egy ismerős kacaj játszik vele...
S e pillanatban egy fehér papírlap
a lába elé le a hóra hull -
Felicián megáll... a hóra bámul
meredten, meglepetten, szótlánul.
Majd lehajol és fölveszi a hóból
a papírlapot; a fény tovatűn.
Tekintetével végigszalad gyorsan
egy sor sietve leírott betűn.
S ahogy olvassa, lelke csendes útján
a múlt emléke keresztültipor:
a papírlapon három szó sötétlik
csupán: „Alentin Talanta Tilor...”

A szél sipolva zúg a puszta fák közt,
valahonnan egy szélkakas kiált.
Felicián a papírt széjjeltépi,
s a hóba szórja, mint mérges hinárt.
Oly idegen e három szó fülének,
hol is hallotta?... s vajon mit jelent?...
Bundájáról a sok havat lerázta,
aztán bement egy csendes kávéházba,
s a holdat nézte, a könyörtelent...

DOBD EL...

1919-1936

KORAŐSZ

Nyarat mutatnak még a hiu lombok,
de érzed-é, mit mond a szél?
A koraősznek sárga homlokára
már hulldogál a falevél.

A széna már a pajtákba begyűjtve,
az illata is tovaszállt.

S a naptár, ez az újult élű sarló,
maholnap mindent lekaszált.

S én itten állok, újra ősz elébe
lobogtatva reményeimet.
Nem hittem a tavaszba, nem a nyárba,
s tél is veré már e szívet.

Bevárom most az ősznek koszorúját,
elébe nyújtva homlokom.
S amíg a must, az ősznek vére, szétfoly:
a halálról gondolkodom.

ÖRVÉNY

Mi eddig lelkemből kiégett,
azt soha vissza nem kapom!
A folyó medréből kilépett
s fölborította csónakom.

Homály borult a kék hegyekre,
időelőtti alkonyat.
Az örvények felé megyek le,
mik elfogják a hangomat.

Pedig még egyet, egyet, egyet
be szép lett volna zengeni;
egy lány nevét... De jó az örvény
s eldalolni nem engedi.

Ó, nem maradhat büntetetlen
egy élet, amely önmagát
keserű gúnnyal tépve egyre,
kioltja önnön csillagát.

A KOVÁCS

Az útszélen van egy kovács,
a kenyerere a patkolás.
Csak patkol este-nappal,
mindig levett kalappal.

Előtte bőrkötény fityeg,
a lovat úgy patkolja meg.
Hét patkószeg kezében,
haja lobog a szélben.

Mind hozzájönnek a lovak,
pejek, feketék, táltosak,
az apraja, a nagyja -
patájuk símogatja.

És biztos lábbal, vidoran,
a sok ló tőle elrohan,
nagy gögösen nyerítve,
rája se hederítve.

Néha kínos a patkolás,
mert rugást is kap a kovács -
de ő csak este s nappal
patkol, levett kalappal.

KINCSEKET HOZTÁL

Kincseket hoztál nékem, asszonyom
a drága aranytálak roskadoznak.
Elfáradhattál. Ül le és pihenj.
Már este van. A fények oszladoznak.

A kályha mellett megleled helyed,
s egy korty italt a csillogó pohárba
s ha majd leszáll az éj, elalhatol,
itt nem zavar meg külvilági lárma.

Én majd kis lábad elé borulok
és megőrizlek, mint az éber dajka.
S halkán dalolgatva majd feltűzöm
a csillagokat éjsötét hajadba.

... E csillagokat adom én neked
a kincsekért, miket hoztál, cserébe.
Hogy örökös fény ragyogjon reád,
a férfihűség ritka éterébe!

MÉRT ENGEDTED...

Mért engedted, hogy más szemeknek
mélyére meneküljek?

Hogy más szerelmek bíborának
hús trónusába üljek?

Hogy más ajakra parancsoljak
önfeledt, béna lázat?

Hogy más asszonyi térd elé
hullasson az alázat?

Mért hagytál vágyani ködlepel
megett valódi vágyra?

Te: asszonyoknak asszonya,
virágok dús virágja?

Mért vártad meg a ráncokat
az arcomnak sötétjén?

Szemem fáradt tekintetét
elkésztet nászunk éjjén?

Gyilkos bűn az a lelken,
nem múl a nappal s éjjel.

Megbüntetlek: a kétkedés
iszonyú fegyverével.

Sötét szobákba viszlek én,
hol se ajtó, se ablak:
az örökkévaló gyönyör
gyilkos honába rabnak.

GOLYÓ

Osvát Ernőnek

Valahol mélyen, vagy magassan,
ott csiszolják, vigyázva, lassan,
ott gömbölyítik ki rugalmas
és öntudatos és nyugalmas
ősanyagát - titokzatosra,
hogy gurítsa a sorsok sorsa.
Kapnak belőle rosszak, jók:
ők a félelmetes golyók!
a sors méhében a peték:
pirosak ők és feketék,
bár nem látja látó, se vak:
feketék ők és pirosak.
Mely föld hazájuk, melyik város?
Ki a kegyetlen szívű gyáros?

Szem elé sose kapható,
se munkás, se munkáltató.

Teremnek, vannak, voltak, lesznek,
mint szőlőtőkén a gerezdek.
Vagy mint a réti vadbürok,
melynek árnyába leülök.
Vagy mint patak, vagy mint folyó.
S *egy* ember része: *egy* golyó!
De megtudni tilos-tilos,
hogyan fekete lesz, vagy piros.
Hogy mily színnel kúszik felém:
pirosan-e, vagy feketén...

Valahol bölcső fája ring,
vagy hálót simít a karing:
már ott gurul és rádmered,
de észrevenni nem mered.
Pedig be sok van rája írva:
az, hogy mikor kell szállnod sírba,
az, hogy tovább menj, vagy megállj,
az, hogy koldus léssz, vagy király,
az, hogy poros könyvtárszobák
vagy bő csipők várnak-e rád,
hogyan urad tömlöczugba zárat,
vagy büszke lesz reád a század...

Piros golyók és feketék:
a sors méhében a peték.
Gyermek afelől nyugton alszik,
hogyan melyik az, mely megfogamzik?!...
De én, a férfi, zokogón
állok az életdobogón.
És fűtől-fától egyre kérdelem:
ki véd meg? Hol találom vérttem?

Valahol mélyen, vagy magassan
- golyóm hogy én is megkaphassam -
áll egy hatalmas, rémes urna,
a sorsok pályájába furva.
Piros, fekete abban áll,
egy: az élet, másik halál!
Belé kell hajolnom utána övig,
ha ki nem kapom, a szívembe lövik...

A LUSTA NŐ

Féljetelek tőle! Ő is fél magától,
ezért oly lassú, tétova, önös.
A járatlan szívéhez kap s csudálja:
ó, mily nyugalmas, komoly, különös...

Az én szemem ismeri e nyugalmat:
mögötte tétlen üresség tanyáz.
E szép kezeiktől távol él a jószág,
a reájuk lehellet csók megaláz!

Két tetszetős, elhízott, síma állat!...
Türkizzel és smaragddal ujjukon
egyképp nyugodtan bánnak ők a törrel
és babrálgatnak el egy gomblyukon.

Ábrándosnak ne véld szemét, mögötte
nincs irgalom, érzés, se gondolat.
Csókja ízetlen, sóatlan a könnye -
kihull s felszárad pillanat alatt.

Testének kéjes, imbolygó vonatján
egy félelmes rabtartó utazik:
az Egykedvűség! És nagyokat ásít
tavasztúl télig, téltúl tavaszig...

De vannak, kik ez ásítás bíborján
vágyban kigyúlnak s elmerengenek.
Ó, jajj azoknak! Százszor jajj tinéktek,
szegény elébe hullott emberek!

Mert jajj, nincs miért kúsznotok ölébe:
nem szentelt párna az, de kriptakő,
melyen az álmok izzé-porrá törnek,
ahol az életfa sohase nő!

Igen, ha más nő szülhetne helyette!
Mit bánja ő: egy munkás-feleség!...
Az anyaszív, mely síron túl is éber,
az anyagond - önéki csak mesék.

Nem ismer Eszmét. Szoknyája redőit
a kényelmesség tartja össze csak.
Ha siránkozik, meg nem hatja szíved
és szemérmetlen, hogyha felkacag.

Férfi előtt fejét meg sose hajtja,
mert tunyasága béna, bamba gög!
Veronikára bízza. Ő a földön
él. Jussanak a mennyországba ők!...

SZÚZ MILÉVA

1

Ki ismeri a novemberi éjet
s november-éjben szűzlány illatát?

Ki ismeri az álmot, a setétet,
mely éhes férfitesten illan át?

Ki ismeri a csillogó tekintet
hús olajában bíborvér ízét?
Ki ismeri a könnyű női inget,
mely láthatatlan vágyát hinti szét?

Ki ismeri a csöndes szembeszédet,
mikor hangosan szólni nem lehet?
Ki ismeri a buja szendéséget,
a vágy mécsét csukott vásznak megett?

Elmondom néktek: mind e drága kincset
hogyan találtam egy havas napon. -
Csöndes betűkből sikoltó szerelmet
hallgassatok néhány fehér lapon!

2

Nevét csak halkán mondom néha.
Tinéktek légyen ő Miléva!
Miléva, drága lány!

Miléva!... mondjátok velem!
Mert ő a földi szerelem
s az égi is talán.

Két kar; végzetes, mint a szablya;
mellén a kéjnek tejszínhabja;
selyemhús kis hasán...

És lángra gyújt a gondolat:
simítani e combokat
a férfivágy vasán...

Mint két tejharmat rózsakörte:
térden felül kis csipke, körbe
s a sima gömbű térd...

Még hímeső nem öntözé
s amelynek párnái közé
még férfitest nem ért!

S két karcsú oszlop hófehéren:
a lábszár... Ó, ha én elérem
még akkor, idején:

kemény nyakam köré fonom
s húsába vágom homlokom
és vérig marom én...

S a két kis láb, két csöpp madárka!
Valaki, ó, be sokszor várta,
hogyan ajtaján belép...

Miléváé volt mindez, mind!
De mind e vágyat, mind e kint
hadd mondok el elébb!...

3

November volt. A ködös pesti est,
mint nők sikos fehér nyakán a nyest,
úgy folyt körül a tornyokon.

A villamosok éles sikolyát
a szél lódítá a nagy síkon át
és a budai ormokon.

A vad hideg a szíveket falá,
befűtt a nőknek szoknyái alá,
hogyan megborzongtak a csipők.

A szél, a szél, minden titkok ura,
kezébe minden pusztá figura -
a szél, a nagy ripők.

Én mentem, mentem a Nagyköruton,
sötét fejemmel, mint egy teuton,
oly éhesen s vadul.

A fogaim közt szomjúság-fulánk.
A nőket néztem: ez itt mily nyulánk
és fürge, mint a nyúl.

És milyen telt és élvezet amaz!...
A sok kéjvágó hős aszfalt-kamasz
mind sorra figyel.

Mert nekik mindegy: legyen női hús!
Az ő szívüknek semmi sem gyanus -
száj kell, csókkal teli!

De nekem megvolt már a fantomom!
Őt énekeltem már a lantomon
s már átfolyt véremen:

Miléva, kihez taszított a vágy!
S a férfilelek ábrándokra vágy -
Ő kellett énnem!

Ő kellett nekem, egyedül maga!
Szemének tikkadt fényű csillaga
épp úgy, mint kebele!

Simító keze úgy, mint karjai,
melyek között a vérét hallani!
S testének láz-bele!...

Ő kellett nékem jogtalan jogon,
fel-felsikoltó örület-fokon,
e lélek és *e* test!

És ahogy mentem a Nagyköruton,
sötét fejemmel, mint egy teuton:
őt zúgta Budapest...

4

Mikor a férfi, akit a vágy megnyergelt,
megindul búsan, lehajtva fejét,
útjába akad minden, ami nem kell
s a szürke öröm ráönti tejét.

Így voltam én. Számat a vágy kimarta
és *egy* nőhöz húzott dús ösztönöm...
És *száz* nő is kínálta szomjas száját,
hogy csókjaimmal majd megöntözzöm.

De nincs a férfivérnek egy atomja,
amely a hűtlenségben kéjt talál!
Amíg a hűség nem köti a testet,
az önsanyargatás oly szép halál!

Miléva teste volt mindég előttem,
vajvonalakkal rajzolt szűzi kép;
és elképzeltem őt az esti csöndben,
mikor ártatlan ágyába lép...

És elképzeltem ébren őt, meg alva,
meg fekve is, meg ülve, százszor én.
S a testem örült táncra kényszeríté
a bírhatása, kínok éjjelén.

Ó, hányszor indult el kezem a mélybe,
hol átkozott csatornán forr a vér,
hogy önvelőm korbáccsal ösztönözve,
keressem oda, hova el nem ér...

A szörnyű férfibűn pirítá arcom
és izmaimra ólomsúlyt rakott.
És önnön két kezemet meggyűlölve -
a vágy másnap új korbácsot kapott.

E korbács ott van minden férfiágyban,
kezébe veszi minden férfi azt.
És letagadni: gyávaság, hazugság
a pokolmélyben *e* halvány vigaszt!

Hullott a hó, fehéren állt a város,
mint egy menyasszony, aki megfagyott.
Megfenyegettem vágyó két kezemmel
a sok bezárt, függönyös ablakot.

És mint akit a tenger tág mezőjén
egy szemafornek lidércclángja von:
szaladva mentem el egy szürke házig
s felrohantam a lépcsőfokokon.

Ő ottan állt. És várt... Vajon reám várt?
El nem árulta, csak kezet adott.
S én: vad pióca teste száz nyílásán,
szívig kinyílván, némán álltam ott.

A kályhában a szén vörösen izzott
és ránkvetette ördögi szemét.
Egy kerevetre ült szendén Miléva
s a hó az ablakon át bezenélt.

Beszélni kezdtünk. Dadogón beszélni,
két testtel forgott a szobameleg.
És képzeletben egymáshoz tapadtak
a formák... a kis pelyhek... az erek...

És képzeletben átestünk a nászon -
Ó, képzelet, te vadszemű pribék!...
... Remegő térdel léptem ki az estbe
s kacagott rajtam a havas vidék...

Mi nagyobb kincs: a kényszerű szüzesség,
mely óvja magát, hogy kéjjé szülessék?

Avagy az érett, megnyitott kehely,
hol harmatos minden picinyke hely?...

Ki tudja ezt?... Csak annyit tudhatunk,
amennyi vágy-utat befuthatunk;

amennyi csók a lét fáin kacag. -
Miénk a sejtelem, a szín, a szag;

miénk a torkot fojtó szenvedély,
az alkonypírban kigyulladt kedély;

miénk a test, míg hozzá nem nyulunk,
míg árnyékától megbolondulunk...

És azután?... Jaj nekünk azután!
Száz jajveszékelés, panasz után

már nem miénk a test, amely köré
tüzet gyújtottunk! Mi vagyunk övé!

S mint télen havas cserjén a kökény,
úgy nő a vágy a nők szemöldökén:

fagyos, fanyar parancs, amely alatt
a férfi ólmos rabságban marad.

Még csókol, de a ködhályogon át
már feszítené rogyant derekát.

De nem lehet. De most már nem lehet!
Mert ravatallá lett a kerevet,

amely fölött a poklok mécse ég!
Ide torkoll a kezdet és a vég!

Így kezdődünk és így halunk halált!
Boldog, ki nyitott kehelyre talált!

De százszor boldog, ki vágyó szívét
zárt liljom szirmán szakíthatja szét!...

7

És minden este odavitt az út.
A zárt kehely mindjobban meglazult.

Gyűjtöttem csókját, mint pénzt a fősvény
s kinyílt a telt csipők között az ösvény,

ahol kezem remegve, félve járta
vadorzó útját a tilos határba.

Ó, országok országa: női test!
Nincs rajtad út, mely vinne egyenest.

Csak csupa rejtek, csupa kerülő.
És mind egy dús ligetben eltűnő...

És csupa völgy és csupa meredély,
hol siklókon kúszik a szenvedély;

és hol kiszárnyal, hol meg elcsuszik,
és jaj néki, hogyha megalkuszik!

A vér csak körbe tart, míg jó a tör
és víg sikollyal fölhasad a bőr.

S a rabnak tartott vér felszabadul
a titkos, rejtett csatornák alul.

És könnyön, kéjen hetykén tipor át,
a napvilágra hozva bíborát...

8

A gyilkos, aki éles tört szorongat
s öldöklő vágyat szíve rejtekén,
álarcot visel még a két kezén is -
ó, emberek, ily gyilkos voltam én!

Megbújva jártam feszült szomjúságom
zúgutcájában félve, remegőn,
hogy vad mohóságomnak ferde fénye
előmlik majd a vágyva vágyott nőn.

Az izmaim, mint hajókötelékek
az izgalomnak kövér habjain,
a pattanásig járomba szorulva -
testemhez nyomtam feldúlt karjaim.

És töröm is volt. Tör, amely nememnek
sokszor dicsőség s könnyű diadal,
de sokszor szégyen, melynek bús homályán
e dicsőségbe lelkünk belehal.

E törrel toldva, fénylő hatalomnak,
korlátlan úrnak érezzük magunk.
S vegyéték el e tört - és megbicsaklik
a térdünk s nyomban enged a nyakunk.

9

... Miléva ott ült. Fátylas lázzá bomlott
a folyós árnyú téli alkonyat.
Már akkor pecsét égett szűzi testén,
az ezerráncú dús szövet alatt.

Mint pecsét ég a halálraítélten,
mielőtt bakó érinti nyakát...
Odarántottam a plüss-ottománra -
sikoltott. És... odaadta magát.

Szegény szegényke! Reszketőn didergett
a csipkedíszes, síma gömbü térd,
melynek párnái közé férfivágynak
fekete körme még sohase fért.

S két karja, éles ívbe, mint a szablya
s a pelyhedző selyemhús kis hasán;
s két drága mellén a kéj tejszínhabja
mind elalélt a vágyam zord vasán.

A szűzi arc, torzultan és ziláltan,
a szűzi test, rángatva szégyenén...
Csak a sötét haj bomlott ki dicsően
a boldogság megrablott édenén.

És könnyű, csipkés vásznak összetépve,
mint lobogó, mit ronggyá dúlt a vész...
... Ó, férfiak, tinéktek mit se mond ez!
Tinéktek egy hódítás az egész!

De nékem gyász volt. Gyász, melynek szövetjén
a szerelemnek könnyje szertefolyt.
S magával vitte gyémántját a vágynak,
melyet a vérnek sodra elrabolt.

S mély száncmamból koporsót faragtam,
mert széles törzsű fa a száncalom.
S e koporsóba fektettem Milévát
s most temetem és gyenge szám dalol.

És azt dalolja: dédelgesd a vágyad,
de teljesültét meg ne add neki!
Mert, ó, az ember önmagát a vágyban
s a vágyat önmagában szereti!...

ÁLMOK SZŐNYEGÉN

Az álmaimból és reményeimből
színes, süppedő szőnyeget fonok.
És éjjel-nappal fonok egyre-egyre,
a munka édes, sürgető, konok.

Beléfonom a jelen bús magányát
ciprus-színével is kegyetlenül.
Amely fölött az őszi alkonyatban
lágymótován fehér galamb repül.

Ha elkészül a ritkamívű szőnyeg,
nagyboldogan terítem majd eléd:
menj végig rajta s érezd meg a lelkem
különös, vágyó, rezgő ütemét...

MESE

Feleségemnek

Völgyében szerelmi utamnak
te vagy a végső állomás.
Befutott hintóm, s a lovaknak
a pihenés lesz már az abrak -
nem patkol többé a kovács.

Tavaszbá, télbe egyre jártunk,
pedig de fáradt volt a láb...
Hol hűs ligetbe kanyarodtunk,
hol a sártul megfutamodtunk -
tovább ügettünk; csak tovább.

Hol kurta kocsmá állta útunk:
Megérkeztünk - etetni kell!
Hol fényes szállodához értünk,
ételt, italt biz ott is kértünk -
a szájnak mindegy, hol delel...

Így gyűrűződött év az évre.
És én a hintó ablakán
kipillantottam egyszer este:
a tájékot a hó beeste
s szél zúgott az ég homlokán.

A szűz hóba letérdepeltem,
s lábad nyomára leltem ott.
Gyalogszerrel útnak eredtem,
köd előttem és köd megettem -
valami honvágy megfogott.

Egy lámpa fénye volt a vágyam,
hazatalálni a havon.
Asztalhoz ülni és remélni,
hogy szebb lesz élni, mint nem élni,
amíg a vágyak karja von...

... Hisz jól tudod a többit, édes:
hazataláltam s álmodok.
Azt álmodom, hogy volt egy ember,
kit elaltatott a november,
s azóta rólad álmodott.

A hintó elkopott s megállott,
nem patkol többé a kovács...
... Csak eddig volt, nincs folytatása;
ülj mellém le az áldomásra:
te vagy a végső állomás!

KIÉ A MÁJUS?

Kié a május? Talán azoké,
kik dőzsölve szédülnek át a télen?
Kik észre sem veszik az orgonát,
mit pénzen árulnak az utcaszélen?

A szerencséseké?... A dúsaké?...
Kik selyem s bársony pamlagukon ülnek?
S a homlokukról verejték helyett
legfeljebb parfümcseppeket törülnek?

Akik egyszer se lakmároztak még
a kín szalonnájából, az avasbul?
Vagy kik gőgösen és munkátlanul
gyilkot köszörülnek a drága vasbul?

Kik legfeljebb a kéjtől fáradók
és selymes éltük rózságyi nyugvás?...
...Nem! Százszor nem! A május a tiéd,
te fáradt gép, te kergesmarku munkás!

Tiéd a május! És minden virág,
az orgonának árva-szelid éke!
S a zöld galyból font remény a tiéd!
S a rétnék selyme és az égnek kékje!

A te arcod süti bronzzá a nap,
amíg a hátad munkakínba görnyed.
S a gőz a te tüdődre festi rá
a pusztulást, e gyilkosmérgű szörnyet.

Tenéked kell a drága, friss tavasz,
hogy lásd az élet örök újulását.
Mely kezében virággá érleli
a munka tisztán csengő kalapácsát.

A BALATON

Csönd a falun. A szélbe zörg az ág,
hallgatnak az emberek s a gulyák,
sápadtan fekszik az éghajlaton
a Balaton.

Nem füstölög rajt már a gőzhajó,
melyen Füredre szállni ó, be jó.
Nem csillog már a villogó napon
a Balaton.

Négyóratájt még néha fölvidul,
a bukó nap ha fodraiba fül,
mint vérhintett pad az éghajlaton -
a Balaton.

Csönd a falun. A szélbe zörg az ág.
Alusznak az emberek s a gulyák.
A napra vágyik ki a köd alól
a Balaton.

HÓVIRÁG

Második hó: február van,
hócsillagok a határban;
fényes puska csöve: durr!
Szedd a lábad, róka úr.

Tiszta kék az égi pálya,
füstöl a házak pipája,
talpas szán a hóba vág,
csörg a fán a száraz ág.

Odalenn a rőt berekben
jég páncélja rengve rebben;
prímet furulyál a szél,
peng a korcsolya-acél.

Havas bundán hosszú öltés:
szürke sávba fut a töltés;
hej, de messzire szalad,
most robog rajt a vonat.

Bakterháznak ablakába
hóvirág van egy nyalábba,
hóvirág... hóvirág...
Hej, de hideg a világ.

ÍRÓASZTAL

Hol álltál? Dombtetőn? Vagy enyhe völgy
ölén himbálta szél a koronádat?
Ó, mit nem adnék érte, büszke tölgy,
ha ismertelek volna!... Törzsed, ágad

szétfűrészelve, szívig mart a pác,
itattak véled firniszt, lakkot, enyvet,
kapocs, szeg ment rajtad keresztbe száz
s kiapasztotta véred, drága nedved.

És megvasaltak, úgy, mint a rabot,
ki föl a napba többé sose nézhet,
a léted megszűnt, ám új alakod,
mint apró Rész, szolgálja az Egészet!

Büszke vagy erre? Ó, nem, nem hiszem!
Ki szabad szélnek hetyke szárnya voltál,
mely világokon keresztül izen -
fiókjaidban most egy sereg holt áll:

a verseim... halott vitézeim,
mártírjai elvesztett harcaimnak;
e szép tavasz búsító éjjein
fiókjaid engem tetemre hívnak!

Elszállt lélek, te: íróasztalom,
ha dolgozom, lapodra könyökölve,
az új, a zengő, igazi dalon,
úgy érzem, hogy valami meg van ölve...

Egy szélroham ront agyvelőmön át
s élő ágaid helyett azt cibálja:
a fát keresi, a tölgyet... a Fát...
Végigrohant a földön... s nem találja...

REMBRANDT

A fátyolos-opálu grachtok mentén,
hol jácintillattól édes a szél,
ott járt az ifjú, két szeme acél,
de szűziesen nézett vele, szendén.

A vízen hajók ringnak. Árva, lompos
koldússereg színezi a vidéket.
Kis facipők kopognak. Zeng az élet
a mosolyogva síró, a bolondos.

Az égre néz; fején bársonybarettel,
szeme a felhők közt kutatva jár.
Vajj, mit keres?... epedve mire vár?...
Egy felleg most úszik a nap felett el...

S ifjú kezét az enyhe légbe tárva,
mint egy megszentelt isteni ecset,
a holland tájt, az édeskedveset
átöleli a virágillatárba...

APÁK

A mi apánk dalt sose dúdolt.
Szakállas arcán béna bú volt
és néma fagy.

Nem simogatta sose arcunk,
nem őrködött éjjel: hogy alszunk,
mit álmodunk.

Levesét délben szótlán ette,
mint mély árnyék állott megette
a baj, a gond.

Éjet, napot munkába töltött:
s ha ünneplőkabátot öltött
vasárnapon:

hűvös volt, mint egy néma bálvány
s mi remegtünk, körölte állván
s csudálva őt.

Így éltünk, kora-árva búban:
fagyott virágok: Domborúban,
reménytelen...

... Most nékem is van kisvirágom,
egy kis fiam, e hús világon
a mindenem.

Kap tőlem dalt meg csókot, százat,
s ezüst kacajával a házat
felverheti.

Nyakamba ülhet, lovagolhat,
a tálból süteményt rabolhat, -
szabad neki!

Kis életét lesem, csudálom;
nappal örömem, éjjel álmom -
Gyuri fiam!

Talán, ha megnő, nagyobb, szebb lesz,
mint az apja és melegebb lesz
és szabadabb...

A FIAM

Egyre az jár az eszembe
az est bús óráiban,
hogymúltam negyven éves
s kétéves múlt a fiam.

Fáradt vagyok, lankadt lélek:
negyven év, az nagy idő!
S ím, most itt terem helyettem
egy friss szív és friss tüdő.

Mintha puszta árnyék lennék,
vagy kísértet: úgy vagyok.
Szemem régi, tüzes fénye
az ő szemében ragyog.

És örülni?... mért örülnék!
Hisz az övé az öröm!
Éltem országútja szélén
a bú kövét így töröm.

Ötven évvel hogy kísérem
majd az iskolába őt?
Hetven évvel - hogyha élek -
hogym keressek néki nőt?

A térdemen - nyolcvan évvel -
hogyan ringassam a fiát?
S száz évemmel hogyan tudom meg,
hogyan jó-e, vagy rossz diák?

.... Egyre ez jár az eszembe
s mélyen a szívembe szúr.
Mennék is már, öreg szolgál.
Ő az élet. Ő az úr!...

ÖREG NÉNIKÉK

Vigyázva mennek át a széles utcán,
a bú borong rajtuk s az ó-divat.
Autó, bicikli, villamos meg hintó,
mind-mind csak az ő útjukba szalad.

Savós szemükben rémület tanyázik,
vékony karjuk tétován lengedez...
Árnyékai sok régi szépleánynak;
az élet furcsa, furcsa rendje ez...

A szürke járda szélén úgy topognak,
remegve, félve, akár a veréb.
S megcsudálják a divatos cipőket
s az elegáns hintók lágy féderét.

A fűszerárús bolt előtt megállnak:
kakaó, keksz, meg tejfeles csupor...
Majd két sovány kezüket összecsapják:
Jezzus! Huszonkétezer a cukor!

S elálmélkodva nyitva marad szájuk
s a szívükön a régmúlt rezeg át...
Csak otthon érzik jól maguk, az árnyék
szürke honában, mint a rezedák...

MÁR SEMMI SE MENTHETŐ

Győzött a rossz!... Bukott a jószág!
Álom marad, nem lesz valóság,
amit a szív akar...
Ólmos felhői életemnek
sűrűn fejem körül kerengnek:
közelg a zivatar.

Sárgán nyilaz már egy-két villám.
Egy-két könny is már a pupillán
előbú és megül.
És nyargal zord lován a gyors,

sötét lovas: a rossz, a sors
a fellegek mögül.

S én ott ülök a néma házban,
hol oly sokat reszkettem, fáztam,
amíg a nap sütött.

Ülök, meggörbedt, béna férfi,
ki már az életet nem érti,
mint akit szél ütött.

Megroppan életemnek háza,
mint hányt-vetett hajónak váza -
mit mentsek meg vajon?
És villám s égzengés közül
vérző madárként felrepül
a szélben a jajom.

Az akaraton ezer zár van!
És a rozsdás fekete zárban
maga az ördög pihen.
Bedől a fal, be a tető!
Itt már semmi se menthető!
Csak mankóm: a szívem.

NAP

Hogy ömlik a napból,
ez aranydarabból
a fény!

Hogy szórja cikázva,
szívemmel cicázva
nyilát!

Maholnap hiába
fogódzom nyilába:
kihűl.

S egy őszi bús este
megdermed a teste...
Be kár!

A TISZTASÁGNAK FÉNYLŐ ORMÁN...

Testvéreim, ki tehet arról,
hogyan ti ott vagytok, én meg itten?
Hogyan ti mindig a földön jártok,
én meg csak az Egekbe hittem?

Ki tehet arról, hogy ti egyek
nem voltatok velem a jóban?
És ellenem törtetek orvul
viharban, süllyedő hajómban?

Nagy volt a szél: be kelle vonni
szívem bús selymét: a vitorlát.
El nem felejttem néktek ezt a
keserves leckét, lelki tornát!

Hajóm után ne nézzetek ti
keserű arccal, gyűlölettel.
Magamra hagyva, szállok én a
mély és titkos vizek felett el.

S ha majd az alkony rámbíborlik,
kifeszítem tán még vitorlám:
hogyan intsek néktek egy utolsót
a tisztaságnak fénylő ormán...

KÜLVÁROS

Bólong az esti ború. Köd. Hat már az óra.
Külvárosi ucca. A sár rongyos cipőkre tapad.
Itt-ott pislog a gáz börtönszagu, ócska világa -
s egy-egy szégyenkező és avittas boltkirakat.

Gyér itt a járókelő. Az is fázva, sietve, ha cammog;
térdig csap föl reá a sűrű folyadék, a lucsok.
Csöndben, mintha nem is vón élő görnyedt alakja,
veti-hányja magába: be fogynak a sovány garasok...

Amodébb gazdátlan kutya reszket, farka behúzva;
áll, falatot szimatolva, vagy a sintér kocsiját.
Érzi ma már, hogy a csontot nem dobják akármilyen ebnek -
ember is megbecsüli mai nap az ilyen vacsorát.

Kocsma is van, lapulón, feketén ott a sarkon,
amolyan spelunka, lebuj, nem mulatásra való.
Rongyos kabátu leány borzasan lép ki az ajtón,
mögötte a rendőr vigyáz s biztatja rekedten: aló!...

Kétsort szomorú és törpe, dőltfalú házak,
mögöttük a béna robot hortyogja időtlen dalát...
Ki tudja, talán egy hírhedt betörő rejtezik itten,
vagy tán a lángeszű vátesz, ki jó és megmenti korát...

ÉPÜLŐ HÁZ

Kavicszal rakott targoncák kúsznak a
fameredélyeken fölfelé.
Fönn a tetőn már májusi bokrétát
lenget a koratavaszi szél.
A három emelet váza, mint egy mammut
lerágott-húsú bordázata...
Az! az lesz e ház is, ha az építkezés
sebeiből fölépül.
Mammut, óriási harapós állat,
amelynek gyilkos fogsora
- a késélű lépcsők - véresre morzsolja
és telhetetlen bendőjébe,
a sötét, pállott zugokba lökdösi
áldozatát, a bús mai embert...
Pallérok, görnyedt kőművesek, homokhordók,
elszánt légtornászai a kurta falaknak,
meztelen mellel, válluk bronza feszülve,
némák, mint a halottak, gép valamennyi csupán...
Ám most a Sacré Coeur tornyában,
a Ménesi-úton a tizenkettőt veri az óra...
... Dél van...
Megállnak a gépek. Egy tapodtat se tovább!
És a meredélyeken lefelé megindul a pallérok,
görnyedt kőművesek, homokhordóleányok
hosszú rabszolgasora... Bús bábeli emlék...
És az a fickó, aki még az imént
fenn lengett az emelet bádogereszén,
mint a széltépte rongy:
most már alulról, szájtátva, élve, lihegve
lesi egy gömbölyű munkásleánynak
feltúrt és lépteitől libegő szoknyája alól
ki-kivillogó térdét!...
Kemény fogsora szétnyílna... de beléharapna!...
Lassan előveszi kését, kinyitja,
s az élesrefent, hosszú pengét mohón belevágja
egy nagy darab kenyérbe...
Szája csámcsogva falja a kenyeret,
szeme meg a gömbölyű, krémszínű térdet...

CSÖND...

Jó otthon ülni a szürke sarokban,
mikor esőtől nedves a vidék.
Elmélyedni a nyomtatott sorokban,
hogyan szomszédhozó lelked is ígyék.

Elveszni testben, csak lélekben élni,
míg eső csapja ablaküveged.
Elfelejtetni mindent - nem remélni...
Hogy csak az édes csönd legyen veled...

ŐSZI LAKODALOM

A pincés hegyekbe
mámoros gőz:
vörhenyes szekéren
megjött az ősz!

A rozsdás avaron
kujtorgva szállt;
mézizü szőlő-
gerezdet kaszált.

A pincék ajtaján
be-bekopog.
Részeges sörénye
vadul lobog.

Lidérces láng száll a
hordók felett...
a földnek méhiből
víg üzenet.

Emberek, hé, hahó!
Forr már a must!
Félre a kapát most
s a kalamust!

Szívből most gondot az
okos kivet:
csap alá tartani
most a szívet!

Vidulni muston,
vidulni dalon!
Míg tart az őszi szent
lakodalom...

ÉLET VIRÁGA: KARCSÚSÁG...

Éteri kártyalapra rajzol
gondolatom sudár ecsetje:
sovány nő... karcsú, lenge szár,
melytől öles a kertek kertje!

Halvány szívemre, hús ecsettel,
melyből a fénynek lelke árad...
Szellők ölelték áldottá
szent pillanatban az anyádat...

Lábad izmában ifjú őzek
kecsessége lejt a mezőben...
És lenge ritmusod: a dallam,
vad rímekkel ölelkezően...

Ó, jaj, úgy szorítlak magamhoz,
mint dzsungel vadja a faágat,
amelyből ősi ösztönére -
mézgák langy arómája árad...

Vállad hűvös vonalja: erdőm,
melyben lelkem magát kiéli...
És fehér körte-kebled a
hegedű, mely vágyam zenéli...

Vékony karod között kiszökken
a boldogság jajja belőlem...
Élet virága: karcsúság,
halálig el ne szállj előlem!...

FÁRADTSÁG

A könnyü ötlet, könnyü élc után
a délelőttre itt a délután...
Az élet bútól felmart utain
mind sötétebbek gondolataim.

Nincs bennük kecsesség és semmi bók.
Már szinte nem elmondani valók.
Csak önmagamnak, csak úgy befelé...
Így járul a szív az alkony elé...

Dobálom őket jobbra-balra én,
az elhagyott part tikkadt fővenyén;
mint rokkant akrobata, aki már
közönségre és tapsra sose vár...

Fölfénylenek még néha a napon -
aztán, fáradtan, újra elkapom...

VÍZ...

Ne áltasd magad, ember, azzal, hogy hús a tested
és hogy e húson dicsfény a forma s az arány!
E duzzadt húsvirágot ne dédelgesd, e restet
az ágyak melegében s fűszeres lakomán!

Ne láss te benne bálványt, ékkővel díszítettet,
síkos gömbölyűsége ne légyen mámorod!
Mert jaj, az élet kurta! Lakomád végigetted -
s kínlódván megimádott húsodat vádolod!...

Nyelvedre feltolakszik a poklok undok szitka,
szemed kinyitván látod, hogy tested pusztá víz!
Miazmákkal vegyesen hol sűrű, hol meg ritka;
hol sápatag savó csak, hol nyúlékony csiriz!...

Víz... csupa víz vagy, ember! Vizeknek bő edénye!
Mely folyton telik s csordul és cuppog, mint a sár.
És bár, ha ananász is kortyod isteni fénye -
arra is csak a poshadt mocsárnak sorsa vár!

Vizekkel telitöltött, felpuffadt hasu tömlő:
ember, csak ennyi vagy te selyem s daróc alatt!
Az életed: egy vízcsepp - vizekben tovaömlő,
mely tengerekbe hömpölyg, s nem lel sehol falat...

Büszkévé hogy tehetne szürke vízi mivoltod?
Nézd a porospecsétű palacknak óborát!
Amellyel vizenyős szomjad oly gyakran oltod:
az üveg-börtönében megérett legalább!

De te?... Még akkor is, ha óriás torz-madárként
erőszakos kezeddél szeled a levegőt:
néhány liter vized, a testedbe bezárt lét:
az romlik avas lévé meg mindenekelőtt!...

Ember: te szürke vizek s kocsonyák tömkelegje,
lelked figyeld, ne tested, a lomhatag herét!
Akkor talán majd büszkén és fénylően fenn lebegve
köszöntheted a Holdnak s a Marsnak emberét!...

SZERELMES VERS

Válts utat: arra jöjj, amerre én!
Bozótos sziklászakadék peremén!

Nem én: a szigorú sors mondja ezt,
mely hozzám ragaszt és el nem ereszt.

Születté - s utamba vetett a por.
Most már a szél is karomba sodor.

Férfi csak így tehet, hogyha erős!
Így tesz majd az utód. Így tett az ő.

A kar mind bezárul: arra való!
Ha jó a férfi, az asszonyfaló!

Viszlek, ha jössz. Ha nem: megyek veled.
Rejtsd el a szívembe szégyenedet.

Tiéd a férfi. A szégyen enyém,
ha elejtlek a sziklaszakadék peremén...

NEM HISZEM EL!...

Nem hiszem el, hogy ez az út: az útam.
Minden bozótja idegen nekem!
Valami véletlen, hogy ideborultam
s kialudt hirtelen a szövétnekem.
Valahol valami nagy hibát csináltam
s a hiba átkát a sírig viszem el...
De hogy ez az út az én igaz útam:
nem hiszem el! Én nem hiszem el!

Idegen szavakat hajtogat az ajkam,
nem az én szavaim! Egy sem az enyém!
Valami rossz álom uralkodik rajtam,
melyből felébrednem nincs semmi remény!
Valahol valamely szómat elharaptam;
mikor?... és melyiket?... elfeledtem!... El!...
De hogy én ezekre a szavakra születtem:
nem hiszem el!... Én nem hiszem el!...

Nem hiszem el, hogy ez volt rám kimérve:
örök-tehetlen állni egyhelyütt!
Ezer szent célok közt egyikhez sem érve
várni, hogy a lélek rabsága szíven üt.
Lehet, hogy mindenképp így járnak a földön,
akiket a sorsuk erre kiszemelt...
De hogy a rosszak közt nem a legjobb voltam:
nem hiszem! Nem hiszem! Sose hiszem el!

DINNYESZELET

Ezüsttálon egy szelet sárga
dinnye fekszik egy nő előtt;
a magvas dinnyebél husának
mályvaszinén a gyenge őszi
napfény betegen ömlik el.
A nő a dinnyeszelethez nyúl,
lakkfényű körmére vigyázva;
kis kagylóbul cukorport hint rá
s a szája jóízűen rándul.
Vékonypengéjű éles kését
a dinnye mély belébe vágja,
s a csemegét nyelvére ejti
a csillogó villa hegyével.
Nyeldeklője alatt a vajszín

fiatal bőr hullámba szökken,
mandolavágású szemén
az élvezet langy könnye bágyad.
És egyre fogy a dinnyebél, -
s a kikapart zöld héj-szelet
úgy leng-inog az ezüstitálon,
mint a kerek nagy tengeren
egy árva, gyenge, karcsú csónak,
amelyből egy hajótöröttet
a mély vízár magába rántott...

A BÉCSI ASSZONY

Hogy elsimítsa a redőim,
mikor az életre haragszom:
eljött hozzám egy téli estén
a karcsú, lenge bécsi asszony.

Lépése lassú volt, de biztos,
körültekintett a szobába.
Aztán megindult... S fény sugárzott,
amerre elhaladt a lába...

A kályhához ment legelőször:
tűzet gyújtott, hogy melegedjem.
S ettől a forró pillanattól
ő lett az én egyetlenegyem...

A férfi álma csudamódra
néha mégis valóra válik:
fehér puha kezét sötétlő
vállamra tette - mindhalálig.

Ha meg nem értette beszédem,
szelíd szeméből fényes könny jött;
s harapni kezdte gyöngyfogával
a magyar szót, e drága gyöngyöt...

Beszél... beszél... Kedves hibáit
megcsókolom meleg kis ajkán.
Ő a hegedűm, a gitárom,
a hárfám és a balalajkám.

Tán én is még magyarabb lettem,
mert nincs boldogabb földön s égen,
mint én, mikor a bécsi asszony
reám nevet: a feleségem...

KÉT SZEM...

Voltam gyerek, homokba játszó,
csodálkozó és önfeledt.

Bámulva néztem, hogy kígyózik
a füst a háztetők felett.

Voltam diák, ki padsorok közt
sóváron csengetésre vár...

Kamasz, vígkedvű, pelyhesállú,
hős, szoknyakergető, számár...

Voltam a földön bús gyalogló,
az égen gyors kengyelfutó...
Bölcs és bolond... Izzadva fázó...
Mindent és semmit sem tudó...

Voltam kipirult vőlegény is,
ki csókot és mosolyt keres...
Voltam poéta. Voltam vádlott
és hetyke, önző felperes...

Voltam fenn s lenn: ahol a bölcsőt
s hol a koporsót enyvezik...
Ma nem vagyok más: csupán két szem,
mely lecsukódva könnyezik...

BE MÁSKÉPP LÁTOM...

Be másképp látom már az őszt,
megkuszált fényét, fáradtságát,
mint akkor, mikor ifjúságom
szent erejével, kipirultan
mentem ősszel a temetőbe,
hogy a halál sötét szüretjén
lengessem meg bő szüretem...
az életem s fiatalságom:
mint győzedelmi lobogót,
amelyre harsogó szinekkel
pingálta szent kezével Érosz:
Örök élet!... örök vérhullám!...
Csók, mely az egyenlítő hosszát
perzseli át karja hevével...
Ezt írta Érosz lobogómra,
és azt, hogy én nem halhatok meg!
hogy én nem múlok semmi ősszel!
hogy én leszek az az egyetlen,
akin nem fog ki a halál!...
... Be másképp látom már az őszt ma!...
Én is csak úgy, mint az a páfrány,

melynek üde, karcsú karéját
új életre már nem feszíti
se harmatcsepp, se nap zománca -
csak áll az őszi kert zugán,
szilvák, barackok, almák érett
ködében, s míg egymásután
ejtegeti le barna, száradt
nyilait a rezgő avarba, -
messziről őszi fuvolák
víg hangzavarja zúg feléje
s lenge leányruhák között
a termőföldre taposódik...

AZ EMBER ÖSSZEHÚZZA JÓL MAGÁT!...

Sokat lát, aki negyven évet élt.
Most már feladhatok minden reményt.
Halálos baj már az a régi lob...
Ha eddig így volt, nem lesz sose jobb.

A rosszra most már berendezkedem.
A régi megszokott rend ez nekem.
Az élő rossz, mely esik, havazik
tavasztul télíg, téltől tavaszig...

Esőköpeny-é vagy télikabát:
az ember összehúzza jól magát,
hogy minél kisebb és szürkébb legyen,
mikor végzete útjain megyen.

A bánatnak, mely mindig célt kutat,
így legalább mind kisebb célt mutat.
S az éjben, amely végleg ráborult,
vér nélkül ússza meg a háborút...

Mert ő már se nem úr, se szolga itt.
Csak önmagának teszi dolgait.
S ha egy nap megbicsakolja magát,
egyetlen szót se szól száz éven át...

ÖNGYILKOSSÁG...

Ki megcsináltam már a számadást:
ó, mivel öljem én meg magamat!
Golyó?... Gyilkos golyó a két szemem,
két örök seb a homlokcsont alatt...

Mérget vegyek be s habzó ajkamat
bámulják ott az ispotály-cihán?!
Az élet sötét italát iszom -
ó, van-e ennél gyilkosabb cián?...

Vagy a szívemet törrel verjem át,
hogymint ételhez jussanak az ebek?!
Nincs már szívem. Kimarták a helyét
a korbácsnyelvű hétszer hét sebek!...

Vagy kússzak föl tán tíz emeleten
s onnan vessem le a mélybe magam?!
Hisz már a Nap volt fénylő zsámolyom
s onnan csináltam szaltót hangtalan...

A mérget meg a tört meg a golyót
az én kezeim sosem érik el.
Az én halálom: százszoros halál!
Az én halálom az, hogy élni kell!...

VALAKI...

Mit szeretek?... Ezt sokszor kérdelem magamtól.
A kék eget?... A múltó napokat?...
Egy arcot?... Egy mosolyt... Vagy tán a régi,
szívembe visszacsengő dalokat?...

Mit szeretek oly nagyon, hogy tíz köröm
ennyire az élet husába vágom?!...
... Én úgy hiszem, hogy azt a Valakit,
aki lehettem volna e világon...

AZ ÉLET ASZTALA

Az élet asztalához akartam ülni,
gyémántfalatot dobni a számba
aranyvilla hegyéről;
nyelvemre ezüstserleg cseppjét
harmatozni,
nyugtatni testem bíbor trónon,
kristály-tartók virágai,
rabszolgák legyezői alatt...
A rogyásig terített asztal
megreccsent, hogy melléje ültem
és a ritka gyémántfalat
hegye megkarcolta a torkom;
a karcsu aranyvilla tompán
a kétsor fogamhoz ütődött;
s az ezüstserleg bíbor-cseppje

nyelvemre sebet égetett:
a bíbor-trón feltörte húsom
és a sok letépett virág
a hervadást rágt a szívembe...
De mindez nem fáj oly nagyon.
Ám a rabszolgák únott, bárgyú
és állati alázata
úgy megnyomta elázott gyomrom,
hogy inkább élő viperát
ennék és innék hozzá mérget,
semhogy az élet asztalához
valaha mégegyszer leüljek...

DZSUNGEL

A gyötrelmes hétköznapi-élet
nem nézi: állat-é vagy ember...
Igát kovácsol a fényből is
s a csalánt virágként kínálja...
Nem kíméli a szem szent tükrét,
beléröhög ördögi daccal.
A szívből is lábat csinál,
hogy önmagunk elöl is fussunk...
Így szaladunk, mint a majom,
négylábon, s bűnk fájára mászunk...
S néha, mint őserdei vad,
alázott fogunk csattogtatjuk.
Test: közönségesség vagyunk!
Mert ránkparancsolta az élet!
...De a lélek néha azért
mégis kicsap lángként belőlünk.
Éj hull a mély dzsungel fölé,
a majom ott lóg a kenyérfán
és a bozót fölött a hold
ezüstitányért kínál elébe...
Torkán valami furcsa hang
énekszerűen ömlik széjjel
s a hold ezüstitányérjáról
a majom lakmározni kezd el...

KÉSEI SZERELEM

Kései szerelem... Fűlik a kályha
pirosra.
Valami szigorú kéz állítja a váltót
tilosra...

Szél úzi az illatot... Szemembe könny lila
fátyla.

Szégyenbe szakad, ki a csókot, a késeit
vágyja!

Kezedre vérfoltot rajzol a bűnnek
ecsetje.

Te vagy a mardosó vád! Te a sorsod
esettje!

Ezerszer átkos a vágy, ha a vér szele
megvert!

Kései szerelem koldússá teszi az
embert...

AMITŐL FÉLTEM...

Mindig féltem a szomjas toroktól.

A kábító, nehéz boroktól.

S a mélyen zengő tudós és bölcs,
titkos hatalmu doktoroktól.

Mindig féltem a női szemtől,
az áhított nagy szerelemtől,
a bajba hulló, búsító,
legédesebb veszedelemtől.

S - ma is... be szomjas még a torkom!

S a borral is akad még dolgom.

S patikaszernak, szerelemnek
nehéz porát szívembe hordom...

Megállok most a téli szélben:
az életem javát leéltem.

S lám, mindent, mindent megtaláltam,
amitől oly reszketve féltem...

NEM!...

Nem! nem erre születtem én!

Rágódni a szürke robot még szürkébb ütemén!

Ma a holnap szürke hályogát látni a tegnap tetemén!

Nem, nem erre születtem én!

Nem! nem az én életem ez!

Csip-csup vizeken ez a jámbor, ki gyáván evez!

S alig alkonyodik, már lankad, az ereje vesz!

Nem, nem az én életem ez!

Nem! nem ezt ígérte nekem
az első márciusi szél az ablaküvegen!

S az első álmodozás a réten, a zöld füveken!
Nem, nem ezt ígérte nekem!

Nem! én nem így akarom!
Asszony, ki miattam éhezik... s kislány a karon!...
S én mindennap a bús bocsánatkérést hadarom!...
Nem, én nem így akarom!

Nem! én nem hiszem el,
hogy én vagyok az, aki reggel ágyamból kikel!
Délben pénzért szalad s délután pardont énekel!
Nem, én nem hiszem el!

Nem! az sem én lehetek,
aki este hazaoson, akár a szégyenlős beteg!
S: alszik a gyerek?... figyelj gondban és réveteg...
Nem, az sem én lehetek!

Én ott vagyok, ott valahol,
ahol a vágy és a kín testtelen ajka dalol;
ahol a felhők széle elúszott az istenek lába alól...
Én ott vagyok valahol!...

JAZZ

Nappal?... Finom zenét, hogy a szférák
testvérként mosolyogjanak az élet tetején rád!
Hogy zúgjon, ömöljön a lélek, a klasszikus mámor
s a szív is feszüljön a serleg szárnyas italától!

De este?... A ráncos, a megrogyott élet
csak szakszofon-hangra ha mozdul, ha éled!
És felneszel, csiklandozva, a dobra és az oboára
s a triangulumra, a jazz megőrült szavára!

Hisz örült vagy magad is! Csak nem tagadod tán!
Ki hazugsághoz menekülsz, mert igazad fogytán!
Ki csupa rikító színre meg ízre vagy éhes!
Kinek a nyelvén az édes keserű s a keserű édes!

Jazz!... Dübörögve, zúgva, bömbölve, rikoltva
fuss át szívemen dermedtségemből kioldva!
Szemérmem finom fátyolszövetjét szakítsd át
és súgd a fülembe az útszéli boldogság nyitját!

Hadd reszkessek belé, hadd érezzem arcomnak bőrén
a szégyenem pírját, hogy itt vagyok én is úgy: pőrén,
mint a mélyhegedű, mely nem néz a tisztátlan kézre,
ha húrjait tépi; csak felbúg s nem is veszi észre...

VIVÁT!

Vivát: technika! felhőkbe nyúló
húszemeletes bérkaszánya!
Acélba öltözött, Mars felé repülő,
berregő motorú Ikarus-szánya!

Uszályos, misztikus üstökösök,
mik ragályos kinukba visszatérnek!
Vivát: ezüst-lamé szivek
és börtönbe szédítő charleston-térdek!

Vivát: lerongyolt és kiéhezett,
sápadt munkanélküli-gárda!
S százkilométernyire ölő,
gyilkoló mérgező gázpetárda!

Vivát: te kor! amelynek fiai
felcserélték botorul a nappal a holdat!
Élők vigyáznak ottlenn a sírban
s meredten röhögnek itt fenn a holtak.

KALÁCS EGY TERVEZETT VERSESKÖNYV ELÉ

Jó anya cukorral, mákkal, mazsolával,
a foszló kalácsot tölti a javával.
Alul is, felül is zsírral jól megkeni, -
így lesz aromákkal, jó ízekkel teli.

Én is a versemet - olvasóm, gyermekem -
az élet ízével, zsírával megkenem.
Megsütöm a lánggal-felhevített rácson,
az isten keze van ezen a kalácson.

Vedd, ím, vértfrissítő erő-eledelnek!
Míg jobbat kapsz, hosszú idők beletelnek.
Tele van éltető fájdalommal, kinnal;
mindenféle földi s égi vitaminnal...

Tele a gyümölcsök hólyagzó levével,
melyet a nap érlelt vörhenyes hevével;
tele a búzának aranyos porával,
mit az ég szentelt meg zápor-ostorával...

Tele bús ízével az alázkodásnak,
melyet az emberi szív úgy restel másnap;
tele csúf szavakkal, mérgezett igékkel,
amiknek lángjában az önérzet ég el...

Tele van elapadt mellek sikolyával;
sorvadó csecsemők hangtalan jajával;
sosem-ringott bölcsők szívölő neszével;
vérbefulladt csókok százával, ezrével...

Tele van éktelen, vad acél-zörejjel;
vágott koponyákból villogó röhejjel;
sisteregve pergő gépszíj-csattanással;
ártatlan lelkeknek adott rossz tanáccsal.

Tele van harsogó véres-veres színnel;
kábitó illattal, vágató benzinnel;
csípőket riszáló vad dzsessz-ritmusokkal;
rablott pénzen zabált félig-nyers husokkal...

Tele bűgásával repülőgép-szárnyak,
melyre a szegények soha fel nem szállnak;
tele van a kalács minden földi jóval;
bódítás mákjával, fel nem tört dióval...

Még tüzes fahéjnak rája hintettem
forró könnyeimet... S lám-lám, éhes lettem!
Ez az én kalácsom! Semmi több, csak ennyi!
Üljetek le mellém, segítsetek enni!

CSAK EZER KILOMÉTEREK...

Be hideg lettél, barátom: Ember!
Hangodtól dér üti meg fületem.
Ha megmozdul a kezed, mindig
csak magad fele görbül:
nincs benne hév már ölelni mást...
Hát kiadtál magadból már
minden meleget?
Villanyod mind a drótokba adtad,
amelyek pokollá gyújtják a világot?
Kedélyek deleje már csak
a berregő motorokban cikáz?
Már csak a gigászi gépek lelkesítenek?
Csak ezer kilométerek?... Csak az idegen horizont?
S legfeljebb akkor melegszik át a pillád,
ha egy kis tömeggyilkosság esik?...
Be hideg lettél, barátom: Ember!
Olyan vagy már, akár a hulla!
Akinek még nő a haja, a körme,
de vér nem csordul már, ha belevágnak...
Mint a hulla, akit divatos
tarka selyembe öltöztettek,
arcára rúzszt meg púdert kentek
s föltették egy rohanó Daimler

illatos, puha bársonyára:
s most onnan néz le a meredtség
s előkelőség távolából...
S a petyhüdt massa majd csak akkor
zökken egyet, ha az autó megáll
s a sofőr ijedtében elájul,
mert te csak ülsz majd, s nem tudsz
kiszállni...

FEKETE RÉTEN FEKETE HÁZ

Az én házam nagy, fekete réten áll.
Fekete fák közt, fekete tó partjainál.
Ahol sötét víz sötét korttyal kínál.
De oda senkifia el nem talál.

Nappal is, éjjel is homályban áll ez a rét.
Nem termi sohase meg a négylevelű lóherét.
Rét, mit a naptul s az éjtül a bánatnak étere véd.
Fényt csak a fekete könnyek zápora hint bele szét.

Az én házam ezen a fekete réten áll.
Előtte egy szénszínű kéz fekete füvet kaszál.
A fekete fűből mélyszínű parfüm illata száll.
Az ajtó előtt vén hegedűjével a hóna alatt a halál.

Fala a réttel egyszínű. Ez az a ház,
amelyben a reménytelenség örökös láza cikáz.
Ez az a ház, mit földrengés ereje meg sohase ráz.
Az én házam ez: a fekete réten a fekete ház...

A NAPPALOK RÖVIDÜLNEK...

A nappalok rövidülnek.
Tücskök halkán hegedülnek.
Levél kullog, fű megsárgul.
A napsugár is lomhán hull.

A szél úgy libbenti feléd
fák közül a nyári zenét,
mint valami régi, fakó
selymet, mely emlékbe való...

Az éccakák hosszabbodnak.
Az álmaink rosszabbodnak...
Konyhán több a főzés-sütés.
Mélyebb lesz az óraütés...

Apa-anya este-reggel
többet babrál a gyerekkel:
s ha a lámpát már eloltják,
egymást forróbban karolják...

Szőlőhegyek távolából
muskotályos illat lángol;
must is leszen, bor is leszen,
nem halunk szomjan egészen...

SZERENCSE

Már nem haj szolom a szerencsét,
megbecsülöm az egy tál lencsét.
S színben is csak a nefelejcsét
tudom szeretni már...

Nem álmodom, csodát se várok,
nem érhetnek búsító károk;
a nyílt, egyenes úton járok,
ahol a béke jár.

Jöhet a kéményseprő szembe:
reménység nem jut az eszembe;
nem lesem, hogy üres kezembe
majd sültgalamb repül.

Nékem nem mérgező beléndek
a tizenhárom, meg a péntek;
babonát nem becsülök én meg,
mert a lélekre ül.

A kártya is, e balga karton,
ne várja, hogy kezembe tartom,
míg a lidérces tünde parton -
a kincs ölembe hull...

Mert embereknek nincsen kincse,
szent megnyugvás: a kincsek kincse.
Nincs, ki a sírral elvegyítse
aranyját ott alul...

Én, ha küszöböm átallépem,
a háznépem köszöntöm szépen,
ahol a kisfiam szemében
holnapom ott ragyog...

Viszek magammal egy világot,
sokszor panaszt, néha virágot.
De bünt, bohó babonáságot
s szerencsét künn hagyok...

SIET E SZÁZAD...

Csavarokkal és tengelyekkel,
huzalokkal és hengerekkel,
telepekkel, szigetelőkkal,
szelepekkel, gőzös erőkkal,
szárnyakkal, zúgó motorokkal,
fém-tüdővel, acéltorokkal,
vas-szívvel, melyben nincs alázat:
szerelte fel magát e század!

Nagy útra készül... Messzi térre...
Nem szomjas borra már, csak vérre...
Zsákmányra felhők peremén les...
Már a szerelemre sem éhes...
A hideg ébrenlét királya,
már az álmokat sem kívánja...
Valóságban él, csak anyagban,
mely tapintható s csalhatatlan...

Siet e század!... És a tűz még,
mely bent zihál, minthogyha üznék:
árnyát kísérteties fénnyel
előbbre veti - rémes fény-jel!...
Hogy a Saturnusban s a Holdban
megláthassák, hogy merre, hol van?...
Célt mutat, mint a bamba állat?...
Izgatja a telitalálat?...

Rohanj: század, te külön bolygó!
Utánad nézni bús, de oly jó!
Látni magam: kis pontot benned
s tudom, hogy így kell tönkremenned...
Kis kalapáccsal én, te szörnyű
ágyúkkal, miknek röpte könnyű...
ahova én förtelmes félsszel:
te is csak oda, oda érsz el!...

1931

AZ ALVÓ SZÍNHÁZ

A kulcsot félretette már a portás,
mély csendbe csukva csüng a vaslakat...
Járókelő: kit erre sürget útat,
halkan bocsásd az aszfaltra sarúdat,
mert szent álom van a tető alatt...

Itt aluszik nagy álomszarkofágon
a klasszikus, a csengő szócsalád:

a szívdobbantó, lélekfojtó dráma,
amely körül, mint ódon aranyráma,
a magyar rím csorgatja óborát...

És itt alussza álmát ő, a bíbor-
s cobolyméltóság ihletett ura:
Shakespeare... csiszolt ónix-lapok között,
vállán palást és pallos jobbkezeiben,
ajkán mosoly, szarkasztikus, fura...

Amott, álomkulisszák függönyében
Júliához csipkék közt visz az út...
S a rézgliciniás picinyke erkély,
melyre leszáll az ezüsttel kiveret éj,
Rómeót hívja, aki elaludt...

Ott minden alszik... Szavak, szívek, csókok...
Hallod az álom mély lehelletét?...
Kőkriptában, hogy senki meg ne lássa,
tisztul az Arc száz hajszálnyi vonása,
hogyan új életet intsen majd feléd...

ÁLMOMBAN AFRIKÁBAN JÁRTAM...

Álmomban Afrikában jártam,
szikrázó, dús mezőkön...
A fák törzséből kaucsuk ömlött
és tej zuhogott, csak szomjas szájra várt...
És mentem meztelenül... a tikkasztó nap
ruhát vetett rám sűrű hősugárból...
És a vadállat szőre közt a villany
szikrája fénylett álmatag szemembe...
S itt minden: állat, növény, kő meg én,
mind tudtuk, hogy mit hol kell megkeresni...
Ím, itt a víz hús kortya... itt a banán,
itt meg a mézga, mindre rátalálhatsz.
S a forró csendben, a hő némaságban
mindennek hős, rikoltó szája volt.
Szívükkel és szagukkal kiabáltak
a dolgok ott, a mély kék ég alatt...
Színek s szagok, mint élő transzparenszek
feszültek ott az éternek falán...
Álmomban Afrikában jártam,
s még vissza sem jöttem onnan talán...

TITOK

Mindent, mindent tudhattok rólam!
Nagy bűneim ólmos sötétjét...
Átkos életem hogy hajol
a sors korbácsa alatt kétrét...

Botlásaim pojáca-táncát,
tévedt siklásait kezemnek...
A keserű falat ízét,
mikor elrejtőzve eszem meg...

Hisz csontig meztelen vagyok,
akárki a szívemig láthat...
A szent ledérség árkain
hagytam el színes, rongy ruhámat...

Mindent, mindent tudhattok rólam!
Még azt is, hogyha jót cselekszem...
De ha én kérdelem: ki vagyok?! -
nem felel rá, csak két meredt szem.

HOL VAGY, ÉLETEM?...

Tűzhelyem lángja merre lobbant?
Merre kígyózott parázs-nyelve?
Hideg van ma... Minden szemem s fám
talán örökre eltűzelve...

Ruhám színe hol, merre fénylik?
Hova lett délceg, hős szabása?
Lompos vagyok... talán halott is,
érett a nagy feltámadásra...

Hol vagy életem játszi habja?...
csikó-hulláma?... fojtó láza?...
Jeges szél dübörög felettem
s a lelkem koronáját rázza...

KÖNYVEK, AMIKET SOSEM OLVASHATTAM

Ó, hányszor gondolok tirátok,
minden széptől és jótól elhagyottan:
ti könyvek, miket sosem olvashattam!

Ti titokzatos, messzi hűs lapok!
Betűknek mérhetetlen tengermélye:
nem vihettek magasba és a mélybe...

Ott sorakoztok messzi polcokon
a titkok két tábla közt bezárva -
s nekem nincs kulcsom ebbe a szent zárba...

De hűvös őszi alkonyatokon,
mikor hangja sikolt a szélkakasnak,
lelkemre éles fénysávok szakadnak...

És megindul köröttem csendesen
nem olvasott könyveknek légioja
s magával ránt a tisztább régiókba...

Megálmodom - ki eljő egykoron -
a legnagyobb gondolkodót a földön:
(hol leszek én, mire csillaga följön!...)

S az új Gutenberget is, aki majd
könyvét a lelkünk ráncaira írja...
S a nagy Költőt is, ki Dantét lebírja...

Ki jókedvet és szabadságot ad
a gályapadhoz láncolt embereknek,
kik egy könyv fölé borulva remegnek...

KÉT SZÍV KÖZÖTT

A szív forrong, lázad - de vár is...
Látod, hogy eljött ez a nyár is...
Hallod-e, hallod-e, kedves?

Fogd le a szíved, zárd le a szádat.
A nyár a fénybe hullott alázat.
Csitt, csitt... Légy engedelmes...

Forró a szél, hozzád nem enged. -
Köztünk a mély jázminlehellet...
Érzed-e, érzed-e, drága?

Az úton százszor elakadnak,
akik egymás felé rohannak,
nézve a hold sugarába...

Két szív suhan... S történjen bármi;
oly szép: nem remélni, de várni...
A száj ég, a szem szöge nedves...

Egy nap, egy perc egyszer majd hírt hoz...
Közeledünk... a csókhoz?... a sírhoz?...
Ki tudja, ki tudja, kedves...

TAVASZ DÍCSÉRETE

Hiába halt meg, aki meghalt! Zölden
csillog a friss rügy zsíros feje.

A napfény meg nem kérdi: vajjon
sötét-e a halottnak sírhelye!

Hiába ment el, aki elment! Fénylő
világgá lesz ez a sötét világ!
a mandolafa fehér köntöséből
csak sötét árnyék, mi a sírba vág.

Hiába múlt el, aki elmúlt! Itt fenn
a rosszaság vidáman szüretel!
S tavaszi gőzben és tavaszi vérben,
a szégyentől a szív nem süllyed el!

Hiába minden! Nagy úr ez az élet!
Nagy úr, mert süket és nagy úr, mert vak!
Már meg sem értik mások, csak az édes
xylofon-ladyk s hetyke jazz-urak!

DÉLELŐTT

Langy délelőtt... Az álmos párkák
időfonálja úszik halkan.

Az imént még öblösen, mélyen
egy régi szép verset szavaltam...

A konyhán künn az asszony és a
kislányom csöndben összenézett;
tán azt hitték: megbolondultam...

Az udvaron kóbor zenészek

alamizsnát váró kalappal
kezükben egy dalt kornyikáltak...

Aztán elnémult újra minden. -

Fehér papír fölé zilált rab:

újból az asztalra borultam...

Az asszony kint zöldborsót fejtett;
a kislány lángpiros fonállal
hímezett; és ölembe ejtett

fejjel aludt kedves kutyuskám...

Ki-ki maga dolgát csinálta.

Úszott a ház a békességben,
akár egy angyalszárnyú bárka.

Csak én ülök így mozdulatlan,
soha semerre el nem érve.
Fehér papír fölé borulva,
az idő hús zenéjét mérve...

NYUGODJ MEG, HOGYHA TUDSZ...

Ez már: az első őszi szín... ez! -
A nyárvég halk sárgával színez
virágot, levelet.

Ez már az első őszi illat!...
Az igazi nyár már elillant
a háztetők felett...

Megint lehül felpezsdült véred;
a körte már kásásra érett -
s túlrett vagy te is...

Túlrett vagy és túlokos vagy!
Az ért gyümölcs már hidegen hagy...
Már untat a nap is...

Még harsognak a színes selymek,
unszolnak még: a vággyal telj meg!
Tépj selymet s szirmokat!...

Kezedre nézel: a tíz ujjad...
nem tudhat ez már semmi újat...
mind a múlthoz ragadt...

Minden: a múlt... S ez fáj ám... fáj ám...
Új szag szivárg a szőlők táján -
s te menekülve futsz;

Évá-t sóhajtsz a fordítva „ávé”-t.
Pezsgőt innál s öntik a kávé -
Nyugodj meg, hogyha tudsz!

ORGONÁVAL

Ez az, amit még akarok:
menni még egy darabon és gyalog.

Nézni a tájat, a fűvet,
mikor harmattól csillog, mint az üveg.

És látni, hogy borul a fény
a külvárosi kertek ölén;

s hogy feszíti pilléreit
az összekötő vasuti híd.

A vándort, aki a rozson át
oly görnyedten cipeli magát;
a holdat, amíg a kertek alatt
oly sokatmondóan leszalad...
S este hétkor, a séta után
megsimogatni kis fehér kutyám
és nézni az ablakon át
hogy bólint az orgonaág...
Az ablakot kinyitani
s az orgonával bólintani...

SZÉP LASSAN ÍGY LOBBANNA EL...

Élek-e még egyszer falun,
elcsendesült szelíd borúban,
rózsák és olajfák között,
mint egykor Alsódomborúban?
Lesve vasárnap alkonyon
távoli gyorsvonat zöreijét
és, hogy a vágy, mely még tüzel,
valahára mégis beteljék?

Élek-e még egyszer falun,
kavicsos udvar közepében?
Hol a diófa levele
altatódalt susog az éjben;
ahol a sűrű kert felől
oly andalító illat árad,
ahol a szív elcsendesül,
ahol a lélek sose fáradt.

Élek-e még egyszer falun,
oly gondtalan, oly felelőtlen? -
A kerítés mögött, ahol
Veronikára leskelődtem...
Ebéd után elalszom-e
vadszőlő-árnyékos lugasban,
míg fecskék húznak lassan el
a kékszín sugaras magasban...

Most ötvenkettő... Hatvanig
még nyolc év van... Ebből kitelnék...
Áthűsölnék még pár nyarat,
néhányszor békén kitelelnék...
Ha fellobbanna a szívem,
nem tudnám: emlék-e, remény-e?
Szép lassan így lobbanna el
a petróleumlámpa fénye...

EBÉD

Hátul, nyakában kidagadt a kék ér,
bozontos, izzadt sörénye alatt.
Reggel óta csákányolt az ebédért,
már álmodta a meleg kanalat.

A nap süttött. Meztelen, szőrös mellén
vastag verejték. Száján csorg a nyál.
A csákány csap... és ritmusára lendül
a törzs, a mell, a két kar és a váll.

És együtt rendül teste minden pontja:
oly vad erőben égnek a tagok,
mint valami őrijítő szerelemben...

Minden napok és minden csillagok
adták szívébe méhük forró lángját,
a vágy lidérclángját: a kint, a kéjt.
...És dél van. És ő megkapja jutalmát:
a szörnyű tál levest s kenyérkaréjt...

Förtelmes cél!... Éhesnek bús ebédje!...
Kínomban, ó, be sokszor ettelek!
S míg a kanálból a korgó gyomorba
lassan lecsurgott az a kis meleg:

azok könnyére gondoltam, be sokszor,
kik nem sírnak, csak mindig befelé...
Az egy ebédért való munka láza
szorítja torkunk s meghalunk belé...

KUKORICAHAJ

Szeptember szókesége száll
a kaszált, sima réten;
a szókeség, a szókeség
lett sorsom, jaj, be régen...

A szóke kazlak illata
s a hajadé, te áldott!...
A szóke haj, a szóke vont
szívemre szóke pántot...

Így, őszi dalba, szókeszín
szavakkal szövi szívem
a szókeségnek mámorát,
mely átrobog a szíven...

Mely átrobog a szívemen
s megszökít minden rútat...
a bánatot... a sebeket...
s tehozzádig az útat...

A kaszált, sima réteken
oly szőke, szőke csend van.
S szívemben is szeptemberi
és szőke, szőke rend van

A dülön kukorica-kert,
a fejek széjjelnyílnak, -
te szőke kukoricahaj,
téged is megsimítlak...

MÉG NEM...

Még nem ment le a nap,
még nem jött föl a hold,
valami furcsa fényt
mutat az égi bolt...

Valami furcsa fényt
a láng és árny között:
fehér és fekete
félgyászba öltözött...

Ó, ez még nem sirás!
De már nem nevetés...
Már nem bölcsői dal,
de még nem temetés...

Csak szépen, lassudan
az életem felett
csöndben bealkonyult;
egyszerűn este lett...

CIRKUSZ

1

Mikor reggeledik és kongó lépteivel
az ablakom alatt végigmegy a tejes,
mély gyermeki örömmel nyitom a szememet ki,
szívemből a világba reménység szeme les...

Lefektettem az este minden fekete búmat,
ráborítottam mindre szelíd-feledtetőn
jó puha takaróját az örök változásnak -
ó, új élet reménye: drága feledtetőm!...

De rég is volt a tegnap! Fedi a vastag köd már,
mit az emlékezés átfűni nem kíván...
S be szép a máj napnak rózsaszín gyermektete!
Bölcsebb, kéjesebb csüggni a szenthitelű Mán...
Nem hintett rája mocskot még semminő galádság,
még csillogó, még tiszta, még szent kristály-kehely,
igyunk belőle szomjas, vak és bízó ajakkal!
A nagy megújhodásnak titkát, ó, higyjük el!
Ó, higyjük el szelíd, jó ízét a friss kenyérnek!
Málljon szét fogaink közt, mint a tegnapi gond...
Nyeljük le a szívünkig! És aztán: ott a cirkusz!
Hajrá!... Új műsort kínál a cirkuszi porond!...

2

Elsőnek lengő, piros pántlikákkal
ott szalad körbe az okos számár!
Lompos farkára a kegyetlen ostor
ki tudja: hány ezerszer sujta már...
Csak körbe-körbe! Át az akadályon!
Majd lépésben a deszka peremén!
Oly hibátlanul lépked, oly ügyesen -
hiszi magáru, hogy ló, büszke mén...
Csak a kantár-lefogta bús fejére
tekintsetek: szemében mennyi bú...
Egy költő megirigyelhetné tőle -
körötte a dicsőség szele fű...
Ősi szavát már elrabolták tőle,
ős ösztönét, szívhangját: az iá-t...
A cirkusz tapsol az okos számarának
s feléje lelkes á-t meg ó-t kiált...
Rég dombtetőn, apró kordéba fogva
hurcolt a hátán szürke homokot;
taps nélkül tette, amit tett... S szívéből
a számár-önérzet, ím, kifogyott.
Repülj, számár! Teneked építették
a cirkuszt! Rád kíváncsi a tömeg.
Míg ékes kantárod zörög a porban,
szegény számár: téged megértene...

3

És most az akrobata lép ki bőszen,
cézári göggel; karján az izom
drótkötelekként dagad ki keményen -
csudálat zúg végig a cirkuszon.

Combjának sárga-piszkos bőre fénylik,
döng a porond acél-lába alatt.
Mellbimbója a kék trikón keresztül,
mint vágó szűzleányé, kidagad...

A mázsás acélsúlyzót megragadja
és meglóbálja játszi-könnyedén;
és úgy dobja el azután magátul,
akár egy csendes, késő könnyet én...

És széket kap, feldobja s visszakupja,
lábával súlyos vasgolyót emel...
A földgolyót így tartja az Úristen -
és jaj be jó, hogy nem így ejti el...

Így árasztja a vad erőt magából
s maga körül az izzadság-szagot;
szenzációs alakja égbe szökken,
ünneplik, mint királyi zsarnokot...

4

Amott rettentő ívben a trapéz leng,
acetilén-láng villog a vasán;
rajt Murillo-angyalként a művésznő -
világoskék szatén feszül hasán...

Mezítlen karja rizsportól fehérlik,
tenyere a gyantátul fekete;
én nem hiszem, hogy buja alakjába
bele nem bolondulni lehet-e?

Most szétveti a lábát s két kezével
egy másik lengő trapézba karol...
az állati vágy vad szomorúsága
két megduzzadt keblében zakatol.

És újra fel és újra le a hintán -
a légi hercegnő bizton lebeg...
A vastag szmirna bársonyán nem állunk
ily bizton mi, mi szürke emberek...

Hónaljából picinyke zsebkendőt vesz
s a tapsoló tömegnek azzal int...
A dicsőségért meg a vacsoráért
megdolgozott most egy napra megint...

5

Széles Stuart-gallérral, pisze orral,
krétaszín arccal itt áll a bohóc is!
Elálló mellényét, bösz kezelőjét
bögve fogadja a tömegpszichózis.

Tánclépésétől menten hasrapottyan
szegény, megbotlott egy tollú-pehelyben,
majd ülepét két ujjal megragadva,
emeli önmagát fel ő ijedten.

Én szentnek látom őt, mártír-vitéznek,
ki így tud elbukni, ily halk grimásszal...
S oly ijedt arccal újra talpraállni,
arcán s lelkén a dermedt kréta-mázzal...

Hátul a zene játszik, vad-kegyetlen,
csontot-velőt elkínzó hatalommal;
a bohóc ugrál együtt a zenével,
a böggő dúrral, méla mollal...

Meggyűrt testével játszik, úgy dobálja,
mint holt lomot a hisztériás gyermek.
A lelke másutt jár, oly messze tájon,
hol tátott szájak s szemek nem figyelnek...

Leveti lelkét, úgy, mint száz kabátját,
mik százszínűek s mind csak cifra rongyok...
Ha nem félnék, hogy kinevetnek érte:
én megölelném ezt a bölcs bolondot...

6

S most a lovarnő vágat elő!
Mint egy varázslat, ugrat el ő...

Táltosa éjszín, karcsú-bokás,
Szőre: sziporka fény-ragyogás.

Száll a lovarnő... körbe-körül...
Fény hull lakkozott körmeiről...

Szép kerek térdén gömbölyű hús
s mégis a teste karcsú, fiús.

Száll... Hova száll... Tán felfele száll...
Égi ígézet lángjainál...

Tán le a mélybe, sír fele tart?
Rejtély ez a boldog, isteni start...

Hova száll?... Bús árnyak árkaiba...
gondterhes férfiak álmaiba...

7

...És odakint a csöndes, a vak éjben,
lázálmok zengő csudaerdejében,
ott áll az ingyen-néző kisdíák.
Beles a cirkusz-ponyva résin át...

Reszkető lábbal, majd térdreomolva
- ó, százszor áldott, kéjes titkú ponyva!...
reátapad ezer feszült ideggel -
a két szeme ittasultan meredt el...

Szívébe vág az álmok garmadája:
a cintányér... lovak fényes patája...
a lengő, rengő telt női idom -
ott áll azon a süppedő hidon,
amelyről csak egy ugrás - a halálba. -
Ó, cirkusz, cirkusz, minden lelkek álma!
Szívünkre hajnal fényét csókolod -
mi magunk vagyunk a te műsorod!...

Mi magunk: Augusztok, trapézművészek!
Törpék, óriások és csenevészektől...
Kik betöltjük a buta kis világot
mindörökké, mind csupa kisdíjakok...

AZ INDULÓ MÁR ÉBREDEZ A DOBBAN...

... Most már sosem lesz könnyebb életem,
most már csak egyre torlódnak a gondok...
Most már csak mindent még rosszabbra rontok...

A nagybetegre nincsen enyhülés -
már megbékélten bámulja a holdat...
Nem tesz csudákat már a kámforoldat...

Már elsötétítették a szobát...
és furcsa csönd van, még a légy se rebben...
Csak a vér zokog még az árva sebben...

Még vannak, kikben él még a remény:
egy asszony... meg egy fiú... s egy leányka -
piros pontok a fekete talányba...

De egymás felé hajlik már kezem
s pecsétgyűrűmnek borszínű kövére
ráfreccsent már az éj fekete vére...

Virágok közt szerettem élni én
és körül díszítettek csupa gazzal.
Csak hazugsággal és semmi igazzal...

Nem kérdezek már és nem felelek.
A titkomat ki tudja nálam jobban!?
Az induló már ébredez a dobban...

VIRRASZTÓ

Sorsmorzsoló, késő éjjeli órán
meglibbennek a vörös paplanok
s a világ minden álmát rámbocsátják -
rám, ki ilyenkor is ébren vagyok...

Hogy is alhatnék, mikor minden alszik!
A virrasztással tán megváltom én
a földet, mely pöffeszkedőn tivornyáz
tavasztól s téltől elcsent fénykörén...

Ilyenkor nyíl meg előttem a katlan,
melyben a bűnök vörös lángja forr;
az aljas vágyak és a fenkölt vétkek
nagy hordójában érik most a bor...

Ilyenkor feni testvérkéz a törét
az álom pengő köszörűkövén;
ilyenkor hagyják ott a szeretőket
a gyilkos kéjek leperzselt fűvén...

Ilyenkor lesz megvadult elefántta
az ártatlan és csöndes kis szunyog;
gyilkolni is tudnának ilyen órán
az álompartás szűz-menyasszonyok...

Királybul hóhér lesz ilyenkor éjjel,
szegénybül gazdag; költőbül pedig
egy szárny csupán, amely az ébrenlétnek
őrtjítő tornyáig emelkedik...

A TIZENKÉT BETŰ

Be sokszor gondolok azokra,
kik engem hűtlen elfeledtek:
kik a szívükből kivetettek
s a hullaházba, jégre tettek.

Kik a nevem már ki se mondják,
s mint sírt, mely be van nőve fűvel,
elkerülik, s gyáva derűvel
bánnak a tizenkét betűvel...

Elfelejtik, amit jelentett
e betűk sora: egy világot,
az életet, e nagy karátot,
a nők s férfiak: a barátok...

Elfelejtik a hűségeskűt,
a vérszövetség hős rubintját:
vak öklükkel arculsuhintják
élet és halál drága titkát.

Az áldozatot is felejtik,
az áldozatot és az árát;
egy szent ország véres határát,
hol a sátán rabolva jár át...

Elfelejtik azt, aki voltam;
azt, akik voltak, elfelejtik;
aki vagyok, azt sárba ejtik:
a nagy művet fércére fejtik...

Elfelejtik az én nevemmel
életük fényét és babérját;
az ifjúságuk vágyát, célját...
S az öregség tompa acélját...

AZ ÖTVENÉVES EMBER IS...

Az ötvenéves ember is megérzi,
hogyan lenn, a földbe megfordult a mag:
hogyan a levegő selyemkárpitjára
reálehelt a langy ibolyaszag.

Az ötven éves ember is megérzi,
hogyan a láb könnyebb, bátrabb a derék;
hogyan hatkor este van már, s mégis este -
hogyan hazaszaladni kár lenne még...

Hogyan a melleken egy-egy gomb kinyílik
s mosolygósabbak, mint télen, a nők;
hogyan ámokfutó szegődött nyomukba,
üldözi őket, és nem félnek ők...

Hogyan tar galyán a ma még szürke kertnek
egy láthatatlan száj már hangicsál;
hogyan nehéz lett már a kabát a vállnak
s a nyak alatt kibomlik már a sál...

Az ötvenéves ember is megérzi,
hogyan orvul rájátámadt a derű.
Hogyan van valami, ami tiszta és szent.
Hogyan van valami, ami nagyszerű...

MIMÓZA

Mély, puha álom - sárga féltés
ez a mimóza-virág!
Vasárnap reggel, tavaszi daccal
ezzel köszöntök reád...
Egy szál mimóza... Te is egy szál vagy:
egyetlen, az élethez nekem...
Reáfűződtél a szívemre, nyakamra
s ragyogsz az életemen...

Nyugtalan álom - fekete féltés,
ha fenn vagyok, ha aluszom...
Mimóza-ágával mit hoz a március?
Mi lesz ezen a tavaszon?
Jó még a sárga féltés is érted,
amíg a szívembe vág...
Maradj a szívemen, maradj a nyakamon,
maradj, mimóza-virág!...

KÖLTÉSZETEM

Költészetem: úgy sétálok veled
a bús völgyek és bús dombok felett,
mint aki maga se tudja, kivel jár...

Hol dús karodba öltöm a karom,
hol fátylaiddal szívem takarom,
hol úgy figyellek, mint rabot a foglár...

Arcodnak minden izmát ismerem,
mégis a legforróbb titok nekem -
jaj, szerelem ez, jaj, ez féltékenység!

Ami szép benned: fellobogtatom,
hogyan száz szépséggé válják a napon,
hogyan mások is, hogyan mások is szeressék...

Amit te súgysz, oly mélyen hallom azt,
mint a legfénylőbb, mennyei vigaszt;
sem ébren lenni, sem aludni nem hagy...

Költészetem, ragyogó szőke lány,
senki sem tudja, magam sem talán:
törvénytelen lányom, vagy kedvesem vagy?

EUTERPE

Korok mítoszán s ködein keresztül
flótád varázsa zenél: Euterpe!
Ott állsz a görög hőskor nagy szívéen
zenéből szőtt nehéz aranylepelbe...

Mindenhova eljut ősi hatalmad.
A ritmusod világon átfonódó.
Beethoven éppúgy adta rád a lelkét,
mint a harangzúgató Quasimodo...

Szimfóniák bús balzsamát lehelled:
Világkarmesternő!... Korokon által
tiéd az első gyermek-gőgicsélés,
orgonaszó, Faun-síp s a madárdal.

Az angyalok a nevedben dalolnak
és Belzebúb is, győzelme reményén
a rőt halált sípoddal intonálja,
földre bocsájtott poklainak mélyén...

A szolgálád a forték és a fűgák,
mik rezgő hullámhosszokon eveznek,
te vagy az anyja a gyászindulónak
s a vért felhabzsoló meztelen jazz-nek...

Te öntesz kacagást és fájó könnyet
a földre, a véres öröm-vederbe...
A te kezéd vezeti házrul házra
a vén és vak kintornást: Euterpe...

TÜKÖR

Ki az az úr, ki minden reggel
szemembe néz a megkopott tükörből?
S ijedten kapja el fejét,
meglátva ajkamat, mely búra görbül...
Aztán végignézi, amíg
megkötöm sötét nyakkendőmet.
Ki az az úr, ki minden reggel
átenged a fogyó időnek?

Ki az az úr, ki minden este
ott les reám a megkopott tükörben?
S megcsóválja búsan fejét,
meglátva vállam, roskatagra törten?
S míg az ágyamba ballagok,
kísér, mint testvért, távolodva...
S mint sírba készülő felé:
felém búcsúja csókját dobja...

Csak egyszer nyúlna át keményen
hozzám a tükör sebhelyes üvegjén!
Ragadna torkon szigorún,
őszintén szemembe meredvén:
ne menj tovább oly roskatag!
Nem engedlek! Állj meg! Elég volt!
De útjában áll a tükör:
az élet, ez a sanda fényfolt...

VILLANY

1

Mikor már minden szín elillant:
este felsrófolom a villanyt...
Tinta... toll... papír... bús sorok...
És aztán terád gondolok...
S hajnalban, mikor szegény, fáradt
szívemmel vágyódom utánad:
könnyem fut át a sok soron...
És a villanyt lesrófolom...

2

Ne nyújtsd ki messzire karod,
mert semmit sem találsz, s kifárad!
S a szerencse?... csak talmi kincs:
rossz vendég, ki halálíg várat...
A messziség virágait
csak hagyd te tűzpirosra érni!
Csak az árnyékokat kutasd,
ha a színt akarod elérni...

GÁZ

Mindenki mást-mást félt a gáztól.
Van, ki gyermekeit s nejét.
Van olyan is, ki egyszerűen
csupán a maga életét.
Van, aki szerelmekre gondol,
miket elvetél a cián.
Vagy arra, hogy nem lesz miniszter,
mint barátom: Felicián.

Van, ki a kultúrát siratja
s a hősi technokráciát,
verset, zenét, képet meg drámát
s a szobrokban a gráciát.

Mindezen túl nekem az fáj még,
hogy a gáztámadás után
mit gondol majd az emberekről
hű pajtásom, a kiskutyám.

KOSZTOLÁNYI DEZSŐNEK

A sárgahajú körúti szirének
magas gallérod már nem ismerik.
Már én sem hívlak régen *Desiré*-nek;
múlik az idő s korral megtelik...

Már nem ülünk fent a barokk New-Yorkban
s a párás hajnal már másoknak int...
Már nem szívjuk az életet szívünkre,
sem a rímeket, sem a koffeint...

S keskeny nyakkendőd vajjon hova tetted?
A nevetségeset, a gyönyörűt?
Oly régen láttalak: megvan-e még, mondd,
az ujjadon arany pecsétgyűrőd?

Még ma is olyan gyorsan még az uccán?
Hajad még ma is a szemedbe hull?
Kedves barátom, itt valami történt -
mert fáj a szívem mondhatatlanul...

Azt olvasom, hogy ötven éves lettél...
És sok, sok minden az eszembe jut:
egy szó... egy dal... egy név, amit szerettél -
az Igazság... az Élet... és az Út...

S a sárgahajú körúti szirének,
kik az ötvenest már nem ismerik...
Hadd hívlak még ez egyszer *Desiré*-nek
s lóbáljam neved fel a szívemig...

A FALON ÁT

Lehullt az éjnek súlyos szárnya.
Alszik a pesti bérkaszárnya.

A sok meghajszolt, fáradt lélek:
urak, nagyságák, bús cselédek.

Pihen a gond, a bú, a kétség,
ágyára nyomta a sötétség.
Ilyenkor nyújtja ezüsttálon
bő kincseit az édes álom...
Ilyenkor, végre valahára
jeggyűrű fut a lány ujjára...
Csönd... csak egy árva macska nyávog.
Én is eloltom a világot.
Tegyük holnapra el a mát!...
... Egy jaj-t hallok a falon át...

ERDŐ

Kőrisfából van az ágyam,
az asztalom meg dió.
Karosszékem egyszerű tölgy,
este benne ülni jó.
A szekrényem cseresnyefa,
kemény bükk a pamlagom.
Ezen ülve bámulok el
a sok fényes csillagon...
Egész erdő van szobámban;
mélyen hallgatnak a fák.
Suttogniuk sem lehet már,
le van nyesve minden ág...
Csak álmodják, hogy odakünn
zeng az erdő, zúg a szél...
S hogy majd terem rajtuk is még
valamikor zöld levél...

A KERTEK MOST MÁR ÁLMOSAK...

Szalad a koraőszi szél
a burgonyaföldeken át.
Viszi az élet illatát.
Viszi a mély, fanyar szagot,
az üdvösséget és a bűt...
Ez a kanyargós, örök út...
A kertek most már álmosak;
már kéken andalg a sövény
hús réseiben a kökény.

Ő lesz az úr maholnap itt:
a csípős, meggondolt, a bölcs,
a szerény kései gyümölcs...

HIDEG VAN

Fa: erdők nyurga, vihartépte szála,
kinek lombod az ég nevelte fel:
ne haragudj, hogy tűzbe, lángba doblak -
de hideg van, fázom, fűteni kell!

Szén: mérhetetlen mélységeknek magja,
gyémánt-hieroglif, őstitku jel:
ne haragudj, hogy a kályhamba vetlek -
de hideg van, fázom, fűteni kell!

Szívem egy bús világ mély óraműje,
mely árván dobbansz napról-napra el:
ne haragudj, hogy tűzből tűzbe csaplak -
de hideg van, fázom, fűteni kell!

Szó: vérző igazság, te minden kincsem,
ne haragudj, hogy így játszva veled,
a vers tüzes csatasorába szórlak -
de nagyon hideg van!... Adj meleget!...

EGYETLEN A SOK KÖZÜL...

Szemem szurokfénye lobog reád most,
a régi, régi, régi fény:
Barát, barokk-kedvem hős bíborával,
versben köszöntelek még egyszer én!

Szavak végzetes, vad ölekezésén
lelkem még egyszer lánggá üdvözl...

Te láttad őt a Fekete-Pirossat,
Te: Egyetlen a sok, a sok közül...

Te láttad őt táncolni élte átkán,
sorsa fekete selymei között!
Vad tánc volt az, vörös és szörnyű kánkán,
földön indult s felhőkbe ütközött...

Te láttad őt elesni s elfeküdni
önritmusának hengere alatt...
Míg hosszú árnya átölelte búsan
a vesztőhely körül a hús falat...

Most ónesőjü téli délután van
s ő fekszik, fekszik és a vére foly -
s korhadt falakon át feléd viharzik
a lelke s ajkán egyetlen mosoly...
A java elmúlt... Harsány szerelemben
és vad dalokban kurtább lett az út...
Desiré látta... Desiré tud mindent...
S daloljon szebbet, aki szebbet tud...

TINTA

Vizem, borom vagy, drága kínom!
Sebem, gyógyszerem: kokáinom!
Cseppjeidet mohón merem,
vén matrónnak: te vagy a tengerem!
Mély szineddel, fanyar izeddel
nevem messzeségbe viszed el,
mint nagy vizek a kis hajót...
Ó, be irígylem a rohanót!
Szirtetek között száll a jövőbe,
mindig új és új kikötőbe.
Be irígyellek: név... hajó...
Veletek a messzeségbe szállni volna jó.

ÉVSZÁMOK

Most már benne vagyok a korban,
bizony, már ötvenhárom...
S még egyre az életem várom.
Pedig tudom, hogy nem jön... Ősszel
majd hallgatom, hogy zümmög a légy...
S vele zümmögöm majd: ötvennégy...
Aztán tovább nézem a felhőket,
mint eddig, a háztetők fölött...
És így leszek ötvenöt.
S majd nézem a nőket és kérdem:
hát ezek ették meg az életemet? Ezek?...
S akkor már ötvenhat leszek...
Egy-egy éccakán majd fölriadok:
hány év van még? Egy?... Öt?...
Vagy még hat van?...
És így leszek egy napon hatvan...

Múlik az idő... Mindent elfelejtek.
S megjön a régi kedvem...
Be szép lesz, majd azt mondom: hetven...

KOSZTOLÁNYI DEZSŐHÖZ

Drága barát, beteg költő, ki fekszel
idegzsongító porok vánkosán,
míg higanyoszlop lett színes írónod,
mely le-fel táncol véred taktusán:

az újuló tavasz varázskörében
be nagyon sokszor gondolok reád!
S ki nem gördülő könnyem bús ízében
dúdolom ifjúságunk szép dalát...

Dúdolom az *Üllői-úti fák*-at,
mik szőke fényben fejed fürdeték...
És illatát ezer nyíló virágnak,
amely édes mámort lehellt beléd...

És dúdolom a *Kisgyermek panasszá*-t,
szegényét, kit az éj megbabonáz;
s a rémek közt ott látom fáradt arcod,
melyet bénán, megszállva tart a láz...

És dúdolom, dúdolom utcahosszat
szavaidat, a fényes és fanyar -
édes igéket s az emlékezettől
az eltűnt ifjúság szivembe mar...

Figyelem messziről szíved verését,
elhozza nékem a tavaszi szél...
És hallom nyelved tikkadt rezdülését,
amelyen át a fájdalom beszél...

S kezed szorítom némán... A tíz ujjam
csontig merülő imába szorult...
Hogy itt maradj a jövő oszlopául,
ahogy oszlopnak érlelt meg a mult!

És dúdolom a remény ritmusát is,
mélyen, magamba, hittel és vakon:
hogy itt cikkázik majd a pesti uccán
megint erősen és fiatalon;

s dalolni fogsz, s még gordonka-daloddal
megint szebb lesz az elcsúnyult világ...
S feléd hajolnak s új virágba szöknek
mégegyszer az üllői-úti fák...

RÉGI VÁROSOK

E csöndes kis szoba mit sem tud arról,
hogyan is az, aki most itt lakik.
Hogyan mily kisértetek suhannak át rajt
régien zenékkel esttől hajnalig.

A villanyvárosról, hol ifjú voltam:
hős Váradról mit tudnak a falak?
Vagy sejtik-é, hogyan mit álmodtam egykor,
szőke Szeged, míg téged jártalak?...

Be idegen e négy falnak a borzas,
fekete fej s a szabadkai út,
hol aranypénzes nyaku lányok ajkán
ittam a csókos bunyevác aszút...

Csöndes szobává lett a hangos élet,
éjjente öt-hat kis lépés, le-fel...
S a kurta út mérföldekre világol
a régi városok színeivel...

S mikor a kakas Váradon megszólal,
én idehallom s behúnyom szemem...
Úgyisincs több hajnal, csak az, ami elmúlt...
Ahogy elalszom, ráemlékezem...

SZÁLLÓ, SZÉP MADARAM

Megértem még ezt a nyarat.
Ezt a szálló, szép madarat
el tudtam még röptébe fogni.

Látjátok, ez még az enyém.
Ez a megvalósult remény.
Be jó ettől megittasodni.

Sugaras reggel, árnyas dél...
S estefelé a gyenge szél
s éjjel a csillagok seregje...

Csöndes budai uccarész,
ahol léptem a csöndbe vész,
mint lagunán a csöpp dereglye...

Még ez a nyár az én nyaram.
Az én szálló szép madaram -
talán utolsó jóbarátom...

Vigasztalóul ez maradt:
belésugom titkaimat,
elfogtam - s útjára bocsátom...

VÁDIRAT

Ereszd neki bátran a tollat,
dacos kezem!
Nagy vádirat ez! Nem enyhíthet
semmi ezen!

Úgy írd le, ahogy tudod, érzed,
oly vastagon!
A vádlottat hóhérkézre
ím, hadd adom!

Megvádolom a nemtörődőt,
aki röhög!
A buta önzést, ezt a cédát,
az ördögöt!

A jóságot, mely ott köhécsel
a zátonyon...
Dühtől sikoltva, fuldokolva
őt vádolom!

Kéjért való kéj perceit,
mert gyilkosok!
Üres kezeknek életét -
van, ó, be sok!

A nap mesterséges, festett,
hamis színét!
Megvádolom én az ember
agyát, szivét!

Megvádolom a szörnyű kort,
a lusztrumot!
Véres verejtékcseppjeit,
miket unok...

PAPOK

1

Mindig reverendába szerettem volna járni,
lengő aranyba, melynek ráncába fény ragyog;
fehér, kasmír-omlású, vagy fekete selyembe
méltóságteljes fejjel, akárcsak a papok.

Állig begombolózva, polgári díszül menten,
felette a tömegnek, titokkal teljesen;
mint akit apró dolgok kis színe meg sem érint,
mindíg a jót kínálva, mindíg isten-lesen...

Magas szószéken állni, mint a kiválasztottak,
kiket magából büszkén emel ki a tömeg;
a lelkekbe is látni, a szív kérgébe nyúlni,
a lényeg elkígyózó vonalát fogni meg...

És jobbra-balra tartva, lányoknak és fiúknak
odakínálni csókra püspöki gyűrűmet.
S a poklok rőt tüzétől elrántani, megóvni
a fej három nyílását: szemet, száját, fület...

2

Hisz mind papok vagyunk mi, kiket sínek közé zár
az égi felelősség! A bűn e víg-boros
szemébe nézve egy lesz a koldús és a Cézár:
mind apró szerzetes lesz, vagy délceg bíboros.

A kicsi kis bűnökkel fertőzi a világot,
s évszázadok kódéval a büszke Borgiák;
s mit meg nem tudott szülni az ő szivük: helyettük
mi sírjuk el a csendes misericordiá-t...

És a kereszten függőt mi élesztjük erőben,
azt, aki ma is él még, aki vér, aki hús...
Ott hordja öntudatlan a vérben s a velőben
Őt a keresztyén páter s a zsidó rabbinus...

Megáldjuk néma szájjal a bukdácsoló mankót,
és fénylő ihletünkkel kenjük a rút fekélyt;
a táncolók hadd járják a kánkánt meg a tangót,
mámoruk nem riasztja sötétebbre az éjt...

S ha nem is zengi ajkunk hangos szóval a zsoltárt,
s ha nincs is, aki gyónjon előttünk szeliden:
a levegőnek selymén állítgatjuk az oltárt,
s mindenegy „nem”-re százszor bólintjuk, hogy „igen”...

3

Mert ez a rövid élet még kurtább egyszeregyje!
Vitatkozol: van isten?... nincs isten?... S ezalatt
lassan fel is jutottál, és vakon fel, a hegyre
s lebuktál... S nélküled jó a szőke virradat...

S mi ott állunk sírodnál, a ködbe, láthatatlan,
és istenig emeljük elárvult tetemed;
és pontot tesz vitában és pontot tesz a dalban
a föld barna göröngye, mely lágyan betemet...

... Kéjtől üvölt, vagy kintől jajong a föld vadonja,
az út magátul készül, kegyesen, okosan;
pap itten minden ember, s minden asszony Madonna,
csak nem tudják, hogy jószág él szívükben, sokan...

A DAL...

A szoba csöndes és meleg.
Homályosak a szegletek,
egyetlen körte ég...
Van csöndem, van. És van szobám.
S egy kis meleg is jut reám
e földi körbe még...

Fehér papír az asztalon:
be sokszor ott maraszt dalom,
igen, a dal, a dal...
A dal: szívemből csobbanó
és éltető és altató,
sötét-édes ital...

Más részegítőm nincs sehol!
Már rég tilos az alkohol
s a boldogság, bizony...
Ha az éjszaka rámköszön,
a dalt könnyemmel öntözöm
s kortyonkint azt iszom...

ÍGY MEGY EL A KÖLTŐ

Így megy el a költő: őszi délelőttön,
tizenegy órakor, épp ebéd előtt...
Itthagyja kenyerét, itthagyja borát is,
itthagyja családját, itthagyja korát is,
itthagyja a padmalyt és itt a tetőt...

Tizenegy órakor, mikor a november
mégegyszer szétszórja fáradt fényeit;
láthatatlan bottal megbékélt kezében,
a sugaras lelkek csöndes jelmezében
kilép az életből s a halálba nyit...

S itthagyja kabátját, mely szegre akasztva,
gazdátlan, üres lett, mint ez a világ.
És színes tintákba megfürdött tollát is,
s itthagyja a munkát, e szent motollát is -
s árván maradtok ti: Üllői úti fák.

S a szegény kisgyermek, ő is ittmaradt most,
szomorú panasszal hiába remeg.
Elhagyott ágyában elárvulva, fázva,
hiába ugrik fel negyvenre a láza -
az örök nagy Gyermek már nem érti meg...

A barna polcokon ott állnak a könyvek:
nagy-gyűrűs kezével többé nem lapoz...
Ittmaradt zenéje, ez a drága manna,
és az ágrólszakadt cseléd: Édes Anna -
ittmaradt a könny, mely szemet fátyoloz.

Így megy el a nagyok legislegnagyobbja,
így megy el a költő egy bús délelőtt...
Igékkel átkozott és sebekkel áldott
sírája simítsunk sok fehér virágot,
örökfénybe vívő nagy útja előtt...

Ő volt Kosztolányi! Ezt ne feledjétek!
Ő a magyar költő! Ő volt Desiré!...
Menj, szegény kisgyermek, utadra bocsátunk!
Menj, szegény kisgyermek, költőnk és barátunk!
Menj, szegény kisgyermek, csillagod felé!...

1936

SIRATÓÉNEK

K. D. emlékének

A dobok megperdültek.
Megvillantak a kardok.
Golyók süvöltözének -
Ki tudta, hogy mi lesz?!...

Holtakat szállítottak
a fekete vagonok;
férjek fűbe haraptak,
asszonyuk ittmaradt.

Győzelmi dobok szálltak
s gyászkönnyek hömpölyögtek.
Papírbakancs tiporta
a kárpáti sarat...

És kiesett a lámpa
a jó Isten kezéből
és darabokra tört szét
az ország... a világ...

És lett a mély sötétség,
lelkeknek éjszakája,
s gyermekkorát kesergő
friss generáció...

S elment már ő is, ő is,
ő is elment: a költő.
Elvitte azt a fényt is,
ami még megmaradt...

Hát én most mit csináljak?
Mi szépet énekelnék?
Betakarom a szívem
s eltöröm tollamat.

VERS, CÍM NÉLKÜL

Szélvihar elvitte
színes keszkenőmet.
Órák mutatója
szerelmes időmet.

Kedvemet elvitte
idők fordulása.
Szabadságom: záruk
zord csikordulása.

Fekete hajam el-
vitte a verejték.
Édes álmomat a
csillaggal kiverő ég.

A kenyér elvitte
úri hetykeségem.
A bor mámoromat,
a só érverésem.

Fáklyáját szememnek
elvitték a könnyek.
Rangom: némasága
a cudar közönynek.

Elvitték cseresznye-
bútorom adóba.
Legszebb versem mindég
ingyen mutatóba.

A halál elvitte
lányom: kisvirágom -
mit keresek én még
ezen a világon...

LÁMPAOLTOGATÓ

Hajnalodik. Az ég fakó.
Jön a lámpaoltogató.

Botja hosszú. Ilyet még én
sose láttam. És a végén

koppantó van: odatartja
és a lámpát lecsavarja.
Így megy uccahosszat. Látod?
És eloltja mind a lángot.
Az ég szürkül. Reggeledik.
Egy alak még közeledik...
Imbolyg erre, imbolyg arra...
Tán fölöntött a garatra...
Megindulnak együtt, szépen,
reggeledő uccaszélen...
Össze-összeölelkeznek,
a felkelő napba néznek...

MEDDIG?...

Meddig feszül még az izom?
Meddig tart az eszem-iszom?
Az utak még meddig visznek?
Életem: még meddig viszlek?
Meddig lobog még a lámpa?
Meddig nézek még a lángba?
Betűim még meddig írom?
Könnyeim még meddig sírom?
Meddig járom még a köröm?
Meddig öröm még az öröm?
Meddig bánat még a bánat,
mely mindennap újra támad?

EGY HÁZ

Tizennégy éve itt lakom.
Udvarra nyílik ablakom.
A tűzfal a Dunára néz,
két szoba-konyha az egész -
ez Kruspér utca hét...
Lefoglalt barna bútorok...
Az életem itt kuporog...
Könyv-rengeteg, rajt zöld huzat;
köztük én írtam vagy huszat -
ez Kruspér utca hét...

Emlékem itt már annyi van!
Itt született meg a fiam;
itt feküdtem betegen én;
s mindig szegény voltam, szegény -
ez Kruspér utca hét...

Ha elmegyek majd egy napon:
kinyitják majd az ablakom;
egy pár kíváncsi szem benéz:
hát ennyi volt csak az egész...
ez Kruspér utca hét...

CSÖNDES VERS

Én nem tudom: már nem oly messzi nézek,
mint azelőtt... S csak körbe kopogok...
Nem izgulok szenzációs hírekre,
nem érdekel, hogy a világ forog...

Ebéd után félbarna kapucíner,
azt is ízetlen szörpölöm, hamar.
S már az sem fontos, hogy préselt és pöttyös
legyen melléje a Kuba-szivar...

Nem bőszt fel, ha nincs lakbérre pénzem,
s hogy nem fizetik arannyal dalom.
Utálatosan csendes lettem. Rosszul
járna velem most egy forradalom.

Megállt egy ember: aki egykor voltam...
Távolodik... s a semmiségbe vész...
Magamba hulltam vissza, mint a bicska,
mit bekattantott egy nagy, durva kéz...

DOBD EL!...

Dobd el a cigarettát!
most már hadd szíjja más!
Kit még meg nem ijesztett
az agyvér-tolulás;
s vérét még el nem zárta
vakolattal a mész...
Dobd el a cigarettát
s a más füstjébe nézz...

Dobd el a szőke fürtöt:
a szőlő méz-szemét!
Édes, fanyar levéből
elég csurgott beléd!
Édes-maró savával

kikezdte gyomrodat...
Dobd el a szőke fürtöt,
több lángot már nem ad...

Jaj, dobd el a szerelmet,
ezt a piros lobot!
Nem látod, szerencsétlen,
hogyan ő is eldobott?
Nem látod álmaidban
szép, fanyalgó szemét?...
Jaj, dobd el a szerelmet,
már úgysem a tiéd...

FÖLD

A burgonyaföldben
a bánat csírázik;
akár süti a nap,
akár hóban ázik.

Kukoricaföldben
lakik a szegénység.
A kopogó vágyak
és a sárga éhség.

A kölesmezőket
nyomorúság ássa.
Nagyon szegény ember,
kinek jó a kása.

Hitvány, szikes földbe
vetik el a répát.
Embernek, állatnak
sovány táplálékát.

A burgonyát etted,
kukoricát kaptál.
Faltál kölesből is,
répát is haraptál.

Most hát mit akarsz még?
Mitől lennél bölcsőbb?
Vesd magad a földbe
ízesebb gyümölcsnek!

ÚJ BARÁTAIM...

Hogy nehéz lett a fejem, mint az ön,
kezet nyújtott a kedves Domopon.

Ebből barátság lett, ki tudja, hogy,
tán addig tart, míg az élet kifogy...

És aztán jött a fájdalom, a kín,
s bemutatkozott a Novatropin.

S az enyhület lágy kékjét festi a
kínok helyére a kis bestia...

Az éjjel már új vendég érkezett,
„Domalgin” - szólt és úgy nyújtott kezét,

oly vigasztalón s olyan melegen,
hogy most már szerelemmel szeretem...

Agyamba veszem, eljátszom vele -
pedig lehet, hogy meghalok bele...

ŐSZI VERS

Megérted az őszt... a rövidült napok
susogó alkonyát, levelek rozsdabarna
színét s a piros estét, melynek leple alá
vonul álom felé ember és minden barma.

Megérted: rádesik az ablakon keresztül
a napsugár: az égnek szőke, tömött haja.
És mustszagot lehelve és mámorát kínálva
nyílik meg lábad előtt a pince ajtaja.

Be jó is, hogy megérted. Helyetted most ki inná
gyümölcsök sárga mézét és vágyódó rimek
aromás teáját a csendes kis szobában,
amelynek ablakán a függöny széltől remeg.

Vedd a mosolygó almát és a csengő barackot,
és vedd a szőlő szőlőt s áldd meg a pillanat
mennyei tisztaságát s csillagát életednek,
mely akkor lesz legfénylőbb, amikor leszalad...

SÉTA

Kivasaltattam a ruhámat,
kifényesítettem cipőm;
sétára indultam magamban
e búsfényű, szép télidőn.

Léptem vidáman szállt a járdán,
meglendült jobb- és balkarom.
Így, díszben, megfeszült gerincem:
rangom most megmutathatom.

Nincs dolgom semmi. Úr vagyok most.
Az üres percet élvezem:
azt, hogy az édes, büszke, céda
semmittevéshez ért kezem.

Hogy a nagy semmiből meríték
markommal ingyen friss vizet;
és szippantok a levegőből,
melyért mindenki megfizet.

Hogy nyakkendőm csokrát magasra
tartva a hús kövezeten,
a nép előtt im hősi daccal
csontvázam kézen vezetem.

Hadd menjen, mozogjon, forogjon
e búsfényű, szép télidőn!
Úgyis ledobja majd magáru
vasalt ruhám, fényes cipőm...

SÉTA

Sétálok néha lenn a Dunaparton.
Égő szivarom néma számba tartom.

A szivar, az még megvan, megmaradt.
A többi eltűnt a sok év alatt...

Megyek. A léptem kényszeredve koppan.
És érzem, egyre jobban, egyre jobban,

hogy séta ez az élet, semmi más!
Nincs érkezés, csak mindig indulás...

S egy nap eltűnik majd a sétatér...
Szivar kialszik... séta véget ér...

VERS A KÖLTÉSZETRŐL

Itt a sötétség ideje... az árnyak
körülzaglászna... fázom a sötétül...
Halál? vagy élet?... - látni akarok!
a járható híd csak a fényből épül!

Felsrófolom a villanyt... és köröttem
a régi únott tárgyak mind felélnek:
rabságom cellája... kínom keresztje -
de legalább látja sorsát a lélek!

Kis üvegcső: fényszál a zárt palackban -
így él a költő is, magába zárva;
köréje zord üvegkörte feszül
s a fénylő mag fakul, senki se látja...

Csavarjátok fel! szikrázzon a fénye!
S verjétek vissza ti ezerszeressen!
Arra való, hogy véle lássatok,
hogy milljó szeme lelketekre essen!

Csavarjátok fel! Oly közel a gomb!
Ott van a lélek felmeredt falában!
Ott van az élet meredélyein
és ott is, ott is ott van, a halálban!...

Csavarjátok fel! Nem sokba kerül!
Húsz pengőt se kap verséért manapság.
S a dicsősége: az a zárt palack,
mit úgy hívnak, hogy: igazság és rabság...

.oOo.